MARIEKE
LUCAS
RIJNEVELD
Neliniștea
serii
ROMAN CÂȘTIGĂTOR
AL INTERNATIONAL
BOOKER PRIZE 2020
PANDORA M
Anansi
CONTEMPORAN

MARIEKE LUCAS

RIJNEVELD

Neliniștea serii

Traducere din limba neerlandeză de
Cătălina Oșlobanu și **Alexa Stoicescu**

Neliniștea dăruiește aripi imaginației.
Maurice Gilliams

PARTEA ÎNTÂI

E scris: „Eu fac toate lucrurile noi!“, Dar acordurile sunt puse la uscat pe o sârmă de durere, Steagurile ascuțite ca lama de cuțit îi zdruncină credința Celui ce vrea să evadeze din acest început neîndurător. Bruma acoperă cu un strat de gheață floarea ce pălește, Și-n violență javra își scutură blana până o lasă ca iasca de uscată.

Extras din *Poezii alese* de Jan Wolkers (2008)

1

Aveam 10 ani și nu-mi mai dădeam geaca jos. În dimineața aceea, ca să nu ne bată gerul, mama ne-a uns pe rând cu o alifie dintr-o cutie galbenă din tinichea marca Bogena, care în mod normal nu era folosită decât pentru degerăturile, bătăturile și gâlcii în formă de conopidă de pe mameloanele vacilor de lapte. Capacul cutiei era așa de uleios, că nu-l puteai desfileta decât cu un prosop de bucătărie; mirosea a uger de vacă înăbușit în zeamă de legume, pus uneori într-o oală pe aragaz tăiat în felii groase și presărat cu sare și piper, de care aveam oroare, la fel cum aveam oroare și de alifia puturoasă de pe pielea mea. Dar mama tot își înfigea degetele grase în fața noastră ca într-un caşcaval pe care-l pipăia și-l bătucea ca să vadă dacă are coaja maturată. Obrajii noştri palizi luceau în lumina becului din bucătărie plin de caca de muște. De ani de zile aveam de gând să-i punem un abajur, unul frumos, cu flori, dar, când vedeam unul în sat, mama zicea că se mai uită și la altele. De trei ani făcea la fel. În dimineaţa aceea, cu două zile înainte de Crăciun, îi tot simţeam în orbite ambele degete mari, unsuroase și pentru o clipă m-am temut că o să apese prea tare, că globii oculari o să mi se rostogolească înăuntru ca niște bile de sticlă. Că mama mi-ar zice: „Așa-ţi trebuie dacă îţi zboară mintea aiurea și nici privirea nu-ţi stă niciodată locului. O creștină adevărată privește în sus, la Dumnezeu, ca și cum cerurile s-ar putea deschide în orice clipă“. Dar aici cerurile nu

se deschideau decât de la rafalele de zăpadă, nimic la care să te holbezi întruna ca prostul. Pe mijlocul mesei la care luam micul dejun era un coşuleţ împletit din nuiele, iar înăuntru, un şervet de masă cu îngeraşi de Crăciun care îşi protejau cucul cu o trompetă sau o crenguţă de vâsc; nici dacă ţineam şervetul în lumina becului, nu puteam vedea cum arată, aşa că am ghicit că seamănă cu o feliuţă de parizer rulată. Pe şervetele de hârtie, mama etalase pâinea cu grijă: albă, integrală cu seminţe de mac şi cozonac. Peste coaja crocantă a cozonacului cernea cu precizie zahăr pudră, ca prima fulguială de azi-dimineaţă peste spinările vacilor bălţate de pe pajişte, înainte să le mânăm înăuntru. Clema de la punga de pâine se punea de fiecare dată pe cutia de biscuiţi uscaţi, altfel am fi rătăcit-o, iar imaginea unei pungi înnodate i se părea mamei deplorabilă.

— Mai întâi sărat, abia dup-aia dulce, a zis mama, ca de obicei.

Asta era regula, ca să creştem mari şi puternici, mari ca uriaşul Goliat şi puternici ca Samson din Biblie. În afară de asta, nu scăpam niciodată până nu beam şi un pahar mare cu lapte călâi, scos de obicei de ceva ore din rezervor şi uneori cu un caimac gălbui care îţi rămânea lipit de cerul gurii dacă beai prea lent. Cel mai bine era să dai laptele pe gât cu ochii închişi, ceva ce mama numea lipsă de respect, deşi în Biblie nu scria nimic despre a bea laptele mai repede sau mai lent, despre a gusta sau nu corpul vacii. Am luat o felie de pâine albă din coşuleţ şi mi-am pus-o pe farfurie, cu susul în jos, ca să arate fix ca două fese de copil, mai ales dacă o ungeai pe jumătate cu cremă de cioco, ceea ce mie şi fraţilor mei ni se părea amuzant de fiecare dată, iar ei spuneau mereu: „Mmm, iar lingi curul şi căcatul“. Doar că mai întâi trebuia să mănânc sărat, înainte să mă lase să trec la pasta de cioco.

— Dacă laşi peştişorii de aur prea mult într-o cameră întunecată, se fac albi, i-am şoptit lui Matthies şi mi-am pus şase feliuţe de salam de vară pe pâine, cât să încapă perfect pe suprafaţa feliei.

Ai şase vaci şi mănânci două. Cu câte rămâi? îmi răsuna vocea domnului învăţător în minte la tot ce mâncam. De ce combinau prostiile astea de adunări cu mâncarea — cu mere, torturi, triunghiuri de pizza şi biscuiţi — nu ştiam, dar, în orice caz, domnul învăţător îşi pierduse speranţa că voi învăţa vreodată să calculez, că voi avea vreodată un caiet curat ca lacrima, fără măcar o singură tăietură roşie. Şi uite-aşa mi-a luat un an să învăţ să citesc ceasul — tata stătea ore

întregi cu mine la masa din bucătărie să exersez cu ceasul primit de la școală, cu care, de disperare, mai dădea uneori de pământ de-i sărea cadranul și porcăria aia nu se mai oprea din țiuit — și, chiar și acum, acele ceasornicului tot se mai prefăceau une- ori în râmele pe care le scoteam cu furca din pământ în spatele grajdurilor pentru vaci, ca să mergem să pescuim cu ele. Și ele se zvârcoleau în toate părțile dacă le prindeai între degetul mare și arătător și abia după ce le dădeai câteva bobârnace se mai potoleau o vreme, îți zăceau în palmă și erau fix ca viermișorii aceia de jeleu, dulci și roșii, cu căpșuni, de la magazinul cu dulciuri al lui Van Luik.

— N-ai voie să șușotești în public, mi-a zis soră-mea, Hanna, care stătea în fața mea la masă, lângă Obbe. Când nu-i plăcea ceva, își mișca buzele de la stânga la dreapta.

— Unele cuvinte sunt încă prea mari pentru urechile tale mici, nu pot intra prin ele, i-am zis cu gura plină. Obbe învârtea plictisit cu degetul în paharul cu lapte, a ridicat caimacul în aer și l-a întins imediat pe fața de masă de care s-a lipit ca un muc albicios. Era o imagine scârboasă și mi-am dat seama că exista șansa ca a doua zi fața de masă să fie așezată invers și să ajungă în dreptul meu cu partea cealaltă, cu caimacul uscat. Iar eu atunci aș refuza să-mi pun farfuria pe masă. Știam cu toții că șervetele de masă erau puse acolo de formă și că după micul dejun mama avea să le așeze perfect împăturite la loc, în sertarul din bucătărie, că ele nu erau menite pentru degete și guri murdare. Pe undeva mi s-ar fi părut chiar trist pentru bieții îngerași să-i strâng așa în pumn ca pe un țânțar și să le rup aripioarele sau să le mânjesc părul alb, angelic, cu gem de căpșuni.

— Tocmai pentru că sunt atât de palid trebuie să ies afară, a șoptit Matthies. A râs și, concentrat la maximum, și-a băgat cuțitul în partea cu ciocolată albă din borcanul de Duo Penotti, evitând cu totul partea maro. Doar în vacanțe primeam Duo Penotti. Îl așteptam cu nerăbdare de zile întregi, iar acum, că vacanța de Crăciun începuse, sosise în sfârșit clipa — cel mai frumos moment era atunci când mama trăgea folia de protecție din hârtie, dezlipea resturile de lipici de pe margini și ne arăta petele albe și maro ca modelul unic de pe un vițel abia fătat. Cine luase cele mai bune note în săptămâna aceea avea voie să înceapă borcanul — eu eram mereu ultima la rând. Mă bâțâiam pe scaun dintr-o parte în alta; încă nu atingeam podeaua cu degetele de la picioare. Cel

mai mult mi-aș fi dorit să țin pe toată lumea înăuntru, să-i distribui pe toți ca pe niște feliuțe de salam de vară în încăperea din fermă. Nu degeaba domnul învățător din clasa a patra ne spusese ieri, în săptămâna Școala altfel, despre Polul Sud, că unii pinguini merg la vânătoare și nu se mai întorc niciodată. Chiar dacă noi nu locuiam la Polul Sud, tot frig era și aici. Așa de frig, încât lacul era bocnă, iar jgheaburile vacilor, pline de gheață. Lângă farfuriile noastre de mic dejun erau pentru fiecare câte două pungi de plastic resigilabile, albastre-deschis. Am ridicat una și m-am uitat întrebător la mama.

— Să vi le puneți peste ciorapi! a zis cu un zâmbet care-i făcea gropițe în obraji ca într-un piure. Așa rămâne căldura înăuntru și nici nu vă udați la picioare. Între timp i-a pregătit micul dejun lui tata, care ajuta o vacă să fete; după fiecare folosire, mama lăsa cuțitul să alunece între degetul mare și arătător până când untul era pe vârful degetelor ei, pe care după aceea le râcâia cu partea boantă a cuțitului. Tata sigur stătea acum pe un taburet, lângă o vacă, ca să-i mulgă corasla, se vedeau norișori deasupra spinării aburite. Respirație și fum de țigară. Am remarcat că lui nu-i pusese pungi resigilabile lângă farfurie; probabil că avea picioarele prea mari, în special stângul, care era ceva mai deformat din cauza unui accident cu o combină agricolă de pe când avea vreo douăzeci de ani. Lângă mama, era pe masă spirala argintie pentru caşcaval, cu care verifica gustul brânzeturilor fă- cute în dimineața aceea. Înainte de a tăia o roată de caşcaval, fora cu spirala prin stratul de ceară, o învârtea de două ori, după care o trăgea lent înapoi. Și, așa cum mânca pâinea albă în timpul împărtășaniei, la fel de prudentă și evlavioasă gusta și din bucata de caşcaval cu chimion, încet și privind în gol. Obbe a făcut odată o glumă zicând că trupul lui Iisus tot din caşcaval e făcut, că de asta n-avem voie decât două felii de pâine cu caşcaval pe zi, să nu-L terminăm de mâncat prea repede. După ce mama a încheiat rugăciunea de dimineață și i-a mulțumit lui Dumnezeu „pentru toate câte le-ai creat și pentru această hrană pe care o primim din bunătatea Ta; Te rugăm, nu îngădui ca vreunul din semenii noștri să ducă lipsă de cele necesare vieții“, Matthies și-a dat scaunul înapoi, și-a agățat patinele de gât și și-a băgat în buzunarul de la geacă felicitările de Crăciun pe care mama îl rugase să le lase în cutiile poștale ale câtorva cunoștințe. Nu era prima oară când Matthies se ducea la lac, avea să participe cu câțiva prieteni la turul polderului. Era un traseu de

treizeci de kilometri, iar câștigătorul primea un sandvici cu uger de vacă și mușchi și o medalie de aur cu anul 2000 inscripționat pe ea. Cel mai mult aș fi vrut să-i pun și pe cap o pungă de plastic resigilabilă, ca să-i țină de cald cât mai mult, și să i-o închid bine în jurul gâtului. El mi-a ciufulit puțin părul, eu mi l-am turtit imediat înapoi și mi-am scuturat câteva firimituri de pe bluza de la pijama. Matthies își purta mereu cărarea pe mijloc și se dădea cu gel pe șuvițele din față, care arătau fix ca două bucle de unt pe o farfurioară, ca cele pe care le pregătea mama în preajma Crăciunului pentru că nu i se părea festiv să iei untul din pachet — asta era pentru zilele obișnuite. Iar nașterea lui Iisus nu era o zi obișnuită. Nici măcar dacă se întâmpla în fiecare an, așa cum și el murea în fiecare an pentru păcatele noastre, ceea ce mie mi se părea ciudat și mă gândeam adesea: săracul om e mort oricum de mult, dar ei sigur au uitat. Mai bine nu pomenesc nimic despre asta, că altfel n-o să mai avem inele de ciocolată umplute și n-o să mai spună nimeni povestea de Crăciun cu cei trei magi și steaua de la Răsărit. Matthies s-a dus pe hol să-și verifice șuvițele în oglindă, deși de la ger oricum i se făceau bocnă și i se lipeau de frunte.

— Pot să vin cu tine? l-am întrebat. Tata îmi coborâse din pod patinele de lemn și mi le legase de încălțări cu banda din piele maro. Umblam deja de câteva zile pe patine prin casă, cu mâinile la spate și cu apărătoarele puse ca să nu las prea multe urme în mochetă — așa nu mai trebuia să vină mama cu capul plat de la aspirator să scoată din podea dorința mea de a participa la turul polderului. Aveam gambe puternice. Deja exersasem îndeajuns de mult încât să pot merge pe gheață fără să mă țin de scăunelul ajutător.

— Nu, nu se poate, mi-a zis Matthies. După care mai încet, ca să aud doar eu: pentru că trecem pe partea cealaltă a lacului.

— Vreau și eu pe partea cealaltă, i-am șoptit.

— Când o să te faci mai mare, te iau cu mine. Și-a pus căciula de lână pe cap și a zâmbit; i-am văzut aparatul dentar cu elasticele albastre puse în zigzag.

— Vin acasă înainte să se însereze de tot, i-a strigat mamei. În pragul ușii s-a mai întors o dată și mi-a făcut cu mâna, scenă pe care mai târziu mi-o voi tot derula în minte, până când mâna lui nu s-a mai ridicat și am început să mă îndoiesc dacă chiar ne-am luat măcar la revedere.

2

Noi nu aveam decât canalele de televiziune Nederland 1, 2 și 3. După părerea lui tata, erau posturile pe care nu apăreau goliciuni; pronunța cuvântul „goliciuni“ de parcă tocmai i-ar fi intrat o musculiță bețivă în gură, care acum îi ieșea cu o urmă de scuipat. Cuvântul mă ducea cu gândul mai ales la cartofii pe care mama îi curăța de hăinuțe în fiecare seară și-i arunca în apa din oală, la plescăitul lor. Îmi imaginam că, dacă te gândești prea mult la oameni goi, în timp ți se formează muguri ca la cartofii Eigenheimer, care după aia trebuie îndepărtați din carnea moale cu vârful unui cuțit. Colții verzi ai cartofilor îi dădeam la găini — erau înnebunite după ei. Stăteam pe burtă în fața dulapului din lemn de stejar în care era ascuns televizorul. O cataramă de la patinele din lemn a ajuns dedesubt când le-am descălțat nervoasă și le-am tras un șut până în colțul sufrageriei. Eram prea mică ca să trec pe partea cealaltă a lacului și prea mare ca să mai patinez în spatele grajdurilor, pe șanțul cu must de bălegar înghețat. Ăla nici măcar nu se putea numi patinat, era mai mult un fel de târșâit de picioare, cum făceau gâștele care aterizau acolo căutând ceva de mâncare, iar din fiecare zgârietură se elibera în gheață miros de bălegar și lama de fier a patinelor ți se făcea maro deschis. Trebuie să fi arătat ca niște imbecili cum stăteam noi acolo pe șanț ca niște gâsculițe proaste, încotoșmănați și bălăbănindu-ne de la un capăt de iarbă la celălalt capăt de iarbă în loc să patinăm pe lacul mare, la turul polderului, unde se dusese toată lumea din sat.

— Nu putem merge să-l vedem pe Matthies, spusese tata, unul dintre viței are diaree.

— Dar mi-ați promis, am strigat. Îmi băgasem deja până și picioarele în pungile de plastic.

— E o excepție, a zis tata și și-a tras bereta neagră de pe cap până sub sprâncene.

Am aprobat dând din cap de câteva ori. Cu excepțiile nu te puneai — oricum cu vacile nu se putea pune nimeni, ele erau mereu favorizate. Chiar și atunci când nici nu cereau atenție, când stăteau întinse și ghiftuite în boxele din grajd, cu corpurile lor grase și mătăhăloase, tot reușeau ele cumva să fie excepția. Mi-am încrucișat brațele îmbufnată. Tot exersatul meu pe patinele din lemn fusese degeaba; aveam gambele mai puternice chiar și decât cele ale statuii din porțelan a lui Iisus care era pusă pe hol și era la fel de mare ca tata. Am aruncat în ciudă pungile de plastic la coșul de gunoi — le-am îndesat printre zațul de cafea și cojile de pâine ca să nu le mai poată refolosi mama, așa cum făcea cu șervetele. Sub dulap era praf. Am dat peste o agrafă de păr, peste o stafidă uscată, peste o piesă de Lego. Mama închidea ușile dulăpiorului când veneau în vizită rude sau membri ai bisericii pe la noi; nu trebuiau să vadă că noi seara ne abăteam de la calea Domnului — mama nu rata în nicio seară de luni concursul *Lingo*, iar noi trebuia să facem o liniște mormântală ca să poată ghici cuvintele stând la masa de călcat. La fiecare răspuns corect, auzeam fierul șuierând și aburul se ridica. De cele mai multe ori erau cuvinte care nu apăreau în Biblie, dar pe care mama tot părea să le cunoască și pe care le numea cuvinte rușinoase, pentru că pe unele-ți era rușine să le auzi. De la Obbe am auzit odată, când ecranul era negru, că televizorul e ochiul Domnului și că, atunci când mama închidea ușile dulăpiorului, o făcea ca El să nu ne vadă. Mamei sigur îi era rușine cu noi, pentru că și noi mai strigam uneori cuvinte rușinoase chiar dacă nu ne uitam la *Lingo*, cuvinte pe care mama încerca să ni le scoată din gură îndesându-ne între fălci săpunul de casă cu care îndepărta petele de grăsime și urmele de noroi de pe hainele bune, de școală. Am pipăit pe jos căutând catarama. Din locul de unde eram întinsă, m-am uitat în bucătărie și am văzut ciubotele de grajd ale tatei ivindu-se deodată în fața frigiderului — aveau fire de paie și bălegar lipite pe laterale. Sigur se întorsese să mai ia o legătură de frunze de morcovi din lada cu legume, pe care le tăiase cu un cuțit pentru potcovit ținut mereu în buzunarul de la piept al salopetei. De zile întregi umbla de colo colo de

la frigider la șura iepurilor. Luase cu el până și prăjitura *tompouce* rămasă de la ziua Hannei de când a împlinit șapte ani și după care-mi curgeau balele de fiecare dată când deschideam frigiderul. Nu m-am putut abține să iau pe furiș, cu unghia, o dâră din glazura roz și să o bag în gură; făcusem și un tunel în frișca îngroșată în frigider, care-mi rămăsese pe deget ca o căciuliță galbenă. Tata n-a observat. „Lui dacă i se pune pata nu mai ai ce-i face“, a zis odată bunica din partea mai credincioasă a familiei, motiv pentru care suspectam că, pentru masa de Crăciun, care era așezată în tindă, după ce mai dormeam de două ori, îmi îngrășa iepurașul primit de la vecina Lien. Pentru că altfel el nu avea niciodată treabă cu iepurii — i se părea că ani- malele mici sunt mai degrabă de pus în farfurie și nu-i plăceau decât animalele care prin prezența lor îi puneau stăpânire pe tot câmpul vizual; iepurașul meu nu i-l umplea nici măcar pe jumătate. Odată a zis că vertebrele gâtului erau cele mai fragile părți ale corpului — în mintea mea le și auzeam trosnind ca atunci când fărâmița mama o mână de tăiței deasupra oalei — iar de curând în pod am văzut atârnând de grindă o funie cu un laț.

— Pentru un leagăn, a zis tata, deși tot nu atârna niciun leagăn acolo. Eu tot nu înțelegeam de ce funia atârna în pod și nu pur și simplu în șură, printre șurubelnițe și colecția lui de piulițe. Poate că tata voia ca noi să fim martori, m-am gândit, poate că asta urma să se întâmple dacă păcătuiam. Pentru o clipă, mi-am văzut în fața ochilor iepurașul atârnând cu gâtul rupt de funia din pod, în spatele patului lui Matthies, ca tata să-l poată jupui mai ușor. Sigur avea să se desprindă ca pielița pe care o jupuia mama de pe salamul de vară cu cuțitașul de cartofi. Doar că pe Dieuwertje l-ar pune într-un strat de unt în cratița mare de pe aragaz, ca să miroasă toată casa a friptură de iepure și familia Mulder să simtă de la o poștă că masa de Crăciun era gata să fie servită, să nu-și strice pofta de mâncare. Remarcasem că, în timp ce altădată trebuia să fac economie la nutreț, acum aveam voie să îi dau lui Dieuwertje o lopată întreagă, pe lângă toate frunzele de morcov pe care le primea deja. În ciuda faptului că era iepuroi, l-am numit după doamna buclată de la *Buletinul de știri despre Moș Nicolae*, pentru că mi se părea atât de frumoasă. Cel mai mult mi-aș fi dorit să o pot pune în fruntea listei de cadouri pe care mi le doresc, dar mai așteptam puțin, plus că încă n-o văzusem în broșura cu jucării de la magazinul Intertoys. Legat de

iepuraşul meu, era în joc mai mult decât generozitate, eram convinsă. De asta am sugerat alte animale atunci când, înainte de micul dejun, am fost pe islaz cu tata să aducem animalele la iernat. Aveam în mână un băţ cu care să le mân. Cel mai bine era să le dai la coaste, atunci cu siguranţă nu se opreau.

— Copiii din clasă mănâncă raţe, fazani sau curcani, pe care îi umplu pe la fund cu cartofi, usturoi, praz, ceapă şi sfeclă până dau pe dinafară. Mă uitam pieziş la tata, care a dat din cap. Existau în sat mai multe feluri de a da din cap. Chiar şi prin atâta te puteai distinge. În timp ajunsesem să le ştiu pe toate. Ăsta era datul din cap pe care tata-l folosea şi pentru negustorii de animale, atunci când i se făcea o ofertă prea mică, dar n-avea încotro pentru că sărmana dobitoacă avea vreun defect şi altfel n-o cumpăra nici naiba.

— E plin ochi de fazani pe aici, mai ales prin stufăriş, am zis uitându-mă la boschetele din stânga fermei. Îi mai vedeam uneori pe acolo, prin copaci sau stând pe jos. Când mă vedeau, se trânteau la pământ ca morţi şi rămâneau nemişcaţi până când nu mai eram prin preajmă. Abia atunci ridicau din nou capul. Tata a dat iar din cap, a lovit cu băţul de pământ şi le-a strigat vacilor „niiii haida“, ca să le zorească. După discuţia cu el, m-am uitat în congelator: printre pungile de amestec de carne tocată şi legumele pentru supă nu era nicio raţă, niciun fazan sau vreun curcan. Ciubotele lui tata au dispărut din nou din câmpul vizual. Doar câteva fire de paie au rămas pe podeaua bucătăriei. Am băgat catarama în buzunarul de la pantaloni şi am urcat în şosete în camera mea, care era pe partea cu ograda, m-am lăsat pe vine la marginea patului şi m-am gândit la mâna lui tata aşezată pe capul meu după ce am adus vacile în grajduri şi ne-am întors pe pajişte ca să verificăm capcanele pentru cârtiţe. Dacă nu prindeam nimic, tata-şi ţinea mâinile ţepene în buzunare, fiindcă *nimic* nu cerea vreo recompensă, spre deosebire de atunci când le prindeam şi le scoteam, zgândărind cu o şurubelniţă ruginită corpurile mici, însângerate, plesnite în două, lucru pe care eu îl făceam aplecată, ca să nu vadă tata că pe obraji îmi alunecau lacrimi la vederea unei vieţi mici atrase în capcană fără să bănuiască ceva. Îmi imaginam cum cu mâinile acelea tata avea să-i sucească gâtul iepuraşului meu ca pe dopul de protecţie pentru copii al unei butelii pentru azot: exista un singur mod corect în care o puteai face. Şi cum după aceea mama avea să-l aşeze pe

Dieuwertje al meu neînsufleţit pe un platou argintiu, pe care de obicei duminica, după biserică, aranja salata de boeuf. L-ar aşeza pe un pat de salata-mielului şi l-ar orna cu castraveţi muraţi, felii de roşii şi morcov ras, nişte cimbru. M-am uitat la propriile mâini, la conturul lor neregulat.

Erau încă prea mici ca să poată servi şi la altceva în afară de a ţine lucruri. Acum încă mai încăpeau în mâinile lui tata şi mama, dar ale lor nu încăpeau în mâinile mele. Asta era diferenţa dintre ei şi mine: ei puteau împresura cu mâinile gâtul unui iepure sau o roată de caşcaval care tocmai fusese întoarsă pe cealaltă parte în baia de saramură. Mâinile lor umblau tot timpul după ceva, iar cine nu mai poate ţine cu gingăşie un om sau un animal mai bine i-ar da drumul şi s-ar îndrepta către alte lucruri. Mi-am împins fruntea tot mai tare în speteaza patului, simţind lemnul rece apăsându-mi în piele, şi am închis ochii. Uneori mi se părea ciudat că trebuie să fie întuneric ca să te rogi, deşi poate că era acelaşi lucru ca la plapuma mea *glow in the dark*: numai dacă era suficient de întuneric luminau stelele şi planetele şi asigurau protecţie împotriva nopţii. Tot aşa trebuie că funcţiona şi cu Dumnezeu. Mi-am odihnit mâinile pe genunchi, împreunate ca de rugăciune. Supărată, mă gândeam la Matthies, care acum probabil că bea ciocolată caldă de la vreunul dintre chioşcurile special amenajate pe gheaţă, la cum avea să-şi continue el turul, cu bujori în obraji, la dezgheţul care avea să înceapă de mâine: doamna buclată avertizase cu privire la acoperişurile alunecoase şi la ceaţă, ceea ce făcea ca ajutoarele lui Moş Nicolae să fie în pericol de a se rătăci şi poate că şi Matthies la fel, chiar dacă asta ar fi fost din vina lui. Pentru o clipă mi-am văzut în faţa ochilor patinele unse din nou, puse în cutie şi gata să fie urcate în pod. Mă gândeam că sunt încă mică pentru atâtea lucruri, dar că nimeni nu spune când anume te faci suficient de mare, câţi centimetri înseamnă asta pe măsurătoarea de pe tocul uşii, şi l-am întrebat pe Dumnezeu dacă nu poate să-l ia pe fratele meu Matthies în locul iepuraşului, că îl rog frumos:

— Amin.

3

— Nu se poate să fie mort, i-a zis mama veterinarului. S-a ridicat de la marginea căzii și și-a scos mâna dintr-o mănușă de baie albastră-deschis cu care tocmai voia s-o șteargă pe Hanna la fund. Nu cumva să facă viermi — ăștia fac găuri în tine ca-n frunzele de varză. Eu eram suficient de mare ca să am singură grijă să nu fac viermi și mi-am încolăcit brațele în jurul genunchilor să par mai puțin goală acum că veterinarul dăduse buzna în baie, fără să bată la ușă. A zis cu voce repezită:

— Aproape de partea cealaltă a lacului, din cauza canalului de navigație, gheața era prea subțire. Patina cu mult în fruntea tuturor, nu l-a mai văzut nimeni. Am știut imediat că nu e vorba despre iepurașul meu, Dieuwertje, pentru că el era adineauri în șură, ronțăia frunzele de morcov. Iar veterinarul avea un aer grav. Trecea des pe la noi să discute despre vaci. Puțini oameni veneau pe aici fără vreo legătură cu vacile, dar de data asta ceva nu se lega, încă nu pomenise bovinele nici măcar o singură odată, nici măcar ca atunci când întreba ce mai fac viței făcând de fapt referire la noi, copiii. Când veterinarul și-a lăsat capul în pământ, m-am îndreptat de spate ca să mă pot uita pe gemulețul de deasupra căzii. Începuse deja să se însereze și un grup de diaconi în negru se apropia tot mai mult, până când aproape că și-ar fi putut înfășura brațele în jurul nostru; în fiecare zi se întorceau personal să ne aducă seara. Mi-am spus că Matthies trebuie să fi uitat cât e ceasul, ceea ce se întâmpla destul de des — de asta primise de la tata un ceas cu ace fosforescente pe care acum sigur îl purta din greșeală invers —, sau poate că încă mai împărțea felicitările de Crăciun. M-am scufundat din nou în apa din cadă, mi-am sprijinit bărbia pe brațele umede pândind-o pe mama printre gene. De curând ne puseserăm firișoare de plastic la fanta de scrisori din ușa de la intrare, ca să nu mai simțim vântul în casă. Prin ele mai trăgeam uneori cu ochiul pe afară, iar acum,

pentru că mă uitam printre gene, aveam senzaţia că mama şi veterinarul nu-şi dau seama că îi ascult, că în gând, cu o radieră, i-aş fi putut şterge mamei liniile din jurul gurii şi de la ochi pentru că nu era locul lor acolo şi că i-aş fi putut apăsa din nou gropiţele din obraji cu degetul mare, ca în piure. În plus, mama nu era genul care să dea din cap, avea prea multe de zis. Acum însă nu făcea decât să dea din cap, iar eu, pentru prima dată, mi-am spus: mama, te rog, spune ceva, chiar şi de-ar fi despre făcut ordine, despre viţeii pe care iar îi apucă cufureala, despre prognoza meteo pentru zilele următoare, despre uşile înţepenite de la dormitoare, despre atitudinea noastră nerecunoscătoare sau pasta de dinţi uscată în colţurile gurilor noastre. Mama tăcea, se uita la mănuşa de baie din mână. Veterinarul a tras taburetul de sub chiuvetă şi s-a aşezat pe el. Taburetul a scârţâit sub greutatea lui.

— Nea Evertsen l-a scos din lac. Veterinarul a aşteptat o clipă, şi-a mutat privirea de la Obbe la mine şi a continuat:

— Fratele vostru a murit. Eu mi-am luat ochii de la el şi mi i-am îndreptat spre prosoapele care înţepeniseră de la ger în cuiul de lângă chiuvetă; voiam ca veterinarul să se ridice în picioare şi să spună că totul fusese doar o neînţelegere. Că viţeii nu-s foarte diferiţi de fii, şi ei plecau într-o bună zi în lumea largă, dar înainte de apus şi înainte de ora lor de masă se întorceau în grajduri.

— S-a dus să patineze, a zis mama, acuşi se întoarce. Mama a stors mănuşa de baie deasupra apei din cadă, iar picăturile au format rotocoale; s-a ciocnit de genunchii mei ridicaţi. Ca să-mi găsesc ceva de făcut, am aşezat o bărcuţă din Lego pe valurile pe care le făcea soră-mea, Hanna, care nu înţelesese ce se discutase, iar eu m-am gândit că pot şi eu să mă prefac că am dopuri în urechi, nişte dopuri care nu mai puteau fi scoase. Apa din cadă era călâie acum şi fără să-mi dau seama mi-am dat drumul la pişu. M-am uitat la pişul meu galben-ocru care se dispersa ca un nor şi se amesteca cu apa. Hanna n-a observat, căci altfel ar fi sărit ca arsă şi ar fi urlat „cââhhh“. În mână ţinea o păpuşă Barbie la suprafaţa apei. „Să nu se înece“, zicea ea. Păpuşa purta un costum de baie în dungi. Odată, fără să mă vadă nimeni, mi-am băgat degetul sub el să-i simt ţâţucile din plastic. Era mai ţeapănă la atingere decât bula de grăsime de pe bărbia tatei. M-am uitat la corpul gol al Hannei, care era la fel ca al meu. Doar cel al lui Obbe era diferit. Obbe stătea lângă

cadă, cu hainele încă pe el; tocmai povestise despre un joc pe calculator în care trebuia să împuște oameni, care plesneau ca niște roșii cărnoase. După noi, urma să facă baie și el în aceeași apă. Acolo jos, eu așa știam, avea un robinet mic prin care putea face pipi, cu niște mărgeluțe sub el, ca la curcan. Uneori îmi făceam griji că îi atârnă acolo ceva despre care nu vorbea nimeni. Poate că de fapt avea o boală incurabilă. Mama l-a numit cuc, dar poate că de fapt se numea cancer și doar nu voia să ne sperie, pentru că bunica din partea mai puțin credincioasă a familiei murise de cancer. Înainte să moară, bunica tocmai pregătise un lichior de ouă, iar tata ne-a povestit că smântâna din el se acrise atunci când au găsit-o. Că totul se acrea atunci când murea cineva, fie că era neașteptat sau dinadins, iar eu săptămâni la rând n-am mai putut dormi pentru că în întuneric vedeam înaintea ochilor fața bunicii în sicriu, cum în cele din urmă îi picura din gura întredeschisă, din orbitele ochilor și din pori lichiorul de consistența gălbenușului. Mama ne-a luat pe mine și pe Hanna de subsuori și ne-a scos din cadă; degetele ei mi-au lăsat urme albe pe piele. În mod normal ne-ar fi înfășurat într-un prosop și la sfârșit ne-ar fi întrebat dacă suntem uscate bine, ca nu cumva să ruginim, sau, mai rău, să facem mucegai cum se face la colțurile faianței din baie, dar acum ne-a lăsat clănțănind din dinți pe preșul din baie, deși eu încă aveam clăbuci la subraț. — Să te ștergi bine, i-am șoptit surioarei care dârdâia lângă mine și i-am întins un prosop zgrunțuros, altfel tre' să te curățăm acuși de calcar. M-am aplecat să-mi verific degetele de la picioare, că cică de acolo începe mucegaiul. Așa că n-a văzut nimeni că obrajii mi se făcuseră roșii ca focul, precum două gume de mestecat Fireball. *Dacă pui un iepure și-un băiat să se întreacă, câți kilometri la oră îi lipsește unuia dintre ei ca să iasă câștigător?* îl și auzeam în mintea mea pe domnul învățător spunând, în timp ce mă împungea în burtă cu indicatorul, până scotea un răspuns de la mine. După degetele de la picioare, mi-am verificat în treacăt buricele degetelor — tata mai glumea uneori că dacă stăm prea mult în cadă o să ni se desprindă pielea și că dup-aia o să ne-o bată în cuie în peretele de lemn din șură, lângă blana iepurilor jupuiți. Până mi-am îndreptat din nou spatele și m-am înfășurat în prosop, tata apăruse brusc lângă veterinar. Tremura, pe umerii salopetei avea fulgi de zăpadă și chipul îi era ca de ceară. Își sufla întruna în căușul palmelor. Prima dată m-am gândit la avalanșa

despre care ne povestise învățătorul, chiar dacă avalanșele probabil nu se declanșează niciodată în zonele de câmpie. Am știut că nu poate fi vorba despre o avalanșă abia atunci când tata a început să plângă, iar Obbe își scutura capul dintr-o parte în alta ca un ștergător de parbriz, ca să-și alunge lacrimile. La rugămintea mamei, vecina Lien a despodobit chiar în aceeași seară bradul de Crăciun. De pe canapea, de unde stăteam cu Obbe — mă ascundeam după capetele vesele ale lui Bert și Ernie de pe bluza mea de pijama, deși fricile mele erau cu un cap mai mari, li se ridicau deasupra creștetelor, iar eu îmi țineam degetele de la ambele mâini încrucișate, așa cum faci în curtea școlii când n-ai de gând să te ții de cuvânt sau când vrei să-ți retragi promisiunile și toate rugăciunile —, ne uitam cu părere de rău cum pomul de Crăciun era scos din cameră și lăsa în urma lui o dâră de sclipici și ace de brad. Abia atunci am simțit în piept o înțepătură scurtă, mai rău decât la vestea veterinarului: Matthies sigur avea să se întoarcă acasă, dar bradul nu. Acum câteva zile, pe melodia „Jimmy“ a lui Boudewijn de Groot, am împodobit bradul cu Moș Crăciuni mici și grași, cu globuri sclipicioase, îngerași, șiraguri de ghirlande și inele de ciocolată. Știam textul la perfecție, îl cântam în cor și de-abia așteptam versurile cu ochelarii de cal de pe nănăurile oamenilor de afaceri, pentru că în sfârșit aveam voie să folosim cuvântul „nănău“. Acum vedeam prin geamul de la sufragerie cum Lien scotea bradul la stradă într-o roabă, acoperit cu o pânză portocalie. Numai vârful argintiu ieșea pe dedesubt, căci uitaserăm să-l mai dăm jos. N-am pomenit nimic despre asta: la ce ne mai trebuia un vârf dacă nu mai aveam brad? Vecina Lien a mai sucit pânza portocalie de vreo câteva ori, de parcă asta ar fi schimbat cu ceva priveliștea — sau situația. Matthies mă plimbase recent chiar cu aceeași roabă și a trebuit să mă țin cu amândouă mâinile de marginile acoperite cu un strat subțire de rahat uscat. Am remarcat atunci că spatele i se gheboșase de la munca grea, de parcă deja începuse să-și bătătorească calea spre pământ. Deodată, fratele meu a luat-o brusc și mai tare la fugă, iar pe mine fiecare hop mă făcea să sar în sus. Ar fi trebuit să fie invers, mi-am dat eu seama acum. În ziua aceea eu ar fi trebuit să-l plimb pe Matthies prin curte huruind ca un motor, deși el ar fi fost mult prea greu ca să-l pot scoate după aia la stradă și să-l acopăr cu pânza portocalie ca pe viței morți, ca să-l ia

maşinile de gunoi şi să-l putem uita. A doua zi el s-ar fi născut din nou, iar seara asta n-ar fi fost cu nimic diferită de toate celelalte seri.

— Îngerașii sunt goi, i-am şoptit lui Obbe. Erau în faţa noastră, pe bufet, lângă steluţele de ciocolată care se topiseră în hăinuţele lor. De data asta îngerașii nu aveau trompetă sau vâsc în faţa cucului. Şi lui tata trebuie să-i fi scăpat din vedere că nu purtau haine, altfel sigur i-ar fi pus înapoi în staniol. Odată am rupt aripile unui înger ca să văd dacă-i creşteau la loc de la sine — sigur se putea ocupa Dumnezeu de asta. Voiam un semn că El există şi că e acolo pentru noi şi în timpul zilei. Mi se părea util, pentru că aşa ar fi putut să mai stea şi El cu ochii pe Hanna, să o mai supravegheze, ar fi putut feri vacile de febra laptelui sau de infecţii ale ugerului. Când am văzut că nu se întâmplă nimic şi albul rupt rămâne vizibil, am îngropat îngerul în grădina de zarzavat printre nişte cepe roşii rămase pe acolo.

— Îngerii sunt întotdeauna goi, mi-a şoptit Obbe drept răspuns. El tot nu făcuse baie încă şi avea un prosop după gât pe care-l ţinea de ambele capete, de parcă s-ar fi pregătit de luptă. Apa din cadă cu pişu de la mine trebuie să fi fost acum rece ca gheaţa.

— Păi şi nu-i ia frigul?

— Ăştia au sângele rece, ca şerpii şi ca puricii de apă, n-au nevoie de haine. Am dat aprobator din cap, dar când vecina Lien a intrat din nou în casă am pus totuşi rapid mâna pe puţa din porţelan a unui îngeraş, pentru orice eventualitate. Am auzit-o în hol ştergându-şi picioarele excesiv de mult. De acum înainte, fiecare vizitator urma să-şi şteargă picioarele mai mult decât era nevoie. Într-o primă instanţă, moartea cerea o dislocare, o amânare a durerii. Cerea să te apleci asupra lucrurilor mici, ca mama care îşi controla unghiile de cheag uscat rămas acolo de când a făcut caşcavalul. Pentru o clipă am sperat că Lien îl avea pe Matthies cu ea. Că el se ascunsese în copacul scorburos de pe pajiştea din spate şi că acum se săturase şi ieşise la iveală: între timp, afară dăduse îngheţul. Fără îndoială, copcile urmau să înghețe din nou, sub gheaţă fratele meu nu va găsi nicio ieşire şi va trebui să cerceteze de unul singur tot lacul în bezna de afară, până şi reflectoarele clubului de patinaj aveau să se stingă. Când şi-a terminat de şters picioarele, Lien a vorbit cu mama aşa de încet, că n-am putut să aud. Am văzut doar buzele ei mişcându-se, iar pe ale mamei cum au rămas lipite strâns una peste alta, ca doi limacşi care se împerechează.

Mi-am lăsat mâna să alunece de pe puța îngerașului, acum că oricum nu era nimeni atent la asta, și am văzut-o pe mama mergând spre bucătărie în timp ce-și mai înfigea o agrafă în coc. Se adunau din ce în ce mai multe, de parcă ar fi încercat să-și fixeze astfel capul ca să nu-i plesnească deodată și să arate tot ce se petrecea înăuntru. S-a întors cu inelele de Crăciun umplute, ornate cu bombonele colorate. Le cumpăraserăm împreună de la taraba Het Stoepje, de-abia așteptasem să le simt conținutul sfărâmicios între măsele, să crănțănesc bombonelele de pe deasupra, dar mama i le-a dat lui Lien, la fel ca pe budinca de orez din frigider și rulada pe care tata o luase de la măcelar, până și rola de optzeci de metri de sfoară roșie cu alb, cu care se leagă rulada. Cu sfoara am fi putut să ne legăm corpurile, ca să nu ne destrămăm în feliuțe. Ulterior m-am gândit că golul aici a început: că vina nu era a morții, ci a celor două zile de Crăciun care fuseseră date de pomană în oale și caserole goale de salată de boeuf.

În tindă se afla sicriul cu fratele meu în el, un coşciug din lemn de stejar cu un gemuleţ în dreptul feţei şi cu mânere din metal; era deja de trei zile acolo. În prima zi, Hanna a ciocănit în sticlă cu nodurile degetelor şi i-a zis cu o voce subţirică: „Hai, Matthies, deja nu mai e amuzant, gata“. A rămas puţin neclintită, de parcă s-ar fi temut ca el să nu-i şoptească ceva şi ea să nu-l poată auzi dacă nu înceta pentru o clipă orice mişcare. Când n-a primit niciun răspuns, s-a dus din nou să se joace cu păpuşile în spatele canapelei, cu trupuşorul tremurându-i ca o libelulă, iar eu aş fi vrut să o ţin între degetul mare şi arătător şi să o încălzesc cu suflul meu. Dar nu-i puteam spune că Matthies urma să doarmă pe vecie, că de acum încolo nu vom avea un gemuleţ decât în inimile noastre, unde fratele nostru va fi aşezat pe postament. Pe lângă bunica din partea mai puţin credincioasă a familiei nu ştiam pe nimeni care să doarmă pe vecie, în cele din urmă cu toţii ne trezeam la loc, „dacă dă Domnul“, cum zicea adesea bunica din partea credincioasă a familiei. Ea când se trezea avea probleme cu genunchii anchilozaţi şi îi puţea gura, „parcă aş fi înghiţit o vrabie moartă“. Atât vrăbiuţa, cât şi fratele meu n-aveau să se mai trezească vreodată. Sicriul era pus pe bufet, pe un milieu alb pe care la zilele de naştere puneam sărăţelele, alunele, paharele cu punci de fructe, şi, la fel ca la petreceri, şi acum erau oameni strânşi în cerc în jurul bufetului, cu nasurile cufundate în batiste sau în ceafa altcuiva. Au spus lucruri frumoase despre fratele meu, deşi moartea e urâtă şi aşa tare ca o alună glazurată, rătăcită şi găsită după zilele de naştere pe undeva pe sub dulapul cu televizorul sau pe după vreun scaun. În sicriu, chipul lui Matthies părea dintr-odată ca din ceară de albine, aşa era de neted şi întins, iar sub pleoape, surorile de la biserică îi puseseră hârtie de mătase ca să-i stea ochii închişi, în timp ce eu mai degrabă aş fi vrut să-i aibă deschişi ca să ne mai putem privi o dată, ca să fiu sigură că n-o să le uit culoarea, ca să nu mă poată uita nici el pe mine. Când a plecat a doua tură de oameni, am încercat să-i deschid şi să-i netezesc pleoapele, iar asta m-a dus o clipă cu gândul la ieslea de Crăciun pe care o făcusem la şcoală din hârtie de mătase colorată pe post de vitraliu, cu figurina Mariei şi a lui Iosif puse pe ea şi în spatele căreia la micul dejun din ziua de Crăciun am pus o lumânărică ca să lucească hârtia de mătase şi Iisus să se poată naşte într-o iesle iluminată. Dar ochii fratelui meu erau gri şi

șterși, fără model de vitraliu; i-am lăsat repede pleoapele în jos și am glisat înapoi gemulețul. Au încercat să-i refacă șuvițele cu gel, dar îi atârnau pe frunte ca niște păstăi maronii, veștejite. Mama și bunica l-au îmbrăcat cu o pereche de blugi și cu bluza lui preferată, cea albastră-verzui cu HEROES scris pe piept cu litere mari. Majoritatea eroilor pe care-i știam din cărți puteau să cadă de pe clădiri înalte sau să ajungă într-o mare de foc și nu se alegeau decât cu niște jurituri. De ce nu se putea întâmpla tot așa și cu Matthies și de ce de acum înainte rămânea nemuritor doar în amintirea noastră, nu înțelegeam. Să nu uităm că o dată chiar a salvat în ultima secundă un stârc din calea combinei agricole, altfel pasărea ar fi fost făcută bucățele și ar fi ajuns într-un balot de fân și dată la vaci. Dindărătul ușii după care mă ascunsesem, am auzit-o pe bunica zicând în timp ce-l îmbrăca pe fratele meu:

— Orice ar fi, trebuie să înoți spre întuneric, doar știai asta. Nu-mi puteam imagina cum i-ar reuși cuiva să înoate spre întuneric. Era vorba despre diferențele de nuanță. Când era zăpadă pe gheață trebuia să cauți lumina, dar dacă nu era deloc zăpadă pe jos, atunci gheața era mai deschisă la culoare decât copca și trebuia să înoți spre întuneric. Și Matthies îmi spusese asta, când a venit în camera mea înainte de patinat și în ciorapii lui de lână mi-a arătat cum trebuie să-ți lași pe rând picioarele să alunece, când unul spre celălalt, când înspre afară. „La călărit de peștișori“, așa a numit el tactica. L-am observat din pat și, cu limba în cerul gurii, am făcut un clic, la fel cum se auzeau la televizor patinele din lemn pe gheață, un sunet care ni se părea minunat. Însă limba mea zăcea acum în gură din ce în ce mai înșelător, ca un canal de navigație. Nu mai îndrăzneam să scot niciun clic. Din tindă bunica a venit cu o sticlă de săpun lichid Zwitsal pentru copii în mână — poate că de asta i-au pus hârtia de mătase sub pleoape, ca să nu-i intre săpun în ochi, să nu-l usture. După ce l-ar fi terminat de spălat, în mod cert i-ar fi luat-o înapoi de sub pleoape, așa cum au stins lumânărica din ieslea mea, pentru că Maria și Iosif trebuiau să-și vadă mai departe de viață. Bunica m-a tras puțin la piept, mirosea a clătite din coraslă cu bacon și melasă: pe blatul de la bucătărie încă mai era un teanc mare rămas de la prânz, unsuros de la unt, cu marginile prăjite până s-au făcut crocante. Tata a întrebat cine-i făcuse pe clătită o fățucă din gem de mure, din stafide și măr, s-a uitat scurt la noi toți și s-a oprit cu privirea la bunica, care i-a zâmbit la fel de veselă precum clătita ei.

— Săracul băiat, uite ce frumos zace acolo, a zis ea. Pe chipul bunicii apăreau din ce în ce mai multe pete maro, ca cele de pe merele pe care le tăiase feliuțe și le folosise pe clătite pe post de gură. În cele din urmă, bătrânețea te fleșcăiește.

— N-am putea rula o clătită să o punem lângă el? E mâncarea preferată a lui Matthies.

— O să se împută. Vrei să vină viermii? .

Mi-am tras capul de la pieptul ei și m-am uitat la îngerașii puși în cutie pe a doua treaptă a scării, ca să fie urcați înapoi în pod. Mă lăsaseră pe mine să-i așez unul câte unul înapoi în staniol, cu fețișoarele în jos. Eu încă tot nu plânsesem, deși încercam, dar n-am putut nici măcar când am încercat să-mi închipui exact cum a căzut Matthies prin copcă. Cum pipăise cu mâinile după gaură căutând lumina sau întunericul, cu hainele și patinele încărcate de apă. Mi-am ținut puțin respirația, n-am rezistat nici măcar jumate de minut.

— Nu, am zis. Urăsc viermii ăia lași. Bunica mi-a zâmbit. Voiam să termine cu zâmbitul, voiam ca tata să-și treacă furculița peste fața ei și să amestece totul, cum a făcut cu clătita lui. Abia când a rămas singură în tindă am auzit-o suspinând înfundat. În serile ce au urmat am tot coborât pe furiș să văd dacă fratele meu chiar murise. În momentele acelea, mă foisem deja de o grămadă de timp de pe o parte pe alta în pat sau făcusem „lumânarea“ aruncându-mi picioarele de pe saltea în aer și așezându-mi mâinile sub șolduri. În lumina dimineții, moartea părea firească, dar, de îndată ce se făcea întuneric, îndoiala mă copleșea. Dacă ne uitaserăm greșit și el se trezea sub pământ? De fiecare dată speram ca Dumnezeu să se fi răzgândit și să nu fi ascultat de mine când L-am rugat să-l protejeze pe Dieuwertje, la fel ca atunci când — trebuie să fi avut cam șapte ani — I-am cerut o bicicletă nouă: una roșie care să aibă cel puțin șapte viteze și o șa moale cu suspensie dublă, ca să nu mă doară între picioare când mă întorceam acasă de la școală și trebuia să pedalez cu vântul bătând din față. Bicicleta n-am primit-o niciodată. Dacă m-aș duce acum jos, așa speram, ca sub pânza albă să nu fie Matthies, ci iepurele meu. Normal că aș fi tristă, dar sigur era diferit față de vinișoarele care-mi pulsau pe frunte atunci când încercam să-mi țin respirația în pat ca să înțeleg moartea sau când făceam „lumânarea“, așa mult, că mi se ducea tot sângele la cap, ca ceara de lumânare. Până la urmă mi-am lăsat din nou picioarele să cadă pe saltea și am deschis

cu grijă ușa de la cameră, am traversat palierul cu atenție și am coborât la parter. Tata mi-o luase înainte: printre zăbrelele scării l-am văzut cum stă pe un scaun lângă sicriu, cu capul sprijinit de sticla gemuleţului prin care puteai privi înăuntru. M-am uitat în jos la părul lui blond, încâlcit, care mirosea mereu a vacă, chiar și atunci când era abia ieșit din baie, la corpul lui gheboșat care se clătina; își ștergea nasul cu mâneca de la pijama, al cărei material avea să i se întărească de la mucii uscați fix ca mânecile de la geaca mea. M-am uitat la el și am început să simt înțepături în piept; mi-am imaginat că mă uit pe Nederland 1, 2 sau 3 și că în orice clipă, dacă devenea de nesuportat, puteam schimba programele. Tata a stat pe scaun așa mult că mi-au înghețat picioarele așteptând. Când și-a dat scaunul în spate și s-a dus la culcare — tata și mama aveau o saltea cu apă în care tata urma să se scufunde din nou — am coborât ultimele trepte și m-am așezat pe scaunul lui, care încă era cald. Mi-am lipit gura de gemuleț așa cum în vis mi-o lipeam de gheață și am suflat. Am simțit gustul sărat de la lacrimile lui tata. Chipul lui Matthies era palid ca un fenicul, buzele îi erau vineții de la răcitorul care-l ținea înghețat. Eu cel mai mult aș fi vrut să opresc răcitorul ca să se dezgheţe în brațele mele și să-l pot căra la etaj ca să mai dormim o noapte împreună, să ne gândim la ce-am făcut, așa cum zicea tata uneori când nu ne purtam frumos și ne trimitea la culcare pe stomacul gol, l-aș întreba dacă asta crede el că e modalitatea potrivită să plece dintre noi. În prima noapte în care sicriul a fost în tindă, tata m-a văzut stând acolo cu mâinile încleștate pe barele de la scară și capul băgat printre ele. Și-a tras nasul și a spus:

.

— I-au băgat vată în fund ca să nu-i iasă căcatul. Înseamnă că pe dinăuntru încă mai e cald, asta mă mai liniștește. Eu mi-am ținut respirația și am numărat: treizeci și trei de secunde de sufocare. Încă puțin și-mi țineam respirația așa mult, încât îl puteam pescui pe Matthies din somn și, la fel cum s-a întâmplat cu mormolocul pe care l-am scos în toamnă cu o lopată din șanțul din spatele grajdului și l-am ținut într-o găleată și căruia încetul cu încetul i-au ieșit coada și lăbuţele, tot așa urma să se preschimbe și Matthies: din fără viață în plin de viață.

În dimineața următoare, tata m-a întrebat de jos, de la scară, dacă vreau să merg cu el la nea Janssen, să luăm sfeclă furajeră și să o ducem

pe noul ogor. Eu aş fi rămas mai degrabă cu fratele meu, ca să fiu sigură că în absenţa mea nu avea să se dezgheţe, că nu avea să se topească din viaţa noastră ca un fulg de nea, dar nici nu voiam să-l dezamăgesc pe tata, aşa că mi-am luat salopeta peste geaca roşie şi am tras fermoarul până sub bărbie. Tractorul era aşa vechi, că fiecare hop mă zdruncina dintr-o parte în alta, trebuia să mă ţin zdravăn de marginea geamului deschis. Am simţit că mă sufoc când m-am uitat dintr-o parte la tata; el încă avea dungi de la somn pe faţă, salteaua cu apă îi făcea râuri în piele, îi lăsa lacul întipărit acolo. Nu reuşise să doarmă din pricina corpului legănat al mamei, din pricina propriului corp legănându-se, a gândului că corpurile se leagănă atunci când ajung în apă. Stabiliseră că a doua zi aveau să-şi cumpere o saltea normală. Mie îmi chiorăiau maţele.

— Mă trece caca.

— Dar de ce n-ai făcut acasă?

— Pentru că atunci încă nu mă trecea.

— N-are cum, simţi că o să-ţi vină să faci.

— Dar chiar mă trece, cred că e caca moale. Tata a parcat tractorul pe ogor, a oprit motorul şi şi-a trecut braţul prin faţa mea ca să deschidă uşa.

— Hai, du-te acolo, fă la copacul ăla, la frasin! Am coborât repede din cabină, mi-am dat geaca jos, mi-am lăsat salopeta şi chiloţii în vine, mi-am imaginat cum avea să ţâşnească diareea prin iarbă ca sosul de caramel Tova pe care-l turna bunica peste orezul cu lapte şi mi-am încordat fesele. Tata s-a rezemat de cauciucul tractorului, şi-a aprins o ţigară şi se uita la mine. — Dacă mai stai mult o să se caţăre cârtiţele în tine prin găurica aia prin care faci caca. Am început să transpir; vedeam în faţa ochilor vata de care pomenise tata acum trei nopţi şi cum cârtiţele acuşi, când fratele meu va fi îngropat, vor face galerii pe acolo şi cum după aceea vor face totul vraişte în mine. Caca pe care-l făceam era al meu, dar, odată ajuns printre firele de iarbă, era al lumii întregi.

— Haide, screme-te, a zis tata. A venit spre mine şi mi-a întins un şervеţel folosit. Privirea îi era aspră. Nu cunoşteam privirea asta, chiar dacă ştiam că urăşte să aştepte, pentru că trebuia să fie singur cu gândurile lui, iar asta îl făcea să fumeze şi mai mult. În sat nu rămânea nimeni singur cu gân- durile lui, oricând se putea întâmpla ca recolta să se vestejească, iar noi nu cunoşteam decât rodul ogoarelor, nu şi pe cel

din noi înşine. Am inhalat fumul tatei, ca grijile lui să devină şi ale mele. Dup-aia am zis o rugăciune-fulger, dă Doamne să nu fac cancer de la fumul de ţigară şi la schimb o să mă ofer voluntară să ajut la migraţia broaştelor râioase atunci când o să fiu suficient de mare. „Dreptfăcătorul are grijă de turma sa“, am citit odată în Biblie, după care am fost scutită de boli.

— Nu mă mai trece, am zis. Mi-am ridicat mândră chiloţii şi salopeta, mi-am luat iar geaca pe mine şi am tras fermoarul până sub bărbie. Puteam să ţin caca în mine, de acum înainte nu voi mai pierde nimic din ceea ce vreau să păstrez. Tata şi-a stins chiştocul cu piciorul pe un muşuroi de cârtiţe.

— Să bei multă apă, asta-i ajută şi pe viţei. Altfel o să-ţi iasă într-o zi pe partea cealaltă. Şi-a pus mâna pe capul meu, iar eu încercam să merg cât mai dreaptă posibil ca să rămân sub ea. Erau deci două lucruri de care trebuia să ţin cont: vomitatul şi diareea. Ne-am întors la tractor. Noul ogor exista de mai mult timp decât mine şi cu toate astea aşa i-a rămas numele, aşa cum la poalele digului, unde era acum un teren de joacă cu un tobogan rugos, a locuit pe vremuri un doctor, iar noi ne dădeam întâlnire la joacă la Bătrânul Doctor.

— Crezi că o să-l mănânce viermii pe Matthies? l-am întrebat pe tata în timp ce mergeam înapoi. N-am îndrăznit să mă uit la el. Tata ne-a citit odată din Isaia: „Strălucirea ta s-a coborât şi ea în Locuinţa morţilor, cu sunetul lăutelor tale; aşternut de viermi vei avea, şi viermii te vor acoperi“, iar eu mă temeam acum că acelaşi lucru avea să i se întâmple şi fratelui meu. Fără să răspundă, tata a smucit uşa tractorului când a deschis-o. În stare febrilă, am văzut în faţa ochilor corpul fratelui meu devenind plin de găuri, ca o folie pentru căpşuni. Ajunşi la sfecla furajeră, am văzut că unele erau putrezite pe dinăuntru. Albul terciuit care semăna cu puroiul mi se lipea de degete când le adunam. Tata le arunca nepăsător peste umăr în remorcă, iar ele scoteau un zgomot surd. De fiecare dată când se uita la mine, îmi simţeam obrajii dogorind. Mi se părea că trebuie gândit un program după care mama şi tata aveau sau nu voie să se uite la mine, cum se întâmpla cu televizorul. Poate că Matthies de asta nu venise acasă în ziua aia, pentru că atunci uşile dulăpiorului pentru televizor erau închise şi nimeni nu era cu ochii pe noi. N-am îndrăznit să-i pun lui tata mai multe întrebări despre Matthies şi am aruncat ultima sfeclă furajeră în

remorcă, după care m-am așezat în cabină lângă el. Pe marginea ruginită, deasupra oglinzii retrovizoare era lipit un abțibild pe care era scris: MULGE VACA, NU ȚĂRANUL. Când ne-am întors acasă, tata a cărat cu Obbe patul albastru-deschis afară, a desfăcut supapa saltelei și dopul de siguranță și l-a golit în curte. N-a durat mult până când s-a format un strat subțire de gheață. N-am îndrăznit să stau pe ea de teamă că toate nopțile lui tata și ale lui mama ar trosni și aș cădea prin ele. Încetul cu încetul salteaua neagră s-a zbârcit ca o pungă de cafea vidată. După care tata a făcut-o sul și a scos-o la stradă, lângă roaba cu bradul de Crăciun pe care cei de la Rendac urmau să-l colecteze luni. Obbe mi-a dat un ghiont și a zis:

— Uite-l că vine. M-am uitat la locul indicat de el și am văzut peste dig dricul negru tăciune apropiindu-se; venea din ce în ce mai aproape, ca o cioară mare, a făcut stânga și a intrat în curte, iar când a ajuns pe stratul lăsat de salteaua cu apă, într-adevăr, a trosnit. Din el au coborât pastorul Renkema și doi unchi de-ai mei. Tata i-a ales pe ei și pe nea Evertsen și nea Janssen ca să ridice sicriul din stejar, să-l bage în dric și ceva mai târziu, în biserică, în timp ce se auzea Cântarea 416, acompaniată de trupa în care Matthies a cântat ani de zile la trombon, singurul lucru care avea sens în ziua aia era că eroii sunt purtați pe umeri.

PARTEA A DOUA

1

De aproape, negii de pe broaştele râioase arată fix ca nişte capere. Mugurașii ăia verzui mi se par scârboși. Dacă strivești unul între degetul mare şi arătător iese un lichid acrişor din el, fix ca cel din glandele veninoase ale broaştelor. Cu un beţigaş împung spinarea molicică a unei broaște. O dungă neagră îi traversează spatele, ea nu se clintește. Acum apăs mai tare şi-i văd pielea zgrunţuroasă pliindu-se în jurul băţului, burta ei netedă atinge puţin asfaltul cald, încălzit de primele raze de soare ale primăverii, datorită cărora animăluţele lipicioase adoră să lâncezească.

— Vreau doar să te ajut, îi şoptesc. Pun lângă mine, pe drumul polderului, lampionul pe care ni l-au distribuit la biserica reformată. E alb, cu pliuri la mijloc. „Cuvântul Domnului e ca un felinar pentru paşi şi ca o lumină pe calea vieţii“, a spus pastorul Renkema când a împărţit lampioane tuturor copiilor. Nici măcar nu s-a făcut ora opt şi lumânărica mea s-a micşorat deja până la jumătate. Sper că odată cu ea nu va străluci şi cuvântul Domnului din ce în ce mai puţin. În lumina

lampionului văd că broasca n-are membrană de înot la labele din față. Poate că așa s-a născut sau poate i le-a păpat un stârc și e ca piciorul stâlcit al tatei pe care și-l târâie după el prin curte ca și cum ar fi un sac de nisip prea greu, pus stăvilar peste mormanul de nutreț.

— Avem limonadă și câte un Milky Way pentru toată lumea, aud o voluntară de la biserică zicând în spatele meu. Gândul că trebuie să mănânc un Milky Way într-un loc în care nu este nicio toaletă prin preajmă îmi face stomacul să se strângă. Nu știi niciodată dacă n-a strănutat cineva deasupra limonadei, dacă n-a scuipat în ea sau dacă s-a uitat cineva la data de valabilitate de pe Milky Way, dacă nu cumva stratul de ciocolată cu nuga de malț s-a înălbit, cum se întâmplă și cu fața ta când ți se face rău de la el. Ulterior vine numaidecât moartea, de asta sunt convinsă. Încerc să uit de Milky Way.

— Dacă nu vă mișcați mai repede, vă pricopsiți nu doar cu o dungă pe spate, ci și cu niște urme de roți, le șoptesc broaștelor. Genunchii încep să mă doară de la statul pe vine. Broasca încă nu dă vreun semn că s-ar mișca. O surată de-a ei încearcă să facă autostopul pe spinarea primei, încearcă să-și agațe lăbuțele din față de subrațul celeilalte broaște, dar alunecă de fiecare dată. Sigur și lor, ca și mie, le e frică de apă. Mă ridic din nou în picioare, îmi iau lampionul și, când nu se uită nimeni, bag rapid cele două broaște în buzunarul de la geacă și cercetez grupul de oameni în căutarea celor doi care poartă vestuțe reflectorizante. Mama a ținut morțiș să le punem pe noi:

— Altfel acuși vă văd pe asfalt, la fel de turtiți ca broaștele alea călcate, asta ne-ar mai lipsi. Cu vestele astea arătați și voi ca un lampion mic. Obbe a mirosit materialul.

— Eu chiar n-am de gând să port așa ceva. Ne facem de râs cu jegurile astea împuțite. Acolo nimeni nu poartă vestă reflectorizantă.

— Nimic din ce fac eu nu vă convine, a oftat mama și colțurile gurii i s-au coborât. În ultimul timp erau mereu așa, de parcă ar fi avut agățate de ele greutăți în formă de fructe, ca acelea care țin fața de masă din grădină.

— Ba ne convine, mama. Le punem pe noi, cum să nu, am zis eu și i-am făcut semn lui Obbe. Vestele reflectorizante erau folosite doar de cei din clasa a V-a la examenul rutier pentru bicicliști, în cadrul căruia mama are în fiecare an un rol important. Stă în momentele acelea pe un scăunel de pescuit la singura intersecție din sat, afișează o privire

alarmată cu buzele ţuguiate — o floare de mac care nu catadicseşte să se deschidă. Sarcina ei e să verifice dacă toată lumea de pe bicicletă semnalizează frumos cu mâna şi dacă trece în siguranţă prin trafic. La acea intersecţie mi-a fost pentru prima dată ruşine pentru mama. O vestă reflectorizantă se apropie de mine. În mâna dreaptă, Hanna ţine o găleată grea cu broaşte râioase, vesta atârnă pe ea pe jumătate deschisă, lateralele îi flutură în vânt. Pe mine mă trec toate apele şi-i spun:

— Trebuie să te închei la vestă. Hanna ridică din sprâncene, nişte scoabe mici pe pânza chipului ei, şi îşi menţine mult timp privirea aţintită asuprea mea, uşor enervată. Acum, că soarele dă deja mai multă căldură peste zi, îi apar mai mulţi pistrui în jurul nasului. Pentru o clipă văd o imagine în faţa ochilor: o Hanna cu pistruii împrăştiaţi în jurul ei, turtită pe pietrele de pavaj, aşa cum au fost călcate şi zdrobite unele broaşte. Şi cum dup-aia trebuie s-o răzuim de pe caldarâm cu un hârleţ.

— Dar nu mai pot de cald, spune Hanna. În acel moment, Obbe se pune între noi. Părul lui blond e lung şi îi atârnă de-a lungul feţei în laţe unsuroase. El şi le tot dă pe după urechi, ele îi alunecă încet înapoi.

— Fiţi atente, asta arată ca pastorul Renkema, vedeţi capul lat, ochii bulbucaţi? Şi nici Renkema n-are gât.

În palmă are o broască maro. Râdem, dar fără prea multă poftă: pe pastor n-ai voie să-l batjocoreşti, tot aşa nici pe Dumnezeu, că ei sunt prieteni de suflet, iar cu prietenii de suflet trebuie să fii atent. Eu încă n-am o prietenă de suflet, dar în noua şcoală sunt multe fete care ar putea să ajungă să îndeplinească rolul ăsta. Obbe e mai mare cu cinci clase decât mine şi merge la liceul teoretic, Hanna e într-a III-a. Ea are tot atâţia prieteni câţi apostoli avea Dumnezeu. Deodată Obbe îşi ridică lampionul deasupra capului broaştei. Îi văd pielea căpătând un luciu gălbui. Broasca strânge din ochişori. Obbe începe să rânjească.

— Le place căldura, zice el, de asta se târăsc iarna prin mâl cu căpăţânile lor urâte. Îşi apropie lampionul tot mai mult. Când prăjeşti caperele, se fac negre şi crocante. Vreau să-l plesnesc pe Obbe peste mână, dar chiar atunci se îndreaptă spre noi femeia cu limonada şi Milky Way-ul. El bagă iute broasca în găleată. Doamna cu limonada poartă un tricou cu textul ATENŢIE! MIGRAŢIA BROAŞTELOR. Trebuie să fi văzut faţa îngrozită a Hannei, pentru că ne întreabă dacă e totul în

regulă, dacă nu ne vine rău de la atâtea trupușoare turtite. Îmi petrec drăgăstos mâna pe după surioara mea, care și-a lăsat buza în jos a plâns. Știu că acum ar putea să o bufnească plânsul, cum s-a întâmplat dimineață, când Obbe a omorât o lăcustă lipind-o cu sabotul de zidul grajdului. Cred că mai tare s-a speriat de izbitură, dar a rămas pe poziții: ei de viața aia mică îi păsa, de aripioarele împăturite ca o mini-plasă în fața căpșorului lăcustei. Ea a văzut viața, Obbe și cu mine am văzut moartea. Doamna cu limonada râde cu un zâmbet pieziș, scoate din buzunarul de la geacă câte un Milky Way pentru fiecare, pe care eu îl accept din politețe și, când nu se uită puțin, îl desfac din ambalaj și-l arunc în găleată, lângă broaște: broaștele sigur n-au niciodată dureri de burtă sau crampe.

— Le merge excelent celor trei magi, zic eu. Din ziua în care Matthies nu s-a mai întors, ne-am dat numele de cei trei magi, pentru că într-o zi o să ne găsim fratele, chiar de va trebui să călătorim până departe și să ducem daruri. Îmi flutur lampionul în fața unei păsări ca să o gonesc. Lumânărica se clatină periculos dintr-o parte în alta și o picătură de ceară îmi cade pe cizmă. Speriată, pasărea își ia zborul în copac. Pe oriunde te-ai duce cu bicicleta în sat sau prin poldere, peste tot vezi pe jos trupușoarele uscate ale reptilelor, ca niște mici fețe de masă. Împreună cu toți copiii și voluntarii veniți să ajute, mergem cu gălețile pline și cu lampioanele pe cealaltă parte a ierbii de lângă drumul care dă spre lac. Apa zace în seara asta atât de enervant de nevinovată, iar eu văd în depărtare siluetele fabricilor, clădirile înalte cu zeci de luminițe și podul situat chiar între sat și oraș precum calea lui Moise, care, atunci când și-a întins mâna spre mare, a zis: „Și Domnul a pus marea în mișcare printr-un vânt dinspre răsărit, care a suflat cu putere toată noaptea; el a uscat marea și apele s-au despărțit în două. Copiii lui Israel au trecut prin mijlocul mării ca pe uscat și apele stăteau ca un zid la dreapta și la stânga lor“. Hanna vine lângă mine și cercetează cu privirea partea cealaltă a lacului.

— Uite ce de luminițe, zice ea, poate că acolo se ține în fiecare seară o procesiune a lampioanelor.

— Nu, e pentru că le e frică în întuneric, spun eu.

— Ba ție ți-e frică în întuneric.

Dau din cap că nu, dar Hanna se ocupă de golitul găleții; zeci de broaște râioase și broaște obișnuite se răspândesc pe suprafața apei. Plescăitul

lor ușor mă amețește. Deodată observ că materialul gecii mi s-a încleiat la subraț. Dau puțin din brațe precum o pasăre care vrea să se înalțe, ca, fluturând, să elimin căldura.

— Ai vrea să treci cândva de partea cealaltă a lacului? întreabă Hanna.

— N-ai ce să vezi acolo, nici măcar vaci n-au. Îi blochez privelișstea, proptindu-mă în fața ei și punându-i partea stângă a vestei peste bucata cu arici, apăs cu putere ca să stea lipit. Surioara mea face un pas într-o parte. Și-a prins părul într-o coadă, care la orice mișcare îi dă un ghiont de încurajare în spate. Cel mai tare aș vrea să-i scot elasticul din păr. Ca să nu creadă că totul e posibil, ca să nu-și pună și ea într-o zi patinele în picioare și să plece.

— Nu vrei să știi cum e acolo?

— Normal că nu, fraiero. Doar știi că… Nu-mi termin propoziția, dar arunc găleata goală lângă mine, în iarbă. Mă îndepărtez de ea și număr pașii. Când ajung la patru, Hanna apare din nou lângă mine. Patru e cifra mea preferată. Patru compartimente au stomacurile vacilor, patru anotimpuri, patru picioare la scaun. Sentimentul apăsător pe care încă îl mai aveam adineauri în piept se sparge fix ca bulele de aer din lac care se dispersează la suprafață.

— Fără vaci sigur e plictisitor acolo, zice ea repede. În lumina lumânării nu se vede că nasul îi cade strâmb pe față. Ochiul ei drept e zbanghiu, ca și cum și-ar regla în permanență privirea ca să te vadă clar, ca timpul de expunere al unui aparat foto. Cel mai mult aș vrea să-i pun cu un film nou, ca să fiu sigură că Hanna nu se va duce niciodată pe partea cealaltă. Îi întind mâna și sora mea mă prinde de ea, cu degetele ei lipicioase.

— Obbe vorbește cu o fată, zice. Mă uit un pic în spate. Corpul lui deșirat pare să știe brusc mai bine cum trebuie să se miște, Obbe face câteva mișcări largi cu mâinile și, pentru prima dată într-un car de ani, râde din nou zgomotos. După care se lasă pe vine la malul lacului. Acum sigur spune o poveste frumoasă despre broaștele râioase, despre intențiile noastre bune, dar nu și despre apa care abia dacă mai e încălzită de soare, în care acum înoată broaștele și pe fundul căreia acum un an și jumătate zăcea fratele nostru. Împreună cu fata, Obbe se întoarce de-a lungul digului. După câțiva metri nu îi mai vedem, s-au dizolvat în întuneric. Îi mai găsim doar lampionul ars pe jumătate, pe

asfalt. Lumânarea verde e lângă, călcată în picioare ca un gogoloi de găinaț de gâscă. Iau lampionul de pe jos cu hârlețul. Nu-l putem lăsa aici, așa, părăsit, după o seară întreagă în care ne-a fost slujitor fidel. Ajunse la fermă, îl agăț de creanga unei răchite. Copacii sunt aliniaţi cu coroanele înclinate în direcția dormitorului meu, ca un grup de bătrâni ai bisericii care trag cu urechea la ce spunem. Deodată simt broaştele mișcându-se în buzunarul de la geacă. Le protejez punând mâna deasupra lor. Mă întorc pe jumătate spre Hanna și-i spun:

— Nu le zice nimic lui tata sau lui mama despre partea cealaltă, că se zăpăcesc și mai tare.

— Nu le zic nimic. A fost o idee tâmpită.

— Foarte tâmpită. Pe geam îi vedem pe tata și pe mama stând pe canapea. Din spate seamănă leit cu lumânărelele boante din lampioanele noastre. Le stingem cu salivă.

2

Mama greșește din ce în ce mai des cantitatea de mâncare din propria farfurie. După ce își pune de mâncare, spune imediat ce se așază la loc:

— Jur că de deasupra chiar părea mai mult. Din când în când, îmi e teamă că e din vina noastră, că o ronțăim pe dinăuntru ca păianjenul țesătorul negru. Ne-a povestit doamna învățătoare la ora de biologie că, după ce îi eclozează puii, mama păianjen se sacrifică pe ea însăși, iar păianjenii mici și înfometați o devorează cu fulgi cu tot și nu mai lasă nici măcar un picioruș din ea. Nu deplâng nicio clipă pierderea. Și, așa cum, de fiecare dată, mama își păstrează o bucățică de cordon bleu pe marginea farfuriei și zice: „Ce-i mai bun la urmă", tot așa se păstrează acum pe ea însăși pentru sfârșitul mesei, în caz că noi, puii ei, încă nu ne-am umflat burțile. Încet-încet îmi privesc și eu familia de deasupra — așa iese mai puțin în evidență cât de puțin mai însemnăm fără Matthies. Astfel, locul gol de la masă nu mai are decât un șezut și un spătar cu care fratele meu nu se mai lasă nonșalant pe spate, spre care tata nu mai mârâie nervos: „Pe patru picioare". Oricum n-are nimeni voie să stea pe scaunul lui. Bănuiesc că asta e pentru cazul în care într-o bună zi s-ar întoarce; „Când Iisus se va întoarce, va fi o zi la fel ca oricare alta. Viața își va urma cursul firesc. La fel ca atunci când și-a construit Noe arca, oamenii își vor vedea de muncă și de mâncat, de băut și de însurat. Complet previzibil, și Matthies, la fel ca și El, va fi din nou aici", a spus tata la înmormântare. Când se va întoarce, o să-i apropii scaunul atât de tare, încât pieptul să-i atingă marginea mesei, ca să nu dea pe el și ca să nu poată pleca pe nesimțite. De la moartea lui, mâncăm într-un sfert de oră. Când acul mare și acul mic al ceasornicului sunt drepte, tata se ridică și el în picioare. Își pune bereta neagră pe cap și se duce să facă curat la vaci, chiar și atunci când abia li s-a făcut curat.

— Ce mâncăm? întreabă Hanna.

— Cartofiori cu fasole verde, spun când ridic unul dintre capace. Îmi văd chipul palid în reflexia din oală. Surâd precaut pentru o clipă doar, altfel se holbează mama la tine până îți lași iar colțurile gurii în

jos. Nu-i nimic de râs aici. Doar pe după coteţul porcilor, feriţi de ochii părinţilor noştri, mai îndrăznim din când în când să uităm asta.

— Fără carne?

— A ars-o, şoptesc eu.

— Iar. Mama îmi dă una peste mână, iar eu las jos capacul, care cade şi lasă în urmă un rotocol umed pe faţa de masă.

— Nu fi aşa lacomă, zice mama, după care închide ochii. Ceilalţi o urmează imediat, deşi Obbe, la fel ca mine, ţine mereu un ochi deschis ca să nu scape de sub control situaţia. Niciodată nu ne anunţă când urmează să ne rugăm sau când începe tata rugăciunea de mulţumire, asta e ceva ce trebuie să simţi.

— Mulţumim Ţie, Hristoase, Dumnezeul nostru, că ne-ai săturat pe noi de bunătăţile Tale cele pământeşti; nu ne lipsi pe noi nici de cereasca Ta împărăţie, ci, precum în mijlocul ucenicilor Tăi ai venit, Mântuitorule, pace dându-le lor, vino şi la noi şi ne mântuieşte. Amin, zice tata cu voce solemnă şi deschide ochii. Mama pune rând pe rând mâncarea în farfurii, cu o spumieră. Toată casa pute a friptură de iepure carbonizată, iar geamurile sunt aburite — mama a uitat de hotă, aşa că nimeni din stradă nu se poate uita înăuntru şi nu poate vedea că ea încă poartă halatul roz. În sat lumea se uită adesea în casele celorlalţi ca să cerceteze felul în care alte familii vin acasă, felul în care îşi ţin unii altora de cald. La masă, tata îşi ţine capul în mâini. Toată ziua şi-l ţine ridicat, dar la masă îi cade, se face prea greu. Din când în când şi-l mai înalţă să ducă furculiţa la gură, după care îl lasă din nou să atârne. Mie mi se intensifică junghiurile din burtă, ca şi cum ceva m-ar înţepa ca să-mi facă găuri în peretele stomacului. Nimeni nu zice nimic, doar furculiţele şi cuţitele zgârie farfuriile. Trag de şnururile gecii să le strâng puţin mai tare. Cel mai mult îmi place să stau cocoţată pe scaun. Astfel, burta mea, care e din ce mai umflată, mă doare mai puţin şi am o imagine de ansamblu mai bună. Poziţia i se pare necuviincioasă lui tata, care-mi dă cu o furculiţă peste genunchi până când mă aşez din nou în fund. Uneori îmi rămân dungi roşii pe genunchi — zilele fără Matthies par să-mi fie încrestate în piele. Obbe se apleacă deodată spre mine şi zice:

— Ştii cum arată un accident într-un tunel pietonal? Eu tocmai înţep cu furculiţa patru găurele într-o păstaie; zeama se prelinge din ea, acum e un flaut. Înainte de a putea răspunde, Obbe e deja cu gura

deschisă. Văd un terci de cartofi apos, câte o bucățică de păstaie pe ici, pe colo, niște piure de mere. Parcă e vomă. Obbe râde, înghite tot accidentul. Pe fruntea lui se vede o dungă albastru-deschis. În somn se izbește cu capul de speteaza patului. E încă prea tânăr să-și facă griji în privința asta. După părerea lui tata, copiii nu pot avea griji, pentru că ele apar abia atunci când ai ogorul tău pe care trebuie să-l prășești, deși eu descopăr la mine griji din ce în ce mai des și ele mă țin noaptea trează, par să crească.
Acum, că mama slăbește și rochiile îi sunt mai largi, mă tem că în curând va muri și că tata o va urma. Toată ziua îi urmăresc, ca să nu poată să moară așa, pur și simplu, și să dispară. Îi păstrez mereu în colțurile ochilor, la fel ca pe lacrimile după Matthies. Și nu sting globul pământesc de pe noptieră până ce nu aud sforăitul lui tata și arcurile patului de două ori: mama garantat se sucește de la dreapta la stânga la dreapta până să-și găsească ținuta. După care stau întinsă în pat în lumina Mării Nordului și aștept până se face liniște. Dar, atunci când ei se duc seara în vizită la cunoștințe în sat și mama ridică din umeri când o întreb la cât se întorc, stau cu orele cu ochii în tavan. Dup-aia mă gândesc la cum o să mă descurc eu dacă rămân orfană și la ce i-aș spune doamnei învățătoare despre cauza morții lor. Există un top zece al cauzelor de deces. Odată, într-o pauză, le-am căutat pe Google. Pe locul 1 e cancerul la plămâni. În secret, am alcătuit și eu o listă a mea: înecul, accidentul rutier și căzutul în beciul cu bălegar de sub grajd sunt în fruntea listei. După ce m-am gândit la ce să-i spun doamnei învățătoare și m-am retras o vreme în auto-compătimire, îmi împing capul în pernă: sunt prea mare să mai cred în zâna măseluță, dar prea mică ca să nu mai tânjesc după ea. Obbe o mai numește uneori în batjocură „zgripțuroaica măseluță“, pentru că într-o zi n-a mai primit răsplata, deși măselele lui cu rădăcină cu tot zăceau sub pernă ca înainte, lăsând în urmă doar o pată de sânge, pentru că nu le clătea niciodată. În caz că vine vreodată la mine, o s-o turtesc; în felul ăsta va fi nevoită să rămână și pot să-mi doresc părinți noi. Mi-au mai rămas destule măsele de minte ca să o întâlnesc. Foarte rar mă duc și până jos, când ei încă nu s-au întors. Atunci stau în pijama în întuneric, pe canapea, cu genunchii lipiți și mâinile împreunate, și-i promit lui Dumnezeu că sunt dispusă să mai accept o dată diaree dacă îi aduce înapoi teferi acasă. Așa că în orice clipă mă aștept să sune telefonul și

să aud că au pierdut controlul, al volanului sau al ghidonului. Dar telefonul nu sună niciodată și, de obicei, în cele din urmă mi se face frig și mă întorc sus, unde aștept în continuare sub plapumă. Abia când aud ușa de la dormitor și târșâitul papucilor de casă ai mamei, abia atunci sunt aduși din nou la viață și pot adormi cu inima împăcată. Înainte de a merge la culcare, Hanna și cu mine ne mai jucăm puțin. Hanna stă pe mochetă, în spatele canapelei. Eu mă uit la ciorapii mei trași până sus, cu marginile suflecate de două ori. Îi netezesc la loc. Soră-mea stă lângă insula din *Thunderbirds*, care a fost a lui Matthies; ne jucam adesea împreună. Lansam atunci rachete în aer și ne luam la bătaie cu inamicul pe care pe vremea aceea încă ni-l puteam alege singuri. Obbe atârnă cu trunchiul peste canapea, cu căștile pe urechi. Ne privește de sus. Are o pată de maioneză în forma Franței pe tricoul gri.

— Cine face bucăți copacii de pe aleea din fața casei are voie să asculte zece minute la noul album *Hitzone* pe CD-playerul meu. Obbe își dă căștile jos pe de urechi și le lasă după gât. La mine în clasă aproape toată lumea are CD-player, în afară de pămpălăii clasei. Pămpălăii sunt ca bastonașele dintr-un pachet de bomboane din lemn dulce asortate, de care nu se atinge nimeni. Eu nu vreau să mă număr printre ei, de asta îmi pun și eu bani deoparte pentru un CD-player, unul de la Philips cu sistem antișoc, ca să nu mi se tot blocheze în drum spre școală atunci când trec cu bicicleta peste hopurile din polder. Și cu o husă protectoare de culoarea gecii mele. Nu mai am mulți bani de pus deoparte. Pentru că-l ajutăm cu treburile la fermă, în fiecare sâmbătă primim de la tata doi euro, pe care ni-i înmânează ceremonios: „Să puneți acolo, la pușculiță“. Perspectiva CD-playerului mă face să uit de tot ce se întâmplă în jur, până și de faptul că tata ar vrea mai degrabă să ne vadă plecați. Copacii insulei au fost cândva măslinii, dar s-au decolorat de-a lungul anilor și li s-a dus vopseaua pe ici, pe colo. Ca și cum cineva mi-ar da un brânci în direcția potrivită, până să apuc să-mi dau seama, rașchetez cu mâna un rând întreg de copaci, îi aud cum îmi trosnesc printre degete. Orice poate fi rupt cu o singură mână nu merită să existe. Hanna începe imediat să urle ca din gură de șarpe.

— Era o glumă, tâmpito, zice Obbe repede. Se răsucește când iese mama din bucătărie, își pune din nou căștile pe urechi. Mama și-a legat strâns cordonul de la halat. Ochii îi fulgeră de la Hanna la mine la Obbe, după care vede în mâna mea copăceii rupți. Fără să scoată un cuvânt,

mă trage de braţ în sus şi-şi bagă şi unghiile în geaca mea, pe care nici măcar în casă nu mai vreau să o dau jos, unghiile străpung materialul. Încerc să nu reacţionez şi în special să n-o privesc în ochi pe mama, ca să nu-i treacă prin cap să mă lase fără geacă, fără milă, cum face şi cu cartofii pe care-i curăţă. La scară îmi dă drumul.

— Adu puşculiţa încoace, îmi zice în timp ce-şi suflă de pe faţă un smoc din părul ei blond. Cu fiecare treaptă, inima începe să-mi bată mai tare. Pentru o clipă îmi vine în minte pilda lui Ieremia pe care o mai povesteşte bunica câteodată când citeşte ziarul şi îşi tot umezeşte degetul mare şi arătătorul ca să nu se lipească între ele problemele din lume: „Inima este nespus de înşelătoare şi de deznădăjduit de rea; cine poate s-o cunoască?“. Mie nu-mi cunoaşte nimeni inima. E ascunsă adânc sub geacă, piele şi coaste. În burta mamei, inima mea a fost importantă timp de nouă luni, dar odată ieşită din burtă nu-i mai pasă nimănui dacă bate de suficient de multe ori pe oră, nu mai tresare nimeni când se opreşte pentru o secundă sau începe să bată aşa tare că e musai vorba de spaimă sau de ten- siune. Când cobor, mă pune să-mi aşez puşculiţa pe masa din bucătărie. E o vacă din porţelan cu scobitură în spate. În gaura de caca are un dop din plastic pe unde se scot banii. E lipit cu scotch ca să trebuiască să fac două mişcări înainte să dau banii pe porcării.

— Păcatele voastre vă ascund faţa Lui şi-L împiedică să v-asculte, spune mama. Îmi întinde un ciocan cu gheare; simt mânerul cald, trebuie să mă fi aşteptat cu el în mână. Încerc să nu mă gândesc la CD-playerul pe care mi-l doresc. Pierderea lui tata şi a lui mama e mult mai gravă: pentru un nou fiu nu se pot pune bani deoparte.

— Dar are un dop acolo…, mai încerc eu. Mama apasă acum uşurel cu partea ciocanului cu gheare, cu care se scot cuiele din lemn — zici că sunt două urechi de iepure făcute din metal, ceea ce-mi aminteşte scurt ce am sacrificat ca să-l ţin în viaţă pe Dieuwertje — în burta mea umflată. Iau repede ciocanul în mână, îl ridic în aer şi îl las să cadă cu o lovitură zdravănă pe puşculiţa care se sfarmă instantaneu în trei bucăţi. Cu grijă, mama pescuieşte de acolo bancnotele de zece şi de douăzeci de euro şi câteva monede. Ia mătura şi făraşul şi adună bucăţile de vacă. Strâng mânerul ciocanului atât de puternic, încât nodurile degetelor mi se albesc.

3

Cu capul plin de imagini alb-negru, stau întinsă pe plapuma cu dinozauri. Îmi țin brațele țepene pe lângă corp, picioarele puțin depărtate ca un soldat pe loc repaus, geaca e armura. La școală am vorbit astăzi despre cel de-al Doilea Război Mondial și ne-am uitat la un film despre asta pe site-ul Schooltv. Imediat mi se pune iar un nod în gât. Văd în fața mea imaginile cu evrei claie peste grămadă ca pulpele de vită, nemțălăii cu cheliile lor în vehicule, zici că erau fundurile jumulite ale găinilor ouătoare pe care le crește tata — și ele sunt rozalii cu țepi negri și, odată ce izbucnește ciugulitul penelor printre orătănii, nu mai scapă niciuna. Cu greu mă ridic în capul oaselor pe saltea și râcâi o stea fosforescentă de pe tavanul înclinat. Tata deja a dat jos câteva din ele — face asta de fiecare dată când vin acasă cu o notă proastă și e rândul lui să-mi spună noapte bună în seara aia. Înainte, tata născocea mereu câte o poveste despre Jantje care se ținea de năzbâtii și mereu făcea ceva ce n-avea voie. Acum Jantje ori nu face decât să fie cuminte ca să nu fie pedepsit, ori uită tata să povestească despre el.

— Jantje unde e? îl întreb atunci.

— Jantje e obosit și e zdrobit de durere. Atunci știu pe dată că mintea lui tata e cea obosită și zdrobită, pentru că Jantje acolo locuiește.

— O să mai vină înapoi?

— Nu m-aș baza pe asta, a continuat tata cu voce doborâtă. El, când înlătură un corp ceresc, lasă guma adezivă lipită: ține locul tuturor răspunsurilor mele greșite. Îmi lipesc steaua râcâită pe geacă, în dreptul inimii. În timp ce doamna învățătoare povestea, m-am întrebat oare cum o fi să te pupi cu un mustăcios ca Hitler. Tata are mustață numai când bea bere. Atunci are un guleraș din spumă deasupra buzei. Hitler avea una groasă de două degete pe puțin. Pe sub pupitru, mi-am pus mâna pe burtă ca să liniștesc mișcuricii care mă furnicau. Apăreau din ce în mai des în burta mea și între picioare. Ba chiar puteam să-i fac să apară și singură, imaginându-mi că stau peste Jantje. Uneori mă gândeam că din cauza asta era el zdrobit, dar, atâta timp cât capul lui tata încă era rotund și îi stătea pe trunchi, nu luam gândul în serios. Eu

puneam rar întrebări, pur și simplu nu-mi trecea prin cap. Cu toate astea, de data asta am ridicat două degete.

— Credeți că uneori Hitler mai și plângea atunci când era singur? Doamna învățătoare, în același timp și mentorul meu, m-a privit îndelung până să-mi răspundă. Ochii îi străluceau mereu, de parcă ar fi avut în spatele lor lumânări cu baterii care țin foarte mult. Poate că aștepta până să încep eu să plâng, ca să vadă dacă sunt un om bun sau unul rău. Fiindcă eu tot nu plânsesem încă pentru fratele meu, nici măcar pe înfundate, lacrimile îmi rămâneau împotmolite în colțurile ochilor. Bănuiam că din cauza gecii. În clasă era cald, motiv pentru care lacrimile mele s-ar fi evaporat fără îndoială înainte de a-mi atinge obrajii.

— Ticăloșii nu plâng, a zis atunci doamna învățătoare. Numai eroii plâng. Eu mi-am lăsat privirea în pământ. Oare Obbe și cu mine eram ticăloși? Mama plângea doar cu spatele întors spre noi și atât de încetișor că nu se auzea. Tot ce-i părăsea trupul era liniștit, până și vânturile. Doamna învățătoare a povestit în continuare că ocupația preferată a lui Hitler era să viseze cu ochii deschiși și că-i era frică de boli. Cică îl supărau crampele la stomac, eczema și flatulența, deși cea din urmă era cauzată mai ales de ciorba de fasole pe care o mânca adesea. Hitler și-a pierdut trei frați și o surioară, dintre care niciunul n-a apucat vârsta de șase ani. Semăn cu el, m-am gândit, și nu trebuie să afle nimeni asta. Suntem născuți până și în aceeași dată, pe 20 aprilie — în zilele lui bune, tata ne povestea din fotoliul lui vechi că fusese cea mai friguroasă zi de aprilie de ani de zile și că în sâmbăta aia venisem pe lume vineție, că aproape că au trebuit să mă cioplească din uter, ca pe o sculptură din gheață. În albumul meu foto, pe prima mea ecografie era lipit un sterilet: o spirală micuță din cupru cu un arc, de care erau atașate cârligașe albe ca niște dințișori de rechin care urmau să muște fiecare sămânță, iar în partea din jos, un firișor care semăna cu o dâră de flegmă. Eu am știut să ocolesc spirala și, țuști, am înotat printre ele. Când întrebam de ce mama avea în ea dinți de rechin, tata zicea: „Fii roditor și înmulțește-te, dar asigură-te întâi că ai unde-i adăposti; asta era o soluție de urgență, Dumnezeu știa asta, doar că tu erai încă de pe atunci ca un catâr de căpoasă“. După ce m-am născut eu, mama n-a mai folosit steriletul. „Fiii sunt o moștenire de la Domnul.“ Moștenirile nu pot fi refuzate. Când ulterior mi-am căutat pe furiș ziua

de naştere pe Google — noi nu putem intra pe internet decât atunci când e scos cablul de la telefon şi e băgat cel de la internet, care dup-aia se conectează cârâind şi piuind, şi oricum n-avem voie să stăm decât puţin, în caz că mama şi tata primesc vreun telefon important, deşi ei nu primesc niciodată telefoane importante şi, dacă da, deseori e vorba doar despre o vacă de-aia care iar a scăpat pe noul ogor şi li se pare că tot ce e pe internet e depravat, dar, după cum mai zice tata uneori: „Noi suntem în lume, nu ai lumii“, avem voie să stăm pe internet din când în când, pentru şcoală, deşi atunci când oamenii spun că se vede pe mutrele noastre reformate din ce sat suntem, eu mă cam îndoiesc de fraza lui tata, care e luată din Ioan — am văzut că în ziua aia erau rafale puternice de vânt, deşi tata susţinuse că afară era o vreme aşa liniştită, încât şi răchitele îşi ţineau reverenţioase crengile nemişcate. În ziua aia, în aprilie, Adolf era mort deja de patruzeci şi şase de ani. Şi singura diferenţă dintre el şi mine e că mie mi-e frică de vomitat şi de diaree, nu de evrei. Chiar dacă n-am văzut eu vreodată un evreu de-adevăratelea, poate că încă mai stăteau ascunşi în beciuri sau poate că ăsta o fi motivul pentru care n-avem voie să coborâm în beci — nu degeaba vineri seara duce mama acolo două sacoşe pline de la supermarketul Dirk. În sacoşe sunt conserve de crenvurşti, iar noi nu mai mâncăm niciodată crenvurşti. Din buzunarul de la geacă scot scrisoarea mototolită pe care doamna învăţătoare ne-a pus să i-o scriem Annei Frank. Mi s-a părut o cerinţă tâmpită. Anne Frank era moartă, iar eu ştiam că cutiile de scrisori din sat nu aveau decât două fante: una pentru *restul codurilor poştale* şi una pentru cele de la 8000 până la 8617. Raiul nu se regăsea printre ele. Asta ar fi prea de tot, pentru că oamenilor morţi mereu li se duce dorul mai mult decât celor vii, li s-ar trimite prea multă corespondenţă. „Ideea e să te pui în pielea ei“, a zis învăţătoarea. După părerea ei, mă pricepeam mai mult să mă pun în pielea altcuiva şi mai puţin să rămân în a mea. Se mai întâmpla uneori să rămân prea mult în pielea celuilalt pentru că îmi era mai uşor decât să rămân în pielea mea. M-am dat cu scaunul puţin mai aproape de Belle. Stăteam una lângă alta din prima săptămână a clasei a VII-a, de când eram boboace. Pentru că avea urechi clăpăuge care-i ieşeau prin părul bălai şi pentru că gura îi cădea puţin strâmb pe faţă, ca o păpuşică din lut care s-a uscat înainte de a fi gata cu totul, mi-a plăcut instant de ea. Şi vacile bolnave erau mereu mai drăguţe, le puteai mângâia liniştit

fără să zvârle deodată copita în spate. Belle s-a aplecat puțin spre mine și mi-a șoptit:

— Tu nu te saturi niciodată de uniformă? Îi urmăream ochii dați cu creion dermatograf — liniuțele de deasupra și de sub ochi arătau fix ca niște mici acolade pe tabla înmulțirii care făceau salturi prea mari ca să nimerească răspunsul — arătând spre geaca mea. Șnururile de la glugă, întărite de la scuipatul uscat, mi se odihneau pe piept. Când bate vântul, mi se mai înfășoară uneori în jurul gâtului ca un cordon ombilical. Am scuturat din cap.

— Vorbesc despre tine în curtea școlii.

— Și ce zic? Între timp, am tras de sertărașul de sub pupitru și l-am întredeschis; eram singura care încă mai avea un sertăraș, pupitrul era de fapt de la școala generală care se învecina cu liceul. Vederea pachețelelor ambalate în plastic m-a liniștit: o groapă comună cu biscuiți Liga. Burta îmi chiorăia. Unii biscuiți se și înmuiaseră, ca și când cineva i-ar fi băgat în gură și i-ar fi scuipat iar în staniol. Mâncarea ajungea în intestine, care din ea făceau caca. Aici vasele de toaletă erau cu platou — caca meu avea să fie garnisit și servit pe platoul alb, iar la asta spuneam nu mersi. Mai bine îl țineam în mine.

— Zic că ție nu-ți cresc țâțucile, că de asta porți întruna geaca și că nu o speli niciodată. Ne miroase a vacă. Pe pagina ei, Belle a pus după titlu un punct cu stiloul. Pentru o secundă mi-am dorit să fiu punctul acela albastru. Și să nu mai urmeze nimic după mine. Fără enumerări, gânduri sau dorințe. Pur și simplu absolut nimic. Belle mă privea așteptând ceva.

— Tu ești exact ca Anne Frank, te ascunzi. Mi-am băgat creionul pe care îl scosesem din ghiozdan în morișca ascuțitorii și am învârtit de manivelă fix până când s-a format un vârf ascuțit. L-am lăsat să se rupă de două ori. Mă răsucesc pe salteaua care a fost a lui Matthies și mă întind pe burtă. De câteva săptămâni dorm în camera lui de la mansardă și în patul lui, iar fosta mea cameră e acum a Hannei. Uneori mă gândesc că Jantje a rămas în vechea mea cameră, că i se pare prea sinistru la mansardă, pentru că de atunci tata nu mi-a mai povestit despre el, doar i-a confirmat absența. Pe mijlocul saltelei e o groapă formată de corpul fratelui meu, e tiparul morții și, oricum aș suci-o și aș așeza-o, groapa tot groapă rămâne, una în care încerc să nu nimeresc. Îmi caut ursulețul de pluș, dar nu-l văd pe nicăieri. Nu e nici

la picioare, nici sub plapumă, nici sub pat. Imediat aud în cap vocea mamei: „Greţos“. Asta a zis, cu accentul pe „gre“, şi la fel s-a şi uitat când a intrat pe neaşteptate în camera mea. Era un cuvânt urât, iar când îl pronunţai părea un pic că-ţi vine să vomiţi. Mama a zis întâi cuvântul cu voce tare şi dup-aia l-a mai zis o dată, pe litere: g r e ţ o s, strâmbând şi din nas. Deodată îmi dau seama unde e ursuleţul meu. Mă strecor printre cearşafuri şi mă uit în jos pe geamul de la dormitor, în grădină, unde, într-adevăr, ursuleţul meu e agăţat pe sfoara de rufe. În fiecare ureche are două cârlige roşii, din lemn. Vântul îl mişcă cu putere încoace şi încolo, face exact aceeaşi mişcare pe care o fac şi eu atunci când sunt peste el, motiv pentru care mama a bătut ieri de trei ori din palme, ca şi cum ar fi gonit o cioară din cireş. Văzuse cum mă împing acolo, jos, între picioare, de fundul scămoşat al ursuleţului meu. De când dorm aici, la mansardă, fac asta. Atunci închid ochii şi în timpul mişcării trec în revistă mai întâi ziua, repet tot ce mi s-a spus şi cum şi abia după aceea mă gândesc la CD-playerul Philips pe care mi l-am dorit atât de mult, la doi melci care stăteau unul peste celălalt făcând sex şi pe care Obbe i-a desprins odată cu o şurubelniţă, la prezentatoarea Dieuwertje Blok, la Matthies pe gheaţă, la o viaţă fără geacă, dar cu mine însămi. Până când îmi vine să fac pişu. „Un idol este cel la care te refugiezi înainte de a ajunge la Dumnezeu“, mi-a zis mama ceva mai târziu, când m-am dus până jos să-mi iau un pahar de lapte călduţ cu anason. De aceea, drept pedeapsă, mi-a pus acum ursuleţul la spălat şi mi l-a agăţat pe sârmă. Mă furişez în şosete pe scări, mă strecor prin hol în grădina din spate şi păşesc în seara călâie. În fundul curţii, lampa de şantier e încă aprinsă, mama şi tata le dau viţeilor lapte înainte de culcare, o formulă pe care n-am voie să o uit: o singură lingură praf de proteine la doi litri de apă. În felul ăsta, viţeii primesc o cantitate suplimentară de proteine, iar boturile lor miros a vanilie după ce o beau. Aud zumzetul rezervorului de lapte, zăngănitul troacelor. Îmi iau repede-n picioare saboţii din lemn ai mamei care erau la uşă, trag o fugă prin iarbă până la sârma de rufe, dau jos cârligele din urechile ursuleţului meu şi-l ţin strâns la piept, îl legăn uşurel dintr-o parte în alta ca şi cum ar fi Matthies, ca şi cum l-aş fi scos din negura nopţii ca din lacul întunecat. Îl simt greu şi ud. Sigur va dura o noapte până să se usuce şi o săptămână până nu se va mai simţi mirosul de detergent. În ochiul drept i-a intrat apă. Când merg înapoi peste gazon, vocile lui tata

și a lui mama se înteţesc. Din câte îmi dau seama, se ceartă. Eu nu suport certurile, la fel cum Obbe nu suportă să-i comenteze cineva spusele, îşi acoperă urechile cu mâinile şi începe să fredoneze. Pentru că nu vreau să ies în evidenţă în întuneric, cu o mână acopăr steaua fosforescentă de pe geacă şi cu cealaltă îmi ţin ursuleţul, mă pitesc după şura iepurilor. Izul cald de amoniac de la iepuri iese printre crăpăturile lemnului. Obbe scosese câteva râme grase din bălegar ca să le folosească la pescuit. Când a vrut să bage cârligul în trupuşoarele mici, m-am uitat repede în altă parte. Aud de aici de la ce se ceartă şi o văd pe mama stând cu o furcă lângă groapa cu bălegar.

— Dacă n-ai fi vrut tu să avortăm copilaşul ăla…

— Ah, acum e vina mea, zice tata.

— De asta ni l-a luat Dumnezeu pe întâiul născut.

— Încă nu eram căsătoriţi…

— E a zecea plagă, sunt convinsă. Aşa cum în şura iepurilor apar mai multe crăpături, tot aşa par să apară mai multe şi în vocea mamei. Eu îmi ţin respiraţia. Îmi simt geaca umedă de la ursuleţul ud de la piept — capul îi atârnă pleoştit în faţă. Pentru o clipă mă întreb dacă Hitler i-ar fi povestit mamei lui ce avea de gând să facă şi că urma s-o comită. N-am povestit nimănui că eu atunci m-am rugat Lui să-l ţină pe Dieuwertje în viaţă. Oare a zecea plagă din cauza mea s-a abătut?

— Trebuie să mergem înainte cu ceea ce avem acum, zice tata. Îi văd silueta în lumina lămpii de şantier. Umerii îi sunt mai ridicaţi decât în mod normal — precum cuierul pe care acum, că suntem mai mari, l-a agăţat mai sus, tot aşa şi umerii lui sunt înălţaţi cu câţiva centimetri. Mama râde. Nu e râsul ei obişnuit, dimpotrivă, e râsul pentru când ceva nu i se pare amuzant. Te induce în eroare, dar adulţii te induc adesea în eroare, pentru că mintea le merge ca un joc de Tetris şi toate grijile trebuie parcate la locul potrivit. Dacă sunt prea multe, se stivuiesc unele peste altele şi se împotmoleşte totul. Game over.

— Mai bine mă arunc de pe silozul de nutreţ. Înţepăturile din burtă mi se intensifică din nou. De parcă burta mea ar fi perna în care îşi pune bunica acele ca să nu le piardă.

— Să nu spui la nimeni despre copilaş. Ce-o să creadă familia? Numai Dumnezeu ştie, iar El iartă şi de o mie de ori, spune tata.

— Vezi să nu pierzi evidenţa, zice mama şi îşi întoarce spatele. Aproape că e la fel de subţire ca furca de bălegar sprijinită de peretele

șurii. Abia acum înțeleg de ce nu mai mănâncă. Obbe a povestit în timpul migrației broaștelor că, după hibernare, broaștele mănâncă abia după ce s-au împerecheat, nu mai devreme. Tata și mama nu se mai ating, nici măcar în treacăt. Asta sigur înseamnă și că nu se mai împerechează. Întoarsă în dormitor, mă uit la broaștele din găleata de sub birou, care tot nu stau una peste alta și frunzele de salată zac neatinse pe fundul găleții.

— Mâine vă împerecheați, spun eu. Uneori trebuie să fii limpede, trebuie să stabilești reguli, altfel te calcă toată lumea în picioare. Apoi mă duc în fața oglinzii de lângă dulap și-mi netezesc părul de-a lungul feței. Hitler își pieptăna șuvița de păr în așa fel încât să ascundă o cicatrice de la un glonț care i-a zgâriat fața. După ce mă pieptăn, mă întind în pat. În lumina globului pământesc, văd funia agățată de grinda din pod deasupra capului. În continuare nu atârnă niciun leagăn de ea, și nici vreun iepuraș. La capăt are un laț. Fix cât pentru un gât de iepure. Încerc să mă liniștesc gândindu-mă că gâtul mamei sigur e de trei ori mai gros și că mama are rău de înălțime.

4

— Ești supărată?
— Nu, spune mama.
— Tristă?
— Nu.

— Bucuroasă?

— Nicicum. Nu sunt nicicum. Nu, îmi spun eu, mama numai nicicum nu e; până și omleta pe care o face acum numai nicicum nu e — are bucățele de coajă de ou prin ea și s-a prins pe fundul tigăii, atât albușul cât și gălbenușul sunt răscoapte. Nici unt nu mai folosește și iar uită de sare și piper. În ultimul timp și ochii îi sunt mai înfundați, ca mingea mea de fotbal veche, dezumflată, care se afundă tot mai mult în groapa de bălegar de lângă grajdul vacilor. Arunc la coș cojile de ou de pe blatul de la bucătărie și văd printre gunoaie cioburile de la vaca mea zdrobită. Îi pescuiesc capul, care în afară de coarne încă e intact, și îl bag rapid în buzunarul de la geacă. După care iau de lângă chiuvetă laveta galbenă, ca să șterg cu ea urmele de muci de la ouăle sparte. Mă trece un fior prin tot corpul: nu-mi plac lavetele uscate, când sunt ude sunt mai puțin scârboase la atingere decât atunci când sunt uscate și mai sunt și pline de bacterii. O clătesc sub robinet și mă postez iar lângă mama, din ce în ce mai aproape de ea în speranța că mă va atinge din greșeală când o să ducă oala la teancul de farfurii de pe blatul de la bucătărie. Doar o clipă. Piele pentru piele, foame pentru foame. Înainte de micul dejun tata a forțat-o să se urce pe cântarul din baie, altfel refuză să meargă cu ea la biserică. Era o amenințare falsă, aproape că nici nu-mi puteam imagina că s-ar ține o slujbă fără prezența lui tata, la fel cum mă întrebam uneori ce s-ar alege de Dumnezeu fără el. Ca să dea o greutate mai mare spuselor sale, după micul dejun nu și-a încălțat pantofii de duminică și nu i-a aliniat ca să-i fie lustruiți: în fața Domnului nu puteam apărea decât curați ca lacrima, a zis mama odată. Mai ales astăzi, când e ziua de rugăciune pentru recoltă, iar asta e o zi importantă pentru toți țăranii din sat. De două ori pe an, ne adunăm înainte și după sezonul culesului, ne adunăm împreună cu congregația reformată să ne rugăm și să mulțumim pentru ogoare și recoltă, fie ca toate să înflorească și să crească. Și asta în timp ce mama tot slăbește și slăbește.

— Nici măcar cât un vițel și jumătate, a zis tata când mama s-a urcat într-un târziu pe cântar. El s-a aplecat deasupra acelor cântarului. Obbe și cu mine stăteam în pragul ușii, ne-am uitat scurt unul la altul: știam amândoi cum sfârșesc juncile prea uscățive; erau prea slabe ca să fie duse la abator și prea costisitoare ca să fie lăsate să se înzdrăvenească. De aceea, majoritatea primeau în cele din urmă o

injecție. Cu cât tata o lăsa mai mult pe cântar, cu atât acele încercau ca niște melci să se târască încet înapoi, iar mama era din ce în ce mai tăcută și părea să se chircească, ca și cum toată recolta unui an întreg se ofilea sub ochii noștri, iar noi nu mai puteam face nimic. Cel mai tare mi-aș fi dorit să pot presăra o pungă de făină pentru clătite și niște zahăr brun numai să-l fac pe tata să se oprească, și, în plus, el ne-a spus odată și că un singur vițel poate hrăni cinșpe mii de oameni. Așa că ar dura mult până să o ronțăim de tot pe mama sau până să nu mai rămână decât oasele din ea. Tocmai faptul că ne uitam cu toții așa la ea o făcea pe mama să nu mai mănânce: și iepurașul meu Dieuwertje își rodea morcovii agățați de gratiile cuștii abia după ce credea că eu nu mai sunt prin preajmă. Când tata a împins puțin mai târziu cântarul înapoi sub chiuvetă, eu i-am scos repede bateriile. Nici măcar o singură dată nu mă atinge mama atunci când împarte omleta, nici măcar din greșeală. Fac un pas în spate și încă unul. Tristețea ți se instalează în coloana vertebrală, spinarea mamei e din ce în ce mai încovoiată. De data asta lipsesc două farfurii: cea a lui Matthies și cea a mamei. Ea nu mai mănâncă cu noi, chiar dacă își pregătește un sandvici de formă și încă mai stă în capul mesei, față în față cu tata; ne urmărește cu privirea vigilentă cum ducem furculița la gură. Pentru o clipă văd dinaintea ochilor copilașul mort și Lupul cel Mare și Rău despre care ne povestea bunica atunci când dormeam la ea și ne înfășura într-un pled care te gâdila la gât. Într-o zi, Lupului cel Mare și Rău i-au desfăcut burta ca să-i salveze pe cei șapte ieduți, i-au pus acolo bolovani și i-au cusut burta la loc. Îmi imaginez că sigur și mamei i-au lăsat o piatră în loc, de asta e ea uneori așa dură și rece. Iau o gură din sandvici. În timpul mesei, tata povestește despre tinerele căpoase, vacile care nu vor să se așeze în boxele din grajd, ci dorm pe grilaj, ceea ce nu e bine pentru uger. Tata ridică o bucată de omletă.

— N-are sare deloc, zice și face o față dezgustată, luând în același timp și o gură de cafea. Fără sare pe ou, dar cu cafea.

— Și e arsă pe fund, zice Obbe.

— Are în ea crănțănele, zice Hanna. Toți trei se uită la mama, care se ridică brusc de la masă și își azvârle sandviciul cu caşcaval cu chimion în coșul de gunoi și își pune farfuria-n chiuvetă. Nici n-a avut de gând să-și termine sandviciul, chiar dacă asta vrea să ne facă să credem. Asta, și că acum noi suntem motivul pentru care ea slăbește. Nu

se uită la nimeni, de parcă am fi cojile de pâine din sandviciul ei pe care le taie mereu cu precizie și le așază lângă farfurie, ca pe niște bile negre pe care noi le primim orice s-ar întâmpla. Cu spatele la noi, zice:

— Vezi, mereu ţineţi cu el.

— Oul ăsta pur și simplu nu e bun, spune tata. Își coboară vocea, semn că se așteaptă să izbucnească un conflict. Chiar și când nu se ajunge la asta, tonul lui tot te face să te răzgândești. Strâmbă din nas în timp ce continuă să se uite la bucata de omletă pe care o ține în sus. De încordare, îmi bag degetul mic în nas și-l încârlig după un muc. Mă uit puțin la biluța gălbuie, după care mi-o bag în gură. Gustul sărat al mucilor mă calmează. Când dau să ridic iar degetul mic, tata îmi sucește încheietura mâinii.

— Doar pentru că e zi de rugăciune azi nu trebuie să te apuci de strâns recolta. Îmi las rapid mâna înapoi în jos, îmi împing limba în gură înspre omușor cât de departe pot și, în același timp, îmi trag nasul. Are rezultatul scontat. Mucii îmi umplu gura ca să pot înghiți din nou. Mama se întoarce. Arată obosită.

— Sunt o mamă rea, zice ea. Își fixează privirea pe becul de deasupra mesei din bucătărie. E cazul să-i punem un abajur. Cu sau fără flori. Trebuie să o înveselim pe mama. Când aducem vorba despre asta, zice că nu mai are rost, că ea e deja bătrână și că nu va însemna decât mai multă muncă pentru noi atunci când, după moartea lor, va trebui să împărțim între noi abajurul și toate mobilele, la fel ca toate celelalte chestii pe care nu mai vrea să dea banii cu gândul la Ziua Judecății. Cu farfuria în mână, mă postez lângă ea. Când jucăm fotbal la școală, tot despre distribuirea potrivită în teren e vorba. Cineva trebuie să fie căpitan, atacant, fundaș. Eu îmi îndes în gură o bucată prea mare de ou.

— E un ou perfect, spun eu, nici prea sărat, nici prea fad.

— Da, zice Hanna, și coaja are calciu.

— Auzi, femeie, zice tata, că nu ești chiar așa rea. El chicotește puțin și lasă cuțitul să-i alunece pe limbă, care e de un roșu închis, cu o dungă albastră pe dedesubt — o broască de mlaștină în perioada de împerechere. Din coșulețul de pâine pescuiește o chiflă cu stafide și cereale, pe care o studiază puțin pe toate părțile. Ca în fiecare miercuri înainte de școală, luăm pâine de la brutarul din sat. Toată pâinea e

expirată şi ar trebui de fapt să o dăm la găini, dar din ea mâncăm mai ales noi. Despre asta, tata spune:

— Dacă nu se îmbolnăvesc orătăniile, n-o să păţiţi nici voi nimic. Cu toate astea, eu mă mai tem uneori că va creşte mucegai în mine, că pielea o să îmi prindă într-o zi nuanţe de albastru cu alb fix ca la chiflele cu condimente de pe care îndepărtează tata mucegaiul cu un cuţit mare, după care ni le dă nouă, şi că în cele din urmă n-o să mai fiu bună decât de dat la găini. Altfel, pâinea încă are gust bun, iar vizita la brutar e cea mai plăcută ieşire din săptămână. Tata îşi arată atunci mândru captura: melci glazuraţi cu stafide, fursecuri, pâine rustică, biscuiţi de turtă dulce şi gogoşi glazurate. Mama pescuieşte mereu croasanţii — chiar dacă i se par prea unsuroşi, îi selectează în funcţie de perfecţiunea lor, o linişteşte dacă noi îi mâncăm — şi pe restul le dă la găini. Cred că în momentul ăla, pentru o clipă, suntem fericiţi, chiar dacă tata susţine că fericirea nu e pentru noi, că nu suntem făcuţi să fim fericiţi, aşa cum pielea noastră deschisă la culoare nu e făcută să stea în soare mai mult de zece minute, că imediat tânjim iar după umbră, după întuneric. De data asta aveam un sac de furaje cu pâine în plus. Sigur era pentru evreii din beci. Poate că omletele pe care mama le pregăteşte pentru ei sunt bune sau poate că îi drăgăleşte pe ei şi de asta uită să ne ţină pe noi în braţe aşa, strâns, cum o mai ţin eu uneori pe pisica vecinei Lien, când îi simt prin blăniţă coastele lipite de burta mea, inimioara bătându-i lângă a mea. În biserica reformată de la dig, ne aşezăm mereu pe banca din faţă — dimineaţa, seara şi uneori şi după-amiaza la slujba pentru copii — ca toată lumea să ne vadă intrând şi să ştie că, în ciuda pierderii noastre, noi tot venim în Casa Domnului, că, după tot ce ni s-a întâmplat, tot mai credem în El. Deşi eu sunt din ce în ce mai puţin sigură că-l găsesc pe Dumnezeu suficient de drăguţ încât să-mi dau întâlnire cu El. Aşa am aflat că există două feluri de a-ţi pierde credinţa: unii oameni Îl pierd de Dumnezeu când se găsesc pe sine, alţii Îl pierd pe Dumnezeu când se pierd pe sine. Cred că eu voi face parte din ultimul grup; hainele mele de duminică îmi vin strâmt pe membre, ca şi cum încă ar fi ajustate pe versiunea mea veche. Bunica aseamănă mersul de musai trei ori la biserică cu încheiatul la şireturi: prima dată faci un nod simplu, după care faci o buclă şi le înnozi şi la final le legi cu un nod dublu, ca să ştii sigur că nu se mai desfac, tot aşa şi noi, reţinem mesajul cum trebuie abia a treia oară. Iar marţi seară,

Obbe, câțiva foști colegi de la școala primară și cu mine trebuie să mergem la catehizare la preotul Renkema acasă, ca să ne pregătim pentru confirmarea publică. La el, primim de la soția lui sirop și o feliuță de turtă dulce frizian. Mă duc cu drag pe la ei, dar mai mult pentru turta dulce decât pentru cuvântul lui Dumnezeu. În secret sper din ce în ce mai des ca în timpul slujbei vreunuia dintre bătrânii de pe ultima bancă — bătrânii stau toți pe băncile din spate ca să ajungă primii acasă — să-i vină iar să leșine sau să i se facă rău. Asta se întâmplă cu regularitate, să mai auzi câte o bufnitură mare de la un bătrân care se prăbușește îndoit de mijloc ca o carte de cântece bisericești, iar dacă cineva din congregație trebuie cărat afară, un val de zăpăceală străbate mereu biserica, o zăpăceală care unește mai mult decât toate cuvintele din Biblie. Același val care și pe mine mă străbate din ce în ce mai des. Doar că eu nu sunt singura. Cu gâturile pe jumătate răsucite, urmărim cu privirea persoana care a căzut până ce aceasta dispare după colț și abia după aceea mai apucăm să cântăm câte un psalm. Și bunica e bătrână, dar ea n-a fost niciodată cărată afară din biserică. În timpul predicii mai fantazez uneori că-și dă ochii peste cap și că mă lasă pe mine, ca o eroină, să o car afară, că odată și odată toată lumea își va întoarce capul după mine. Dar bunica încă e la fel de sprintenă ca o juncă. După părerea ei, Dumnezeu e la fel ca soarele: îți rămâne mereu alături, oricât de tare ai pedala în direcția opusă Lui, El călătorește mereu cu tine. Știu că are dreptate. Am încercat odată să scap de soare luându-i-o înainte, jucându-mă de-a v-ați ascunselea, dar el nu dispărea deloc din spatele meu sau din colțul ochiului. Mă uit la Obbe, care stă pe bancă lângă mine. Și-a închis cartea de rugăciuni, ale cărei file subțiri mă duc prea mult cu gândul la pielea mamei, ca și cum, cu fiecare psalm, am da pagina cu tot cu ea și am uita-o. El își zgândărește o bășică cu lichid din podul palmei. Acum, că vine vara, trebuie curățate de bălegar toate grajdurile, ca să fie din nou imaculate pentru iarnă. Noi nu trăim niciodată în anotimpul prezent, suntem mereu preocupați de următorul. Pe termen lung, pielița moale de pe bășică se face tare ca piatra și o poți roti între degetul mare și cel arătător. Noi ne reînnoim constant, doar mama și cu tata nu se mai reînnoiesc. Ei continuă precum Vechiul Testament să-și repete cuvintele, purtarea, deprinderile și ritualurile. Chiar dacă noi, discipolii lor, ne îndepărtăm din ce în ce mai mult de ei. Pastorul ne cere să

închidem ochii şi să ne rugăm pentru ogoare şi recoltă. Eu mă rog pentru tata şi pentru mama. Ca mama să-şi scoată silozul de nutreţ din capul ei îndărătnic şi să nu observe frânghia din pod atunci când şterge praful prin camera mea. La fiecare buclă pe care o fac acum în caiet mă gândesc la ea, ca şi la fiecare nod din punga de pâine, pentru că ea nu mai pune clema pe cutia de biscuiţi uscaţi. Îl bănuiesc pe tata că intenţionat şi le bagă în buzunarul salopetei. Iar uneori, când stau pe burtă pe saltea şi mă mişc peste ursuleţul meu, ăsta e motivul pentru care îmi imaginez că avem în bucătărie o maşinărie ca acelea pe care le au şi la taraba Het Stoepje, unde, de oricâte ori ai nevoie, bagi plasticul de la punga de pâine şi îl prinzi cu un clips roşu. Atunci n-ar mai fi grav dacă am pierde clemele şi n-ar mai întrista-o pe mama. Îl spionez pe tata printre gene. Obrajii îi sunt umezi. Poate că nu ne rugăm pentru recolta agricolă, ci pentru recolta tuturor copiilor din sat. Să se facă mari şi puternici. Şi ca tata să-şi dea seama acum că el nu are ochi pentru propriile ogoare, că pe unul dintre ele chiar l-a lăsat să se inunde. Pe lângă hrană şi haine avem nevoie de atenţie. Asta par ei să uite din ce în ce mai des. Închid din nou ochii şi mă rog pentru broaştele de sub birou, pentru perioada de împerechere şi ca ea să se transmită, să sperăm, şi la tata şi mama, pentru evreii din beci, chiar dacă nu mi se pare corect ca ei să aibă voie fulgi de porumb şi crenvurşti şi noi nu. Abia când simt cum mă împunge un tub de mentosane într-o parte, deschid ochii.

— Cine se roagă îndelung are multe păcate, şopteşte Obbe.

5

Lui Obbe i s-a învineţit fruntea pe-o parte, seamănă cu mucegaiul de pe o chiflă stricată. O dată la câteva minute se atinge puţin pe creştet şi îşi netezeşte cu trei degete părul din jur. După părerea mamei, toţi

avem o scăfârlie cam păcătoasă. Cred că asta e din cauză că ne lipseşte presiunea de pe pielea capului — tata nu îşi mai aşază mâna pe capetele noastre. Îşi ţine mâinile ţepene în buzunarele de la salopetă, deşi creştetul e punctul de plecare din care noi am crescut, locul în care s-a îmbinat fiecare bucată de craniu în parte. Poate că de aceea îl tot atinge Obbe, ca să se asigure de existenţa lui. Tata şi mama nu ne văd ticurile. Nu s-au prins că, cu cât sunt mai puţine reguli, cu atât le vom scorni singuri mai des. De aia, Obbe a fost de părere că ar trebui să ţinem o întrunire, iar după slujbă ne-am dus la el în cameră. Eu stau pe patul Hannei, care se sprijină moleşită de mine, o gâdil uşor pe ceafă. Miroase a neliniştea lui tata: fumul lui de ţigară i-a intrat ei în vestuţă. În lemnul de la speteaza pe care stă Obbe se văd crăpături mici din cauză că se izbeşte în fiecare seară de ea sau se suceşte pe pernă ca un sălbatic, de pe o parte pe alta, şi pe lângă asta mai şi scoate un sunet monoton. Prin perete încerc uneori să ghicesc ce melodie e. Uneori e un cântec, dar mai adesea un hârâit. Din fericire sare peste psalmi, ăia mă întristează. Când îl aud izbindu-se mă duc la el în cameră şi-i spun că trebuie să se liniştească, pentru că altfel mama o să stea trează frământându-şi creierii despre cum va fi la cort în camping, chiar dacă nu prea sunt şanse să ajungem noi vreodată acolo. Ajută pe moment, dar după câteva minute încep din nou izbiturile. Uneori mă tem că acele crăpături n-o să mai apară în lemn, ci în capul lui, că va trebui să-l raşchetăm şi să-l lăcuim la loc. Şi Hanna se izbeşte de speteză, de asta doarme din ce în ce mai des la mine în pat. Iar atunci îi ţin capul în mâini până adoarme. La parter o auzim pe mama dând cu aspiratorul în tindă. Nu suport zgomotul ăsta. Mama dă cu aspiratorul de trei ori pe zi, chiar dacă nu se fac firimituri pe jos sau dacă culegem firimiturile de pe mochetă, le purtăm în palmă până la uşa de la intrare şi le aruncăm în pietriş.

— Crezi că ei se mai pupă? întreabă Hanna.

— Poate se mai pupă cu limba, zice Obbe. Hanna şi cu mine chicotim. Când mă gândesc la limbi, mereu îmi vin în minte perele la cuptor, lunecoase şi de un roşu purpuriu, pe care le pregăteşte mama cu nişte scorţişoară, sirop de fructe de pădure, cuişoare şi zahăr şi care se contopesc dup-aia între ele.

— Sau stau întinşi unul peste altul în pielea goală. Obbe îşi scoate hamsterul din cuşca de lângă pat. De puţin timp, hamsterul se numeşte

Tiesje. E un hamster pitic, de deșert. Are rotița îngălbenită de la pișu întărit și peste tot sunt coji de semințe de floarea soarelui. Înainte de a-l scoate din gaura lui, trebuie să-ți miști degetul prin rumeguș, altfel poate să se sperie și să te muște. Cu aceeași precauție vreau și eu să fiu tratată, pentru că în fiecare dimineață sunt scoasă cu brutalitate din groapa lui Matthies de tata, care trage plapuma de pe mine și-mi spune: „Hai că așteaptă vacile, mugesc de foame". Mai greu e să ajungi într-o groapă decât să ieși din ea. Hamsterul se plimbă pe brațul fratelui meu. Are fălcuțe dolofane și pline de mâncare. Imediat mă gândesc la mama: nu, ale ei, dimpotrivă, sunt supte. N-are cum să-și păstreze mâncare acolo ca să o ronțăie seara. Cu toate astea, ieri, după masă, am prins-o lingând cutiile de iaurt pe care le rupsese acolo unde se îndoaie și întinsese niște dulceață de mure pe suprafața lor. I-am auzit degetul dispărându-i de mai multe ori în gură, plescăitul încetișor, o dâră de salivă. O dată pe săptămână, hamsterul primește un gândac sau o urechelniță găsită prin fânul de la vaci. Doar din asta nici el nu poate trăi. Mama trebuie să se pună din nou pe mâncat.

— Tiesje? Asta e o prescurtare de la Matthies, spun eu. Obbe îmi dă un ghiont zdravăn într-o parte, eu cad de pe pat și mă lovesc la nervul de la cot. Încerc să nu plâng, chiar dacă mă doare și îmi trece un curent ușor prin corp. Nici n-ar fi corect să nu pot să plâng pentru Matthies, dar să plâng pentru mine. Cu toate astea, trebuie să mă chinui ca să-mi stăvilesc lacrimile. Poate că devin la fel de fragilă ca vesela mamei și în cele din urmă va trebui să fiu împachetată în hârtie de ziar atunci când mă duc la școală. *Fii tare*, îmi șoptesc. *Trebuie să fii tare*. Deodată Obbe se poartă din nou drăguț, își îndulcește vocea. Își atinge scurt creștetul capului. Cu o bună dispoziție forțată, zice că nu asta a vrut — în cazul ăsta nu știu ce anume a vrut de fapt, dar mai bine o las baltă — și nici serviciul nu trebuie pus în mașina de spălat vase, fiindcă se duc ornamentele voioase de pe el. Hanna se uită cu frică la ușă. Când ne aude certându-ne, tata poate să se enerveze uneori atât de rău că ne fugărește prin toată casa. Deși mai mult seamănă cu un sărit într-un picior, pentru că nu poate alerga cu piciorul lui beteag. Dacă reușește să te prindă, îți dă un șut în fund sau o palmă peste cap. Cel mai bine e să fugi la masa din bucătărie. După câteva ture, renunță și are capul mai aerisit, parcă ar avea în el găurele ca în cutia de brânză de vaci în care-și ține Obbe fluturașii prinși — de îndată ce se lasă tăcerea o clipă, le

auzi aripioarele bătând în capacele de plastic din sertarul biroului. Sunt pentru o cercetare importantă de la școală, despre durata de viață a anumitor specii de fluturi, ne-a spus el. Tata își ține și el piciorul ascuns. Nu poartă niciodată pantaloni scurți, nici când e zăpușeală — uneori îmi imaginez că picioarele lui sunt ca o înghețată pe două bețe, că într-o zi le putem desprinde una de alta și că piciorul beteag i-l aruncăm sau îl lăsăm să se topească la soare, în spatele cocinii.

— Dacă nu începi să plângi, îți arăt ceva frumos, zice Obbe. Inspir și expir adânc, îmi trag mânecile gecii peste nodurile degetelor. Începe să se destrame la tiv. Sper să nu mi se scurteze încet-încet până când o să ies cu totul la iveală. Nici pe coconii din grădina din spate nu e bine să-i zgândărești cu unghia înainte să se ivească. Atunci pot ieși fluturi cu malformații, iar ei clar nu au cum să participe la cercetarea lui Obbe. Dau din cap în semn că nu voi plânge. Să fii tare începe prin a-ți stăvili lacrimile. Fratele meu îl lasă pe Tiesje să i se bage pe la guler sub pijama, iar atunci când hamsterul e pe burta lui trage în sus elasticul de la boxeri. I se vede puța culcată, cu cârlionți negri în jur, ca tutunul lui tata. Hanna începe iar să chicotească.

— Cucul tău e ciudat, stă ridicat. Obbe rânjește mândru. Hamsterul se mișcă pe puța lui, în jos. Și dacă mușcă sau îi vine să sape?

— Dacă trag de el, iese o chestie albă. Mie abia asta mi se pare dureros. Am și uitat de nervul de la cot și pentru o clipă îmi vine să îi ating puța, să o mângâi ca pe blana lui Tiesje. Doar așa, ca să văd cum se simte, din ce material e făcută și dacă se mișcă. Poate să trag încetișor de ea; dacă încerci asta cu coada unei vaci, ea nu face decât să se uite scurt în spate, dar, dacă nu te oprești, dă cu copita.

Obbe își lasă înapoi în jos elasticul boxerilor albaștri cu dungulițe albe. Vedem cum umflătura se tot mută, ca un val în ocean.

— Ai grijă să nu-l sufoci pe Tiesje, zice Hanna.

— Păi pulăul meu nu se sufocă, nu? zice Obbe.

— Așa e.

— Păi și n-o să miroasă a pișat? Fratele meu scutură din cap. Păcat că nu mai pot să-i văd puța; îmi simt mișcuricii care mă furnică mișunând prin burtă, cu toate că e aproape imposibil, pentru că de la întâmplarea cu ursulețul, mama îmi dă în fiecare seară o lingură zdravănă dintr-un lichid ca o melasă, care are gust de lemn dulce. Pe

eticheta sticlei scrie *Pentru combaterea viermilor*. Nu i-am povestit mamei că mă gândeam la Jantje și la prezentatoarea Dieuwertje Blok, mai ales la Dieuwertje. Atunci sigur s-ar certa cu tata, fiindcă mamei nu-i plac scornelile — în scorneli suferința e adesea omisă, iar mama e de părere că ea trebuie să fie acolo; nu-și poate lua o zi liberă, s-ar simți vinovată, pentru că cine suferă își poartă păcatele într-un caiet din rucsac ca pe niște rânduri de copiat primite ca pedeapsă. Obbe bâțâie din picior și Tiesje se rostogolește pe pat. Ochișorii lui negri seamănă cu niște vârfuri de chibrit, spatele îi e traversat de o dungă neagră, iar urechea dreaptă e îndoită. Oricât de des i-ai întinde-o, urechiușa i se încârligă la loc. Hanna tocmai dă să se întindă iar lângă mine, când Obbe ia paharul cu apă tulbure de pe noptieră. Lângă pahar, e un teanc de discuri Flippo. Sunt pline de nisip. În școala generală îl numeau „regele Flippo". Pe toți îi bătea, chiar și pe cei care trișau.

— Parcă am zis că vă arăt ceva, nu?

— Păi nu asta voiai să ne arăți? Deodată îmi simt gura uscată, mi-e greu să înghit. Încă văd în fața ochilor chestia albă despre care zicea Obbe. O fi la fel ca umplutura aia din poșul de ornat folosit la zilele de naștere pentru umplut ouăle? Mama îl ține în beci, că altfel pute toată casa. Sigur trebuie să le fie greu evreilor să nu ciugulească din el pe ascuns, să nu scoată cu degetele lichidul acela gălbui cu bucățele verzi de busuioc, așa cum am făcut eu odată pe furiș și am lăsat albușul acolo; fără umplutură nu mai avea niciun farmec. Când Matthies încă trăia, mama a zis: „Ia uite, iar și-au făcut de cap mâncăcioșii de ouă" și a zâmbit, a scos din frigider un al doilea poș de ornat pe care-l pusese deoparte pentru orice eventualitate. Acum, ei nu-și mai sărbătoresc zilele de naștere și mama nu mai face nici ouă umplute.

— Nu, zice el, de-abia acum urmează. Îi dă drumul lui Tiesje în paharul cu apă, pune mâna pe gura paharului și începe să-l miște încet dintr-o parte în alta. Mie îmi vine să râd, arată comic. Orice chestie care poate fi transformată într-un calcul matematic are un rezultat liniștitor: eu zic la plesneală un minut înainte să aibă iar nevoie de aer. Hamsterul se mișcă din ce în ce mai repede dintr-o parte în alta a paharului, ochii încep să i se bulbuce și lovește frenetic din lăbuțe. Nu trec decât vreo câteva secunde până ce plutește la suprafață ca bula de aer gri dintr-un poloboc. Nimeni nu zice nimic. Auzim doar aripioarele fluturilor fâlfâind. Apoi Hanna începe să plângă cu sughițuri zdravene.

Imediat se aud paşi pe scară. Speriat, Obbe aşază rapid paharul în spatele castelului din Lego, acolo unde inamicul ţine un armistiţiu.

— Care-i treaba aici? Tata împinge uşa deschizând-o, se uită nervos de jur-împrejur. Eu mă înroşesc în obraji.

Hanna stă chircită pe aşternutul gri.

— Jas a împins-o pe Hanna din pat, zice Obbe. Se uită direct la mine. În ochii lui nu se observă nimic. N-are în ei nicio bulă de aer care să-i ţină la acelaşi nivel, pentru că ochii lui sunt uscaţi ca un dop de plută. Când tata nu se uită o clipă, Obbe deschide scurt gura, îşi înfige degetul şi apoi şi-l scoate, ca şi cum i-ar veni să vomite. Mă las repede să alunec de pe patul lui.

— Bun, zice tata. Treci în camera ta, la rugăciune. Papucul lui îmi atinge fesele, poate caca pe care-l am înăuntru, împotmolit, îmi ţâşneşte acum înapoi în intestine. Dacă aude mama adevărul despre Tiesje, se va posomorî din nou şi va tăcea cu zilele. Le arunc o ultimă privire Hannei şi lui Obbe, castelului din Lego. Fratele meu e deodată ocupat nevoie mare cu colecţia lui de fluturi, pe care sigur i-a înşfăcat din aer aşa, cu mâinile goale.

6

Surioara mea e singura care înțelege de ce nu-mi mai dau geaca jos. Și singura care încearcă să născocească soluții. Cu asta ne umplem noi serile. De aceea, uneori mă și tem de momentul în care una dintre soluțiile ei va funcționa, mă tem că atunci aș priva-o pe sora mea de ceva, pentru că, atâta timp cât avem dorințe, suntem în siguranță în fața morții care atârnă pe umerii fermei ca mirosul înăbușitor de după o zi de rânit mustul de balegă. În plus, geaca mea roșie e tot mai spălăcită, fix ca imaginea lui Matthies. Iar în casă nu mai e agățată pe nicăieri vreo poză a lui și doar dinții lui de lapte, dintre care unii încă mai au sânge uscat pe ei, sunt puși pe pervaz, într-un vas mic de lemn. Ca înainte de o teză importantă la istorie, în fiecare seară încerc să mi-l aduc în fața ochilor, să îi învăț pe de rost trăsăturile chipului — la fel ca pe deviza „Liberté, égalité, fraternité“ pe care o repet în mod constant ca să port cu mine ceva cunoștințe și care dă bine la petrecerile de oameni mari —, temându-mă de momentul în care voi avea alți băieți în minte, iar fratele meu se va pierde printre ei. Buzunarele gecii îmi sunt grele de la toate căcățișurile pe care le colecționez. Hanna se apleacă deasupra mea și îmi întinde o mână de popcorn cu sare: o jertfă ca să se revanșeze că nu mi-a luat apărarea adineauri. De-aș fi împins-o de pe pat, poate că Tiesje ar mai fi trăit. N-am niciun chef să vorbesc acum cu ea. Singurii pe care aș vrea să-i văd acum sunt tata sau mama, care să-mi spună că nu am făcut nimic greșit. Dar tata nu vine. El nu spune niciodată „îmi pare rău“. Sunt cuvinte care nu i se dezlipesc de pe buzele crăpate, doar cuvântul lui Dumnezeu se desprinde cu ușurință de pe ele. Observi că i-a trecut abia atunci când la masă îți cere să-i pasezi ceva de pus pe pâine. Atunci trebuie te bucuri că îi poți înmâna din nou pelteaua de mere acrișoară, deși uneori mai degrabă aș vrea să i-o întind lui pe toată fața cu cuțitul, ca să ne rămână privirile lipite de el, ca să vadă că cei trei magi nu reușesc să găsească Răsăritul. Deodată mă gândesc că tata poate nu râcâie doar stelele lipite pe tavanul meu, ci și stelele de pe cer, poate că de asta totul pare să devină mai negru, iar Obbe mai răutăcios: ne-am rătăcit și nu e niciun om pe care să-l întrebăm care e drumul cel bun. Până și Moș Martin din cartea mea preferată cu ilustrații, care în fiecare seară coboară luna de pe cer

pentru Martinică, fiindcă se teme de întuneric, e în hibernare. Doar luminița de la priza mea mai oferă ceva alinare. Eu de fapt sunt prea mare pentru ea, dar noaptea suntem cu toții fără vârstă, frica are mai multe deghizări decât are mama rochii cu floricele, ceea ce nu e puțin lucru, mama are un dulap plin de rochii atârnate, deși o poartă deseori pe aceeași, pe cea cu cactuși, ca și cum datorită ei ar putea să țină pe toată lumea la distanță. Acum poartă adesea halatul pe deasupra. Stau întinsă, cu fața la peretele pe care e agățat un poster alb-negru cu Boudewijn de Groot, cu biciclistul singuratic pe o potecă îngustă de munte și cu copilul pe portbagajul din față. Înainte să mă bag la somn, visez uneori cu ochii deschiși că eu sunt copilul și că mama conduce bicicleta. Chiar dacă mamei nu-i place deloc să meargă cu bicicleta, îi e mult prea frică să nu i se încurce fusta în spițe, iar noi nu vom fi niciodată atât de singuratice încât să ne nimerim pe aceeași potecă. Când mă răsucesc, Hanna pune între noi floricelele de porumb coapte, care se lipesc imediat de cearșaf. Luăm pe rând câte una. Pentru o clipă îmi trece prin minte un vers din Proverbele și pildele lui Solomon: „Făptuirea dreptății și a judecății este mai de preț pentru Domnul decât jertfa sângeroasă“. Jertfei ăsteia nu-i pot rezista, rar primim popcorn și știu și că intențiile Hannei sunt bune, pentru că în acele momente se uită vinovată, cu ochii ridicați, la fel ca pastorul atunci când înșiră păcatele congregației și privește tavanul proaspăt lăcuit: păcatele pătează precum caca de muște. Din când în când, mâna mea întârzie, atunci ating degetele Hannei și îi simt unghiile roase. Sunt adâncite de jur-împrejur în carnea roșie, niște bucăți de grăsime albă într-un salam de vară. Eu n-am probleme decât cu negrul de sub unghii. După părerea Hannei, ți se adună acolo dacă te gândești prea des la moarte. Imediat îmi vin în minte ochii bulbucați ai lui Tiesje, golul care s-a lăsat peste mintea mea atunci când nu mai lovea din lăbuțe în apă și dup-aia bam!, liniștea atotnimicitoare a sfârșitului, a unei rotițe de alergat părăsite. În timp ce Hanna mănâncă ultima floricică de porumb și vorbește despre noua păpușă Barbie pe care și-o dorește, observ că mi-am împreunat deja de ceva timp mâinile sub plapumă. Poate că Dumnezeu așteaptă de vreo jumătate de oră ca eu să spun ceva. Îmi desprind mâinile una de cealaltă: aici, în sat, să n-ai cuvinte e un mesaj în sine. Noi n-avem robot telefonic, ci lăsăm să se aștearnă tăceri lungi, tăceri în care pe fundal doar uneori se aud vacile mugind, se aude șuieratul unui ceainic.

— Într-un accident de mașină sau să ia foc? întreb eu. Chipul Hannei se destinde acum că știe că nu sunt supărată pe ea și că repet, ca de obicei, ritualul nostru zilnic. Buzele ei s-au înroșit și s-au îngroșat de la sare. Jertfitul îți aduce mai mult decât oferi. Oare de asta l-o fi omorât Obbe pe Tiesje? Ca să-l primească înapoi pe Matthies? Nu vreau să mă gândesc la jertfa mea cu patru picioare, urechi clăpăuge și cam o sută de milioane de celule olfactive.

— Păi și cum să ia foc?

— Habar n-am. Uneori mai uită să sufle în lumânărelele pastilă, alea de la geamul dinspre ogradă, zic eu. Hanna dă lent din cap. Se îndoiește de veridicitatea spuselor mele. Știu că merg prea departe, dar, cu cât merg mai departe cu născocitul diferitelor modalități în care tata și cu mama ar putea sfârși, cu atât scad șansele să ne ia prin surprindere.

— Uciși sau cancer?

— Cancer, zic eu. Să sară de pe silozul de nutreț sau să se înece?

— De ce ar sări cineva de pe silozul de nutreț? E o idioțenie, nu? întreabă Hanna.

— Asta fac oamenii când au prea multă durere în suflet, se aruncă în gol.

— Mi se pare o idee tâmpită. Nu mi-a mai trecut până acum prin minte că tata și mama nu doar că pot fi luați prin surprindere de moarte, ci că și ei i-o pot lua morții înainte. Că-ți poți planifica Judecata de Apoi ca pe petrecerea de ziua ta de naștere. Sigur e din cauza a ceea ce am auzit-o pe mama spunând în seara aceea și din cauza funiei de pe grindă. Din cauza eșarfelor pe care și le pune înainte de a pleca la biserică — le are pe culori diferite —, care acum doar o vor mâna și mai mult spre pod. Și le înfășoară atât de strâns, încât după timpul petrecut în biserică i se văd dungile în piele. Se poate să le poarte și ca să atingă tonalitatea vreunui psalm, căci cea a psalmilor e atât de înaltă, încât trebuie să strângi din fese. Dar eu îi spun surioarei mele:

— E o idee foarte tâmpită, eu pariez pe un atac de cord sau un accident de mașină, mama conduce așa de imprudent. Bag rapid în gură ultima floricică de popcorn rătăcită, care mi se rostogolise sub burtă, sug sarea din ea până-mi rămâne pe limbă, fadă și înmuiată. Mă duce cu gândul la data aia când Obbe m-a pus să-mi bag în gură un bondar mort care zăcea pe pervaz, lângă guma de mestecat a lui

mama — înainte să se ducă la culcare, mama și-o scoate din gură, o face biluță și o lasă o noapte la întărit, ca ziua următoare să o ia din nou la mestecat. Tot așa, ca pe o biluță de gumă, am băgat bondarul în gură. Am făcut-o pentru un teanc de discuri Flippo; Obbe se jura că n-am curaj. Am simțit perișorii bondarului pe cerul gurii, aripioarele ca fulgii de migdale pe limbă. Obbe a numărat până la șaizeci. M-am prefăcut că e o bombonică cu miere, dar un minut întreg am avut moartea în gură.

— Atunci tu crezi că tata are inimă? Imaginea bondarului îi face loc pieptului lui tata. Chiar astăzi l-am văzut. Fiind atât de cald, umbla printre vacile de pe pajiște fără cămașă. Are trei peri pe piept, pe număratelea. Blonzi. Nu pot să-mi închipui inima sub coastele lui, mai degrabă o gaură cu must de bălegar.

— Tre' să aibă, spun eu, la colecta din biserică mereu e generos. Hanna dă din cap, își suge obrajii. Încă are ochii roșii de la plâns. Nu vorbim despre Tiesje, nu vorbim despre tot ce nu vom mai uita vreodată. Tot așa și gaura cu must de bălegar e golită doar o singură dată pe an. Nu e ăsta momentul să ne spunem ce-avem pe suflet, deși, dacă acum nu, atunci nu știu când. Nici măcar nu știu cum se face. Bunica mai spune uneori că rugăciunea îți ușurează inima, dar a mea tot trei sute de grame cântărește. E la fel de grea ca o punguță de carne tocată.

— Știi povestea cu Rapunzel? întreabă Hanna.

— Normal că o știu.

— Ea e soluția noastră, zice Hanna. Se întoarce pe-o parte să mă poată privi în ochi. În lumina globului pământesc, năsucul ei pare o bărcuță cu pânze răsturnată. Ea e genul de frumusețe pe care doar rareori o vezi, asemănătoare desenelor pe care le face cu creioane cerate: sunt alandala și tocmai de aceea au ceva frumos, ceva firesc.

— Într-o zi, a fost salvată din turn. Și noi avem nevoie de un salvator. Cineva care să ne scoată din satul ăsta ridicol, de lângă tata și mama, de lângă Obbe, de lângă noi înșine. Eu încuviințez din cap, e un plan bun. Doar că mie părul abia îmi ajunge până sub urechi și mai durează încă ani buni până să am părul atât de lung, încât să mi se poată cățăra cineva pe el. Și, în plus, cel mai înalt punct de aici din ogradă e fânarul, iar acolo poți ajunge simplu, cu o scară. — Și ca să te scoată pe tine din geacă, continuă Hanna. Își trece degetele lipicioase prin părul meu, le simt mirosul sărat de popcorn, și le mișcă pe capul

meu, bate darabana, așa cum mișcuricii care mă furnică se împing de multe ori în pielea mea. Eu n-o ating niciodată pe Hanna, doar dacă îmi cere ea. Pur și simplu nu-mi dă prin minte. Există două tipuri de oameni: cei care se prind și cei care se desprind. Eu aparțin ultimei categorii. Doar prin chestiile pe care le colecționez pot să mă prind de o amintire sau o persoană, le pot ascunde-n siguranță în buzunarele de la geacă. Hannei i-a rămas o cojiță de popcorn pe incisiv. Nu-i atrag atenția.

— Dar nu putem să mergem împreună? o întreb.

— Partea cealaltă a lacului e fix ca magazinul de băuturi alcoolice din sat: nici acolo n-ai voie să intri dacă ai sub șaișpe ani. Hanna mă privește dârză. N-are niciun sens să o contrazic acum.

— Și, oricum, trebuie să fie un bărbat, salvatorii sunt întotdeauna bărbați.

— Păi și Dumnezeu? Doar și El e un salvator, nu?

— Dumnezeu îi salvează doar pe cei scufundați. Tu n-ai curaj să înoți. Și, în plus de asta, continuă Hanna, Dumnezeu e prieten prea bun cu tata. Sigur zice mai departe și nu mai scăpăm niciodată de aici. Are dreptate Hanna. Deși eu nu știu dacă vreau un salvator, pentru că mai întâi trebuie să știi cum să te agăți de el, dar nici nu vreau să o dezamăgesc pe surioara mea. Îl și aud pe tata țipând și vorbindu-ne din Cartea Facerii: „Cine își părăsește poporul devine un hoinar, rupt de existența lui primordială“. Asta să fie existența noastră primordială sau ne-o mai fi așteptând pe undeva, pe pământ, o altă viață, care ne vine la fel de bine ca geaca mea?

— Ai douăzeci și patru de ore să faci o alegere, zice Hanna.

— De ce douăzeci și patru de ore?

— Nu avem mult timp, viața noastră depinde de asta. O spune pe același ton pe care-l folosește și la ping-pong în șură, când ne tot scapă mingea. După care zice: „Și de data asta pe bune“. De parcă până atunci doar ne-am fi fluturat și noi paletele ca să fugărim muștele care trag la rahat.

— Cum așa? întreb eu.

— Atunci, atunci începe, șoptește Hanna. Eu îmi țin respirația.

— Pupatul. Rapunzel avea părul ei lung, noi avem corpurile noastre. Trebuie să pui mereu ceva în joc dacă vrei să fii salvată. Hanna zâmbește. Dacă aș fi avut o daltă mică, i-aș fi dat una peste nas, ca să i-l

îndrept. Orice-ți atrage atenția involuntar trebuie înlăturat, a zis tata odată când a trebuit să-mi scot din ghiozdan cărțile de joc cu Pokémon, mi le-a aruncat în soba pe lemne și a zis: „Nimeni nu poate sluji la doi stăpâni: căci ori îl va urî pe unul și-l va iubi pe celălalt, ori îi va fi devotat unuia și-l va disprețui pe celălalt…“ A uitat că noi deja slujim la doi stăpâni: tata și Dumnezeu. Un al treilea ar putea complica lucrurile, dar pentru asta ne facem griji altă dată.

— Câh. Fac o față dezgustată.

— Nu vrei să fii salvată și să treci pe partea cealaltă a podului?

— Cum să numim planul? zic eu rapid. Hanna se gândește puțin.

— Planul, pur și simplu. Eu trag mai tare de șnururile de la geacă, simt gulerul cuprinzându-mi gâtul. Oare la fel s-ar simți și funia de pe grindă când ți-ar veni în jurul gâtului? Aud un pleoscăit ușor de sub birou. Hanna nu știe că țin prizoniere două broaște, că deja am în camera mea o bucățică din partea cealaltă a lacului. Nu mi se pare înțelept să-i spun acum, nu vreau să-i dea prin cap să le dea drumul în lac, ca să le lase să înoate și să le vadă cum se scufundă în locul în care a dispărut și Matthies. Să le atingă când în sfârșit am și eu ceva de care să mă prind chiar dacă se simt ciudat la atingere. Din fericire, Hanna n-a auzit, are capul ocupat cu Planul. De jos răsună pași. Tata își ițește capul deasupra scării pliabile.

— Reflectați la păcatele voastre? Hanna râde, iar eu mă înroșesc. Asta e cea mai mare diferență dintre noi — ea e senină, iar eu devin întunecată, din ce în ce mai întunecată.

— Hai, la tine în pat, Hanna. Mâine ai școală. Tata coboară din nou de pe scară, eu mă uit în jos la cărarea lui pe mijloc, capul lui pare un șurub cu șanț plat. Uneori îmi vine să-l bag în pământ cu o bormașină, ca să nu mai poată face decât două lucruri: să privească și să asculte, să asculte mult și bine.

În toiul nopții, mă trezesc speriată. La atingere, plapuma e leoarcă de la transpirație, planetele și corpurile cerești de pe ea par să dea mai puțină lumină. Sau poate că ele încă dau la fel de multă lumină, dar nu mă mai mulțumesc eu cu ea, se atenuează puțin câte puțin. Zvârl plapuma umedă de pe mine și mă așez pe marginea patului. Corpul începe imediat să-mi tremure sub materialul subțire al bluzei de pijama, curentul care intră pe sub deschizătura ușii mi se agață de glezne. Trag plapuma peste umeri și mă gândesc la coșmarul pe care l-am avut, în care tata și mama zăceau sub gheață ca două anghile congelate, din care mai primeam uneori de la nea Evertsen, înfășurate în cotidianul *Reformatorisch Dagblad*. Tata spunea întotdeauna despre ele: „Împachetate în cuvântul Domnului sunt și mai bune la gust". Evertsen era și el acolo. Purta costumul de duminică cu revere înguste și o cravată de un negru lucios. Când m-a observat, a început să împrăștie sare peste gheață și a spus: „Ca să țină mai mult". Eu m-am lungit pe gheață ca un îngeraș de zăpadă care uite-așa se prăvălise din ceruri și mi-am privit părinții — semănau cu figurinele dino dintr-un borcănel pe care l-am primit cândva de ziua mea și care erau împotmoliți într-un soi de jeleu vâscos. Odată, Obbe și cu mine le-am desprins din jeleu cu un cuțit pentru cotoare. Odată scoase de acolo, nu ne-au mai interesat, intangibilitatea și distanța le făceau interesante, la fel ca pe părinții mei înțepeniți. Am ciocănit ușor în gheață, mi-am lipit urechea de ea și am auzit un zgomot sonor de patinat; am vrut să-i strig, dar nu mi-a ieșit niciun sunet din gât. Când m-am ridicat de pe jos, l-am văzut deodată pe pastorul Renkema stând la mal în veșmintele lui mov pe care le purta doar de Paște, atunci când toți copiii din congregație treceau cu cruci de lemn pe culoarele bisericii. De cruce era agățat un iepure de câmp din pâine proaspăt coaptă, cu două stafide pe post de ochi. Deseori, Obbe își devora pe jumătate iepurele, chiar dinainte de a ieși din biserică. Eu n-am îndrăznit niciodată să-l încep pe al meu, de teamă să nu ajung acasă și să dau peste cușca de iepuri goală, de teamă că, dacă i-aș rupe urechile, asta i s-ar întâmpla și lui Dieuwertje. Îmi lăsam iepurele să mucegăiască în sertărașul biroului. Asta era mai puțin grav. Măcar mucegăitul era un proces de descompunere îndelungat. Dar în coșmarul meu Renkema stătea acolo printre paniculele de trestie ca un cormoran așteptând să înfulece. Înainte să mă trezesc, a spus cu voce solemnă: „Ci cât sunt de sus

cerurile față de pământ, atât sunt de sus căile Mele față de căile voastre și gândurile Mele față de gândurile voastre“. Dup-aia totul s-a făcut negru, granulele de sare de sub mine au început să se topească și părea că alunec ușor sub gheață, până când am zărit din nou o copcă: luminița din priza de la mine din cameră, de lângă bibliotecă. „Iar planurile Mele sunt planurile voastre.“ Oare la misiunile lui Obbe și ale Hannei o fi făcând pastorul referire? Aprind globul pământesc de pe noptieră, bâjbâi cu picioarele pe podea până-mi găsesc papucii de casă și-mi netezesc cutele de pe geacă. Nu știu care mi-e planul, mai puțin cel în care tata și mama se vor înveseli din nou și într-o zi se vor împerechea din nou, ca mama să mănânce din nou și ca ei să nu se stingă din viață. Dacă îndeplinesc misiunea asta, pot trece liniștită pe partea cealaltă. Scot găleata la vedere de sub birou și mă uit în jos la broaștele râioase, care mă privesc cu ochișorii lor buimaci. Pare că au mai slăbit, negii li s-au mai albit, la fel ca ilustrația cu petarde în dreptul căreia face Obbe o cruciuliță de anul nou, în pliantul cu artificii — se pitește cu săptămânile după rachete și după țâșnitoare ca să poată încropi cel mai bun pachet, în timp ce Hanna și cu mine nu alegem decât jerbe, ni se par cele mai frumoase și mai puțin înfricoșătoare. Țin găleata puțin înclinată, ca să pot vedea dacă deja au mâncat ceva, dar frunzele de salată zac pe fund maronii și fleșcăite. Broaștele nu pot vedea lucrurile neclintite, știu asta; de aceea, ele pot muri de foame. Mișc prin fața lor o frunză de salată în sus și-n jos.

— Mm, să vedeți ce bună e, hai, păpați tot, păpați tot, zic eu încetișor. Nu ajută, proastele astea de animale refuză să mănânce.

— Atunci, e timpul să vă împerecheați, zic eu hotărâtă și o ridic pe cea mai mică dintre cele două. Uneori trebuie să iei frâiele-n mâini, altfel nu se întâmplă niciodată nimic — și tata duce de două ori pe an un taur la vaci, iar Hitler, și el a decis ce avea de făcut poporul lui, i s-a adresat cu severitate. Broasca e rece și umedă la atingere, ca o șosetă udă, cu bule antiderapante. O frec ușor cu partea de jos a burții de spinarea celeilalte broaște. Așa am văzut odată la o emisiune despre natură de pe *Schooltv*. Broaștele alea au rămas zile întregi unele peste altele: n-avem timp de asta acum. Tata și mama nu mai au zile, stau în mâinile noastre ca niște fitiluri, așteptând ca cineva să-i aprindă, iar ei să ne dea căldură. Și-n timp ce frec broaștele una peste alta, le șoptesc:

— Altfel o să muriți, vreți cumva să muriți? Păi? Le simt membranele de înot apăsându-mi în palmă. Strâng broaștele în mână din ce în ce mai puternic, le apăs una peste alta din ce în ce mai insistent. După câteva minute, devine plictisitor și le pun la loc în găleată, scot dintr-un șervețel de hârtie câteva frunze de spanac șterpelite de la cină, cu o bucată de pâine prăjită lângă, care s-a înmuiat între timp. Broaștele rămân nemișcate. Aștept să mănânce, dar tot nu se întâmplă nimic. Mă ridic în picioare oftând. Poate că e nevoie de timp, schimbarea are întotdeauna nevoie de timp. Nici vacile nu înfulecă nutreț nou cât ai zice pește, trebuie să-l amesteci treptat cu cel vechi, până când animalele nu mai observă că sunt alte bobițe. Împing cu piciorul găleata înapoi sub birou și pe blatul mesei văd o piuneză lângă suportul pentru pixuri. Mi-a căzut din panoul din plută, din vederea de la vecina Lien, care o dată la ceva timp îmi trimite câte o carte poștală, pentru că m-am plâns odată că eu nu primesc niciodată nimic prin poștă, dar tata da: scrisori frumoase, albastre. Cred că unele dintre ele despre evrei sunt. Cineva trebuie să le simtă lipsa acum, că stau deja de ceva vreme ascunși la noi, nu? Aș fi vrut să-i povestesc doamnei învățătoare despre ei, dar m-am temut prea tare că ar putea auzi cineva. Câțiva băieți din clasă de la mine chiar aveau ceva de nazist, mai ales David, care odată și-a adus pe furiș șoarecele la școală, în penar. Toată ziua l-a ținut ascuns printre pixurile alea ale lui care curgeau și, în cele din urmă, l-a lăsat să iasă la biologie, după care a țipat: „Un șoarece, un șoarece!“. Doamna l-a ademenit în capcană cu niște firimituri de pâine, unde a murit de la toată tensiunea și de la vacarmul din clasă. Vecina Lien nu scrie mare lucru pe cărțile poștale pe care le trimite. De multe ori e vorba despre vreme sau despre vacile lor, dar imaginile de pe partea din față sunt splendide: plaje albe, canguri mici și mari, una de la *Villa Villekula*, un șoarece săritor curajos care în sfârșit îndrăznește să înoate. Deodată, îmi dă o idee. Mai demult, doamna învățătoare a înfipt o piuneză în harta lumii care atârnă în spatele clasei. Lui Belle i-ar fi plăcut să ajungă în Canada, pentru că unchiul ei locuiește acolo. E bine să visezi la locuri în care ai vrea să ajungi cândva, a zis atunci doamna învățătoare. Eu îmi trag geaca și tricoul în sus, până îmi rămâne buricul gol. Hanna e singura care are un buric întors pe dos: o umflătură pală, ca un șoricel nou-născut care încă

nu vede și stă încovrigat, așa cum îi mai găsim uneori sub pânza de pe mormanul cu nutreț.

— Eu la mine însămi aș vrea cândva să ajung, spun încetișor și împung piuneza în pielea fină a buricului. Îmi mușc buza ca să nu scot vreun sunet, un firicel de sânge curge spre elasticul chiloților, îl absoarbe materialul. Nu îndrăznesc să scot piuneza, de frică să nu țâșnească sângele în toate părțile și să nu știe toată lumea din casă că eu nu la Doamne-Doamne vreau să ajung, ci la mine însămi.

8

— Ține-ți fesele cât mai depărtate. Stau întinsă pe-o parte, pe canapeaua din piele maro, ca un vițel în poziția pelviană, și mă uit îndărăt la tata. Poartă puloverul lui marinăresc albastru, ceea ce înseamnă că e relaxat și că vacile se arată astăzi binevoitoare cu el. Eu numai relaxată nu sunt, de zile întregi nu mai pot face caca, motiv pentru care, pe sub geacă, burta mea e tare și umflată, ca un chec

guguluf pe care mama îl lasă din când în când la crescut sub un prosop de bucătărie în dungi — și cei trei magi au primit checul tot pe drumul de întoarcere de la Betleem, iar turbanul le-a fost folosit pe post de tavă de copt: n-am voie să-mi pierd caca înainte ca noi să găsim steaua, chiar dacă acum nici măcar nu pot trece pe partea cealaltă, chiar și statul în fund doare, d-apoi să trebuiască să călătorim cu orele.

— Ce ai de gând, tata? îl întreb. El tace, doar își descheie puțin fermoarul de la puloverul marinăresc — îi văd o bucățică din pieptul gol. Cu unghia de la degetul mare, rupe o bucată de săpun de rufe din calupul pe care-l ține în mâini. Încordată, îmi reiau în gând zilele, oare am spus vreun cuvânt rușinos fără să fi fost televizorul dat pe *Lingo*? Am fost răutăcioasă cu Hanna? Înainte să mă pot gândi mai mult la asta, brusc, fără să mă anunțe, tata își vâră adânc arătătorul cu bucățica de săpun pe el în găurica prin care fac caca. Abia apuc să înăbuș un strigăt în perna de sub cap, îmi bag dinții în material. Printre lacrimi, văd imprimeul de pe fața de pernă. Triunghiuri. Pentru prima oară de când a murit Matthies, plâng, se golește lacul din capul meu. Tot atât de repede cum tata și-a băgat degetul acolo, la fel de repede îl și trage înapoi. Rupe din nou o bucată de săpun din calup. Încerc să nu mai plâng, imaginându-mi că jucăm Cuceritorii de țară, pe care-l mai joc uneori la marginea satului cu câțiva colegi de clasă și-n care trebuie să-ți arunci bățul în teritoriul adversarului — degetul lui tata e bățul, atâta tot. Însă eu strâng din fese și o privesc timorată peste umăr pe mama, care sortează la masa din bucătărie crotaliile de la vacile moarte, albastru la albastru, galben la galben. Nu vreau să mă vadă așa, dar n-am cu ce să mă acopăr, roșeața de la rușine cade grea peste mine ca un pled. Mama nu-și ridică privirea de la treabă, deși noi mereu trebuie să facem economie la săpun, iar faptul că acum săpunul ăsta dispare în mine, bucățică cu bucățică, trebuie totuși să o afecteze. O crotalie aterizează lângă masă. Mama se apleacă, părul îi cade în ochi.

— Desfă și mai mult, mârâie tata. Încă plângând cu sughițuri, îmi țin fesele depărtate cu mâinile, de parcă ar fi botul unui vițel nou-născut care trebuie ținut deschis atunci când refuză tetina de la biberon. A treia oară când tata își bagă degetul înăuntru, nu mai zic nici pâs, nu fac decât să mă uit în gol la geamul din sufragerie care e acoperit cu ziare vechi, ceea ce e ciudat, pentru că lor le place să vorbească despre vreme, care acum nu se prea vede. „Pentru băgăcioși“,

a zis tata când l-am întrebat și, de fapt, la fel ar trebui să-i spun și eu lui acum, cu fesele mele ca două draperii deschise. Dar, după părerea lui tata, metoda cu săpunul în găurica prin care faci caca e una testată, practicată de secole întregi la copii: în câteva ore ar trebui să pot face caca din nou. Ultima dată când tata ia calupul de săpun în mână, mama își ridică privirea și spune:

— Lipsește numărul 150. Are ochelarii pentru citit la ochi, deci ceea ce se află departe de ea acum e deodată aproape. Încerc să mă fac mică, ca păpușica Hannei de la jocul Playmobil, pe care Obbe a așezat-o odată pe vine, la marginea canapelei, și a pus o altă păpușică în picioare, chiar în spatele ei, lipită de fesele ei. N-am înțeles ce i s-a părut așa amuzant și de ce le-a zburat de pe marginea canapelei atunci când au venit bătrânii bisericii în vizită. Nu ajută să mă fac mică, simt doar cum mă fac mai mare, mai vizibilă. Dup-aia, tata trage de elasticul de la chiloți, semn că procedura a luat sfârșit, că mă pot ridica la loc. Se șterge pe deget de puloverul marinăresc, apucă cu aceeași mână o felie de turtă dulce de pe bufet și ia o gură mare din ea. Îmi dă una peste gambă, de încurajare: — Nu-i decât săpun. Îmi trag repede pantalonii pe mine și mă așez pe genunchi ca să mă închei la nasture, după care mă las din nou pe-o parte ca o vacă căzută pe grilaj și îmi șterg lacrimile de pe obraji cu podul palmei.

— 150, zice mama iar. Abia acum își dă ochelarii jos.

— Gripa vițeilor, spune tata.

— Săracul animal, zice mama. Numărul 150 cade în lădiță, lângă celelalte vaci moarte. Pentru o clipă îmi doresc să fiu numărul acela, care cade așa înfundat și singuratic și care curând va dispărea în întunecimea dulăpiorului administrativ și nu va mai fi văzut niciodată. Dulăpiorul va fi încuiat, cheița va fi agățată într-un cui la marginea dulăpiorului: e vorba de gest, de a fi încuiat ceva, ca în mintea lor să se elibereze din nou o boxă. Încă mai simt degetul lui tata în mine. Odată ce ai înfipt steagul, nu-l mai poți cuceri înapoi, așa e regula. Ceva mai târziu, calupul de săpun e pus la loc, în veceul de serviciu, în cutiuța de metal de pe chiuvetă. Doar urma de la unghia lui tata se mai vede în el. N-o să-i pese nimănui de bucata ruptă care acum rătăcește pe undeva prin corpul meu. Când mă uit la el în timp ce fac pișu, aud cuvintele lui Obbe despre cum peretele întins al intestinului subțire are suprafața unui teren de tenis. Acum, când vrea să mă sâcâie, Obbe nu face numai

mișcări ca și cum i-ar veni să vomite, ci se face și că ar vrea să arunce o minge. Mă apucă greața la gândul că în mine s-ar putea ține o competiție și că sunt făcută dintr-o suprafață mai mare decât cea pe care o ocup efectiv. Din când în când, mai văd și un omuleț micuț în fața mea, care într-o zi netezește zgura cu un traul, ca jocul să se poată ține din nou în mine și ca să pot face caca din nou, apos sau mai degrabă în formă de cârnăcior. Să sperăm că acum omulețului nu-i intră săpun în ochi. Pe masă, lângă noile crotalii, se află costumul meu de baie albastru deschis; stă lipsit de viață peste ghiozdan, lângă el o pungă de chipsuri cu sare și un lăptic Fristi. Uneori, la piscină mai sunt chipsuri pe jos, iar rondelele ude de cartofi ți se lipesc de tălpi ca niște bășici înmuiate, pe care trebuie să ți le scuturi cu colțul prosopului. Mai târziu, le vezi cum sunt luate pe tălpile altcuiva.

— Girafa e singurul animal care nu știe să înoate, zic eu. Încerc să uit de bucățica de săpun de rufe care rătăcește acum prin corpul meu, la fel și de degetul lui tata. Și pierzătorul la Cuceritorii de țară se duce acasă cu un sentiment de dezamăgire, n-am voie să uit asta. Sigur așa trebuie să fie și un pandișpan care a crescut, se mai lasă un pic când e scos din cuptor — nimic nu-și păstrează rotunjimea, nici burta mea și nici mama.

— Păi tu ești girafă? întreabă mama.

— Acum da.

— Mai ai o singură probă.

— Da, dar e cea mai grea. Sunt singura de vârsta mea care nici până acum nu și-a luat diploma de înot, care îngheață la proba „înotul la copcă“: e important să te descurci; aici, în sat, iernile în continuare sunt aspre și tăioase. Și cu toate că tata mi-a urcat în pod patinele din lemn după ziua de decembrie cu pricina și că suntem la jumătatea lui mai, oricând poate veni momentul când trebuie să înfruntăm gheața din nou. Copcile zac acum mai ales în capul nostru.

— Dacă Dumnezeu n-ar fi vrut ca omul să poată înota, nu ne-ar fi făcut așa, spune mama și îmi bagă costumul de baie și punga de chipsuri în ghiozdan. La fund, e o cutie cu plasturi, să nu uit să-mi pun unul pe buric, altfel mi se vede piuneza verde prin costum. Atunci ar ști toată lumea că eu nu merg niciodată în vacanță, altfel aș tânji după țări îndepărtate, după plaje atât de albe, că par unse cu cremă de protecție solară.

— Lasă că poate mă înec, zic cu băgare de seamă şi îi sondez mamei chipul în speranţa că se va speria, că îi vor apărea mai multe liniuţe în piele decât atunci când plânge pentru ea, în speranţa că se va ridica şi mă va ţine în braţe, că mă va legăna dintr-o parte în alta ca pe un o roată de caşcaval cu chimion în baia de saramură, că nu sunt o crotalie pe care o scapă din mâini iar şi iar. Dar mama nu-şi ridică privirea.

— Nu vorbi prostii, n-o să mori. O spune de parcă m-ar pizmui, de parcă n-aş fi suficient de inteligentă ca să mor înainte de vreme. Desigur, ea nu ştie că noi, cei trei magi, încercăm să întâlnim moartea. La faza cu Tiesje am văzut o licărire din ea, dar a fost prea trecător, prea în pripă. Unde mai pui că, dacă nu eşti pregătit, nici nu ştii la ce să fii atent. Buna pregătire îl face pe om — şi Dumnezeu ştia la facerea lumii că vom avea nevoie de şase zile ca să ne putem odihni în a şaptea de la toate cele create de noi în timpul săptămânii. Dacă ar şti mama de planurile noastre, sigur şi-ar ţine spatele drept — spatele lui tata e ca un pai, dar spatele mamei e precum cutia de lăptic Fristi: poţi să sugi cu paiul tot aerul şi tot lichidul din el şi apoi să sufli ca să faci cutia din nou bombată.

— În plus, nu putem să mergem în vacanţă decât după ce ţi-ai luat diploma. Eu oftez, simt cum piuneza mă înţeapă în buric. Pielea din jur s-a făcut purpurie. Săptămâna trecută au întins deasupra apei din piscină o pânză albă, cu găuri. De margini atârnau scafandrii. Profesorul de înot a spus că panica şi hipotermia sunt cei mai mari duşmani. De gâtul scafandrilor erau agăţate cuţite de spart gheaţa; erau de formă, ca să pară mai real. Matthies îşi uitase în ziua aia pioletul cu vârf întărit. Era în hol, pe măsuţa de sub oglindă. Nu ştie nimeni că l-am văzut acolo, că m-am gândit să fug după Matthies, dar că m-a ţinut în loc supărarea pentru că n-am avut voie să merg cu el. Vacanţa aia tâmpită, îmi spun în mintea mea. Să văd cu ochii mei dacă chiar o să se întâmple. În plus, mama nu părăseşte ograda decât pentru cumpărături şi pentru biserică. Orice distanţă care poate fi parcursă pe jos e sigură, orice e în afară necesită rezervorul plin la maşină, geamantane şi rachete noi de badminton. În piscină, Belle mă împunge cu cotul în coaste; poartă un costum de baie roz, iar pe braţul drept are un tatuaj temporar cu Pokémon pe care îl primeşti la două pachete de gumă şi care ţi se ia lent de pe piele, puţin câte puţin. Ea şi-a luat diploma de

înot de ani de zile și poate să înoate acum „la liber“ și să sară de pe trambulina înaltă, să se dea pe toboganul mare.

— Eva are deja țâțe. Eu mă uit pe furiș la Eva, care stă la coadă pentru toboganul mare. La începutul anului, mi-a șoptit că „fashioneală“ rimează cu „fandoseală“, că eu le încurc pe cele două. Se referea, bineînțeles, la geaca mea. Eva e cu doi ani mai mare decât noi și pare să știe multe despre ce le place băieților la fete și despre cum să te porți în consecință. La sfârșitul orei de înot, are cele mai multe jeleuri-broscuță în buzunar, deși toți începem cu un număr egal. Un pont costă două broscuțe. Ea e și singura care face duș separat. Eu cred că asta e din cauza negilor de pe laba piciorului, a căror existență ea o neagă, dar eu îi văd pe lateralul picioarelor — sunt precum glandele mucoase ale broaștelor mele, pline de venin.

— Oare o să ne crească și nouă vreodată? întreabă Belle. Eu scutur din cap.

— Noi o să rămânem veșnic fără țâțe, ele cresc doar dacă un băiat se uită mai mult de zece minute la tine. Belle caută în jurul ei băieți care se pregătesc pentru copcă. Noi nu suntem privite, doar urmărite, asta e cu totul altceva.

— Păi atunci trebuie să ne asigurăm că ne privesc. Eu aprob din cap și arăt spre profesorul de înot, care bâjbâie cu mâna după fluierul din jurul gâtului. Cuvintele mele par să se împotmolească, fix precum copiii care se înghesuie unul în altul să facă trenulețul în tobogan, și din când în când mai țâșnește câte unul în apă. Corpul începe să-mi tremure, piuneza se freacă de costumul de baie.

— Panica nu e un inamic, ci un avertisment. Așa că mai rămâne un singur inamic, zic eu.

Și, chiar înainte să mă urc pe blocstart, îl văd pe Matthies în fața ochilor. Îi aud clămpănitul patinelor, bâldâbâcul bulelor de aer sub gheață. Scafandrii au spus că, sub apă, bătăile inimii accelerează, dar eu nici n-am atins-o încă și tot îmi bate-n piept ca pumnii pe gheață, în coșmaruri. Belle mă cuprinde cu brațul: învățăm să salvăm oamenii dintr-o copcă, dar la suprafața apei nu știm cum să ținem pe cineva pe uscat și nu degeaba mâna lui Belle e grea și mă stânjenește. Costumul de baie îi e lipit de corp, îi văd dungulița dintre picioarele subțiri. Mă gândesc la negii de sub tălpile Evei. La cum se vor sparge și vor umple

piscina de venin verde, astfel încât scafandrii se vor transforma unul câte unul în jeleuri-broscuțe, mă gândesc la orăcăit.

— Fratele ei, îi zice Belle profesorului de înot. El oftează. Toată lumea din sat știe despre pierderea noastră, dar cu cât trece mai mult timp de când Matthies nu mai e acasă, cu atât oamenii se obișnuiesc mai mult cu faptul că familia noastră nu mai e alcătuită decât din cinci oameni; ba oamenii care vin acum să locuiască în sat n-au de unde să știe că lucrurile au stat vreodată altfel. Încetul cu încetul, fratele meu se retrage din mințile diferiților oameni, în timp ce-n ale noastre intră tot mai adânc. Mă desprind de Belle și fug la vestiar, unde îmi pun geaca peste costumul de baie și mă întind pe bancă; înăuntru miroase a clor. Sunt convinsă că apa va face spume și că în cel mai scurt timp se va forma un guler de săpun. N-are cum altfel, cu bucata aia de săpun de rufe în mine. Toată lumea mă va arăta cu degetul și atunci chiar va trebui să spun ce anume în mine nu e cum trebuie. Prudentă, stând pe burtă, încep să fac mișcări de înot pe bancă. Cu ochii închiși, înot stil fluture și mă scufund în copcă. Observ imediat că brațele nu mă mai ascultă și că doar șoldurile mi le mai mișc în sus și-n jos. Scafandrii au dreptate: pulsul ridicat și respirația accelerată. Nu hipotermia, ci imaginația e inamicul. Banca scârțâie sub burta mea, ca gheața neagră. Nu vreau să fiu salvată acum, vreau să mă scufund. Din ce în ce mai adânc, până când începe să-mi fie greu să trag aer în piept. Între timp, fac bucățele jeleurile-broscuțe cu maxilarul, simt gelatina, împăcarea care vine odată cu dulcele. Hanna are dreptate: trebuie să scăpăm de satul ăsta, de vacile bălțate, de moarte, de existența asta primordială.

9

Mama cufundă un caşcaval cu chimion în baia de saramură; procesul durează între două şi cinci zile. Pe jos, lângă ea, sunt două pungi mari de sare în vid. Din când în când, ia de acolo câte o lingură zdravănă şi o aruncă în apă, ca să-şi păstreze caşcavalul gustul. Uneori mă întreb dacă ar ajuta să-i împingem pe tata şi pe mama cu capul înainte în baia de saramură, să-i botezăm din nou „în numele Tatălui, al

Fiului și al Sfântului Duh“, ca să capete o formă mai solidă și să fie valabili mai mult. Abia acum observ că pielea din jurul ochilor mamei are un aspect îngălbenit și mat. Ca și cum ar urma să semene din ce în ce mai bine cu becul de deasupra mesei — șorțul cu flori de jur împrejurul mijlocului e ca un abajur și, la fel ca și întrerupătorul, trece și ea în mod constant de la lumină la întuneric: n-avem voie să-i vorbim urât, n-avem voie să tăcem și nu cumva să vărsăm vreo lacrimă. Din când în când, mi se pare că ar fi chiar liniște mai mare dacă ei ar sta pentru o vreme cu capul sub apă, dar nu vreau ca apoi să aibă Obbe grijă de noi, că atunci s-ar alege și mai puțin de noi, iar noi suntem deja atât de puțin. Pe geamul de la șura pentru caşcaval, îi văd pe fratele și pe surioara mea mergând spre cel mai din fund grajd al vacilor. Se duc să-l îngroape pe Tiesje chiar între găinile moarte și două pisici fără stăpân și e sarcina mea să o distrag pe mama. Tata n-o să observe, el tocmai a plecat cu bicicleta. A zis că nu se mai întoarce niciodată. E din vina mea, din cauză că ieri am scos din priză congelatorul din șură pentru că mi-era poftă de un sandvici cu șuncă și caşcaval la *sandwich maker*, dar, după ce am înfulecat sandviciul cu un pic de ketchup, am uitat să bag cablul înapoi în priză: toate păstăile pe care mama și tata tocmai le congelaseră zăceau azi înmuiate şi fleşcăite pe masa din bucătărie. Trupușoarele verzi arătau posomorâte, ca după stârpirea unei invazii de lăcuste. Toată munca fusese în zadar — patru seri, una după alta, a trebuit să păstăim fiecare, pe rând, câte un lot de fasole, cu o tavă în poală pentru resturi și două donițe pe jos, lângă noi, ca mama să nu mai trebuiască decât să spele și să tragă fasolea într-un clocot, după care să le împacheteze în pungi de plastic resigilabile. Când recolta zăcea dezgheţată pe masă, tata a desfăcut pungile de plastic cu un cuțit de pâine, a aruncat păstăile fleşcăite într-o roabă şi le-a dus la movila de compost. După care ne-a zis să ne descurcăm singuri, dar noi știam deja că el trebuia să se ducă la sindicat și că atunci când se va întoarce va fi uitat că amenințase să plece de-a binelea. Mulți oameni vor să fugă, dar cei care chiar fug rareori te înștiințează dinainte, doar pleacă pur și simplu. Chiar și așa, îmi fac în continuare griji că într-o zi o să-i ducem și pe mama, și pe tata cu roaba la movila de compost și că totul va fi din vina mea. După ce tata a ieșit pe ușă afară, noi l-am așezat pe Tiesje într-o cutie de salată de boeuf. Pe capac, Hanna a scris cu stiloul: *Întru veșnică pomenire*. Obbe a privit cu un chip de fier. N-a

lăsat să se observe nimic, dar își atingea tot mai des creștetul capului și iar se sucise și se izbise de spetează toată noaptea. Atât de tare, încât tata a prins de lemn o folie cu bule. Tot auzeam bulele de aer pocnind. Uneori mă întreb dacă din cauza asta o fi Obbe derutat, că de la atâta sucit i se amestecă și i se-ncâlcesc creierii în cap.

— Mă ajuți și pe mine cu cașul? mă roagă mama. Mă îndepărtez de geam, am părul încă umed de la piscină. Nimeni nu întreabă cum a fost, doar ne anunță — dacă se gândesc la asta — ce program avem, dar uită să întrebe cum a fost. Nu vor să știe dacă și cum am ieșit din copcă. Încă trăiesc, ăsta e singurul lucru cu care rămân ei în minte. Faptul că încă ne sculăm din pat în fiecare dimineață, chiar dacă tot mai lent și mai greu, e pentru ei dovada suficientă a faptului că totul ne merge bine: cei trei magi se aburcă din nou în șa chiar dacă șaua e demult pierdută, iar noi stăm direct pe blana aspră, care ni se freacă de piele la toate hopurile pe care le luăm. Îndes cu degetele bucățele umede, albe, în forma de cașcaval, le împing mai departe spre presa din lemn și apăs ca să scot zerul din caș. Mama pune capacul peste cheag. Eu mai las o dată presa peste caș. Bucățelele albe mi se lipesc de degete; le șterg de tivul gecii.

— Cum merge treaba în beci? Nu mă uit în ochii lui mama, dar îmi fixez privirea în câmpul cu flori de pe șorțul ei. Nu-i exclus ca într-o zi să plece în beci, e posibil ca de familia de evrei care locuiește acolo să-i placă mai mult decât de noi. Care va fi apoi povestea celor trei magi nu știu: tata nici laptele pentru cafea nu și-l poate încălzi, până și pe ăla îl dă în foc, d-apoi să-și țină copiii la temperatura potrivită.

— Cum adică? întreabă mama. Se răsucește și se duce la roțile de cașcaval de pe rafturile de la perete ca să le întoarcă. Ar fi trebuit să știu, desigur, că n-avea să-și cedeze baza de operațiuni cu una cu două. Cum e și la vaci, trebuie să fii cu băgare de seamă când combini rase diferite: mama sigur nu vrea să ne amestecăm între noi, cu toate că noi n-avem stea pe geacă și suntem blonzi, deci ușor de recunoscut. Poate că se pregătește să plece, să ne părăsească. Poate de aceea nu-și mai poartă nici ochelarii, ca să rămânem la tot mai mare distanță.

— Nimic, zic eu, dar nu e vina ta, nici faza cu piatra din burtă.

— Mai lasă vorbăria, spune mama și scoate degetul din nas. Iar vrei să faci viermi? Mă apucă puternic de braț, iar unghiile ei străpung pentru a doua oară materialul gecii mele. Văd că nu și le-a mai tăiat de

mult, are margini albe care pe ici, pe colo sunt îngălbenite de la cheag. Ce-am făcut să meritǎm noi toate astea? Eu nu răspund. La unele întrebări, mama nu vrea răspuns. Nu-ți spune direct, trebuie să simți tu. Să-i răspunzi nu face decât să o întristeze mai tare. Îmi dă drumul cu mai multă grijă decât atunci când m-a apucat. Mă gândesc la plaga despre care vorbea cu tata în noaptea în care mi-am luat ursulețul de pe sârma de rufe. În Egipt, plăgile s-au abătut pentru că poporul voia să treacă pe partea cealaltă. Aici, ele se abat asupra noastră pentru că noi n-avem voie să trecem pe partea cealaltă, deși tânjim după ea. Ba chiar s-ar putea ca dacă noi, eu și Hanna, plecăm, piatra din burta mamei să devină de la sine mai puțin grea. În orice caz, pot oricum să-l rog pe veterinar să o opereze. El i-a scos odată câteva abcese unei vaci, după ce vecina se așezase cu picioarele pe ugerul ei. Le-a aruncat la movila de bălegar și nici nu trecuse măcar o oră, că ciorile și devoraseră hălcile însângerate. În spatele nostru, se deschide ușa de la șură. Mama tocmai degustă un caşcaval. Se uită îndărăt și pune spirala de caşcaval lângă ea, pe blat.

— De ce n-ai pus de cafea? întreabă tata.

— Pentru că ai fost plecat, zice mama.

— Păi am venit, nu? Și deja e trecut bine de ora patru.

— Ei, atunci să-ți pui singur.

— Știi ce tre' să pun eu singur în casa asta, respectul, pe el tre' să-l pun la loc! O ia la picior cu pași mari, iese pe ușă și o trântește în urma lui. Mânia are balamale care trebuie unse de urgență cu ulei. Pentru o clipă, mama se face că își continuă treaba, dar dup-aia începe să ofteze și tot se duce să pună de cafea. Aici totul e calcul matematic: iată cum respectul constă în patru cubulețe de zahăr și o dușcă de lapte pentru cafea. Îmi bag rapid spirala pentru caşcaval în buzunarul de la geacă, printre toate amintirile.

— Boudewijn de Groot, șoptesc eu câteva ore mai târziu întunericului și locului în care mă aștept să fie urechea Hannei. N-a trebuit să stau prea mult pe gânduri. Dacă există cineva a cărui voce să-mi răsune zile întregi în minte, atunci a lui e. Ba chiar am și o poză de-a lui Boudewijn în portofel. Lângă poza cu prima mea dragoste: Sjoerd. În hârtia pozei lui sunt mici crăpături, la fel ca în inima mea atunci când am aflat că, după parcarea de biciclete, el și-a dat la schimb iubirea pe două cartonașe de Pokémon și un biscuit Liga. Din momentul acela, mi-

am vărsat mereu paharul dino cu lapte bătut și sirop în locul ăla, în boschete, asta și pentru că colegii mei de clasă ziceau că pute — ei primesc la pachet iaurt cu fructe Yoki, din ăla adevărat, din cutie. Pământul și plantele din spatele parcării de biciclete se albiseră. Nu, Boudewijn de Groot mi se pare alegerea potrivită, pentru că cine poate să cânte așa frumos despre dragoste sigur poate să și salveze una. Iar tata și mama îl găsesc simpatic. Sigur nu se vor supăra dacă ne ia cu el. Înainte, mama cânta cu noi „Het land van Maas en Waal“ atât de tare, încât uneori mă gândeam că și ea tânjea după un alt loc. Acum nu mai ascultă decât *De Muzikale Fruitmand* — emisiunea cu dedicații pentru psalmi, ode și cântece bisericești. Eu și Hanna stăm întinse la mine în pat, pe spate, cu brațele încrucișate, ca un covrig fărâmicios și fragil. Plapuma o avem trasă până la mijloc, e prea cald să ne învelim cu totul. Eu mă scobesc în nas, bag degetul mic în gură.

— Scârboaso, zice Hanna. Își trage brațul din al meu și se desprinde de mine. N-a văzut, dar știe că îmi umplu adesea tăcerile cu scobitul în nas. Gândesc mai bine atunci, ca și cum scormonitul prin gânduri în căutarea unei căi de scăpare ar trebui exprimat și fizic. Hanna zice că o să mi se lărgească nările. Că o să se întindă de tot elasticul, la fel ca cel de la chiloți. Dar chiloți îți poți cumpăra alții noi, pe când un nas nu. Pe sub geacă, îmi pun mâna pe burtă. În jurul piunezei crește o cojiță. Cu cealaltă mână îi pipăi Hannei fața și îi țin o clipă lobul urechii între degetul mare și arătător; e locșorul cel mai moale de pe corpul omenesc. Hanna se cuibărește din nou lângă mine. Uneori îmi place să facă asta, dar de cele mai multe ori nu. Când cineva stă aproape sau e întins lângă mine, mi se pare că trebuie să mărturisesc ceva, că trebuie să mă justific pentru prezența mea: sunt aici pentru că tata și mama au crezut în mine, iar din gândul acela m-am putut naște — chiar dacă îndoielile lor au devenit mai puternice în ultima vreme și ne acordă mai puțină atenție: am hainele boțite, sunt întocmai ca lista de cumpărături mototolită din coșul de gunoi, așteptând ca cineva să mă netezească și să mă citească din nou.

— Eu îl aleg pe domnul învățător Herbert, zice Hanna. Împărțim amândouă perna mea. Eu mă tot mut câte un pic mai departe de ea și văd în fața ochilor cum o să-mi cadă capul de pe marginea patului, cum asta va aduce cu sine un punct de cotitură în gândurile mele și cum o voi putea convinge pe Hanna că n-am nevoie de un salvator, că vreau în

continuare să trec pe partea cealaltă, departe de aici, dar că poate avem nevoie de altceva decât de un bărbat, că pe Dumnezeu nu-L putem da la schimb cu una, cu două, că El e cel mai puternic cartonaș de Pokémon pe care îl avem. Cu toate că nici eu n-am altă opțiune ca să ne cărăm de aici.

— De ce Boudewijn? întreabă Hanna.

— De ce domnul Herbert?

— Pentru că îl iubesc.

— Și eu îl iubesc pe Boudewijn de Groot, zic eu. Poate pentru că seamănă puțin cu tata. Deși tata e blond și are nasul mai mic și nu cântă la fel de frumos. Și nici nu poartă vreodată cămăși înflorate, ci doar salopeta, un pulover marinăresc albastru și, duminica, un costum negru cu revere lucioase. În plus, tata nu cântă decât la flaut dulce. În fiecare dimineață de sâmbătă și de duminică ne acompaniază atunci când cântăm psalmul săptămânii, ca lunea să ne prezentăm bine la școală. O dată la nu știu câte cuplete, apasă scurt cu arătătorul pe orificiu și suflă, de parcă ar ști că eu cu orice ocazie mă abat de la linia pe care ar trebui să o urmez — astfel, nu cânt pentru tata, ci pentru întregul sat, cu o voce moale ca untul și curată ca cea a unui sturz, un sturz căzut în unt, așa ar trebui să mă venereze, fata aia a lui Mulder. Sunetul ascuțit și fals al flautului dulce îmi zgârie timpanele.

— Dar trebuie să știi unde locuiește. Asta e condiția, zice Hanna. Se apleacă peste mine și aprinde globul pământesc. Ochii trebuie să mi se obișnuiască cu lumina, ca și cum lucrurile din cameră ar trebui să ia rapid o poziție serioasă, să-și așeze tapițeria și să tacă chitic ca să corespundă imaginii pe care o am eu despre ele. Cam cum se sperie mama prea des dacă venim în dormitor când ea e doar pe jumate îmbrăcată, de parcă s-ar teme că nu mai corespunde imaginii pe care o avem despre ea, că trebuie să se gătească în fiecare dimineață, ca un pom de Crăciun cu ornamente, care chelit nu e altceva decât un copac plictisitor.

— Pe partea cealaltă a podului.

Ochii Hannei se îngustează. Eu nici măcar nu știu sigur dacă Boudewijn de Groot locuiește pe partea cealaltă, dar sunt conștientă de cât de palpitant sună: partea cealaltă. Aproape la fel de palpitant ca un caiet nou de mate, în care paginile albe încă nu conțin tăieturi roșii, în care încă sunt atât de puține rezultate greșite. Iar domnul Herbert

locuiește pur și simplu în spatele magazinului cu dulciuri, fix cum se întâmplă și în mintea noastră: mai întâi tânjim după dulciuri, dup-aia după dragoste. Ordinea asta o înțelegem.

— Asta e soluția, zice Hanna, acolo trebuie să ne ducem. Locul e ticsit de salvatori, iar tata și mama nu îndrăznesc să vină acolo. Îmi prind degetul mare și arătătorul pe sub geacă de piuneză: un colac de salvare în mijlocul Mării Nordului.

— Vrei să te pupi cu Boudewijn? mă întreabă soră-mea deodată. Eu scutur din cap cu putere. Pupatul e ceva pentru oamenii bătrâni, ăștia o fac când nu-și mai pot găsi cuvintele, atunci își astupă gurile unii altora. Hanna e acum atât de aproape de mine, încât îi pot mirosi respirația. Pastă de dinți. Își umezește buzele cu limba. Un dințișor de lapte întârziat încă mai încearcă să devină dinte de oameni mari.

— Am o idee, zice ea, mă întorc imediat. Alunecă printre cearșafuri și se întoarce ceva mai târziu cu costumul de duminică al tatei în mână.

— Ce faci cu ăla? o întreb. Hanna nu răspunde. De umeraș atârnă un săculeț odorizant, levănțică. Mă uit la cum îmbracă costumul peste cămașa de noapte. Eu chicotesc, dar Hanna nu râde. Cu un marker negru din suportul meu de pixuri, își desenează o mustață deasupra buzei de sus. Arată un pic ca Hitler acum. Cel mai tare mi-aș dori să o fac toată cu markerul, ca să n-o uit și să o pot ține lângă mine, căci în buzunarele gecii nu încape.

— Haide. Acum trebuie să te întinzi pe spate, altfel nu funcționează. Fac ce spune — sunt obișnuită ca ea să preia conducerea, iar eu să o urmez. Și-a înfășurat picioarele osoase în pantalonii prea largi ai lui tata și s-a proptit lângă șoldurile mele, cu părul dat de pe față. În lumina globului pământesc, arată înspăimântător cu mustăcioara aia neagră care aduce mai mult a papion.

— Vin de la oraș și sunt bărbat, zice ea cu voce groasă. Știu de la sine ce trebuie să fac, de parcă ar fi perfect normal ca ea să se urce pe mine în toiul nopții, în costumul cel bun al lui tata. Sacoul cu reverele lucioase îi face umerii mai mari și capul mai mic, ca cel al unei păpuși de porțelan.

— Vin de la sat și sunt femeie, zic eu cu o voce mai pițigăiată decât vocea mea.

— Și, sunteți în căutarea unui bărbat? mormăie Hanna.

— Așa este. Caut un bărbat care să mă salveze din satul ăsta ridicol. Cineva care să fie foarte puternic. Și chipeș. Și drăguț.

— Atunci, dragă doamnă, sunteți la adresa potrivită. Ne pupăm? Înainte să pot răspunde, își apasă buzele pe ale mele și își strecoară imediat limba înăuntru, care e călâie ca o friptură din spată de vacă care nu s-a mâncat și pe care mama o reîncălzește la microunde și dup-aia o servește din nou. Face repede-repejor câteva cercuțe cu limba, saliva ei se amestecă cu a mea și mi se prelinge în jos, pe obraz. La fel de rapid cum a băgat-o înăuntru, o și trage înapoi afară.

— Simți și tu? întreabă Hanna cu respirația tăiată.

— Ce vreți să spuneți, domnule?

— În stomac și între picioare?

— Nu, zic eu, doar mustața dumneavoastră. Mă gâdilă nițel. Râdem de parcă nu ne-am mai putea opri și pentru o secundă chiar așa ne și simțim. După care Hanna se prăbușește lângă mine.

— Ai gust de metal, zice ea.

— Și tu de biscuiți înmuiați, zic eu. Știm amândouă cât de grav e asta.

10

Eu și sora mea ne trezim cu dâre negre pe față, iar costumul de duminică al lui tata e mototolit. Eu mă ridic imediat în capul oaselor. Dacă ne găsește tata așa, o să ia Biblia în traducerea din 1637 din sertărașul de sub masa din sufragerie și o să ne citească din Epistola lui Pavel către romani: „Dacă mărturisești deci cu gura ta pe Iisus ca Domn, și dacă crezi în inima ta că Dumnezeu l-a înviat din morți, vei fi mântuit“. Cu aceeași gură ne-am pupat noi azi-noapte; Hanna și-a băgat limba în gura mea de parcă și-ar fi căutat cuvintele, pe care nici nu le avea. Astfel, vina păcatului poate fi refuzată la intrarea în inimă, dar niciodată în casă. De aceea, când ne va înhăța afară din pat, tata sigur va afla imediat că am lăsat păcatul să intre — așa cum am făcut odată

cu o pisică maidaneză, pe care am pus-o într-un coşuleţ pentru nuci din spatele sobei pe lemne şi am hrănit-o cu coji de pâine până s-a înzdrăvenit — şi că acum niciuna dintre noi nu va mai fi salvată. Hanna netezeşte cu mâna cutele de pe costumul lui tata şi, din buzunarul de la piept, scoate o jumătate de rolă de mentosane. Îşi bagă una în gură. Mă întreb de ce face asta, că mentosanele nu au alt scop decât să iuţească predica, să ne ţină liniştiţi, ca să nu ne legănăm picioarele şi să scârţâie banca şi toată lumea de pe rând să ştie imediat că copiii lui Mulder n-ascultă cuvintele pastorului Renkema. Acum n-avem niciun motiv să ne liniştim, dimpotrivă, trebuie să acţionăm şi să ne asigurăm că lui tata poveştile noastre, la fel ca predicile, nu-i vor părea niciodată prea lungi. Dacă după slujbă ne plângem de durata ei, tata spune: „Cei ce n-au răbdare merită ca pedeapsă una de două ori mai lungă“, ca pe urmă să zică: „Vecina Lien, abia ea vorbeşte mult, femeia aia îţi toacă urechile din cap“. Pentru o clipă, văd în faţa ochilor o imagine cu tata şi cu vecina Lien stând faţă în faţă pe drumul polderului şi cum la un moment dat lui tata îi cad urechile de pe corp, ca nişte frunze de toamnă: ar trebui să i le lipim la loc cu lipici Pritt. Deşi eu mai degrabă i le-aş băga într-o cutiuţă de catifea, ca să le şoptesc în fiecare seară atât cele mai drăguţe, cât şi cele mai înspăimântătoare cuvinte, după care să închid rapid capacul şi să o scutur dintr-o parte în alta ca să fiu sigură că alunecă prin canalele auditive: am aşa multe cuvinte, dar par să iasă din ce în ce mai puţine din mine, în timp ce vocabularul meu biblic aproape îşi iese din matcă. Îmi vine să chicotesc de fiecare dată imaginându-mi-l pe tata cu urechile lipite. Şi, atâta timp cât tata face glume despre vecina Lien pe care le repetă la fel ca pe prognoza meteo a săptămânii, n-avem de ce să ne temem. Cu toate astea, în timpul cuvântării, tata mănâncă cele mai multe mentosane şi, de curând, de cum ajungem acasă, ne întreabă mereu despre ce a fost vorba în predică, ca să verifice dacă am fost atenţi. În secret, eu cred că mai mult pentru el o face, pentru că el e cu capul în altă parte şi ne foloseşte pe noi să-i facem rezumat. Aşa că eu duminica trecută am zis că predica a fost despre fiul risipitor, ceea ce nu era adevărat, dar tata nu m-a corectat. Povestea cu fiul risipitor e preferata mea. Uneori văd în faţa ochilor cum, într-o bună zi, Matthies va apărea cu pielea albă ca zăpada, asta da, iar tata va aduce atunci cel mai bun viţel din grajd şi-l va tăia. Cum noi, deşi mamei nu-i plac petrecerile din cauza acelui „ţopăit şi boncănit“, cum numeşte ea

dansul și muzica, tot vom organiza în curte o petrecere mare, cu lampioane, ghirlande, Cola și cipsuri crocante — „pentru că fusese pierdut și a fost găsit“.

— Crezi că am făcut ceva greșit? o întreb pe Hanna. Ea încearcă să-și înăbușe un căscat cu podul palmei. N-am dormit decât trei ore.

— La ce te referi?

— Zic așa. Dacă noi suntem motivul pentru felul în care merg lucrurile cu tata și cu mama, dacă din cauza noastră au murit Matthies și Tiesje, dacă de aia n-am ajuns încă într-un camping? Hanna se gândește o clipă. Atunci când se gândește, i se mișcă năsucul în sus și-n jos. Are marker și pe obraji. Spune:

— Dacă ce se întâmplă are un motiv, până la urmă totul va fi iar bine. Sora mea zice adesea chestii înțelepte, dar mi se pare că de multe ori nici ea nu pricepe o boabă din ele.

— Crezi că totul va fi bine? Simt cum mi se umezesc ochii. Îmi ațintesc repede privirea pe costumul lui tata, pe umerii cu pernițe care îi conferă mai multă autoritate duminica. Cu un cuțit, le putem goli imediat. Îmi șterg cu degetul mic puchii gălbui de la ochi și-i întind pe plapumă. Seamănă leit cu mucii.

— Normal că da. Iar Obbe n-a vrut, s-a întâmplat din greșeală. Eu dau din cap. Da, din greșeală s-a întâmplat. Aici, în sat, toate se întâmplă astfel: oamenii se îndrăgostesc din greșeală, cumpără din greșeală carnea care nu trebuie, își uită din greșeală cartea cu cântece bisericești, sunt taciturni din greșeală. Hanna s-a ridicat și pune sacoul lui tata înapoi pe umeraș. Săculețul odorizant cu levănțică e sfâșiat, floricelele mov sunt împrăștiate pe plapumă. Eu mă întind pe spate, printre florile de levănțică. Lasă, te rog, ziua să aștepte, ca să nu trebuiască să mă duc la școală, tot atâta timp cât fânul de pe pajiște se usucă suficient de mult încât să-l adunăm și să se reducă încet-încet cantitatea de lichid din mine.

11

La ştiri ţi se recomandă să bei la fiecare oră câte un pahar zdravăn cu apă; se difuzează chiar şi o imagine cu felul în care arată un pahar zdravăn cu apă — nu seamănă cu paharele pe care le avem noi. Aici, în sat, nici măcar o singură gospodărie n-are pahare la fel, prin pahare te poți deosebi de ceilalţi. Noi le folosim pe cele în care a fost muştar. Bem pe rând apă dintr-o sticlă de Cola, pe care tata o împarte în toate paharele. Sticla n-a fost clătită bine, aşa că apa încă are gust de Cola şi s-a încălzit de la soare; nasul mă gâdilă de la ţărâna care s-a ridicat în timp ce strângeam fânul. Când mă scobesc acum în nas, iese un muc negru, pe care îl şterg de pantaloni — nu îndrăznesc să-l mănânc de teamă că o să mă îmbolnăvesc de la el şi o să mă întorc în ţărână. În jurul meu, baloţii de fân zac pe păşune ca nişte calupuri de săpun de casă. Nu vreau să mă gândesc la degetul lui tata în mine şi iau o gură din gogoaşa glazurată pe care tocmai ne-a oferit-o. Aproape că nici nu-mi mai intră pe gât gogoşile, îmi ies pe ochi mortăciunile astea moi, în ultimul timp brutarul aproape că nu mai are altceva. Cu toate astea, mai iau o gură, deşi e doar ca să fac un soi de legământ cu Obbe şi tata: trei oameni care mănâncă câte o gogoaşă stând pe un balot de fân e musai să aibă ceva în comun. Stratul umed mi se lipeşte de dinţi şi de cerul gurii, înghit fără să-i simt de fapt gustul.

— Și-a răsturnat Dumnezeu călimara cu cerneală, zice Obbe în timp ce scrutează cerul, care deasupra capetelor noastre nădușite se întunecă din ce în ce mai mult. Eu chicotesc și până și tata schițează din nou un zâmbet, după mult timp. Se ridică în picioare și se șterge pe mâini de pantaloni, semn că ne continuăm treaba. Acuși începe să se streseze de teamă că plouă pe baloți și că dă mucegaiul în ei. Mă scol și eu de jos și, înainte să ridic un balot, iau niște iarbă uscată în mâini, ca să nu-mi intre funiile în piele. Mă mai uit puțin la zâmbetul de pe chipul lui tata. Uite, îmi spun, nu trebuie decât să ne asigurăm că funiile nu lasă urme și totul va fi bine, nu trebuie să ne temem că Ziua Judecății se va năpusti în orice clipă asupra lui tata și lui mama ca o stâncuță asupra prăzii sale, că noi mai mult păcătuim decât ne rugăm. Ridic alt balot, iar geaca mi se lipește de pielea asudată. Chiar și acum, pe zăpușeala asta, refuz să o dau jos. Arunc baloții în remorcă ca să-i poată aranja tata frumos, în rânduri de câte șase.

— Trebuie să ne mișcăm mai repede, că îndată se dezlănțuie furtuna, zice tata și scrutează iar cerul de deasupra noastră, care e din ce în ce mai întunecat. În timp ce ridic privirea spre el, spun:

— Matthies putea să ridice doi baloți deodată, uite-așa îi lua în furcă, zici că erau cuburi de caşcaval cu urzică. Zâmbetul lui tata i se afundă instant în pielea feței, până când nu se mai vede deloc. Există oameni pe chipul cărora zâmbetul rămâne mereu vizibil, chiar și când sunt triști. De pe fețele lor, liniile nu mai pot fi șterse cu radiera. La tata și la mama e invers. Ei și atunci când zâmbesc arată triști, de parcă cineva le-ar fi pus un echer lângă colțurile gurii și, de acolo, ar fi trasat în jos două linii oblice.

— Despre morți nu se vorbește, morții se comemorează.

— Dar putem să-i comemorăm și cu voce tare, nu? întreb eu. Tata mă privește pătrunzător, sare din remorca cu fân și înfige furca în pământ.

— Ce-ai spus? Îi văd mușchii brațelor încordându-se.

— Nimic, spun eu.

— Cum nimic?

— Nimic, tata.

— Așa mă gândeam și eu. Cum îți permiți să mă mai contrazici după ce că din cauza ta s-au stricat rezervele de păstăi? Ca să fac și eu ceva, scrutez cerul. Pentru prima oară, observ că și eu am mușchii

încordați și că cel mai mult mi-aș dori să-i îndes lui tata capul în cerneală, ca pe o peniță, și să scriu apoi o propoziție urâtă sau una care să fie despre Matthies și despre cât de dor îmi e de el. Mă sperii instant de gândurile mele. „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să ai zile multe și să fii fericit în țara pe care ți-o dă Domnul Dumnezeul tău". Imediat după, mă gândesc și: să sperăm atunci c-o să-mi lungească zilele pe partea cealaltă, nu aici în satul ăsta stupid și plictisitor. Obbe apucă sticla de Cola de pe jos și bea lacom ultimele guri fără să întrebe dacă nu vreau cumva și eu, după care se ridică în picioare ca să continue să strângă. Ultima tură merge mai greu. Treaba mea e să conduc tractorul, iar cea a lui Obbe să arunce în remorcă baloții, pe care după aceea tata îi stivuiește. Tata țipă la mine să conduc când mai repede, când mai încet. Uneori smucește brusc portiera tractorului, o deschide și mă îmbrâncește violent de pe scaun, ca pe urmă să dea volanului o brâncă zdravănă, să evite să ne ducem în șanț. Sudoarea i se prelinge pe frunte. De îndată ce se cocoață la loc pe remorcă și preia baloții de fân de la Obbe, mă gândesc: o dată să apăs ca lumea accelerația și zboară de pe remorcă. O singură dată doar. După strâns, Obbe și cu mine stăm sprijiniți de perete în spatele grajdului de vaci; el ține în strungăreață un pai de fân. Pe fundal se aude hârâitul periilor rotative de scărpinat care se învârt pe spinarea vacilor, ca să le scape de mâncărimi. Până la ora mesei lor mai e vreme berechet, mai avem ceva timp liber. Obbe mestecă paiul și îmi promite că, dacă particip la misiunea lui, îmi dezvăluie parola de la jocul pe calculator *The Sims*. Dacă ai parola poți să devii putred de bogat și poți să pui păpușile din joc să se mozolească. Îmi trece un fior prin corp. Uneori, când tata vine să-mi ureze noapte bună, îmi bagă limba în ureche. E mai puțin neplăcut decât degetul cu săpunul de rufe, dar oricum. Nu știu de ce face asta, poate că e la fel ca și cu capacul de la crema de vanilie pe care-l curăță în fiecare seară cu limba, că altfel e păcat de el. Poate că așa e și cu urechile mele, eu deseori uit să mi le inspectez cu bețigașe de urechi.

— Dar nu ceva cu moartea, da? Nu știu dacă sunt suficient de puternică să întâlnesc moartea acum. În fața lui Dumnezeu n-avem voie să ne prezentăm decât în hainele de duminică, cu moartea nu știu cum o fi. Încă simt mânia lui tata apăsându-mi pe umeri. La școală mă țin deoparte de încăierări, privesc de la distanță și în mintea mea îi iau

apărarea celui mai slab. Când vine vorba despre moarte, îmi e greu să-mi iau apărarea mie însămi, asta pur și simplu n-am învățat cum se face, cu toate că uneori încerc să mă privesc pe mine de la distanță. Nu-mi iese, sunt prinsă în interiorul meu. Pe lângă asta, am încă proaspăt în minte incidentul cu hamsterul. Știu cum mă voi simți ulterior și, cu toate astea, nu cântărește mai mult decât curiozitatea mea de a vedea moartea și de a o înțelege.

— Mereu riscăm să ne întâlnim cu ea. Obbe scuipă paiul dintre dinți, un gogoloi alb nimerește pe pietre.

— Tu înțelegi de ce n-avem voie să vorbim despre Matthies?

— Vrei parola sau nu?

— Poate să participe și Belle? Ajunge imediat. Nu îi spun că vine special ca să vadă puțele băieților din vecini pentru că m-am dat eu mare legat de asta și am spus că aduc puțin cu croasanții aceia albicioși pe care îi mâncam uneori la ea acasă, la prânz, făcuți dintr-un aluat pe care mama ei îl scotea din conservă și din care făcea rulouri și le băga direct în cuptor la rumenit.

— Să vină, zice Obbe, numai să nu se pună pe smiorcăit. Ceva mai târziu, Obbe scoate din beci trei doze de Cola, le ascunde sub pulover și ne face semn mie și lui Belle. Eu știu ce urmează să se întâmple și sunt calmă. Atât de calmă, încât uit să strâng fermoarul între dinți. Poate că are de-a face și cu faptul că vecina Lien și soțul ei, Kees, s-au plâns. Li se pare periculos cum merg eu cu bicicleta pe dig, cu mânecile trase până peste degete și gulerul și fermoarul între dinți. Tata și mama le-au ignorat grijile, dând din mână a pagubă ca la o ofertă proastă pentru un vițel.

— E temporar, a zis mama.

— Da, îi trece, crește ea și-i rămâne mică, a spus tata. Dar eu n-o să cresc, dimpotrivă, mă fac tot mai mică înăuntrul ei și nimeni nu va observa. În timp ce mergem spre șura iepurilor, Belle vorbește despre testul la biologie și despre Tom. Tom stă cu două bănci mai în spate; părul negru îi ajunge până la umeri și poartă mereu aceeași cămașă în carouri. Bănuim că nu are mamă, altfel de ce nu-i spală nimeni hainele și nu poartă niciodată altceva? Belle zice că Tom s-a uitat la ea cel puțin zece minute, ceea ce înseamnă că dintr-o clipă în alta sub tricou îi pot crește țâțuci. Eu nu mă bucur pentru ea, dar zâmbesc oricum. Ce să-i faci, oamenii au nevoie de probleme mici ca să se simtă mai mari. Eu nu

râvnesc la ţâţuci, nu ştiu dacă asta e ceva ciudat. Nici la băieţi nu râvnesc, ci la mine însămi, dar asta nu trebuie divulgat niciodată, cum e şi cu parola la Nokia, ca să nu te hackuiască cineva pe neaşteptate. În şura iepurilor e cald şi întuneric. Soarele a bătut toată ziua pe plăcile din rigips de pe acoperiş. Dieuwertje stă lungit în cuşca lui. Mama i-a scos din cuşcă frunzele fleşcăite, de ieri, şi i-a pus în loc unele proaspete: să ne pună nouă bomboanele în cutia de tinichea a uitat, dar de frunze nu. Obbe glisează hrănitoarea de pe suporturile din lemn şi-o pune pe jos. Din buzunarul de la geacă scoate o foarfecă cu nişte sos de roşii năclăit pe muchii, pe care mama o foloseşte ca să desfacă la capăt pachetelele Heinz. Obbe se face că taie, iar lumina soarelui intră o clipă printre crăpăturile din peretele şurei şi se reflectă pe metalul foarfecii. Moartea dă un semnal de avertizare.

— Îi tai întâi mustăţile, acolo are senzorii, pe urmă Dieuwertje n-o să mai ştie ce face. Una câte una îi taie mustăţile şi le pune în palma mea întinsă.

— N-o să-l doară pe Dieuwertje? întreabă Belle.

— E aproape ca şi cum ne-am frige noi la limbă şi dup-aia simţim gustul mai puţin, nici noi nu păţim nimic. Dieuwertje o zbugheşte în toate colţurile cuştii, dar nu se poate feri de mâna lui Obbe. Acum, că i-au fost tăiate toate mustăţile, Obbe zice:

— Vreţi să-i vedeţi cum fac sex? Belle şi cu mine ne uităm una la alta. Nu face parte din planul de a-i tăia doar mustăţile şi a vedea dacă îi cresc la loc, dar mişcuricii mi s-au întors în burtă. De când şi-a arătat Obbe puţa, siropul pentru viermi al mamei se consumă mai repede: mă plâng intenţionat de mâncărimi în fund. Uneori visez că din anus mi se târăsc viermi de mărimea şerpilor cu clopoţei, cu o gură ca de leu şi că după aceea am căzut în groapa din saltea ca Daniel în groapa cu lei şi că trebuie să promit că mă încred în Dumnezeu, dar peste tot văd gurile alea slinoase, hămesite, cu corpurile lor şerpeşti. Abia când strig după îndurare mă trezesc din coşmar. Obbe face un semn din cap spre iepurele pitic dintr-o altă cuşcă, faţă în faţă cu Dieuwertje. Eu mă gândesc la vorbele lui tata: niciodată să nu laşi un iepure mare să călărească un iepure mic. N-are cum: şi tata e cu două capete mai înalt decât mama, iar ea a supravieţuit atunci când ne-a născut. Aşa că şi asta trebuie să se poată; de aceea îi pasez iepurele mic lui Belle, care îl ţine puţin în braţe, după care îl pune în cuşca lui Dieuwertje. Ne uităm

tăcuți la cum Dieuwertje adulmecă precaut iepurașul pitic, face o tură în jurul lui, începe să bată cu lăbuțele-n pământ și face mai întâi un salt înainte, dup-aia unul înapoi. Nu putem să-i vedem puța. Doar mișcările feroce și spaima din ochii iepurașului mic, pe care am văzut-o și la hamster. „Neștiința sufletului nu este bună, iar cel ce umblă repede dă greș“, mai citează tata uneori atunci când suntem prea hapsâni cu lucrurile pe care ni le dorim, iar în momentul acela Dieuwertje se lasă pe-o parte, coboară de pe animăluț. O clipă mă întreb dacă și tata tot așa s-a lăsat pe-o parte după fiecare dată, că poate piciorul lui de asta e deformat și-l doare mereu. Că povestea cu combina agricolă e născocită pentru că e mai credibilă și pentru că nu e rușinoasă. Și tocmai când vrem să respirăm ușurați, vedem că iepurașul pitic e mort. Nu-i nimic spectaculos de văzut. A închis ochii și dus a fost. Fără convulsii sau urlete de durere, niciun crâmpei al morții.

— Ce tâmpenie de joc, zice Belle. Văd că îi vine să plângă. E prea slabă pentru lucruri dintr-astea. Ea e precum cașul din care se face cașcaval, iar noi am avansat deja mult mai în proces. În jurul nostru s-a format deja un strat de ceară. Obbe mă privește. Pe bărbie îi cresc tuleie subțirele. Nu spunem nimic, dar știm amândoi că trebuie să repetăm asta până vom înțelege moartea lui Matthies, chiar dacă nu știm cum. Mișcuricii din burta mea devin mai dureroși, de parcă îmi împunge cineva pielea cu foarfeca; săpunul nici până acum n-a fost de ajutor. Bag mustățile în buzunarul de la geacă, lângă cioburile de la vacă și spirala pentru cașcaval, trag cheița dozei de Cola și pun gura pe metalul rece. Pe după marginea dozei văd că Belle se uită la mine în expectativă. Acum trebuie să-mi țin promisiunea. Și Iisus avea ucenici pentru că le tot dădea câte ceva care să-L facă să rămână credibil. Și eu trebuie să-i dau lui Belle ceva, ca să nu fac din prieten dușman. Înainte de a o lua cu mine la găurica din gardul viu din tisă prin care îi pândeam pe vecini, îl trag pe Obbe de mânecă și șoptesc:

— Și parola?

— Klapaucius, zice el și înhață iepurele mic din cușca lui Dieuwertje și-l bagă sub pulover, care sigur e rece încă de la dozele de Cola. Nu-l întreb ce are de gând să facă cu el. Aici tot ce trebuie păstrat secret e acceptat în mod tacit. Belle e pregătită — stă pe un scăunel de pescuit, pe partea cealaltă a gardului viu din tisă. Îmi îndoi degetul mic în fața găurii prin care pândim.

— Aia nu e o puță, strigă Belle, e degetul tău mic.

— Nu e o vreme bună pentru puțe acum, ai ghinion, zic eu.

— Și atunci când e o zi bună?

— Nu știu, nu știi niciodată. Zilele bune sunt rare aici, la țară.

— Minți de îngheață apele. Un smoc de păr i s-a lipit de obraz, îi intrase în doza de Cola. Râgâie pe după mână. În acel moment se aude gălăgie în spatele gardului viu din tisă, vedem prin găurică băieții din vecini sărind în piscina gonflabilă și făcând pluta pe spatele lor bronzat, ca niște stafide într-o baie de rachiu. O trag de braț pe Belle.

— Hai, mergem să-i întrebăm dacă putem să ne jucăm cu ei.

— Păi și puțele cum le vedem?

— La un moment dat o să trebuiască să facă ei pișu, zic eu cu o convingere care îmi face pieptul să se umfle. Gândul că am ceva după care altcineva tânjește mă face mai mare. Una lângă alta mergem la vecini. Burta mea e acidulată toată. Oare mișcuricii din burta mea rezistă la Cola?

12

Fascinaţia mea pentru puţele băieţilor trebuie să fi fost stârnită de îngeraşii goi — când aveam zece ani şi i-am luat din bradul de Crăciun şi preţ de o clipă am pipăit porţelanul rece dintre picioruşele lor tari ca pe o bucăţică de scoică din calciul furajer pentru găini, am pus mâna peste ei ca pe o crenguţă de vâsc, la vremea aceea ca să-i protejez, iar de data asta dintro dorinţă nestăvilită, cuibărită mai ales în josul burţii şi care se face acolo din ce în ce mai mare.

— Sunt un pedofil, îi şoptesc Hannei. Îmi simt respiraţia trecându-mi de-a lungul perişorilor de pe braţe şi încerc să mă întind lângă marginea căzii în aşa fel încât să nu o simt. Nu ştiu ce mă sperie mai tare: să-mi simt respiraţia de-a lungul pielii sau ideea că într-o zi nu voi mai respira şi că nu ştiu când anume va fi ziua aceea. Oricum m-aş întinde, tot îmi simt respiraţia, iar perişorii de pe braţ stau ridicaţi, îi scufund în apa din cadă. *Eşti un pedofil, eşti păcătos*. Cuvântul ăsta l-am învăţat de la Obbe, care l-a auzit la televizor, acasă la un prieten. Pe Nederland 1, 2 şi 3 nu apar pedofilii, acolo sunt cenzuraţi, pentru că nimeni nu vrea să le vadă moacele la TV. Obbe a zis că ei umblă după puţe de băieţei mici, că pe dinafară par oameni normali, cu zile normale şi că sunt mult mai în vârstă decât noi. Între băieţii din vecini şi mine e o diferenţă de ditamai şchioapa: cinci ani. N-are cum, sigur fac şi eu parte din grupul ăla şi într-o zi se va face şi pentru mine o razie şi voi fi încolţită la fel ca vacile din standurile de contenţie atunci când trebuie să le mutăm pe o zonă nouă a pajiştii. Ca de obicei, mama ne-a pasat după masă o mănuşă de baie umedă cu care pe rând ne-am frecat gurile pline de ketchup şi degetele lipicioase. Eu n-am vrut să o iau. Mama nu mi-ar ierta-o dacă mi-aş şterge degetele păcătoase cu aceeaşi mănuşă de baie pe care ea şi-a apăsat-o de buze — ea nici măcar n-a mâncat macaroane cu ketchup, dar tot s-a frecat la gură. Poate că ea chiar voia să simtă gustul sau poate că de fapt ne dădea voalat un pupic de noapte bună pe gură, ceea ce mama omitea din ce în ce mai des atunci când ne punea în pat. Eu mă duceam acum singură la etaj şi îmi trăgeam plapuma până la coşul pieptului, aşa cum am văzut odată într-

un film la Belle, în care de fiecare dată venea cineva care trăgea plapuma până sub bărbia personajului principal, ceea ce la mine nu se întâmpla niciodată și uneori mă trezeam zgribulită, îmi trăgeam singură plapuma peste mine și îmi șopteam: „Somn ușor, dragul meu personaj principal“. Până să ajungă mănușa de baie la mine, eu deja mă dădusem cu scaunul înapoi și am zis că mă trece. Cuvintele „mă trece“ i-au făcut pe toți cei de la masă să-și ridice privirea, plini de speranță: din senin era posibil ca mie în sfârșit să îmi vină să fac caca. Dar pe veceu am așteptat fix până când i-am auzit cum împing scaunele, până mi s-au răcit fesele și până când am citit de trei ori zilele de naștere de pe calendarul de deasupra chiuvetei. Cu un creion din buzunarul de la geacă am desenat fin o cruciuliță după fiecare nume, ca să nu se vadă decât de foarte aproape, iar cea mai mare cruce am pus-o pe ziua mea de naștere, în aprilie, și am scris și AH după ea, de la Adolf Hitler. Puța băiatului din vecini a fost moale la atingere, ca perișoarele de la bunica, pe care mă pune să le modelez uneori duminica pe blatul de la bucătărie presărat cu condimente. Doar că alea sunt unsuroase și crude. Cel mai tare aș fi vrut să nu-i mai dau drumul la puță, dar jetul s-a subțiat și s-a oprit. Băiețelul a dat din șolduri dintr-o parte în alta, ceea ce i-a făcut cucul să se miște-n toate părțile și stropii au nimerit pe gresia gri. Dup-aia și-a tras boxerii și blugii la loc. Belle ne-a urmărit de la distanță. Pe ea a lăsat-o să-i încheie nasturii de la pantaloni. Când ai o sarcină importantă, trebuie să începi întotdeauna de jos, de acolo poți crește până în vârf. Belle nu va uita curând iepurele mort, dar asta a calmat-o: mă ținusem de cuvânt, așa că i-am apucat degetul arătător și am împins-o cu el în cucul băiețelului zicându-i fără să fi fost necesar: „E adevărată“.

— Sunt pedofil, mai zic eu o dată. Hanna stoarce ultimul strop de șampon din sticlă înainte să și-l frece în păr. Are miros de cocos. Tace, dar eu știu că se gândește. E ceva ce ea poate să facă, să se gândească înainte de a spune ceva; la mine e pe dos. Dacă încerc să fac asta, capul mi se golește pe loc și cuvintele pare că sunt fix ca juncile căpoase din grajd care stau întinse în locul greșit, acolo unde eu nu pot ajunge la ele. După care Hanna începe să chicotească.

— Vorbesc foarte serios, zic eu.

— N-are cum.

— De ce nu?

— Pedofilii sunt altfel. Tu nu eşti altfel. Tu eşti ca mine. Mă las pe spate, mă scufund în apa din cadă, îmi ţin nasul între degetul mare şi arătător şi-mi simt capul atingând fundul căzii, văd pe sub apă contururile tulburi ale corpului gol al Hannei. Oare cât o să mai creadă sora mea că eu nu sunt altfel decât ea, că noi formăm o entitate, când deja sunt destule nopţi în care stăm în pat despărţite una de alta şi în care ea uneori nu mai ţine pasul cu salturile din gândurile mele?

— În plus, tu eşti fată, zice Hanna imediat ce revin la suprafaţă. Pe cap are un guler din spumă.

— Adică pedofili sunt doar băieţii?

— Da, şi mult mai bătrâni, de cel puţin trei şchioape şi cu părul cărunt.

— Slavă Domnului. Deci oi fi eu altfel, dar măcar nu sunt pedofil. Văd în faţa ochilor băieţii din clasă. Niciunul dintre ei nu are părul cărunt. Doar Dave are, după părerea doamnei învăţătoare, suflet bătrân. Cu toţii avem suflet bătrân. Al meu are deja doişpe ani. Asta înseamnă mai bătrân decât cea mai bătrână vacă a vecinului, iar aia e bună de dus la fiare vechi, zice el, nu mai dă decât puţin lapte.

— Că bine zici, slavă domnului, zice Hanna tare şi râdem în hohote, ieşim din cadă şi ne ştergem una pe alta, ne băgăm capetele în bluzele de pijama ca nişte melci, ca să găsim ocrotire.

13

Pielea plină de negi atârnă în jurul scheletelor broaştelor. Odată la câteva secunde, îşi umflă fălcile balon de parcă ar aduna aer ca să spună ceva şi se tot răzgândesc. Pentru o fracţiune de secundă vreau să

storc unul din negi ca să văd ce e înăuntru, în schimb îmi pun brațele pe tăblia biroului și-mi odihnesc bărbia pe mâini. De la migrația broaștelor, n-au mai mâncat nimic. Poate că și ele opun rezistență, la fel ca mama, cu toate că nu știu la ce. În al Doilea Război Mondial, rezistența era întotdeauna împotriva celuilalt — nemții contra evreilor —, acum rezistența e îndreptată mai degrabă împotriva noastră înșine. De fapt, geaca mea e la fel de bine o rezistență, o rebeliune împotriva tuturor bolilor numite în dedicațiile din emisiunea *De Muzikale Fruitmand* de la radio. Mi se face din ce în ce mai frică de toate bolile pe care le poți căpăta. Și, uneori, chiar îmi imaginez că, dacă mă uit la rândul care se formează pentru săritura la capră în timpul orei de sport, colegii mei de clasă o să dea la rațe rând pe rând, voma o să li se strângă în jurul gleznelor ca un terci din ovăz și-mi imaginez teama care mă țintuiește de linoleum, obrajii la fel de încinși ca țevile de încălzire din tavan. De îndată ce clipesc din ochi, imaginea dispare. În fiecare dimineață, ca să-mi înfrânez teama, rup de marginea mesei câteva mentosane în patru bucățele și le păstrez în buzunarul de la pantaloni. Când mi se face greață sau cred că o să mi se facă, iau una, iar gustul de mentă mă calmează. Directorul școlii nu-mi mai dă voie să plec acasă mai devreme. „În spatele scuzei cu nu mă simt prea bine se ascunde de obicei altceva“, a spus el și a privit pe după mine, ca și cum într-adevăr ar fi văzut acolo capetele lui tata și mama și ceea ce aștepta din clipă în clipă, și anume moartea cea mare și împrăștiată, care lua mereu pe omul care nu trebuie sau, dimpotrivă, îl lăsa în viață.

— Atâta numai să nu scuipați, le spun broaștelor și scot dintr-un șervețel de hârtie două râme pe care le-am cules azi după-amiază din grădina de zarzavat, înainte să vină Belle. Râma e unul dintre cele mai puternice animale pentru că ea chiar și secerată poate trăi bine mersi în continuare, are nouă inimi. Râmele se zvârcolesc puțin încoace și încolo atunci când le țin între degete deasupra capului broaștei mai durdulii. Broaștei îi umblă ochișorii dintr-o parte în alta, au o liniuță pe post de pupilă. O șurubelniță pentru șuruburi cu fantă, îmi zic. E bine de știut în caz că trebuie să le demontez într-o zi să văd unde-i buba, cum am făcut cu fierul de la *sandwich maker* care era plin de caşcaval topit. Broaștele n-o mușcă. Eu îmi frec puțin picioarele între ele, chiloții de la școală mă mănâncă încontinuu. În ultima vreme fac des pipi pe mine, iar chiloții uzi îi ascund sub pat. Asta e singura parte bună a

tristeții; faptul că mama are tot timpul nasul înfundat și nu simte mirosul chiloților atunci când vine să-mi ureze noapte bună. Altfel sigur m-ar face de râsul lumii la zilele de naștere ale rudelor, așa cum face și legat de burta mea și îmi arată dinadins o prăjitură cu cafea pleoștită, care seamănă cu un rahat proaspăt. Astăzi am dat-o-n bară și la școală. Din fericire nu s-a prins nimeni în afară de doamna învățătoare. Mi-a dat o pereche de chiloți din Cutia-cu-obiecte-uitate, în care sunt lucruri de care nu-i mai pasă nimănui. Abia alea sunt cu adevărat pierdute. Pe chiloți scrie cu litere roșii: COOL. Textele de pe chiloți sunt fix ca rezistența lui tata și a lui mama: o țin ascunsă, dar o poartă cu ei în mod constant; eu mă simt oricum altcumva, numai cool nu.

— Sunteți supărată pe mine? am întrebat-o pe doamna când mi-a întins chiloții.

— Cum să fiu supărată, se mai întâmplă, a zis ea.

Orice *se mai întâmplă*, m-am gândit eu atunci, dar nimic nu putea fi prevenit: planul legat de moarte și de salvator, tata și mama care nu mai stau întinși unul peste altul, Obbe căruia îi rămân hainele mici mai repede decât apucă mama să învețe pe de rost instrucțiunile lor de spălare și cum el nu crește doar în lungime, ci și în cruzime, mișcuricii din burtă care mă fac să mă mișc pe ursulețul de pluș și să mă dau jos din pat epuizată sau întrebarea de ce nu mai avem unt de arahide cu bucățele de alune, de ce cutiuța pentru dulciuri a primit o gură cu vocea mamei în ea care zice: „Chiar ai face asta?“ și de ce brațul lui tata s-a transformat într-un levier: se prăbușește peste tine fie că îți aștepți rândul, fie că nu, evreii din beci de- spre care, la fel ca despre Matthies, nu se vorbește. Oare evreii mai trăiesc? Una dintre broaște se mișcă deodată în față. O opresc cu mâna ca să nu cadă de pe birou. Or fi având și ele un siloz în minte? Îmi las din nou bărbia pe mâini ca să le pot vedea de aproape și spun:

— Știți care-i faza, dragi broaște râioase? Trebuie să vă folosiți puterile. Dacă nu știi să înoți prea bine, ca o broască obișnuită, și nici nu poți sări la fel de sus, atunci trebuie să ai alt avantaj. Voi, spre exemplu, vă pricepeți să stați nemișcate, la asta nu vă întrece o broască obișnuită. Atât de nemișcate, încât păreți bulgări de noroi. Și vă mai pricepeți și la săpat, trebuie să recunosc. Noi toată iarna credem că ați dispărut și, când colo, voi stați ascunse în pământul de sub picioarele

noastre. Noi, oamenii, suntem întotdeauna vizibili, chiar și atunci când vrem să fim invizibili. În rest, putem face tot ce puteți face și voi: să înotăm, să sărim, să săpăm, dar lucrurile astea nu ni se par prea importante, pentru că noi vrem în special lucrurile pe care nu le putem face, pentru care trebuie să învățăm mult timp la școală, pe când eu cel mai mult aș vrea să știu să înot sau să mă îngrop în noroi și să las să treacă două anotimpuri. Dar poate că cea mai importantă deosebire dintre mine și voi e faptul că voi nu mai aveți tată și mamă sau nu vă mai vedeți cu ei. Cum reușiți? V-au zis cumva într-o bună zi: „La revedere, dolofan mic, te descurci tu fără noi de acum, noi mergem mai departe“? Așa s-a întâmplat? Sau v-ați dus într-o zi frumoasă de iulie să vă bălăciți cu lăbuțele și s-au depărtat de voi pe o frunză de nufăr, plutind tot mai departe până când nu i-ați mai văzut? Ați suferit? Încă suferiți? Poate că sună aiurea, dar mie deseori îmi e dor de tata și de mama, deși îi văd în fiecare zi. Poate că e exact la fel cum e cu chestiile pe care vrem să le învățăm pentru că încă nu ne ies: ne e dor de tot ce nu avem, tata și mama sunt și nu sunt acolo. Trag adânc aer în piept și mă gândesc la mama, care acum sigur e la parter, citind revista creștină *Terdege*, căreia abia joia ai voie să-i scoți folia din plastic, nu mai devreme, și stând cu genunchii apropiați și cu o cană de lapte cu anason în mână. Tata caută pe teletext prețul laptelui. Dacă îi convine, se duce în bucătărie să-și facă un sandvici, iar mama iarăși se agită din cauza eventualelor firimituri, parcă ar fi de la dezinsecție. Dacă prețul laptelui nu-i convine, se duce afară și pleacă pe dig, departe de noi. De fiecare dată cred că va fi ultima oară când îl vedem. Apoi deja îi atârn salopeta de cârligul din hol, de lângă geaca lui Matthies — aici moartea are propriul cuier. Dar cea mai gravă e liniștea nesfârșită. De îndată ce se stinge televizorul, doar ticăitul ceasului cu cuc de pe perete se mai aude, de parcă timpul ar fi un cui pentru cort care dispare tot mai mult în pământ, până se face întuneric de tot, atât de întuneric ca într-un cavou. Și nu ei sunt cei care plutesc tot mai departe de noi, ci noi de ei.

— Promiteți-mi că asta chiar rămâne între noi, dragi broaște, dar uneori mi-aș dori până și alți părinți, înțelegeți voi? continui eu. Părinți ca ai lui Belle — ăia sunt la fel de molatici ca fursecurile cu unt proaspăt scoase din cuptor și o țin în brațe îndelung atunci când e tristă, speriată sau, dimpotrivă, foarte bucuroasă. Părinți care-ți gonesc toate stafiile de sub pat, din cap și care în fiecare weekend trec

săptămâna în revistă cu tine așa cum face Dieuwertje Blok, ca să nu uiți tot ce ai realizat săptămâna aceea, ce te-a făcut să cazi și, până la urmă, să te ridici cu chiu, cu vai la loc. Care te văd atunci când vorbesc cu tine — cu toate că mi se pare terifiant să privesc oamenii în față, ca și cum globii oculari ai altcuiva ar fi două bile de sticlă splendide, pe care tot timpul le poți câștiga sau pierde. Așa că doliul e un săculeț gol pentru bile de sticlă. Și, să nu uit: părinții lui Belle se duc în vacanțe în locuri îndepărtate și îi fac ceai când vine de la școală. Trebuie să aibă cu vreo sută de gusturi diferite, printre care mentă cu lemn dulce, ceaiul meu preferat. Ei îl beau uneori stând pe jos, pentru că e mai comod decât pe scaun. Și se hârjonesc unii cu alții fără să se ia la bătaie. Și spun și „scuze“ la fel de des pe cât fac ceva urât. Ce mă întreb eu acum, prieteni, e dacă voi, broaștele, puteți să plângeți sau dacă, dimpotrivă, voi atunci când sunteți triste dați o tură înot? Noi avem lacrimi în noi, dar poate că voi le căutați tocmai în afara voastră, ca să vă scufundați în ele. Dar să revenim la puterile voastre, că de la asta am pornit. Fapt e că trebuie să știi de ce vrei să te folosești și cum vrei să faci asta. Știu că voi vă pricepeți la prins fluturi și la împerecheat. Mie ultima mi se pare o treabă ciudată, dar voi o faceți cât e ziua de lungă. Și, dacă te oprești din ceva ce-ți place, înseamnă că ceva se întâmplă. Aveți gripa broaștelor? Vă e dor de casă sau sunteți doar îndărătnice? Știu că poate cer prea multe, dar dacă dați voi tonul la perioada de împerechere, atunci sigur se va prinde și de tata și de mama. Uneori cineva trebuie să dea exemplul cel bun, așa cum eu mereu trebuie să fiu un exemplu pentru Hanna, deși invers funcționează mai bine. Sau sunteți mai mult cu pupatul? După părerea lui Belle, există patru etape. Pupatul, pipăitul, și mai mult pipăit, împerecheatul. Eu n-am ce să zic despre asta, mie nici nu mi-a venit rândul să lovesc mingea. Deși înțeleg că la început nu trebuie să te grăbești. Doar că noi mai avem puțin timp. Mama a lăsat ieri deoparte până și sandviciul cu pâine de secară și cașcaval, iar tata amenință constant că pleacă. Trebuie să mai știți și că ei doi nu se pupă niciodată. Nici o singură dată. Bine, fie, doar de anul nou, când se face ora doișpe. Atunci mama se apleacă precaut spre tata, îi prinde puțin capul în mâini ca pe o gogoașă cu mere prea unsuroasă și își apasă buzele de pielea lui, fără zgomot de pupic. Uite cum e, eu nu știu ce e dragostea, dar știu că te face să sari sus de tot, să poți înota mai multe ture de bazin, să devii vizibil. Să vă explic, vacile sunt adesea

îndrăgostite, sar una pe spatele alteia, chiar şi femelele pe femele. Trebuie aşadar să rezolvăm cumva cu dragostea aici la fermă. Dar, ca să fiu sinceră, mult stimate broaşte, eu cred că noi ne-am împotmolit, chiar dacă e vară. Suntem băgaţi în noroi până peste cap şi nu e nimeni care să ne scoată. Da' chiar, voi aveţi un Dumnezeu? Un Dumnezeu care iartă sau unul care ţine minte? Nu mai ştiu noi de care Dumnezeu avem. Poate că e în vacanţă sau poate că şi El s-a împotmolit. În orice caz, dă mai rar pe la birou. Şi toate întrebările astea, broscuţelor. Câte încap în căpşoarele voastre mititele? Eu nu le am cu aritmetica, dar estimez că sunt cam vreo zece. Imaginaţi-vă, dacă v-ar încăpea căpşoarele în capul meu de sute de ori, cam câte întrebări sunt în mine şi, de asemenea, câte răspunsuri, care, orice-ai face, tot nu primesc puncte. O să vă aşez acum la loc în găleată. Îmi pare rău, dar nu vă pot elibera. V-aş duce dorul, pentru că cine ar mai veghea asupra mea atunci când mă duc la culcare? Vă promit că vă iau într-o zi cu mine la lac. Atunci o să ne lăsăm împreună să plutim departe pe o frunză de nufăr şi poate-poate o să am curaj chiar şi să-mi dau geaca jos. Cu toate că mă va nelinişti puţin, dar pastorul zice că neliniştea e bună, că în nelinişte suntem cu adevărat noi.

14

Între mulsul de dimineaţă şi cel de seară sunt fix doişpe ore. E sâmbătă şi de aceea tata se duce înapoi în pat după prima repriză, după care se aude podeaua scârţâind până când la etaj se lasă liniştea. Abia când pe la un unşpe îi vine cheful de mic dejun avem şi noi voie să ne aşezăm la masa care e pusă deja de la ora opt şi în jurul căreia mai dau uneori o tură, înfometată, în speranţa că tata îmi simte nerăbdarea duduind prin tavan. Uneori mai iau dinainte o felie de chec frizian pe

furiș și o duc cu mine sus, unde o rup în două. Înainte, una dintre jumătăți era pentru Hanna, acum e pentru broaștele mele. Când tata vine în sfârșit la masă — mai trebuie să se și bărbierească întâi, ca să fie deja fin și aranjat pentru Ziua Domnului — încă are spumă pe gât și pe guler. Mai puțin astăzi. Deja e trecut de unșpe, iar sandviciul lui tata tot în farfurie e. Deja am dat patru ture în jurul mesei din bucătărie, iar mama a uns o felie de pâine integrală cu un strat subțire de unt, o felie de tobă și un moț de ketchup pe deasupra, așa cum îi place lui tata. Sandviciul mă duce cu gândul la ariciul călcat de mașină pe care l-am văzut ieri când am ieșit de la școală; zăcea pe drumul de pe polder. A fost o scenă tristă: viața aceea prinsă de asfalt cu mărunțaiele azvârlite mai încolo, în iarba de lângă drum și cu ochii ciuguliți, cu siguranță de vreo cioară. Erau două găuri negre prin care-ți puteai băga degetele. Ariciul zăcea pe un drumușor lateral al polderului, pe care doar rareori veneau tractoare sau mașini. Poate că alegerea a fost a lui, poate că de zile întregi aștepta momentul greșit ca să traverseze. Întristată, m-am lăsat pe vine lângă arici și am șoptit: „Miluiește-ne pe noi, Doamne, izbăvește-ne pe noi. Ne-am adunat astăzi aici, în locul acesta, ca să ne luăm rămas bun de la arici, care a fost luat fără milă din mijlocul nostru. Îți înapoiem această viață curmată și o lăsăm în mâinile Tale. Primește-l pe arici și oferă-i odihna veșnică pe care nu a putut să o găsească. Fii pentru noi în continuare Dumnezeul bun și milostiv și povățuiește-ne nouă cum să vieţuim cu moartea. Amin“. După care am smuls câteva smocuri de iarbă, le-am pus de jur împrejurul ariciului și n-am mai privit în urmă după ce m-am îndepărtat de el cu bicicleta. Îmi pun o felie de pâine pe farfurie și presar extrem de migălos bețișoare de ciocolată pe suprafața ei. Îmi chiorăie maţele.

— Tata e încă în pat? întreb eu.

— Nici măcar nu s-a dus înapoi în pat, zice mama. Am verificat și cearșafurile: reci. Mama se apleacă peste blatul mesei și ia cu linguriţa caimacul din cafeaua lui tata, care s-a răcit. Lui mama îi place caimacul. Văd stratul de lapte maroniu, fleșcăit, făcându-se nevăzut în gura ei și mă trece un fior pe șira spinării. În fața mea, și scaunul lui Obbe e gol. Sigur e la calculator sau cu găinile lui. Obbe și cu mine avem fiecare douăzeci de găini: moțate, rasa Orpington, Wyandotte și niște găini ouătoare. Adesea ne prefacem că avem două întreprinderi de succes — a mea se numește Puișor, iar a lui se numește Puicuța. O singură dată

pe an avem puiuți, din aceia ca o vată pe băț micuță, gălbioară, cu lăbuțe. Majoritatea sunt crescuți de cloșcă, care le ține de cald sub aripile ei, dar uneori cloșca nu vrea să audă de ei, nu știe în momentele acelea la ce-i folosesc aripile; găinile nici nu pot zbura cu ele, corpul lor e prea gras și prea greu ca să rămână în aer. De aceea le băgăm puiuții într-un acvariu umplut cu rumeguș care e pus în șură și agățăm deasupra lor o lampă pentru încălzire de la viteluși. Din când în când iau unul cu mine sus, la mansardă, și-l așez să doarmă la subsuoara mea, îi leg niște hârtie de bucătărie la poponeață ca să nu mă umplu de găinaț. Obbe și cu mine ne vindem ouăle — un cofraj de doișpe costă un euro — vânzătorului de cartofi prăjiți din centrul satului, care face din ele o maioneză delicioasă sau le fierbe pentru salata de boeuf. La început, pe Obbe îl găseai mereu la găini. Putea să stea cu orele pe o doniță întoarsă cu fundul în sus ca să se uite la cum se scălda în nisip una dintre găinile lui roșcate. Acum dă din ce în ce mai rar pe acolo. Uneori uită și să le dea de mâncare și atunci ele zburătăcesc înfometate și se izbesc de plasa cotețului. Eu cred că dinadins o face. De la o vreme, nu mai suportă nimic, așa că sigur nici pe domnul cu taraba de cartofi prăjiți și maioneza lui. De aceea, adesea le dau eu pâine și adun ouăle din cuibare și le pun pe ascuns în cofrajul meu. Sper că în sfârșit le strânge găinațul. Tata l-a amenințat că i le vinde dacă nu face curat la ele degrabă. Mai ales că pe căldura asta e plin de larve și de pă- duchi de găini. Le și vezi plimbându-ți-se pe brațele goale, trupușoarele maronii cu șase piciorușe, pe care le poți strivi între degete. Între timp, Hanna s-a așezat și ea la masă. În doi timpi și trei mișcări a golit tot bolul cu căpșuni. Așteptarea ne stresează, pentru că nu știm ce urmează, oare pe unde întârzie tata? Și-o fi făcut în sfârșit curaj să plece de lângă noi pentru totdeauna, cu bicicleta? Fără apărătoare, asta sigur, pentru că plasticul s-a crăpat după ce vântul a dat cu el de pământ după slujbă. Sau s-o fi prăbușit printre vaci și o fi fost călcat de picioarele puternice ale bovinelor? Eu îmi îndrept atenția spre căpșuni. Mă duc îndată să aduc altele din grădină: tata e înnebunit după ele și cel mai mult îi place să le mănânce cu un strat gros de zahăr brun.

— În grajd te-ai uitat deja?

— Doar știe că noi la ora asta luăm micul dejun, zice mama, care bagă cana de cafea a lui tata la microunde.

— Poate s-a dus la nea Janssen să ia nutreț?

— Niciodată nu face asta sâmbăta. Mai bine hai să începem fără el! Dar niciuna dintre noi nu dă vreun semn că s-ar apuca de mâncat. Ne-am simți ciudat fără tata. Și cine-i mai mulțumește lui Dumnezeu pentru toate câte le-a creat și pentru această hrană pe care o primim din bunătatea Sa?

— Mă duc totuși să mă uit, zic eu și dându-mi scaunul înapoi îl ating din greșeală pe-al lui Matthies. Se clatină un pic și cade apoi cu spătarul de podea. Bufnitura îmi reverberează în urechi. Vreau să-l pun repede la loc, dar mama mă smucește zdravăn de braț.

— Nu pune mâna! Privește spătarul de parcă fratele meu e cel care a căzut din nou, cel care în mintea noastră va cădea întotdeauna. Eu las scaunul în pace și mă uit la el de parcă ar fi un mort. Acum, că s-au terminat căpșunile, Hanna începe iar cu unghiile. Uneori, pielițele cu sânge îi rămân printre dinți. După bufnitură urmează liniște, de respirat nici pomeneală. Apoi, încet-încet, revin toate funcțiile corpului: simțitul, mirositul, auzitul și mișcatul.

— E doar un scaun, zic eu atunci. Mama mi-a dat drumul și se ține acum de borcanul cu unt de arahide.

— Tu chiar ești venită de pe altă planetă, șoptește ea. Eu îmi pun privirea-n pământ. Mama nu știe decât de Terra. Eu știu toate cele opt planete și știu că până acum doar pe Terra s-a găsit viață. *Tata Mănâncă Varză-de-Bruxelles Marțea, Joia, Sâmbăta, Uneori și Noaptea*. Tata are oroare de varza de Bruxelles, dar propoziția e un joc de cuvinte ca să poți ține minte toate planetele. Dacă am emoții pentru ceva sau dacă trebuie să aștept prea mult la semaforul din apropierea școlii, îmi zic propoziția în cap de zeci de ori una după alta. Propoziția mă face și să mă simt neînsemnată: suntem cu toții doar o varză mică de Bruxelles într-o oală enormă.

— Ce-o să se aleagă de voi, se vaită mama. Mâna cealaltă și-o încleștează acum pe borcanul cu ciocolată Duo Penotti. De când a murit Matthies nu mai mănâncă nimeni din el, suntem mult prea îngrijorați că nu putem păstra albul alb, că se vor amesteca culorile între ele, că se va transforma într-o mare gaură întunecată.

— O să ne facem Mari Oameni Prietenoși, mama, iar ăsta nu e doar un scaun, firește că scaunul ăsta nu e doar un scaun, îmi cer iertare. Mama dă aprobator din cap.

— Pe unde-o fi umblând omul ăsta? Apasă din nou pe butonul de start de la cuptorul cu microunde. Pe mine nu mă așază la loc în sistemul solar, ci mă lasă să rătăcesc. Oare chiar sunt altfel decât ceilalți? Deschid rapid ușa din spate și mă duc prin curte în direcția grajdurilor. Trag aer adânc în piept și-l dau afară cât de puternic posibil. Repet acțiunea de câteva ori și văd că deasupra mea cerul începe să încărunțească. E o zi perfectă ca să evadezi pe partea cealaltă. Acolo sigur îmi pot împărți singură timpul și pot lua micul dejun atunci când vreau eu, dar, cu cât mă apropii de grajd, cu atât merg mai încet. Încerc să evit plăcile de gresie sparte în două din curte. *Altfel o să te îmbolnăvești grav și o să te apuce cufureala sau vomitatul. Și te vede toată lumea. Toți sătenii, toți colegii de clasă.* Scutur din cap ca să scap de gânduri și văd că ușița de la silozul de nutreț, de lângă grajdul de muls, e lăsată deschisă. Un morman imens de hrană uscată pentru iepuri zace dedesubt. Tata ne-a atras mereu atenția asupra șobolanilor: „Dacă faci mizerie, vin și încep cu bobițele de furaj și dup-aia trec la degetele tale de la picioare, ți le rod prin talpa de la încălțări“. Șiroiul de bobițe se subțiază tot mai mult, cele mai multe s-au scurs deja prin ușița lăsată deschisă. Îmi trec o clipă mâinile printre bobițe. Sunt reci și plăcute la atingere, îmi alunecă printre degete. După care împing ușița la loc și-o prind pe lateral cu o funie. Deodată mă gândesc la funia atârnată în mijlocul grajdului, acolo unde odată atârna în fața vacilor o minge albastră de sărit, să aibă și ele ceva cu care să se distreze. Dar, într-o zi, mingea de sărit a fost înțepată de o vacă nouă, care încă mai avea coarne. Funia a rămas atârnată acolo. Uneori, pe ea băteam în cuie frunzele unui nuc, agățam un CD *Hit- zone* de-al lui Obbe confiscat de tata și al cărui spate sclipitor ajuta, la fel ca frunzele de nuc, împotriva muștelor care trag la rahat. Acum nu văd în fața ochilor nicio minge de sărit, ci capul lui tata care atârnă. Mama adesea vorbește în locul lui tata. Cine știe, oare a făcut la fel și în noaptea aceea în care m-am ascuns după șura iepurilor? La țară sunt atât de multe funii, dar niciuna care să aibă o întrebuințare specifică. În orice caz, tata nu e urcat pe silozul de nutreț. Prin crăpătura ușii de la grajd îl văd pe Obbe stând în zona de hrană. Cu o arcuire grațioasă, le aruncă vacilor nutrețul cu furca; sudoarea îi stă pe față ca roua dimineții pe geamurile grajdului. Vacile sunt neliniștite. Își bălăngănesc cozile de la stânga la dreapta. Unele sunt pline de cocoloașe de bălegar uscat, pe care o dată

la ceva timp le tăiem din părul lor cu un cuțit pentru potcovit: mai mult ca să dea bine, decât pentru vaci propriu-zis. La fiecare arcuire, lui Obbe i se încordează brațele. Se face din ce în ce mai puternic. Ochii mei inspectează imediat spinările zecilor de vaci, colțurile grajdului, până dau de funia din mijloc. După care se deschide ușa din spate și-l văd pe tata apărând. Arată diferit. Ca și cum cineva i-ar fi lăsat și lui capul deschis, ca la silozul cu nutreț. Primele capse de la salopetă îi sunt desfăcute, i se vede pieptul bronzat. Mamei i se pare necuviincios, îți dai seama cum ar fi dacă l-ar vedea așa vreun client care cumpără lapte? Eu cred că se teme să nu o șteargă clientul fără lapte, ci cu tata. Laptele costă un euro pe litru. Tata e alcătuit din aproximativ cincizeci de litri. Sigur și din cauza asta duminica e ziua preferată a lui mama: pentru că în ziua Domnului n-are nimeni voie să dea sau să ia bani. În ziua aceea avem voie doar să respirăm și să primim strictul necesar, iar asta înseamnă numai iubirea cuvântului lui Dumnezeu și supa de legume a lui mama. Tata mână ultimele vaci înăuntru, le pocnește cu palma goală peste șolduri și trage zăvorul ușii mari a grajdului. Nu înțeleg nimic din ce se întâmplă. Zăvorul e tras doar iarna sau dacă nu e nimeni în curte. Nici iarnă nu e și suntem cu toții acasă. În plus, tata aruncă toate furcile claie peste grămadă în zona de hrană și le înfășoară în plasticul rămas de la ambalajul unui pachet de nutreț. O clipă, tata își ridică ochii la cer. Văd că încă nu s-a bărbierit. Își pune mâinile-n cap, are maxilarul încleștat. Vreau să-i spun că mama stă în casă, că doar îl așteaptă, nu e supărată, că încă nu ne-a întrebat dacă o iubim, deci că prin urmare nici nu s-a putut îndoi de răspuns și că sandviciul lui e gata și e pus pe farfuria lui preferată, cea cu pete de vacă pe margini. Că Hanna și cu mine am exersat azi-dimineață Psalmul 100, psalmul săptămânii, și că a ieșit la fel de curat ca laptele. Tata nu m-a observat încă. Cu bolul din porțelan pentru căpșuni în mână, casc ochii. Împreună cu Obbe, scoate taurul dintre junci, deși n-are nici două zile de când e acolo. I-am pus numele Bello. Tata îi numește pe toți taurii Bello. Chiar și dacă ne lasă să alegem și noi vrem să-i punem alt nume, în cele din urmă tot Bello rămâne. Deja i-am văzut odată puța. S-a întâmplat cam rapid, din cauză că mama a venit din grajdul de muls în momentul ăla și și-a pus mâna, pe care o avea într-o mănușă de plastic, în fața ochilor mei și a zis:

— Fac dansul pinguinului.

— Și de ce n-am voie să văd? întreb eu.

— Pentru că nu suntem într-o dispoziție festivă. Mi-a fost rușine de întrebarea mea: firește că nu suntem într-o dispoziție festivă, ce lipsă de respect din partea taurului. Abia acum mă vede tata. Face un semn cu mâna înspre înainte și strigă:

— Ieși din grajd, acum!

— Da, acum, repetă Obbe, care și-a legat jacheta de la salopeta albastră în jurul șoldurilor. După cum se vede, își ia rolul de ucenic al lui tata foarte în serios. Simt scurt o înțepătură la nivelul splinei. Printre vaci par brusc să se înțeleagă unul pe celălalt, printre ele sunt tată și fiu.

— De ce?

— Fă ce-ți spun eu! urlă tata. Închide ușa! Eu mă sperii de mânia din vocea lui, de ochii care stau ca niște căcăreze de iepure întărite pe chipul lui. Transpirația îi curge șiroaie de pe frunte. În momentul acela, o vacă alunecă peste grilaj lângă mine și se prăbușește direct pe uger. Nu depune niciun efort să se ridice. Mă mai uit o dată întrebătoare înspre tata și Obbe, dar ei s-au întors deja și stau pe vine lângă junci. Cu pași mari ies din grajd, trântesc ușa în urma mea și aud lemnul scârțâind. Să-l ia naiba de grajd, n-are decât să se și dărâme, îmi spun în sinea mea, dar imediat mi se face rușine de gândurile mele. De ce n-am voie să știu ce se petrece? De ce peste tot sunt lăsată pe dinafară?

În grădină, mă strecor sub plasa de păsări. Vecina Lien a întins-o peste straturile de căpșuni, ca să nu le devoreze pescărușii și graurii. Mă las pe genunchi pe pământul umed. Pentru că e sâmbătă, am voie să port pantaloni, sâmbăta e zi de muncă. Dau plantele cu grijă la o parte ca să culeg cele mai frumoase fructe, pe cele complet roșii, și le pun în bol. Din când în când mai bag câte una în gură: delicios de zemoase și de dulci. Ador structura căpșunilor, sâmbureii și perișorii pe interiorul gurii mele. Structurile mă liniștesc. Asigură un întreg, țin împreună ceva care altfel s-ar nărui. Doar structura legumelor trase la tigaie nu-mi place, a cicorii fierte și a hainelor care înțeapă. Și pielea omului are o structură. Cea a mamei începe să semene din ce în ce mai mult cu cea a unei plase de păsări: ochiuri mici țesute în pielea moale, trasă, de parcă ar fi un puzzle din care se pierde din ce în ce mai des câte o piesă. Tata are mai degrabă piele de cartof: întinsă și cu zone zgrunțuroase pe ici, pe colo. Uneori cu câte un zbenghi de la cuiele în care a intrat. Când se umple bolul, mă strecor din nou de sub plasa de păsări, îmi scutur

pământul de pe pantaloni. În șură, cizmele lui tata și ale lui Obbe sunt puse lângă preș; una încă e pe jumătate agățată în trăgătoarea de cizme. Ei nu stau la masă, ci pe canapea, în fața televizorului, deși e ziua în amiaza mare, iar în timpul zilei imaginea trebuie să fie neagră. De cele mai multe ori se văd și purici pe ea, zici că e un peisaj cu ninsoare. Inițial am crezut că-l vom putea regăsi pe Matthies acolo, dar apoi m-am prins că tata doar scosese cablurile din el. Televizorul e dat pe actualități*:* „Febra aftoasă se abate asupra țăranilor și la noi. Pedeapsă de la Dumnezeu sau o coincidență amară?“. Nimic din ce face Dumnezeu nu ne convine, la fel și cu vremea. Dacă undeva în sat e salvată o lebădă, în altă parte moare un enoriaș. Eu nu știu ce e febra aftoasă și nici nu mi se dă ocazia să întreb, pentru că mama îmi zice să mă duc la joacă cu Obbe și cu Hanna, că asta n-o să fie o zi ca toate celelalte, iar eu nu vreau să o întrerup zicându-i că zilele deja nu mai sunt de mult la fel, pentru că chipul ei pare tot așa de palid ca perdelușele croșetate de la geamuri, culoarea untului. În plus, îmi sare în ochi că tata și mama stau suspect de aproape unul de altul. Poate că astfel se vestește goliciunea și trebuie să-i las în pace acum, așa cum nu trebuie dezlipiți doi melci încălecați, pentru că astfel le-ai putea avaria sideful căsuțelor. Le las lor bolul cu căpșuni, așezându-l pe bufet, lângă Biblia din 1637 deschisă, în caz că lui mama i se face foame după împerechere și în sfârșit vrea să mănânce. Tata scoate zgomote ciudate: sâsâie, mormăie, oftează, scutură din cap și zice „nu, nu, nu“. Zgomotele de împerechere diferă de la animal la animal, așa că sigur și de la om la om. Și apuc să văd apărând pe ecran o limbă de vacă cu afte pe lateral.

— Ce înseamnă febră aftoasă? întreb eu totuși repede. Nu primesc niciun răspuns. Tata se apleacă să ia telecomanda și nu face decât să apese pe butonul de volum.

— Du-te odată! zice mama fără să se uite la mine. Ca și cum dungile de pe ecran ar fi trepte de scări, tropăi și eu din ce în ce mai tare când urc la etaj, dar nu e nimeni care să vină după mine, nimeni care să-mi spună ce Dumnezeu e pe cale să se întâmple.

15

Pe ușa de la dormitorul lui Obbe e agățat un bileţel negru, pe care scrie cu litere albe: NU DERANJAȚI. El nu vrea niciodată să fie deranjat, dar, dacă se scurge mai mult timp de când Hanna și cu mine n-am trecut pe la el prin cameră, vine el la noi. Pe uşile noastre nu sunt bileţele, tocmai pentru că noi vrem să fim deranjate, ca să nu fim atât de singure. În jurul literelor albe sunt lipite abţibilduri ale artiștilor de pe noul *Hitzone 14*, printre care Robbie Williams și Westlife. Deși tata ştie că Obbe îi ascultă, nu îndrăznește să-i confişte CD-playerul, e singura chestie care îl alină, dar pe mine nu mă lasă să pun bani deoparte ca să-mi iau și eu unul. „Ia-ți și tu cărți de banii puși deoparte, ți se potrivesc mai bine“, a zis tata, iar eu m-am gândit: am devenit fix ca bastonaşul din bomboanele din lemn dulce asortate, stau pe tuşă, la marginea terenului cool. Lui tata oricum toată muzica de pe CD și de la radio i se pare depravată. Noi ar trebui mai degrabă să ascultăm *De Muzikale Fruitmand*, dar ăla e mega plictisitor și e pentru boşorogi, pentru fructe în putrefacţie, mai zice Obbe uneori. Mi se pare amuzantă imaginea unor fructe în putrefacţie pe un pat de suferinţă, cântarea a 11-a cu dedicaţie. Mie în continuare cel mai mult îmi place să ascult poveştile

cu Bert și Ernie, pentru că ei se ceartă din lucruri pentru care oamenii normali ridică din umeri, iar ciondăneala mă liniștește. Îmi pornesc atunci CD-playerul și mă bag la loc sub plapumă, imaginându-mi că sunt o agrafă de birou rară, din colecția lui Bert.

— Klapaucius, șoptesc eu, în timp ce întredeschid ușurel ușa de la dormitor. Se vede o fâșie din spatele lui Obbe, care stă pe jos în salopetă. Ușa scârțâie când o deschid mai tare. Fratele meu ridică privirea. La fel ca bilețelul de pe ușă, și privirea lui e amenințătoare. Deodată mă întreb dacă fluturii au o speranță de viață mai mică atunci când știu că se pot zdrobi singuri zburând.

— Parola? strigă Obbe.

— Klapaucius, mai zic eu o dată.

— Greșit, zice Obbe.

— Ba asta era parola, nu?

Mustățile lui Dieuwertje încă sunt în buzunarul meu de la geacă. Mă înțeapă în palmă. Am noroc că mama nu-mi golește niciodată buzunarele de la geacă, că altfel ar descoperi tot ceea ce nu vreau să pierd, ceea ce colecționez ca să devin din ce în ce mai grea.

— Trebuie să vii cu ceva mai bun, altfel nu te las să intri. Obbe se întoarce la loc și își continuă jocul cu Lego. Construiește o navă spațială uriașă. Eu stau o clipă pe gânduri, după care zic:

— Heil Hitler. Pentru o secundă, se lasă liniștea. După care văd cum umerii i se mișcă ușor în sus și-n jos, începe să chicotească din ce în ce mai tare. E bine că râde, asta creează o legătură între noi — măcelarul din sat și el îmi face mereu cu ochiul atunci când mă duc să iau cârnăciori proaspeți. Asta înseamnă că i se pare bună alegerea mea, că e bucuros că-l scap de cârnăciorii pe care i-a rulat cu multă dragoste și care miros a nucșoară.

— Mai zi o dată, și zi-o cu mâna în sus. Obbe s-a întors cu totul acum. La fel ca tata, și el are capsele de la salopetă desfăcute. Pieptul lucios, bronzat, zici că e un pui la rotisor. Pe fundal aud bine-cunoscutul generic de la *The Sims*. Fără ezitare, ridic mâna în aer și șoptesc din nou salutul. Fratele meu îmi face din cap, semn că am voie să intru, după care își îndreaptă iar privirea spre Lego. În jurul lui are diferite grupe de piese, sortate pe culori. A stricat castelul din Lego în care l-a ținut ceva vreme ascuns pe Tiesje mort până când a început să miroasă. Plutește un aer stătut în camera lui, un aer de descompunere de la un

corp aflat la pubertate care n-a fost spălat de mult. Pe noptieră are un sul de hârtie igienică cu mototoale gălbui de jur împrejur. Mă joc cu mototoalele și miros precaută hârtia. Dacă lacrimile ar avea un miros, n-ar mai putea nimeni să plângă pe ascuns. Mototoalele nu miros a nimic. Unele sunt lipicioase, altele s-au făcut tari ca piatra. Colțul unei reviste iese de sub pernă. O ridic — pe copertă e o femeie dezbrăcată, cu sânii ca dovleacul plăcintar. Femeia se uită surprinsă, de parcă nici ea nu cunoaște motivul goliciunii ei, de parcă s-au potrivit niște coincidențe și prin urmare ăsta e momentul ei. Există oameni care se sperie de momentul lor, au trăit pentru el, dar, odată ajunși acolo, tot pe nepregătite îi ia. Eu nu știu când îmi vine mie momentul, știu doar că o să-mi țin geaca pe mine atunci. Doamnei ăsteia trebuie să-i fie frig, deși nu văd să aibă pielea de găină pe brațe. Las perna imediat la loc. N-am mai văzut revista asta până acum. Pe lângă cotidianul *Reformatorisch Dagblad*, revistele *Terdege* și *Agrifirm*, niște pliante cu reclame de la supermarket și revista de judo a lui Matthies — mama și tata tot „uită“ să anuleze abonamentul, așa că, în fiecare vineri, moartea lui cade din nou cu o bufnitură pe preșul de la ușă — nu primim nimic. Poate că de asta se și izbește Obbe cu capul de spetează: ca să-și scoată din minte femeia goală, pentru că pe el însuși nu se poate butona ca pe canalele de televiziune, iar tata imediat vede pe fața ta dacă ți-a intrat în cap ceva necurat. Mă așez lângă Obbe, pe mochetă. În ruinele castelului de Lego ține prizonieră o prințesă dată cu ruj și rimel și blondă, cu părul lung până sub umeri.

— O să te violez, zice Obbe, împingându-și cavalerul în față și în spate în dreptul prințesei, cum face Bello, taurul, cu vacile. Acum nu prea am de ce să-mi pun mâna la ochi, pentru că nu e nimeni care să fie atent să nu trișez. Așa că mai bine cedez tentației, îmi zic eu. În timp ce privesc scena, iau din cutia Lego o conservă de ton spălată în care ne păstrăm monezile și medaliile de aur, care au prins miros de pește gras. Obbe își întinde mâna.

— Na, ia-ți banii, curvo. Fratele meu încearcă să-și facă vocea să sune îngroșată. De astă-vară a început să i se schimbe vocea — când e groasă, când e subțire.

— Ce-i aia o curvă? întreb eu.

— O țărancă. Se uită la ușa întredeschisă să nu-l audă tata și mama. Eu știu că mama nu are o părere negativă despre țărănci, deși

tot i se pare mai mult o muncă pentru bărbați. Eu iau un alt cavaler, care stă într-unul din turnurile de observație dărâmate. Obbe își împinge iar omulețul în dreptul prințesei. Au pe fețe o expresie la fel de fericită. Eu îmi îngroș vocea:

— Ce ai acolo sub rochie, prințeso? Obbe începe să râdă cu poftă. Uneori chiar zici că i-a zburat un pui de graur în gâtlej, îi iese un zgomot ca de piuit.

— Nu știi ce au acolo dedesubt?

— Nu. Ridic prințesa în picioare și, clic, o fixez pe unul dintre merloane. Eu știu doar puțele de băiat.

— Păi ai și tu una. O pizdă.

— Și cum arată?

— Ca un ecler cu vanilie. Ridic din sprâncene. Tata mai aduce câteodată eclere cu vanilie de la brutar. Uneori eclerele au deja câteva pete albastre pe fund și mare parte din cremă a pătruns în ele, dar gustul încă e bun. Îl auzim pe tata urlând de la parter. Urlă din ce în ce mai des, de parcă ar vrea să forțeze cuvintele să ne intre-n urechi. Mă gândesc la o pildă din Isaia: „Strigă în gura mare, nu te opri! Înalță-ți glasul ca o trâmbiță și vestește poporului Meu nelegiuirile lui, casei lui Iacov, păcatele ei“. Oare noi ce nelegiuiri am mai făcut acum?

— Ce înseamnă febra aftoasă? îl întreb pe Obbe.

— Că-ți ies afte la gură.

— Și ce o să se întâmple?

— O să omoare toate vacile. Toată cireada. O zice fără emoție, dar văd că în creștetul capului are părul mai unsuros decât spre vârfuri, ca nutrețul umed. Nu știu de câte ori și-o fi atins deja creștetul, dar e clar că-și face griji. Pieptul mi se încălzește tot mai mult, ca și când aș fi dat pe gât un pahar de lapte cu ciocolată cald. Cineva învârte pe acolo cu o linguriță și mi se formează o volbură în inimă — nu mai învârti cu linguriţa aia, o și aud pe mama zicând — iar vacile dispar în volbură una câte una, ca niște cocoloașe de cacao amestecate cu lapte. Încerc din răsputeri să mă gândesc la prințesa Lego. La cum și-a ascuns sub rochie un ecler mic cu vanilie, de unde Obbe poate să lingă crema, cu nasul acoperit de zahăr vanilat.

— Dar de ce?

— Pentru că sunt bolnave. Incurabil.

— E contagios? Obbe îmi cercetează fața și strânge din ochi, de zici că sunt niște cuțitașe plate din care uneori mai trebuie să cumpărăm pentru tocătorul de crenguțe al vecinei Lien, și zice:

— Eu aș fi cu mare băgare de seamă pe unde respir și unde nu. Îmi strâng mâinile în jurul genunchilor, legănându-mă din ce în ce mai repede dintr-o parte în alta. Deodată văd înaintea ochilor cum tata și mama se gălbejesc ca omuleții Lego, cum n-o să se mai desprindă de la locul lor dacă n-o să mai fie vacile, dacă n-o să-i mai înhațe nimeni de ceafă ca să-i fixeze în locul potrivit. Hanna vine și ea ceva mai târziu să se așeze lângă noi. A adus roșioare cherry, pe care acum le despielițează cu dinții până se ivește pulpa moale, roșie. Meticulozitatea cu care mănâncă roșioarele, felul în care face ea totul strat după strat mă emoționează. La pâine, mai întâi mănâncă ce e pus pe deasupra, pe urmă coaja și abia dup-aia partea moale din mijloc. La biscuiții Liga umpluți, mai întâi rade cu dinții din față crema și păstrează biscuitul la urmă. Hanna mănâncă strat după strat, iar eu gândesc așa. Fix când dă să strângă o altă roșie între dinți, se deschide din nou ușa lui Obbe, iar veterinarul bagă capul pe după tocul ușii. A trecut mult timp de când n-a mai dat pe aici, dar poartă același halat verde închis cu nasturi negri, iar din buzunar îi atârnă o mănușă cu patru degete plastifiate, fără vlagă, și cu un deget mare care e îndoit. Pentru a doua oară vine să aducă vești proaste:

— Mâine vin să facă inspecția. Ați face bine să vă pregătiți pentru că urmează să moară toate, inclusiv vacile hoinare. Alea sunt vacile care n-au fost înregistrate, pe care tata le are ca să mai poată vinde ceva lapte în plus sătenilor sau rudelor. Banii de pe laptele ăsta „la negru“ sunt păstrați într-o cutie de tinichea care e ținută pe polița de deasupra sobei. Pentru vacanțe. Deși mai văd uneori cum tata desface cutia și ia de acolo câteva bancnote atunci când crede că nu e nimeni în afară de el în casă. Bănuiesc că el își pune banii la păstrare. Și Eva face asta, deși ea nu are decât treisprezece ani. Tata sigur e în căutarea unei familii în care să aibă voie să-și lingă cuțitul după ce l-a băgat în borcanul cu peltea de mere și în care să nu fie nevoie să urle sau să trântească ușile. Unde nu se supără nimeni dacă după masă își desface primul nasture de la pantaloni și i se văd perișorii blonzi, cârlionțați deasupra elasticului de la chiloți. Și poate că acolo îl lasă să-și aleagă singur și hainele: acum mama îi pune în fiecare dimineață pe marginea patului

ce trebuie să ia pe el — dacă tata nu e de acord, nu vorbește cu el o zi întreagă sau taie iar ceva de pe lista ei cu mâncare, lucru de care ne înștiințează pufăind, ca și cum mâncarea n-ar mai fi vrut-o pe ea.

— Dacă așa a fost dat să fie… e voia Domnului. El ne privește pe rând și zâmbește. E un zâmbet frumos, mai frumos decât cel al lui Boudewijn de Groot.

— Și, mai adaugă el, fiți și voi ultradrăguți cu părinții voștri. Noi dăm din cap ascultători, doar Obbe se uită îndărătnic la țevile pentru încălzire din camera lui. Are câțiva fluturi puși la uscat pe ele. Sper să nu le vadă veterinarul și să le zică mai departe lui tata și mama.

— Trebuie să mă întorc la vaci, zice veterinarul și se răsucește închizând ușa după el.

— De ce nu vine tata să ne zică el? întreb eu.

— Pentru că el trebuie să ia măsuri, zice Obbe.

— Cum ar fi?

— Să delimiteze ograda, vana pentru dezinfectat, să bage viței înăuntru, să dezinfecteze uneltele, rezervorul de lapte.

— Nu suntem și noi măsuri?

— Ba da, zice Obbe, dar cu noi treaba e hotărâtă și stabilită de la naștere. Suntem așa cum suntem. După care se mută mai aproape de mine. S-a dat cu aftershave-ul lui tata, ca să atragă asupra lui și ceva din autoritatea lui tata.

— Vrei să știi cum omoară vacile? Eu încuviințez din cap și mă gândesc la doamna învățătoare, care a spus că eu cu empatia și cu imaginația mea nestăvilită aș putea ajunge departe, dar că în cele din urmă trebuie să le exprim și prin cuvinte, pentru că altfel toți și toate rămân în tine. Și că o să ajung într-o zi ca pocăitele alea cu ciorapi negri — așa cum îmi zic uneori colegii de clasă, deși eu nu port niciodată ciorapi negri —, să mă strecor înăuntru și să nu mai văd decât întunericul, veșnica întunecime. Obbe își pune arătătorul la tâmpla mea, face un zgomot ca de împușcătură, după care trage brusc de șnururile de la geacă, care mă strâng de gât. Mă uit o clipă di- rect în ochii lui și văd aceeași ură ca atunci când a scuturat hamsterul dintr-o parte în alta în paharul cu apă. Mă smucesc din mâinile lui.

— Ai luat-o razna!

— Cu toții o luăm razna, și tu la fel, zice Obbe. Din sertarul biroului ia o pungă de miniciocolățele aerate, le rupe ambalajul și le

bagă pe rând în gură până se transformă într-un mare terci maro. Ciocolăţelele astea sigur le-a ciordit din beci. Sper că evreii s-au putut ascunde la timp în spatele zidului de borcane cu piure de mere.

16

Lui tata înmormântările ciorilor i se par cele mai frumoase. Se mai întâmplă uneori să găsească o cioară moartă în movila cu bălegar sau pe pajişte, pe care apoi o leagă cu fundul în sus de o funie, de una dintre crengile cireşului. Nu durează mult până când un stol de ciori începe să-i dea copacului târcoale cu orele, ca să aducă un ultim omagiu suratei lor. Nu există un alt animal care să jelească atât de îndelung precum o cioară. Cel mai adesea, iese câte una în evidenţă, una ceva mai mare decât celelalte şi mai îndrăzneaţă şi care croncăne cel mai puternic dintre toate. Sigur e pastorul stolului. Penajul lor negru contrastează splendid cu cerul luminos şi, după părerea lui tata, ciorile sunt animale inteligente. Pot să numere, să reţină feţe şi voci şi, tocmai de aceea, să le poarte pică celor care le tratează urât — dar după ce una dintre surate le-a fost spânzurată, mai zăbovesc prin curte. Privesc scrutător de pe streaşină cum se plimbă tata între casă şi şura vacilor, ca o ţintă de carton în formă de iepure într-un poligon de tir, iar ochii lor negri îi sfredelesc pieptul ca două rafale de alice. Încerc să nu mă uit direct la ciori. Poate că vor să ne lămurească cu ceva sau aşteaptă să moară vacile. Aşa a zis bunica ieri, că ciorile în curte prevestesc moartea. Cred că mie sau lui mama o să ne vină rândul mai întâi. Nu degeaba ne-a pus tata să ne întindem azi dimineaţă pe jos, în curte, ca să poată lua dimensiunile pentru un pat nou pe care-l face din scândurile rămase de la coteţul puilor lui Obbe, din paleţi şi lemn de stejar. Eu m-am lungit pe pământul rece cu braţele pe lângă corp, l-am văzut pe tata depliind un metru de tâmplărie pe care mi l-a întins de la cap la picioare şi m-am gândit: dacă tai cu fierăstrăul picioarele unui pat şi scoţi salteaua din el, poţi foarte bine să faci un coşciug din el. Dac-ar fi aşa, eu cel mai mult aş vrea să mă aşeze cu faţa la pământ şi să am un gemuleţ la nivelul feselor; toată lumea ar veni să-şi ia rămas bun şi s-ar uita direct la gaura mea pentru caca, în jurul căreia se învârte totul. Tata a pliat metrul la loc. Stăruise ca eu să nu mai dorm în patul lui Matthies, „Jantje nu mai suportă“. Iar în ultimele săptămâni sunt atât de palidă, încât vecina Lien vine în fiecare vineri seară să aducă o ladă pentru cartofi plină cu mandarine. Unele sunt, la fel ca mine, înfăşurate într-o hăinuţă din hârtie. Şi respiraţia mi-o ţin din ce în ce mai des, ca să nu in- spir germeni patogeni sau ca să mă apropii mai mult de

Matthies. Când fac asta, nu durează mult până cad din picioare și totul se începe să se învârtească în jur până se preface într-un peisaj înzăpezit. Odată căzută la pământ, îmi vin repede în fire și văd chipul îngrijorat al Hannei, care își pune mâna umedă pe fruntea mea, ca o mănușă de baie. Nu-i spun că e plăcut să dispari în neștire. Că în peisajul înzăpezit șansele să dai peste Matthies sunt mai mari decât dacă întâlnești moartea aici, la fermă. Atunci când eram întinsă pe jos în curte și tata își nota centimetrii în registrul de casă, ciorile îmi dădeau târcoale deasupra capului. Mama mi-a înfățat noua saltea cu un cearșaf curat și mi-a scuturat perna. Pe mijloc, acolo unde vine capul meu, bătătorește de două ori cu pumnul în fața de pernă. Eu îmi privesc noul pat de pe scaunul de birou; deja mi s-a făcut dor de cel vechi, chiar dacă ajunsesem să ating capătul cu degetele de la picioare și părea că sunt întinsă într-un zdrobitor de degete care mă înșuruba din ce în ce mai strâns. Măcar îmi dădea un sentiment de siguranță, ca și cum ceva mi-ar fi pus limite ca să nu continui să cresc. Acum am atât de mult loc în plus să mă foiesc, să ajung să stau într-o rână. Va trebui să îmi sap singură o groapă în care să nimeresc, acum că tiparul lui Matthies s-a pierdut. În nimic nu-i mai găsesc acum dimensiunile.

Mama se așază în genunchi la marginea patului meu; coatele i se odihnesc pe plapumă, care miroase a must de bălegar pentru că vântul bate în direcția greșită și bate din ce în ce mai des în direcția greșită. Nu mai durează mult până când mirosul vacilor n-o să mai intre nicăieri, până când va dispărea chiar și din capetele noastre și o să mai mirosim doar a dor de casă, a absența celuilalt. Mama bate încetișor pe plapumă. Mă ridic cuminte și mă strecor sub așternuturi, unde mă întind pe-o parte ca să-i pot vedea în continuare fața. De aici, printre dungile așternutului meu albastru vărgat, pare hăt departe de mine, e undeva pe partea cealaltă a lacului, cu corpul atât de uscățiv ca al unei lișițe care stă înghețată bocnă în copca suferinței sale. Îmi mut picioarele ceva mai la dreapta, ca să ajungă sub mâinile împreunate ale mamei. De parcă aș curenta-o, imediat și le mută. Are cearcăne negre sub ochi. Încerc să sondez în ce fel au atins-o știrile despre epidemia de febră aftoasă și despre incidentul de mai târziu, din seara aceea de după slujba de la biserică, dacă ciorile pentru ea sau pentru mine au venit. „Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu binele“, predicase pastorul Renkema la slujba de dimineață. Eu stăteam cu Hanna și cu

încă niște copii din sat lângă orgă, la balcon. De acolo, l-am văzut pe tata înălțându-se dintr-odată printre o mare de pălării negre care așa, de deasupra, zici că erau gălbenușurile de ouă de vultur care se înnegriseră pe ici, pe colo de la statul prea mult în cuib. Unii copii din jurul meu zăboviseră și ei prea mult în cuib și stăteau și se uitau în gol cu moacele lor somnoroase sau își sprijineau fața de parcă ar fi fost un săculeț de colectă pe care nu voiau să-l dea mai departe. Tata a aruncat o privire scurtă în jur, ignorând smuciturile scurte ale mamei de tivul pardesiului său negru și a strigat: „Pastorii sunt de vină". În biserică s-a lăsat o tăcere mormântală. Tăcerile care te neliniștesc sunt la fel ca bălegarul uscat pe care de-abia îl poți râni printre grilaje, nu știi ce să-i mai faci. Toată lumea s-a uitat la tata și toți cei de la balcon s-au uitat la mine și la Hanna. Eu mi-am lăsat bărbia să se afunde din ce în ce mai mult în gulerul gecii, am simțit fermoarul rece pe piele. Spre ușurarea mea, l-am văzut pe organist căutând clapele albe și dând tonul pentru Psalmul 51, ceea ce a ridicat comunitatea în picioare, iar protestul lui tata a dispărut printre săteni ca un boț de unt printre gălbenușuri, pe acolo printre șușotelile bârfitoarelor. Nu mult după aceea am văzut-o pe mama ridicându-se în fugă de pe bancă, cu nasul ud, cu cartea de cântece încleștată la sub braț. Belle m-a înghiontit într-o parte: „Taică-tu n-are toate țiglele pe casă". Eu n-am răspuns, dar m-am gândit la nebunul dintr-un cântec pentru copii care și-a construit casa pe nisip, la cum a plouat cu găleata și a năvălit viitura și casa i s-a năruit cu o bufnitură. Și tata și-a clădit cuvântul pe nisipuri mișcătoare. Cum putea să i-o ia pastorului în nume de rău? Poate că era doar vina noastră? Poate chiar era una dintre plăgi, iar aici o plagă nu e niciodată un fenomen al naturii, ci un avertisment. Mama începe să cânte în surdină: În înaltul Cerului, mai sus de stelele aurii, este casa Domnului, iar voi știți, dragă *Matthies, Obbe, Jas și Hanna, că El zi și noapte vă va iubi*. Eu n-o acompaniez, ci sunt atentă la găleata de sub biroul meu. Lui mama broaștele râioase i se par niște animale jegoase, antipatice. Le mai ia uneori cu mătura și fărașul de după trăgătoarea de cizme, după care le duce ca pe o grămăjoară de coji de cartofi la movila de bălegar. Nici broaștelor nu le merge așa bine. Par cam ofilite, pielea începe să li se usuce tot mai mult și deseori stau vreme îndelungată cu ochii închiși — poate se roagă și nu știu cum să încheie rugăciunea, cum nici eu nu știu să fac asta în conversații, așa că încep să bâțâi puțin din picioare și să

mă uit în gol până când spune cineva: „Păi hai, atunci pa“. Sper să nu vină un moment în care eu va trebui să le spun „pa“ broaștelor, dar, dacă nu se pun repede pe mâncat, asta le paște. După ce cântă, mama își bagă mâna în buzunarul de la halatul roz și scoate de acolo un pachețel înfășurat în staniol.

— Îmi pare rău, zice ea.

— Pentru ce?

— Pentru planete, pentru astă seară. E din cauza vacilor, de la sperietură.

— Nu-i nimic. Îi iau pachețelul din mână. E o pâinică cu caşcaval cu chimion. Caşcavalul s-a încălzit în buzunarul ei. Mama mă privește cum iau o gură.

— Numai că ești atât de diferită, cu ciudățenia aia a ta de geacă. Eu știu că ea spune așa doar pentru că vecina Lien iar a început cu asta atunci când a venit să vadă care-i treaba cu vacile și, deci, și cu noi. Până și veterinarul a adus vorba despre geaca mea în discuția cu mama. Când ea s-a întors în casă ceva mai târziu, după ce a hrănit viței, mama s-a suit pe scărița de bucătărie, pe care a depliat-o în mijlocul încăperii și pe care în mod normal o folosește doar ca să dea la o parte firele de păianjen. La fiecare păienjeniș zicea: „Iar avem o scorpie necurată în casă“. E singura glumă de care dispune mama, dar pe care noi continuăm să o prețuim ca pe o insectă prinsă într-un borcan de dulceață. De data asta nu era urcată pe scăriță ca să înlăture un păianjen, ci ca să mă scoată pe mine din pânza pe care ea însăși o țesuse.

— Dacă nu-ți dai geaca jos în secunda asta, sar.

Stătea acolo sus, deasupra mea, în rochia ei lungă, neagră, cu brațele împreunate în dreptul pieptului și gura puțin înroșită de la cireșe — una dintre puținele chestii pe care încă le mai mănâncă —, ca un trupușor neînsuflețit de păianjen zdrobit pe un tapet de un alb imaculat. Am estimat săritura. Oare moartea s-ar mulțumi cu atâta? Pastorul e de părere că diavolului îi era frică de satul nostru pentru că noi eram mai puternici decât răul. Dar oare chiar așa și era? Eram noi mai puternici decât răul? Mi-am împins pumnul în burtă ca să-mi înăbuș înțepăturile infernale care mă luau iar și mi-am strâns fesele din reflex, ca și când aș fi vrut să țin înăuntru un vânt. Nu era un vânt, mai degrabă o furtună. O furtună care se dezlănțuia din ce în ce mai des în

mine. La fel ca uraganele de la actualităţi, şi furtuna mea purta un nume, am numit-o Sfântul Duh. Sfântul Duh se dezlănţuia în mine, iar subsuorile mi se lipeau de materialul gecii. Fără stratul meu protector, aveam să mă îmbolnăvesc. Împietrită, am continuat să mă uit la mama, la papucii ei de casă cu botul lustruit, la treptele pe care erau pete de vopsea.

— Număr până la zece. 1, 2, 3, 4. Încetul cu încetul, vocea i-a devenit din ce în ce mai stinsă, vedeam bucătăria ca prin ceaţă şi, oricât am încercat să-mi duc mâna la fermoar, n-am reuşit. Atunci am auzit o bufnitură surdă, oase ce se loviseră de podeaua bucătăriei, un scârţâit şi un strigăt. Bucătăria s-a umplut deodată de oameni, de multe geci felurite. Am simţit mâinile veterinarului pe umerii mei de parcă erau două capete de viţel, vocea lui calmă şi îmbietoare. Încet-încet, vederea mi-a devenit mai clară şi am focalizat pe mama, care era întinsă în roaba cu care duseserăm păstăile la movila cu bălegar şi cu care Obbe traversa curtea ca să o ducă la doctorul de familie din sat. Am văzut doar câteva ciori luându-şi zborul — printre lacrimi semănau cu petele de rimel. Tata a refuzat să o ducă pe mama cu Volkswagenul.

— Nici mandarinele putrede nu le duci înapoi la zarzavagiu, a zis el. Altfel spus, era doar vina ei. Nu mai durează mult, mi-am zis, până când o vom conduce la cele veşnice. Iar tata tot restul serii a tăcut mâlc. Doar a stat tolănit în salopetă în faţa televizorului, cu rachiul de ienupăr şi ţigara-n mână. În salopetă îi apăreau din ce în ce mai multe găuri de la mucurile de ţigară aprinse pe care, în lipsa unei scrumiere, şi le punea pe marginea genunchiului, ca şi cum aici devenise prea înăbuşitor şi voia mai multe aerisiri. Veterinarul, care de când cu noile ştiri e în permanenţă prezent, ne-a luat pe Hanna şi pe mine să dăm o tură cu maşina prin sat. Statul în maşină e cea mai plăcută modalitate de a sta în tăcere: totul se mişcă şi se schimbă în jurul tău, iar tu poţi fi martor la asta fără să te clinteşti. Am mers până la lanurile de rapiţă şi ne-am uitat stând pe capotă la cum cosea combina plantele din pământ. Seminţele negre ajungeau într-un container mare. Veterinarul ne-a povestit că din ele vor face ulei pentru lampă, nutreţ pentru vaci, combustibil biologic şi margarină. Un stol de gâşte a zburat pe deasupra. Se îndreptau către partea cealaltă. Pentru o clipă m-am aşteptat să cadă din cer ca nişte bucăţi de mană şi să ne aterizeze la picioare cu capetele trosnite, dar ele au tot zburat mai departe şi mai

departe până nu le-am mai văzut. M-am uitat la Hanna, dar ea era prinsă în discuția cu veterinarul despre școală. Se descălțase și stătea cu șosetele dungate pe capotă. Cel mai mult mi-ar fi plăcut să-mi dau și eu jos cizmele verzi, dar n-am îndrăznit. O boală putea să intre pe toate părțile, la fel ca spărgătorii, chiar dacă tata și mama le subestimau viclenia; încuiau doar ușa din față atunci când nu erau acasă, pentru că plecau de la premisa că doar cunoscuții intrau pe ușa din spate. Nici măcar o singură dată n-am vorbit despre cele petrecute acasă. Nu existau cuvinte care să-i ia capul fricii așa cum decapitau cuțitele combinei agricole rapița ca să păstreze doar ceea ce era trebuincios. Am urmărit asfințitul soarelui în tăcere, iar pe drumul de întoarcere ne-a luat de la chioșc o porție de cartofi prăjiți pe care am mâncat-o în mașină, ceea ce a făcut ca geamurile să se aburească și, astfel, și ochii mei, pentru că, pentru prima dată, pentru o clipă nu m-am simțit singură: cartofii prăjiți unesc mai mult decât oricare alt aliment. O oră mai târziu eram lungite-n pat cu degetele unsuroase, mirosind a maioneză, a o seară totuși promițătoare. Din cauza cartofilor mie nu-mi mai trebuie pâinica, numai că nu vreau să o dezamăgesc din nou pe mama, așa că iau o gură de pâine. O tot văd întinsă în roabă cu piciorul rănit bălăngănindu-i-se peste margine. Obbe, care brusc părea așa fragil, încât aș fi vrut să-l consolez; corpul lui lung și deșirat părea și mai lung și deșirat. Doar că nu am știut cum să-l consolez. În Epistola lui Pavel către romani scrie: „Cine este chemat la slujbă să se țină de slujba lui. Cine învață pe alții să se țină de învățătură. Cine îmbărbătează pe alții să se țină de îmbărbătare. Cine dă să dea cu inimă largă. Cine cârmuiește să cârmuiască cu râvnă. Cine face milostenie s-o facă cu bucurie“. Eu nu știu care-mi e harul, poate că harul meu este să tac și să ascult. Ceea ce am și făcut. L-am mai întrebat doar cum merge treaba cu păpușile lui din *The Sims*. Dacă se mozoleau deja. Mi-a spus doar „Nu acum“ și s-a închis în cameră. Noul *Hitzone* răsuna atât de tare la boxele lui, încât puteam să cânt versurile simultan, în surdină. Nimeni nu l-a certat. Exact ca păstăile congelate, și mama începe să se fleșcăiască. Uneori pur și simplu lasă lucruri să-i cadă din mână și dup-aia dă vina pe noi. Azi am spus Tatăl Nostru de cinci ori. De ultimele două ori mi-am ținut ochii deschiși, ca să pot supraveghea totul în jur. Sper că Iisus înțelege: și vaca doarme cu ochii deschiși ca să nu fie atacată pe neașteptate. N-am cum să nu fiu din ce în ce mai speriată de

tot ce mă asaltează seara pe neașteptate: începând cu un ţânţar şi până la Dumnezeu. Mama se holbează cu ochi goi la plapuma mea luminoasă. Nu reușesc să înghit îmbucătura de pâine. Nu vreau să fie tristă din cauza mea. Să mai scoată o dată scăriţa din bucătărie, pentru că astfel poate ajunge mai lesne și la funie sau pe silozul cu nutreţ. Atunci nu mai rămâne decât să-i dea un șut mic scăriţei. Obbe zice că dup-aia lucrurile se mișcă repede, doar la cei care se spânzură durează mai mult, pentru că mai urmează o serie de cugetări, iar în biserică cugetările durează minim două mentosane. Și dacă n-ar avea teamă de înălţime aici, nici de siloz nu i-ar fi frică. Cu gura plină, zic:

— E așa întuneric aici. Ochii mamei mă privesc plini de speranţă. Îmi vine o clipă în minte oracolul lui Belle. Mama tăiase răspunsul care urma după întrebarea „ce vrei să te faci“ și îl înlocuise cu: „O creștină adevărată“. De aceea, nimeni n-a observat saltul meu în înălţime de la întrebarea „ce înălţime ai în centimetri“. Mă întreb dacă eu chiar sunt o creştină adevărată. Poate că da, dacă îi dau mamei ceva care să o înveselească din nou.

— Întuneric? Unde, mă rog? întreabă ea.

— Păi peste tot, zic eu și înghit pâinea. Mama aprinde globul pământesc de pe noptieră și se preface că iese pe furiș din cameră, atentă la piciorul ei bandajat care o doare și cu cordonul halatului înnodat. E un joculeţ pe care îl jucam când Matthies încă mai trăia și de care nu mă mai săturam.

— Moș Martine, Moș Martine! Somnul nu-mi mai vine; tot mi-e frică, dar să știi că nu de tine. Mă uit printre degete cum se duce la geam, trage draperiile și zice:

— Ia uite, am adus luna pentru tine. Luna și toate stelele scăpărătoare. Ce mai vrea Martinică? Dragoste, îmi zic în gând, cum e căldura din grajdul vacilor de la toate bălţatele acelea care au un singur scop comun: să supravieţuiască. O coastă caldă pe care să-mi odihnesc capul ca-n timpul mulsului. Vacile ţin, firește, locul lui tata și mama. Ele însele nu pot oferi mai multă dragoste, decât să scoată uneori limba lor zgrunţuroasă la tine dacă le întinzi o bucată de sfeclă furajeră.

— Nimic, sunt un Martinică mulţumit. Aștept fix până când nu mai aud scara scârţâind și dup-aia îmi trag draperiile la loc, încerc să mă gândesc la salvatorul meu ca să-mi dispară sentimentul apăsător din jurul stomacului și să-i facă loc unui dor, unui dor pe care doar

păsările știu cel mai bine să-l exprime. Observ imediat că patul meu scârțâie la fiecare mișcare și că din cauza asta tata și mama știu imediat ce învârt eu noaptea. Mă ridic în capul oaselor și mă urc în picioare pe saltea, îmi pun și stre- angul de pe grindă în jurul gâtului. E prea larg. Nu pot să mut nodul — e înțepenit de prea mult timp — și mi-l pun o clipă în jurul gâtului ca pe o eșarfă; simt perișorii rugoși pe piele, îmi imaginez cum ar fi să mă sufoc lent, să fiu un leagăn și să știu care e mișcarea așteptată, să simt viața lunecând din mine așa cum simt, puțin câte puțin, atunci când stau întinsă pe canapea cu fundul gol pe post de savonieră.

17

— Asta se numește inițiere, îi spun Hannei, care stă turcește pe noua mea saltea. Pe partea din față a bluzei ei de pijama are un cap de Barbie. Are părul lung, blond și buze roz. Fața i s-a șters pe jumătate, ca la păpușile Barbie de pe marginea căzii, cărora le-am frecat zâmbetul cu un burete abraziv și un pic de săpun: n-am vrut să-i lăsăm mamei

impresia că e ceva de râs aici, cu atât mai mult acum, că vacile sunt bolnave.

— Ce înseamnă asta, „inițiere“? întreabă Hanna. Are părul prins într-un coc. Mie nu-mi plac cocurile, sunt prea strânse de cap, iar copiii ne strigă atunci și mai des „pocăitele cu ciorapi negri“, pentru că și cocurile femeilor de la biserică seamănă la fix cu un ghemotoc de ciorapi.

— Un ritual de bun-venit pentru ceva sau cineva — patul meu e nou, iar asta va fi prima lui noapte aici.

— Bine, zice Hanna, și ce trebuie să fac?

— Să începem prin a-i ura bun-venit. Îmi dau șuvița de păr după ureche și zic tare și răspicat:

— Bine ai venit, patule. Îmi pun mâna pe cearșaf.

— Bine ai venit, patule, repetă surioara mea și își lasă și ea mâna întinsă pe saltea, mângâind cearșaful.

— Și acum, ritualul. Mă întind pe burtă pe saltea, cu capul pe-o parte sub pernă ca să o pot privi în ochi pe Hanna, și-i spun că ea e tata și eu sunt mama.

— Bun, zice Hanna. Se întinde lângă mine, pe burtă. Îmi trag perna mai bine peste cap, îmi bag nasul în saltea. Încă miroase a magazinul de decorațiuni interioare de unde au cumpărat-o tata și mama, a viață nouă. Hanna îmi urmează exemplul. O clipă stăm așa, întinse, ca niște ciori împușcate și nu zice niciuna nimic până nu-mi dau perna la o parte și mă uit la Hanna — perna ei se mișcă ușurel în sus și-n jos. Salteaua este o barcă, barca noastră. „Căci știm că, dacă acest cort, locuința noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri.“ O clipă mă gândesc la cuvintele din Epistola lui Pavel către Corinteni, îmi îndrept din nou atenția asupra Hannei și șoptesc:

— De acum înainte asta e baza noastră de operațiuni, locul în care suntem în siguranță. Zi și tu după mine: „Patule drag, noi, Jas și Hanna, tăticul și mămica, te inițiem cu drag în întunecata lume a Planului. Tot ce s-a spus și după care se tânjește aici aici rămâne. De acum înainte, ești de-al nostru“.

Hanna repetă cuvintele, deși sună mai mult a mormăit din cauză că stă cu fața pe saltea. Din vocea ei îmi dau seama că i se pare plictisitor, că nu mai durează mult până se va sătura și va vrea să se

joace de-a altceva. Deşi ăsta nu e un joc, e cât se poate de serios. De aceea, ca să-i arăt seriozitatea acestei situaţii, îmi pun mâna pe perna care-i stă pe ceafă, o apuc bine de ambele colţuri şi o apăs puternic în jos. Hanna începe imediat să se zvârcolească necontrolat cu partea de jos a corpului, ceea ce mă face să apăs cu şi mai multă forţă, se smuceşte-n toate părţile şi cu mâinile se agaţă de geaca mea. Sunt mai puternică decât ea, n-are cum să scape.

— Asta se numeşte iniţiere, zic eu din nou; cine vine să locuiască aici trebuie să simtă cum e când aproape te sufoci la fel ca Matthies, cum e când aproape mori, abia atunci ne împrietenim. Când dau perna la o parte, Hanna începe să plângă cu sughiţuri. Are faţa roşie ca pătlăgica, încearcă să tragă lacom aer în piept.

— Idioato, zice ea, aproape m-am sufocat.

— Face parte din iniţiere, îi zic eu, acum ştii şi tu cum mă simt eu în fiecare noapte, iar patul ştie acum ce se poate întâmpla. Mă cuibăresc lângă Hanna plângăcioasa şi-i pup obrajii până i-i usuc, frica sărată.

— Nu plânge, soţiorule.

— M-ai speriat, soţioaro, şopteşte Hanna.

— Cui i-e frică de lup nu se duce în pădure. Lipită de sora mea, încep să mă mişc lent, aşa cum fac adesea cu ursuleţul de pluş şi şoptesc:

— Zilele ne vor fi prelungite dacă dăm dovadă de îndrăzneală, la fel cum prelungim la bibliotecă cărţile împrumutate ca să putem rătăci prin ele mai multă vreme, fără să riscăm să luăm amendă.

— Noi suntem nişte cărţi jerpelite, fără copertă, din afară nu vede nimeni ce se întâmplă în noi, zice Hanna şi chicotim de această mică constatare. Corpul mi se încălzeşte tot mai mult de la cum mă mişc, geaca mi se lipeşte de piele, mă opresc abia atunci când simt că Hanna e pe punctul de a adormi. Acum n-avem timp să dormim. Mă ridic înapoi în capul oaselor pe pat.

— Eu îl aleg pe veterinar, zic din senin şi încerc să-mi fac vocea să pară hotărâtă.

O clipă se lasă tăcerea.

— E drăguţ şi locuieşte pe partea cealaltă şi a ascultat fel şi fel de inimi, cred că mii, continui. Hanna încuviinţează din cap, iar capul lui Barbie încuviinţează odată cu ea.

— Boudewijn de Groot oricum nu e de nasul fetelor ca noi, zice ea. Nu știu ce vrea să spună cu asta: fete ca noi. Ce ne face pe noi de fapt să fim cine suntem? De ce își pot da oamenii seama că noi chiar suntem de-ale lui Mulder? Eu cred că există multe fete la fel ca noi, doar că pur și simplu nu le-am întâlnit încă. Taţii și mamele se întâlnesc și ei într-o bună zi. Și pentru că în fiecare din noi se ascunde un părinte, până la urmă se pot căsători. Cum s-au găsit părinții noștri, asta rămâne o enigmă. Mai cu seamă pentru că tata nu știe să caute. Atunci când pierde ceva, de cele mai multe ori, acel ceva se află în buzunarul lui, iar dacă trebuie să facă cumpărături mereu se întoarce cu altceva decât ce era pe listă: mama e cutia greșită de iaurt, dar e cea cu care el s-a mulțumit, iar ea s-a mulțumit la rândul ei cu el. Nu ne-au povestit niciodată despre prima lor întâlnire, lui mama niciodată nu i se pare că e momentul potrivit pentru asta. Noi rar avem momente potrivite pe aici, iar dacă le avem abia retrospectiv ne dăm seama. Eu bănuiesc că s-a întâmplat exact ca și cu vacile, că într-o bună zi bunicul și bunica au deschis ușa de la dormitorul lui mama și l-au pus pe tata lângă ea, ca pe un taur. După care au închis ușa și voilà: iată-ne pe noi. Din ziua aceea, tata o numește „soție“ și mama îl numește „soț“. În zilele bune, „soţioară“ și „soţior“. Ceea ce mie mi se pare ciudat, de parcă s-ar teme să nu-și uite genul sau ceea ce sunt unul pentru celălalt. Pe Belle am minciunit-o legat de întâlnirea lor. I-am povestit că au dat nas în nas în supermarketul Dirk la raionul de salată de boeuf, că amândoi au dat să apuce niște carne de vită și că mâinile lor s-au atins scurt în timp ce se întindeau să inspecteze caserolele. După părerea doamnei învățătoare, dragostea n-are nevoie de un schimb de priviri, o atingere e mai mult decât suficientă. M-am întrebat atunci cum trebuie să o numești dacă ambele lipsesc: schimbul de priviri și atingerea. Dar tot încuviințez din cap spre Hanna, cu toate că eu cred că mai există fete ca noi. Poate că ele doar nu miros constant a vacă sau a mânia lui tata și a fum de țigară, dar în privința asta sigur se poate face ceva. Îmi pun scurt mâna în jurul gâtului. Continui să simt amprenta funiei pe piele, iar dacă mă gândesc la ziua de azi, la scărița clătinându-se și la bufnitură, atunci funia pare că se strânge un pic mai mult, un nod dublu sub laringe. Dintr-odată, totul pare să se oprească sub gât, la fel ca fasciculul de lumină de la farurile tractorului lui tata pe plapumă. Îl auzim afară, cum împrăștie bălegarul de la vaci pe ogor. Trebuie s-o facă pe furiș,

pentru că nimeni nu mai are voie să împrăștie bălegar, ca să se limiteze astfel șansele de contaminare. Doar că în situația asta nu știm ce să facem cu el: scândurile de pe movila de bălegar de care e nevoie pentru roabă, ca să poată fi dus rahatul până-n spate, sunt cufundate în must, nu se mai poate pune nimic peste ele. Tata a spus că noaptea oricum nu observă nici naiba dacă îl împrăștie pe pajiște. Ba chiar a venit astăzi cineva de la serviciul de evacuare, într-un costum alb, ca să pună de jur împrejurul ogrăzii zeci de lădițe cu otravă albastră pentru șobolani, ca ei să nu poată transmite aftele. Eu și Hanna trebuie să rămânem treze, nu putem să-l pierdem pe tata brusc. Fasciculul de lumină îmi trece de la vârful picioarelor până sub gât și după un răstimp o ia din nou de jos.

— Accident de tractor sau căzut în puțul cu must de bălegar? Hanna se mută aproape de mine sub plapumă. Părul ei brunet miroase a nutreț. O clipă inspir adânc mirosul și mă gândesc la cât de des am afurisit vacile, dar acum, că sunt pe punctul de a fi măcelărite, nu îmi doresc nimic mai mult decât ca ele să rămână cu noi, ca în ogradă să nu fie vreodată atât de liniște încât să nu putem decât să ne amintim zgomotul, încât doar ciorile să mai fie cu ochii pe noi de pe streașină.

— Ești rece ca o pâine congelată, zice Hanna. Își pune capul la subsuoara mea. Nu intră în joc. Poate se teme că, dacă rostește cu voce tare, se și întâmplă de-adevăratelea. Că, așa cum la concursul *Lingo* putem adesea să prezicem cine primește bila verde, tot așa putem prezice și moartea.

— Mai bine o pâine congelată decât o pungă de păstăi dezghețate, zic eu și râdem pe înfundate cu plapuma trasă peste cap, ca să n-o trezim pe mama. După care îmi mut mâna de pe gât pe ceafa Hannei. E caldă la atingere. Îi simt vertebrele cervicale prin piele. Mai degrabă tu ai grosimea perfectă, nu eu, soțioaro.

— Pentru ce, soțiorule? îmi face Hanna jocul.

— Pentru salvare. Hanna îmi împinge mâna. Pentru salvare nu ai nevoie de grosimea perfectă, tocmai lipsa perfecțiunii e ceea ce ne face fragile și e motivul pentru care trebuie să fim salvate.

— Noi suntem fragile?

— Fragile ca un firicel de pai, zice Hanna. Brusc îmi dau seama ce se petrece, par să se alinieze toate lucrurile întâmplate în ultimul timp, toate dățile în care am fost fragile, și zic:

— Asta iar e una din plăgile din Exod, n-are cum altfel. Doar că la noi se amestecă. Înțelegi tu?

— Cum adică?

— Păi ție ți-a curs sânge din nas și de aia apa s-a prefăcut în sânge, am avut migrația broaștelor, păduchi la școală, moartea întâiului născut, tăuni în jurul movilei de bălegar, o lăcustă strivită sub cizmele lui Obbe, bube pe limba mea de la oul prăjit și ploi cu grindină.

— Și crezi că de asta se abate acum ciuma peste bovine? întreabă Hanna cu o față speriată. Și-a pus mâna la inimă, chiar pe locul unde sunt urechile păpușii Barbie, de parcă n-ar avea voie să audă ce discutăm noi aici. Eu dau încet din cap. După asta ne mai paște doar una, îmi spun, și e cea mai gravă: întunericul, întunecimea totală, ziua înveșmântată pe vecie în paltonul de duminică al lui tata. N-o zic cu voce tare, dar știm amândouă că sunt doi oameni în casa asta care tânjesc constant după partea cealaltă, care vor să traverseze lacul și care pentru asta vor să aducă jertfe: de la gume Fireball până la animale moarte. Apoi auzim motorul tractorului oprindu-se. Aprind globul pământesc de pe noptieră ca să preîntâmpin întunericul ce se lasă subit acum că farurile tractorului nu îmi mai luminează camera. Tata a terminat de împrăștiat bălegarul. Îl și văd în fața ochilor cum stă în salopeta lui privind de la distanță ferma unde doar în tindă mai arde o luminiță, geamul oval, luminat, de parcă luna, pe jumătate beată, s-a prăvălit în jos vreo câțiva metri. Atunci când se uită la fermă, vede trei generații de fermieri. A fost a bunicului Mulder, care și el a preluat-o de la tatăl lui. După moartea bunicului, multe dintre vacile sale au mai trăit niște ani buni. Așa că tata ne spunea deseori povestea despre cum și una dintre vacile bunicului a avut febră aftoasă și cum animalul nu voia să bea: „Atunci, a cumpărat un butoiaș de hering și l-a golit în gura vacii bolnave. Animalul nu doar că a dat la vale niște proteine, dar i s-a făcut și foarte sete, așa că și-a învins durerea provocată de afte și a început iar să bea“. Mie continua să mi se pară o poveste frumoasă. Acum aftele nu mai pot fi combătute cu hering, iar vacile bunicului vor fi și ele măcelărite. Întreaga existență a lui tata îi e răpită dintr-un singur foc. Așa trebuie că se simte pentru el, ca moartea lui Tiesje, dar înmulțită cu numărul vacilor, înmulțită cu o sută optzeci. Cunoaște fiecare vacă și fiecare vițel în parte. Hanna își scoate fața de la gâtul meu, pielea lipicioasă i se dezlipește lent de a mea, rămâne-n urmă un

strat de vaselină de parcă ar fi vreun corp ceresc de pe tavanul meu, care din când în când mai cade şi din cauza căruia nu mai pot născoci dorinţe, pentru că bolta cerească nu e vreo fântână a dorinţelor, ci o groapă comună: fiecare stea e un copil mort, iar cea mai frumoasă stea e Matthies — aşa ne-a învăţat mama. De aceea mă temeam uneori că într-o bună zi el va cădea şi va ateriza în grădina altcuiva şi că noi nu vom observa: se întâmpla atât de des să fie mai puţine stele pe cer, niciun motiv de îngrijorare.

— Noi trebuie să scăpăm turma, zice Hanna.

— Exact.

— Păi şi atunci când, când trecem pe partea cealaltă? Surioara mea pare nerăbdătoare. Nu se pricepe la aşteptat, tot ce vrea ea trebuie să se întâmple acum. Eu sunt mai chibzuită, de aceea multe lucruri îmi scapă, pentru că uneori şi lucrurile pot fi nerăbdătoare.

— Vorbeşti frumos, dar e mai mult gura de tine. Eu îi promit Hannei că îmi voi lua revanşa şi spun:

— Când şoarecii-mi ies din casă, joacă dragostea pe masă.

— E şi asta o plagă? Şoarecii?

— Nu, asta e de protecţie în caz că se întoarce şeful acasă.

— Dragostea ce e? Eu stau puţin pe gânduri, după care spun:

— E ca lichiorul de ouă al bunicii din partea mai credincioasă a familiei, care era grosuţ şi galben-auriu: ca să-i dai gust bun, e important să amesteci toate ingredientele în ordinea potrivită şi în cantităţile potrivite.

— Lichiorul de ouă e scârbos, zice Hanna.

— Pentru că mai trebuie să înveţi să-ţi placă. Nici dragostea nu-ţi place imediat, şi gustul ei devine din ce în ce mai bun şi mai dulce. Hanna se încolăţăceşte scurt în jurul meu, mă ţine strâns, ca pe păpuşi, de subsuori. Tata şi mama nu se giugiulesc niciodată, asta sigur trebuie să fie din cauză că ceva din secretele tale rămâne încleiat de celălalt, lipicios ca vaselina. De asta nici eu nu îmbrăţişez vreodată din proprie iniţiativă: nu ştiu ce secret vreau să dau mai departe.

18

Saboții din lemn ai lui tata sunt așezaţi lângă rogojină și au botoșei albaștri, din plastic, în jurul boturilor tari, ca să prevină alte contaminări. Cel mai tare aș vrea să-mi strâng și eu un botoșel în jurul feţei, ca fiecare respirație să rămână a mea. În aceiași saboți mă duc la movila de bălegar ca să golesc coșulețul cu coji, răstorn cojile pe excrementele de vacă albite de rouă și deodată realizez că poate ăsta e ultimul munte de rahat de vacă pe care-l voi vedea pentru o vreme. La fel ca sunetul mugetului dis-de-dimineaţă, al rezervorului de lapte care pornește funcția de răcire, a malaxorului de furaje, uguitul guguștiucilor care vin la nutrețul de porumb și își fac cuiburi pe creasta grajdului, tot așa se va disipa totul în cele din urmă, până se va fi transformat doar în ceva ce nu mai evocăm decât la zilele de naștere sau noaptea, atunci când nu putem adormi, și totul se va goli: grajdurile, șura pentru caşcaval, silozurile de nutreţ, inimile noastre. O dâră de lapte se prelinge de la rezervorul de lapte înspre puțul din mijlocul curţii: tata a

dat drumul la robinet. Laptele nu mai poate fi vândut, dar tata continuă să mulgă vacile de parcă nimic n-ar fi pe cale să se-ntâmple, le fixează între bare și lipește pe ugere capetele de muls, după care ia niște chiloți vechi de-ai mei dați cu puțină alifie de ugere și le șterge ca să rămână frumoase, curate. Adesea îmi era rușine când, fără nicio jenă, tata ștergea ugerele sau capetele de muls cu chiloții mei jerpeliți — dar noaptea mă mai gândeam uneori la partea dintre picioare care ajunsese în atâtea mâini străine, de la Obbe și până la nea Janssen, și că în felul acela ei mă atingeau pe mine cu crăpăturile și bătăturile din palmele lor. Din când în când se mai rătăcea printre vaci câte o pereche de chiloți, care în cele din urmă era călcată-n picioare printre grilaje. Tata le numea cârpe de ugere, nici nu mai vedea că fuseseră chiloți.

Sâmbăta, mama spăla și întindea cârpele de ugere la uscat, pe sârmă de rufe. Râcâi cu unghia un cotor rămas în coșulețul cu coji și-l văd din colțul ochiului pe veterinar, stând pe vine lângă un iglu pentru viței. Bagă o seringă într-o sticluță de antibiotice și înfige acul în ceafa viticii. Vițica are diaree, caca galben-mustar a țâșnit pe pereții igluului, picioarele îi tremură în vânt ca niște vărguțe. Chiar și acum, duminica, veterinarul e la noi; dar dacă am fi fost noi cei întinși pe covorașul din baie în fundul gol, cu un termometru în anus, lucrurile ar fi fost amânate până luni. Atunci mama ar fi cântat cântecelul lui Kortjakje, care nu era niciodată bolnavă duminica. Iar eu îmi spuneam: Kortjakje e o lașă: la școală nu poate merge, dar la biserică, da, așa mai zic și eu. Abia când am trecut la gimnaziu am înțeles: Kortjakje se temea de tot ceea ce nu cunoștea. Oare râdeau copiii de ea? Oare și pe ea, la fel ca și pe mine, o apuca durerea de burtă atunci când apărea la orizont curtea școlii, când erau anunțate excursii cu școala și urmau să meargă cu ei și toți germenii patogeni? Rupea și ea mentosane de marginea mesei ca să nu i se facă greață? De fapt, Kortjakje nu era decât o biată fetiță. Cu fiecare pas pe care-l fac, botoșeii foșnesc. Tata a zis odată: „Moartea vine întotdeauna în saboți de lemn“. Eu n-am înțeles. De ce nu pe patine sau în tenișI? Acum înțeleg: în cele mai multe cazuri, moartea își anunță prezența, dar noi suntem cei care adesea nu vrem să o vedem sau să o auzim. Așa cum am știut că gheața încă era prea subțire în multe locuri și tot așa cum știm că febra aftoasă nu ne va ocoli satul. Mă refugiez în șura iepurilor, acolo unde sunt ferită de toate bolile și împing frunzele de morcov fleșcăite prin plasa de sârmă. O clipă mă gândesc la

vertebrele cervicale ale unui iepure. Dacă ar trosni atunci când i-ai suci capul. E sinistru gândul că în cea mai mare parte avem moartea celuilalt în mâinile noastre, chiar și în cele încă mici, cum sunt ale mele — la fel ca mistriile cu care poți și să zidești, dar și să tai chestii la comandă cu partea tăioasă. Scot hrănitoarea de pe suporturile din lemn, îmi las mâna să coboare pe blană, îl mângâi pe Dieuwertje și-i culc urechile, marginile lor sunt tari din cauza cartilajului. Închid ochii o clipită și mă gândesc la doamna buclată de la *Buletinul de știri despre Moș Nicolae*. La privirea ei alarmată atunci când ajutoarele moșului dispăruseră din nou fără urmă și toată lumea se trezea cu papucii goi lângă soba pe lemn și cu morcovii fleșcăiți de la căldura de lângă ei, la cojițele portocalii zbârcite. Și la bezelele care erau pe masă, lângă ea, mă mai gândesc, la păpușelele din turtă dulce și la cum mai visam uneori cu ochii deschiși că eram o păpușă din asta de turtă dulce și că puteam fi atât de aproape de ea, mai aproape decât de oricine. Că ea ar zice: „Jas, lucrurile se fac mari și iar mici, dar omul mereu își păstrează lungimea“. Cum m-ar liniști ea, pentru că eu singură n-o mai pot face. Atunci când deschid ochii din nou, iau urechea dreaptă a iepurelui între degete — e țeapănă și tare la atingere. După care pipăi locul dintre picioarele din spate ale lui Dieuw- ertje. Vine de la sine, la fel ca, mai demult, la îngerașii din porțelan. În momentul acela intră veterinarul. Îmi trag rapid mâna și aplec capul ca să fixez hrănitoarea la loc pe suport. Când te înroșești, fața îți cântărește mai mult, pentru că rușinea are o masă mai mare.

— Toate au febră, unele au și patrușdouă de grade, zice el. Veterinarul se spală pe mâini cu un calup de săpun de rufe, în butoiul cu apă. Pe partea de dinăuntru a butoiului s-au format alge. E cazul să-l curăț cu peria. Mă uit peste marginea butoiului. Mi se întoarce stomacul pe dos când văd spuma care se formează de la calup, iar când pun mâna pe burtă îmi simt mațele umflate, parcă ar fi cârnăciorii cu fenicul de la măcelar, pe care nu-i digeri și pace. Veterinarul pune calupul de săpun între castronelele pentru mâncare care sunt din piatră și sunt așezate pe o măsuță de lemn. Au fost ale iepurilor de dinainte, care majoritatea au murit de bătrânețe. Tata i-a îngropat cu un hârleț pe cea mai din spate bucată de pajiște, în locul în care n-avem niciodată voie să ne jucăm. Câteodată îmi fac griji pentru iepurii care zac acolo. Poate că molarii lor continuă să crească mult și bine după

moarte, le ies din pământ şi nici nu ştii cum se poate agăţa o vacă în ei sau, şi mai rău, tata. De aceea îi dau eu multe frunze lui Dieuwertje şi culeg şi grămezi de iarbă pentru el, ca să nu-i crească dinţii la nesfârşit şi să aibă ce roade.

— De ce nu se pot face bine? Doar şi copiii se fac bine dacă au febră, nu? Veterinarul îşi şterge mâinile ude cu un prosop de bucătărie vechi şi-l atârnă la loc în cârligul din peretele şurei.

— E prea contagioasă şi nu mai e voie să vinzi carne sau lapte. Deci ieşi doar în pierdere. Eu dau din cap, chiar dacă nu înţeleg. Acum pierderea noastră e mai mare, nu? Toate corpurile alea aburinde pe care le iubim atât de mult vor fi omorâte acuşi. E fix ca şi cu evreii, numai că pe ei oamenii îi urau şi atunci moartea e mai îngrozitoare decât atunci când te trage mormântul din iubire şi neputinţă. Veterinarul întoarce o găleată pentru nutreţ cu susul în jos şi se aşază pe ea. Cârlionţii lui negri îi atârnă de-a lungul capului ca nişte confetti în formă de serpentine. Mă simt lungă cât o prăjină acum că mă înalţ deasupra lui. Şi aşa îmi e greu să ştiu cum trebuie să mă descurc cu centimetrii care se vor adăuga, cărora li se ţine evidenţa doar în oracole. Înainte făceam asta şi pe tocul uşii. Tata îşi lua atunci metrul de tâmplărie şi un creion şi cresta o liniuţă în lemn, în locul în care ţi se termina capul. După ce Matthies nu s-a mai întors, tata a dat tocul uşii cu vopsea verde-măslinie. Acelaşi verde ca cel de pe obloanele de la geamurile din tindă, care în ultima vreme erau tot timpul închise: nimeni nu trebuie să vadă cum creştem noi.

— E o chestiune tristă. Oftând, veterinarul îşi întoarce palmele-n sus. Pe interiorul lor se văd băşicile. Sunt întocmai pernuţelor de aer de la plicurile în care tata mai trimitea din când în când eprubete cu spermă de taur şi care uneori, încă călduţe, erau puse pe blatul mesei, printre chestiile pentru micul dejun. Iarna mi le ţineam lipite de obraz când abia ce mă ridicasem din pat şi frigul de pe podea îmi ajungea la obraji prin degetele de la picioare — iar pe fundal o auzeam pe mama stupind pe gemuleţele sobei pe lemn, ca mai apoi să le frece cu hârtie de bucătărie. De fiecare dată făcea asta înainte de a-l lăsa pe tata să bage înăuntru surcelele pe care le aprindea cu nişte ziare vechi. După părerea ei, simţeai mai multă căldură dacă se vedeau flăcările încăierându-se pe o surcică. Mamei i se părea scârbos că eu îmi lipeam eprubetele de obraji. A zis că viţeii de acolo fuseseră plămădiţi, aşa cum

face bunica lumânări noi din ceara arsă pe care toată lumea din sat o păstrează pentru ea. Dar substanța din eprubete era albicioasă, uneori apoasă, alteori, dimpotrivă, foarte groasă. O dată, am luat pe furiș o eprubetă la mine în cameră. Hanna a ținut morțiș să desfacem căpăcelul de îndată ce se răcea și nu ne mai puteam încălzi cu ea. Când eprubeta s-a făcut la fel de rece precum corpurile noastre, fiecare dintre noi și-a înmuiat în ea degetul mic, pe care, după numărătoarea inversă de la trei, ni l-am băgat în gură. Avea un gust dulceag și sărat. În orele serii ne imaginam că ieșeau viței din noi, până când ne-a înflorit în minte planul cu salvatorul și ne-am simțit mai mari decât oricând: aveam să ne facem fluide în mâinile salvatorilor, la fel de fluide ca sămânța din eprubete.

— Te simți bine în geacă? Durează ceva până pot da un răspuns. Rămăsesem cu gândul la bășicile din palma lui.

— Da, foarte bine.

— Nu-ți e prea cald?

— Nu-mi e prea cald.

— Râd copiii de tine din cauza ei? Eu ridic din umeri. Sunt bună la inventat răspunsuri, dar nu la fel de bună la rostitul lor. Fiecare răspuns dă naștere unei constatări. Mie nu-mi plac constatările. Sunt la fel de persistente ca atunci când îți cade pe haine o pensulă de bucătărie cu un strat de ceară pentru uns caşcavalul. Mai-mai că nu iese la spălat. Veterinarul zâmbește. Abia acum observ că are cele mai late nări pe care le-am văzut vreodată — asta sigur înseamnă că se scobește des în nas. Asta creează o legătură de care n-am voie să uit. În jurul gâtului îi atârnă un stetoscop. O clipă îmi imaginez cum metalul rece stă pe pieptul meu și cum el ascultă tot ceea ce se mișcă și se schimbă în mine, cum își încruntă fruntea a îngrijorare și cum își bagă degetul mare și arătătorul între fălcile mele ca să mă hrănească, fix ca pe vițel. M-ar încălzi sub halatul lui verde.

— Ți-e dor de fratele tău? întreabă brusc. Își pune mâna de jur împrejurul gambei mele, mă ciupește încetișor. Poate mă pipăie ca să vadă dacă sunt și eu bolnavă: după cât de cărnoase le sunt picioarele se cunoaște cât de sănătoși sunt viței. Își freacă ușor mâna încoace și încolo, ceea ce-mi face pielea să se-nfierbânte sub materialul blugilor, iar căldura să mi se împrăștie în corp precum gândul la venirea acasă și la laptele cu ciocolată dintr-o zi friguroasă de iarnă, un gând care, odată

ajunsă acasă, devine ceva mai puţin cald. Mă holbez la unghiile lui tăiate frumos. Pe inelar se vede urma unui inel, mai deschisă la culoare decât pielea din jur. Iubiţii rămân mereu la vedere în inima ta sau sub piele, la fel ca pieptul meu care pare să se despice atunci când mama mă întreabă de la marginea patului, cu un glăscior de porţelan, dac-o iubesc, iar eu răspund: „De la iad şi pân' la cer". Uneori îmi aud pieptul trosnind şi atunci mă tem că-n cele din urmă se va despica de adevăratelea.

— Mi-e dor de el, da, şoptesc eu. E pentru prima dată când cineva mă întreabă dacă mi-e dor de Matthies. Nu mă mângâie pe creştet, nu mă trage de fălci, ci mă întreabă. Nu cum le e lui tata şi lui mama, cum le e vacilor, ci cum îţi e ţie. Mă holbez la încălţările mele. Dorul e ca trecutul cu maşina peste nutreţ: punem cauciucuri mari în jurul prelatei întinse peste morman, o acoperim şi în fiecare zi tăiem de acolo un strat, ca după aceea să reînnoim din nou mormanul. În fiecare an, o luăm de la capăt. Când îl privesc pe veterinar, pare deodată posomorât, aşa cum arată şi mama adesea, de parcă toată ziua are pe cap un pahar cu apă pe care trebuie să-l ducă pe partea cealaltă fără să-l verse. De aceea spun:

— Dar îmi merge atât de bine, încât pot să spun că sunt norocoasă şi Îl slăvesc pe Domnul până când genunchii blugilor îmi sunt înlocuiţi de petice cu figurine desenate. Veterinarul râde.

— Ştii că tu eşti cea mai frumoasă fată pe care am văzut-o vreodată?

Simt cum mi se înroşesc obrajii, ca cerculeţele de după întrebările cu răspuns multiplu. Nu ştiu câte fete a văzut el la viaţa lui, dar tot mă simt nespus de flatată. Cineva mă crede frumoasă. Chiar şi în geaca mea decolorată, care începe să se destrame la tiv. Nu ştiu ce să răspund. Întrebările cu răspuns multiplu se dau adesea ca să te păcălească, după părerea doamnei învăţătoare, pentru că toate conţin o parte din realitate şi în acelaşi timp o minciună. Veterinarul îşi doseşte stetoscopul sub tricou. Înainte să iasă, îmi face cu ochiul.

— Dă-mi pace, mai zice mama uneori atunci când îi face tata aşa. Ea o spune pe un ton nervos, pentru că pacea a murit demult, şi, cu toate astea, în piept mă mistuie altceva decât în inimă, care adesea îmi arde ca o flacără pe rug.

19

Noi creştem mari cu Cuvântul Domnului, dar cuvintele lipsesc din ce în ce mai des la fermă. Aşa se face că deja e demult trecut de ora cafelei şi noi stăm în continuare în bucătărie fără să scoatem o vorbă, iar capetele noastre răspund afirmativ întrebărilor nepuse şi veterinarul stă în locul lui tata în capul mesei, faţă în faţă cu mama. El cafeaua şi-o bea neagră, eu limonada, închisă la culoare. Ca în fiecare zi la amiază, înainte de ora de masă a vacilor, tata a plecat cu bicicleta la lac să vadă dacă nu i-a scăpat ceva din vedere; are un cârlig de rufe albastru la cracul stâng, ca să nu i se prindă în spiţe. Lui tata îi scapă multe din vedere. El priveşte mai mult în pământ sau la cer decât la lucrurile care-i sunt la nivelul ochilor. La înălţimea mea, acum sunt fix între şi trebuie să mă fac ori mai mare, ori mai mică ca să fiu văzută de el. În unele zile îl urmăresc cu privirea de la geamul din bucătărie până când nu mai e decât un punctuleţ negru pe dig, o pasăre care a căzut din stol. În primele săptămâni după moartea fratelui meu încă mai aşteptam ca el, înţepenit de frig, ce-i drept, să fie adus înapoi pe portbagajul de la bicicleta lui tata. Că, până la urmă, totul avea să fie bine. Acum ştiu că tata se întoarce mereu cu portbagajul gol şi că Matthies nu va veni înapoi, la fel cum nici Iisus nu se coboară în jos pe un nor. La masă se aşterne tăcerea. Oricum se vorbeşte tot mai puţin şi de aceea majoritatea conversaţiilor se petrec doar în mintea mea. Port atunci conversaţii lungi cu evreii din beci şi îi întreb cum ar descrie starea de spirit a lui mama, dacă ei au mai văzut-o cumva mâncând în

ultima vreme şi dacă ei cred că şi ea, la fel ca broaştele mele, care, orice le-ai face, tot nu vor să se împerecheze, se va prăbuşi într-o bună zi, moartă. Îmi imaginez atunci o masă aranjată în mijlocul beciului, printre rafturile cu pungi de făină şi borcane de castraveţi muraţi, cu alunele preferate ale lui mama, în conservele acelea uleioase de la Duyvis. Doar alunele întregi, jumătăţile i se par mai puţin bune, pe alea i le lasă mereu lui tata, îl doare pe el în cot dacă sunt întregi sau pe jumătate. Şi poartă acolo rochia ei preferată: una bleumarin cu margarete pe ea. Îi rog pe evrei să-i recite Cântarea Cântărilor, pentru că mamei i se pare atât de frumoasă, să aibă grijă de ea la bine şi la rău. Discuţiile despre tata sunt altfel. Acelea sunt deseori despre banii lui puşi la păstrare. Atunci sper ca noua lui soţie să-l contrazică mai des, să îndrăznească cineva să i se împotrivească, să se îndoiască de el aşa cum ne mai îndoim noi uneori de Dumnezeu şi că e o diferenţă între ei, că nici măcar cei mai buni prieteni de suflet nu vorbesc cu aceeaşi gură, deci nici tata şi Dumnezeu. Uneori chiar sper ca cineva să se enerveze pe el şi să spună: „Ai urechile pline de sfeclă furajeră, nu te auzi decât pe tine însuţi, iar braţul acela care e aşa slobod trebuie restaurat, balamalele n-au ce căuta acolo“. Ar fi frumos să fie aşa. Obbe îşi scoate limba la mine. Când mă uit la el, îşi scoate tot mai des limba maronie de la biscuiţii şpriţaţi cu ciocolată pe care i-am primit odată cu limonada. Eu mi l-am despărţit pe al meu ca să pot răzui întâi crema albă, cu dinţii. Abia când îmi face veterinarul cu ochiul observ că ochii mei sunt plini de lacrimi. În ora de ştiinţe ale naturii mă gândesc la Neil Armstrong, primul om pe lună, la cum trebuie să se fi simţit luna când pentru întâia oară în existenţa ei cineva s-a sinchisit să se apropie de ea. Poate că veterinarul e şi el astronaut şi în sfârşit se va sinchisi cineva să verifice câtă viaţă mai sălăşluieşte în mine. Trag nădejde la o discuţie bună. Atâta doar că nu ştiu ce condiţii trebuie să îndeplinească o discuţie bună — va conţine oricum cuvântul „bun“, asta mi se pare că e limpede. Şi să nu uit să privesc îndelung în ochii celuilalt, pentru că cine se uită mult în altă parte are un secret de păstrat, iar secretele întotdeauna sunt ascunse în punga resigilabilă a minţii, ca nişte pachetele de carne tocată din congelator: de îndată ce le scoţi de acolo şi nu faci nimic cu ele, se strică.

— Pe toate animalele astea le-a apucat cufureala, ar fi bine să se oprească aici nebunia, zice veterinarul într-o încercare de a rupe

tăcerea. Mama şi-a strâns mâinile pumn. Zac pe blatul mesei ca nişte arici făcuţi ghem. Hannei i-am spus că sunt în hibernare şi că în curând cu siguranţă vor urmări din nou nervurile maxilarelor noastre, aşa cum făcea uneori cu arătătorul, ca după aceea să ne frece laptele întărit din colţurile gurilor. După care se deschide uşa din hol şi tata intră în bucătărie, îşi descheie fermoarul de la gulerul puloverului marinăresc şi aruncă o pungă de pâine congelată pe blat. Se postează lângă masă şi îşi mănâncă cu îmbucături mari biscuitul şpriţat cu ciocolată.

— Mâine vin ăştia pe la ora cafelei, zice veterinarul. Tata bate cu pumnul în masă. Biscuitul mamei sare puţin în sus, iar ea pune mâna protector în jurul lui: of, dac-aş fi fost şi eu un biscuit, aş fi încăput perfect în căuşul palmei ei.

— Ce am făcut să meritătm asta? întreabă mama. Îşi dă scaunul în spate şi se duce la blat. Tata se ciupeşte de septul nasului, ţine degetele ca o clemă pentru pâine, ca să nu înceapă să plângă şi să se deshidrateze.

— Valea sus! Acum! doar atât ne zice. Obbe ne face semn spre pod. Îl urmăm în camera lui; draperiile încă sunt închise ermetic. La sfârşitul lecţiei de ştiinţe ale naturii, doamna învăţătoare ne-a zis în după-amiaza asta că, dacă respiri pe nas, totul e filtrat de perişorii din nas. Dacă respiri pe gură, atunci totul intră instant în tine, bolile nu sunt oprite. Belle a început să tragă zgomotos aer pe gură şi i-a activat pe hazliii clasei. Eu doar am privit-o cu teamă: dacă Belle s-ar îmbolnăvi, asta ar însemna sfârşitul prieteniei noastre. Eu respir acum doar pe nas, îmi ţin buzele lipite strâns, le desfac doar ca să spun ceva, chiar dacă asta se întâmplă din an în Paşti.

— Hanna, trebuie să-ţi laşi pantalonii în jos.

— De ce? întreb eu.

— Pentru că e de o importanţă vitală.

— Are tata nevoie de mai mulţi chiloţi pentru vaci? Mă gândesc la ai mei. Poate că a dat mama peste chiloţii de sub patul meu şi a văzut că s-au întărit şi îngălbenit de la pipi uscat. Obbe ridică din sprâncene, de parcă eu aş fi aia care pune întrebările ciudate. După care scutură din cap.

— Am eu o idee tare.

— Nu e iar ceva cu moartea? întreabă Hanna.

— Nu. Nimic cu moartea. E un joculeț. Hanna dă din cap cu entuziasm. Îi plac joculeţele. Deseori joacă Monopoly singură, pe mocheta din tindă.

— Aşa că trebuie să-ţi dai jos chiloţii şi să te întinzi pe pat. Înainte ca eu să pot întreba ce are de gând, Hanna are deja pantalonii daţi jos şi chiloţii în vine. Mă uit la crăpătura mică dintre picioarele ei. Nu arată ca eclerul cu vanilie despre care vorbea Obbe. Mai mult ca limaxul pe care l-a despicat Obbe odată cu un briceag în spatele trăgătorului de cizme şi din care a ieşit ceva vâscos. El se aşază pe pat, lângă Hanna.

— Acum închide ochii şi desfă picioarele.

— Trişezi, zic eu.

— Ba nu, spune Hanna.

— Ţi-am văzut genele tremurând.

— De la curent, zice Hanna. Ca să mă asigur, îi acopăr ochii cu mâna, îi simt genele gâdilându-mă în palmă şi privesc cum Obbe ia o doză de Cola şi începe să o agite frenetic dintr-o parte în alta. După care ţine doza în dreptul crăpăturii, îi desface picioarele şi le împinge cât mai depărtate posibil, aşa că pot să-i văd carnea rozie. El mai agită de câteva ori doza şi o ţine dup-aia cât se poate de aproape de deschizătură. Trage brusc de cheiţa dozei, iar Cola ţâşneşte în carne cu un jet drept. Hanna îşi zdruncină o clipă şoldurile, scoate un ţipăt. Dar ceea ce văd în ochii ei atunci când îmi retrag mâna speriată nu cunosc. Nu e durere, mai degrabă o privire paşnică. Chicoteşte. Obbe agită o a doua doză şi repetă procedura. Ochii Hannei se măresc, buzele ei apasă umede în palma mea, geme încetişor.

— Te doare?

— Nu, e plăcut. După care Obbe rupe cheiţa uneia dintre doze şi o pune în jurul ţâmburucului roziu care se iveşte din crăpătură. O hâţână scurt ca şi cum ar vrea să o desfacă ca pe o doză de Cola. Hanna geme acum mai tare şi se zvârcoleşte deasupra plăpumii.

— Încetează, Obbe, îi faci rău! zic eu. Transpirată şi udă de la suc, surioara mea zace pe pernă. Obbe asudă şi el. Ridică de pe jos dozele de Cola pe jumătate goale şi îmi întinde mie una. Sorb lacom din ea şi văd peste marginea dozei cum Hanna vrea să-şi tragă la loc chiloţii.

— Stai aşa, zice Obbe, trebuie să mai păstrezi ceva pentru noi. Îşi ia coşul de gunoi de sub birou, îl răstoarnă pe jos şi pescuieşte zeci de

cheițe de Cola de printre lucrările de control cu insuficient. După aceea, i le împinge Hannei înăuntru, una câte una.

— Altfel, tata și mama se prind că șutiți dozele, zice el. Hanna nu ripostează. Pare deodată altcineva. Mai-mai că pare ușurată, în timp ce noi am convenit odată că ne vom simți pe vecie împovărate, ca tata și mama să nu mai trebuiască să se simtă ei așa. O privesc mânioasă.

— Tata și mama nu te iubesc. Îmi iese pe gură fără să-mi dau seama. Ea scoate limba. Dar eu văd ușurarea retrăgându-i-se lent din ochi, pe măsură ce pupilele i se micșorează. Îmi pun rapid mâna pe umerii ei și-i spun că e o glumă. Cu toții vrem dragostea lui tata și a lui mama.

— Va trebui să aducem din ce în ce mai multe jertfe, zice Obbe. Se mută în fața calculatorului, care pornește zbârnâind. Nu știu ce jertfă am adus noi adineauri, dar nu îndrăznesc să întreb mai multe, de frica unei noi misiuni. Hanna se așază lângă el pe un scăunel pliabil. Se comportă amândoi de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic și poate că așa și e și mă îngrijorez eu inutil, așa cum mă îngrijorez și din cauza nopții care se lasă iar și iar: ăsta e mersul lucrurilor — oricât de frică mi-ar fi de întuneric, în cele din urmă se face din nou lumină, la fel ca acum; chiar dacă lumina asta e artificială, de la ecran, tot s-a risipit cea mai mare parte din întunecimea de adineauri. Culeg o cheiță de la doza de Cola uitată pe jos și mi-o bag în buzunarul de la geacă printre mustățile lui Dieuwertje și cioburile de la pușculița mea. Trebuie să avem grijă cu Hanna, acum la fiecare pas pe care-l face ne poate trăda, te pomenești că auzi zdrăngănitul cheițelor de Cola în corpul ei, la fel cum se întâmplă uneori să se rupă atunci când bei și să cadă în doză și să se audă la fiecare înghițitură. Mă uit la spatele fratelui și al surioarei mele. Observ dintr-odată că nu se mai aude fâlfâitul aripioarelor de fluturași în capacele din plastic de la brânza de vaci. O frază din Matei îmi vine în minte: „Dacă fratele tău păcătuiește împotriva ta, mustră-l doar între tine și el. Dacă te ascultă, l-ai câștigat pe fratele tău“. Eu și Obbe trebuie să avem urgent o discuție. Și, chiar dacă suntem mereu între șase ochi, trebuie să mă asigur că, pentru moment, cei ai Hannei sunt închiși.
După cină mă strecor rapid afară, calc peste panglicile roșii din fața grajdului și-mi țin mâna ca o mască din hârtie peste buze atunci când pășesc în grajd. Pentru că e interzis să se deschidă ușile sau geamurile, în grajd plutește un aer greu, de amoniac, amestecat cu mirosul de la

nutreț. Rânesc cu racleta grilajele din spatele vacilor și mut rahatul apos pe o movilă din mijloc, iar el se prelinge printre grilaje, îl aud căzând în beciul cu bălegar de sub grajd. Trebuie să ții racleta bine înclinată față de corpul tău, altfel se tot agață printre crăpături. Din când în când o mut mai înspre copite, în semn că trebuie să se urnească din loc vreo vacă. Uneori trebuie s-o faci mai cu forță, atunci când ele nu se sinchisesc. O iau prin spatele cirezii, spre vacile care nu dau lapte, ci stau și rumegă cumințI, de parcă prea puțin le-ar păsa că e ultima lor cină. O las pe Beatrix, o vacă neagră cu cap alb și pete maronii în jurul ochilor — toate vacile au ochi albaștri pentru că au un strat în plus care reflectă lumina — să mă lingă pe mână. Iarna fac la fel și cu viței, îi las să-mi țocăie degetele înghețate până mi le trag ca într-un vid, la fel ca durerea din pieptul meu. Așa că, de fiecare dată când aud sunetul țocăitului, îmi vine în minte povestea lui Obbe, care a zis că fiul lui nea Janssen și-a introdus acolo nu mâna, ci altceva, dar alea erau niște povești care, la fel ca mirosul mustului de excremente de la împrăștiatul bălegarului, o dată pe lună făceau înconjurul satului și la care era mai bine să strâmbi din nas. Mai las vaca să mă lingă puțin pe mână. Mai întâi trebuie să oferi încredere și abia dup-aia să lovești fără milă, așa mă învățase Obbe. Așa trebuie să-și fi format el colecția de fluturi. Las mâna să-mi alunece de pe cap pe șira spinării spre locul dintre osul de la șold și coadă. Lângă urechi le place bălțatelor cel mai mult să fie atinse. Cu o lanternă, eu mă caut în fiecare seară pe propriul corp după un astfel de locșor, dar nu găsesc nimic care să merite mângâiat, care să mă liniștească sau să-mi întețească respirația. Ca de la sine, mâna îmi alunecă de la osul de la șold înspre coadă. Îi văd gaura de caca ca o gură mică de bebeluș, hulpavă, deschizându-se și închizându-se. Pe negândite îmi împing arătătorul în gaura de caca a vacii: e cald și încăpător în ea. Dedesubt văd atârnând ceva ce într-adevăr arată ca eclerele cu vanilie de care zicea Obbe, dar ceva mai rozalii, cu un smoc de păr la capăt. Pe acolo, printre ele, mai simt o gaură, de data asta e strâmtă și moale. Asta sigur trebuie să fie păsărica vacii, îmi zic eu. Ea strânge instant din șolduri și-și trage coada aproape de trup, dă agitată cu copita în spate. Mă gândesc o clipă la Hanna și-mi mișc degetul înăuntru și-n afară tot mai repede, până începe să devină plictisitor. Cealaltă mână mi-o bag în buzunarul de la geacă și simt deodată spirala pentru cașcaval printre cioburile pușculiței, cheița de

la Cola și mustățile lui Dieuwertje. Uitasem că o luasem cu mine din șura pentru caşcaval. O scot din buzunar și o învârt de câteva ori în aer ca s-o pot privi pe toate părțile. Dintr-odată îmi vine o idee. Salvatorul trebuie pus la încercare, la fel cum scafandrii mai întâi trebuie să aibă o licență de scufundare. Ăsta va fi un test pentru veterinar, pentru că, dacă el poate salva o vacă de o spirală rătăcită, atunci poate salva și inima rătăcită a unei fete. Strâng din ochi în așteptarea durerii pe care trebuie că o simte Beatrix, după care înfig cu grijă spirala pentru caşcaval în gaura ei de caca, împing de fiecare dată cu și mai multă îndârjire, ca să i lărgească gaura mai mult și să ia forma spiralei, până când nu pot ajunge mai departe. Cu antebrațul în întregime în vacă, dau drumul la spirala pentru caşcaval și-mi trag înapoi antebrațul mânjit de rahat. Îi bat ușor peste coasta caldă, așa cum mi-a dat tata peste gambă când a terminat cu săpunul.

— S-a întâmplat ceva cu Beatrix, îi zic veterinarului după ce mi-am curățat mâna cu lichidul cu care clătește mama donițele și dup-aia îmi stropesc tălpile cizmelor cu furtunul și învârt robinetul să-l închid.

— Hai că mă duc să mă uit, zice el și intră în grajdul vacilor. Când se întoarce după câteva momente, nu văd nimic în privirea lui. Nicio încruntătură îngrijorată între ochi, nicio grimasă reprimată în jurul gurii.

— Deci? întreb eu.

— E de viță nobilă, să știi. Astea cum au o durere mică, repede se alintă. Nimic în neregulă, animalul e sănătos tun; și când te gândești că mâine tot îi vor face felul săracei dobitoace. Febra aia aftoasă e o atrocitate în ochii Domnului. Eu îi zâmbesc la fel cum zâmbește doamna de la emisiunea *Lingo* atunci când cineva ratează bila câștigătoare.

20

— Acum moare prima vacă, zice mama. Stă afară, la ușa grajdului, cu câte un termos în fiecare mână; pe unul e scris CEAI, cu marker permanent, iar pe celălalt CAFEA. La subraţ ține strâns un pachet de prăjiturele cu fondant roz. De parcă așa și-ar putea păstra echilibrul. Vocea îi sună răguşit. Păşesc în grajd urmând-o și, fix în momentul acela, primele vaci cad secerate pe grilaje, iar corpurile lor mătăhăloase sunt târâte pe jos de picioarele din spate, către elevatorul de vaci care le saltă ca pe un animal de pluș de la bâlci şi le dă drumul deasupra camionului. Două bovine stau sub periile rotative rumegând alene, cu nasurile acoperite de coji groase. Privesc febrile la suratele lor care cad din picioare sau alunecă și se prăbuşesc pe podeaua cu pavele din grajdul de muls. Unii viţei sunt încă în viaţă când îi bagă în maşina de cadavre. Alţii au parte de un asomator, cu care li se trage o capsă-n țeastă. Văicăreala și izbiturile de pereţii camionului îmi provoacă fisuri sub piele, iar corpul pare că-mi e într-o stare febrilă. Nu mai e de ajuns să-mi trag gulerul până sub nas, să rod șnururile de la geacă. Până și Máxima, Giuvaier și Bălţata sunt măcelărite fără pic de remuşcare. Cad din picioare, retezate, și duse-au fost, sunt îndoite ca nişte cutii goale de lapte și aruncate în container. Deodată îl aud pe tata urlând. Stă împreună cu Obbe în zona de hrană, printre bărbaţii în costume albastre cu verde, cu căști de baie și măști de protecție. Recită Psalmul 35 versul 1 din toţi rărunchii, până se transformă-n urlet, cu spume la colţurile gurii. „Apără-mă Tu, Doamne, de potrivnicii mei, luptă Tu cu cei ce se luptă cu mine! Ia pavăza și scutul și scoală-Te să-mi ajuți“. Saliva de pe obraz îi picură lent pe jos, în zona de hrană. Mă concentrez pe picături, pe durerea ce se prelinge din el precum mustul de bălegar și sângele din vacile moarte ce dă pe dinafară printre rosturile pavelelor

de la șanțul din grajd. Se amestecă cu laptele din rezervoare. Viței au fost măcelăriți deja în timpul zilei, mai devreme, ca să nu fie nevoiți să vadă cum mamele lor sunt ucise cu brutalitate. În semn de protest, Obbe a spânzurat în fața curții cel mai tânăr vițeluș, pe care l-a agățat de picior cu capul în jos de o creangă, cu limba ieșită afară. Fiecare țăran din sat și-a atârnat la drumul mare una dintre vacile moarte sau porcii morți. Unii dintre ei au doborât cu ferăstrăul și un copac și i-au pus trunchiul de-a curmezișul pe drumul polderului, ca să nu poată trece serviciul de evacuare pe acolo. După aceea, bărbatul în costumul alb care mai devreme împânzise ograda cu lădițele pentru șobolani le-a adunat de acolo și le-a depozitat cu grijă în dubița serviciului de evacuare; aceeași grijă lipsea acum, el arunca bobițele de otravă în containerul negru.

— Să nu ucizi! strigă tata. Stă lângă o vacă care fusese a bunicului, care acum e întinsă pe pământ, cu picioarele-n aer. Pe grilaje zac cozi rupte. Coarne. Jumătăți de copite.

— Ucigașilor! Hitler! adaugă Obbe. Eu mă gândesc la evrei, care tot la fel au ieșit în întâmpinarea sfârșitului lor, ca niște vaci hăituite, la Hitler, căruia îi era așa de teamă de boli, încât a ajuns să vadă omul ca pe o bacterie, ca pe ceva ce poate fi exterminat cu ușurință. Doamna învățătoare a spus în timpul lecției de istorie că Hitler a căzut prin gheață la patru ani și a fost salvat de un preot. Despre cum unii oameni pot cădea prin gheață și mai bine ar fi să nu fie salvați. M-am întrebat atunci de ce pe un ticălos ca Hitler au putut să-l salveze, dar pe fratele meu nu. De ce vacile trebuie să moară când ele n-au greșit cu nimic.

Și văd ura în ochii lui Obbe atunci când începe să dea într-unul din oamenii în costum. Nea Evertsen și nea Janssen, doi fermieri din sat, îl trag de salopetă îndărăt și încearcă să-l calmeze, dar el se smucește și iese în fugă din grajd, pe lângă mama, care în continuare stă pironită în ușa grajdului, cu două termosuri — dacă îi iau unul din mână, probabil se va prăbuși la pământ, tot atât de puternic precum vacile care nu dau lapte și cărora le-a venit acum rândul. Duhoarea morții mi se impregnează în laringe ca pudra de proteine încleiată, făcută boț. Încerc să o înghit, iar pe viței din colțul ochilor să-i dau la o parte ca pe niște tripși, clipind exact până când încep să pișt și nu pot scăpa de ei decât cu lacrimi. Fiecare pierdere cuprinde în ea însăși toate încercările anterioare de a ține în tine ceva ce vrei să păstrezi, dar de care tot

trebuie să te desprinzi. De la un săculeț cu arșice plin cu exemplare splendide și ichiuri prețioase și până la fratele meu. Ne găsim pe noi înșine în pierdere și suntem cine suntem: niște ființe vulnerabile ca puii golași de graur, care din când în când mai cad dezgoliți din cuiburile lor și speră că-i va ridica cineva la loc. Plâng pentru vaci, plâng pentru cei trei magi, din milă și apoi pentru sinele caraghios învăluit într-o geacă de angoasă, pentru ca astfel să îmi șterg iar lacrimile repede. Trebuie să îi spun lui Hanna că deocamdată n-avem cum să trecem pe partea cealaltă. Nu îi putem lăsa așa, în urmă, pe tata și pe mama. Ce-o să se aleagă de ei acum, că vacile în curând nu vor mai fi? Un pui de graur fără părinți știe un singur lucru sigur: nimeni nu-l va mai ridica vreodată ca să-l ducă înapoi în cuib. Îmi acopăr gura cu mâna împotriva duhorii și șoptesc întruna luând-o de la capăt: *Tata Mănâncă Varză-de-Bruxelles Marțea, Joia, Sâmbăta, Uneori și Noaptea.* Nu ajută, nu reușesc să mă calmez. Mă uit la tata, care are în mână o furcă pe care o îndreaptă din când în când, furios, spre bărbați. De-ar fi fost niște baloți de fân sau nutreț, îmi zic, atunci i-am putea ridica împreună și i-am putea strămuta sau i-am putea înfășura în plastic verde și împrăștia pe ogor de decor, ca apoi să-i lăsăm la uscat. Unul dintre bărbați, cel mai înalt din grup, e la ușa de la grajd lângă mama și mănâncă o prăjitură cu fondant roz; masca de protecție i se bălăngănește sub barbă ca un castronel pentru dat la rațe. El rade cu dinții din față stratul de fondant și abia dup-aia mănâncă prăjiturica, în timp ce-n jurul lui vacile se izbesc de pereți și li se trag cartușe în capete. Când scoate a doua prăjitură din ambalaj și îi îndepărtează meticulos stratul, fisurile de sub piele par să mi se facă și mai mari — așa trebuie că se simte omida care e pe punctul de a deveni fluture, dar care are ceva ce o tot împiedică, chiar dacă ea vede fisurile din jurul ei, lumina libertății care intră printre ele — iar inima mea începe să bată atât de aprig în spatele coastelor, încât pentru o clipă mă tem că toată lumea din sat o poate auzi, așa cum uneori mă tem și-n timpul nopții atunci când stau întinsă pe ursul meu și mă mișc până dincolo de întuneric. Cel mai mult mi-aș dori să urlu și să le dau bărbaților un picior în stomac sau să le leg două măști în fața ochilor ca să nu mai vadă vacile, ci doar bezna faptelor lor, iar faptele acelea negre și năclăite să continue să se lipească de ei la fiecare pas pe care-l mai fac. I-aș târî cu capetele lor afurisite prin grajdurile mânjite, ca să îi salt pe urmă de

picior cu elevatorul de vaci și să le dau drumul deasupra containerului. Tata lasă furca din mână și își ridică capul spre creasta grajdului, acolo unde, la fiecare bubuit, porumbeii își iau zborul. Penele lor sunt jigărite: pacea vine întotdeauna-n alb, acum e război. Și pentru o fracțiune de secundă sper ca tata să vină la mine, să mă tragă puternic înspre el, astfel încât capsele de la salopeta lui să mi se imprime în obraz, astfel încât să mă pot pierde pe mine în dorința de a-l apuca zdravăn, dar singura chestie în care mă pot pierde acum e pierderea în sine. Când ies din grajd, îl văd pe Obbe descotorosindu-se de salopeta lui de unică folosință. O azvârle în focul de protest care e clădit din stuf vechi și arde pe pajiște lângă movila de bălegar, având în jurul lui o mână de fermieri pierduți. De ne-am putea descotorosi tot așa de corpurile noastre, să ne eliberăm de pata care ne acoperă!

PARTEA A TREIA

1

Dintr-odată, Obbe își lipește gura de urechea mea și șoptește lent și răspicat:

— Fu-tu-i Dum-ne-ze-ii mă-sii. Prin crăpătura dintre draperii îi cade un fascicul de lumină pe frunte. Tăietura roșiatică de la izbituri s-a transformat într-o cicatrice; precum o cusătură din ciorapul meu, la fel și Obbe devine tot mai mult un obstacol, ceva ce nu-ți cade bine. Strâng tare din ochi și-i simt respirația caldă de pastă de dinți, simt cum, odată cu expresia interzisă pe care o rostește din nou, ea se pierde în străfundul timpanelor mele. Din fericire sunt doar pavilioanele urechilor mele, nu și cele ale lui tata și ale lui mama, pentru că e cea mai gravă înjurătură pe care nu doar o putem spune, ci și gândi și pe care

nimeni nu a pronunţat-o până acum la noi în fermă. Simt că mă întristez, dar mai mult pentru Dumnezeu decât pentru mine însămi, căci El n-are nicio vină pentru cum merg lucrurile aici în casă şi totuşi numele Lui este luat acum în deşert. Cu cât spune mai des înjurătura, cu atât mă ghemuiesc mai mult sub aşternut.

— Ai folosit parola pentru *The Sims*. Obbe stă pe jumătate aplecat peste mine, în pijamaua lui cu dungi. Şi-a pus mâinile de-o parte şi de alta a pernei mele.

— Doar o singură dată, îi spun eu cu voce scăzută.

— Minţi, omuleţii tăi nu mai trebuie să meargă niciodată la muncă pentru că sunt putred de bogaţi, trişezi. Trebuia să-mi ceri mai întâi voie mie, futu-i Dumnezeii mă-sii! Miros aftershave-ul lui tata: un amestec de scorţişoară şi nucă. Trebuie să-l mulţumesc pe Obbe la fel ca pe tata, îmi zic, şi, ca de la sine, mă întorc pe burtă, trag în jos de elasticul pantalonilor de la pijama şi de cel al chiloţilor, ca să-mi dezgolesc fesele. Obbe îşi retrage gura de la urechea mea şi spune:

— Ce faci?

— Bagă-ţi degetul în gaura mea de caca.

— Da' e scârbos!

— Şi tata face la fel, aşa o să pot într-o bună zi să fac iar caca. Pregăteşti tunelul, mai ştii cum făceam cândva ganguri pentru furnicile prinse în acvariul umplut cu nisip? Îl bagi doar un pic. Obbe îşi suflecă mânecile de la bluză, îmi desparte fesele cu grijă de parcă ar fi una dintre enciclopediile cu animale care sunt atât de valoroase pentru el, încât doar el are voie să le atingă şi-şi împinge arătătorul înăuntru ca şi cum ar indica un animal rar, un cacadu, de exemplu.

— Nu te doare?

— Nu, zic eu şi încerc să-mi stăvilesc lacrimile încleştându-mi maxilarele. Nu-i spun că de fapt se face cu săpun de rufe de la Sunlight, care la noi nu e niciodată folosit pentru rufe. Nu vreau să fac spume pe la gură cum au păţit unele dintre vacile cu febră aftoasă. Şi tata uită tot mai des, atunci nu mai vrea să înfigă în mine niciun steguleţ, fiindcă pentru el sunt deja teritoriu cucerit. Cineva trebuie să-i preia sarcina, ca să nu ajung la doctor sau să fiu evacuată ca vacile. Obbe îşi împinge degetul cât de adânc poate.

— Să nu te prind că tragi un pârţ, spune el. Când mă uit în spate văd că pantalonii lui de pijama stau încordaţi în jurul şliţului. Îmi

amintesc de data trecută, când puța lui a executat un truc și mă întreb câte degete grosime o fi având, dacă putem s-o îndesăm și pe ea acolo, ca să facem tunelul și mai mare. Dar nu pomenesc nimic despre asta, nu acum: punerea de întrebări naște așteptări și nu știu dacă le pot satisface. Când doamna învățătoare îmi pune o întrebare, gândurile par să-mi fie șterse cu bandă corectoare. Și n-ar fi bine să-l supăr pe Obbe și mai tare. Cum ar fi dacă tata și mama s-ar trezi de la înjurăturile lui? Obbe începe brusc să-și miște arătătorul tot mai rapid înainte și înapoi, ca și cum ar vrea să-i dea animalului rar din colecția lui câte un ghiont ca să se trezească la viață. Lent încep să-mi mișc șoldurile de sus în jos: vreau să fug, dar și să rămân. Vreau să mă scufund, dar și să continui să plutesc. În jurul meu se profilează un peisaj cu zăpadă.

— Știi câți ani poa' să trăiască țiparii?

— Nu, șoptesc eu. Nu există niciun motiv pentru care să șoptesc, dar vocea mi se înmoaie de la sine, ba chiar devin mai răgușită. Gura mi se umple de salivă. Mă gândesc scurt la broaștele mele râioase. Stau cățărate una pe cealaltă și-și spun „soțioară" și „soțior", limbile lor lungi se încolăcesc una în jurul celeilalte, de parcă ar lupta împotriva aceluiași muscoi imaginar. Broaștele au puță? Și oare o pot trage înapoi pe țeava mădularului, precum un taur, la fel cum revolverul din lemn al lui Obbe încape înapoi în toc?

— Pot să împlinească optzeșopt de ani și au trei dușmani: cormoranii, nematozii paraziți și pescarii. Brusc, Obbe își scoate degetul din gaura mea de caca. Peisajul cu zăpadă începe să se topească. Pe lângă ușurare, simt și o dezamăgire în piept, ca și cum m-ar împinge înapoi în capul meu negru ca tăciunele — o lanternă care bate pe tine ca să-ți dea șansa să fii în lumina reflectoarelor și apoi se stinge iar. Tot mai des evadez din fermă culcându-mă pe burtă și mișcându-mă cu partea dintre picioare de animăluțul meu de pluș făcând somiera să scârțâie, tot mai frenetic și mai frenetic până n-o mai aud, până mă descotorosesc de toată tensiunea zilei și nu mai aud decât țiuitul urechilor mele, iar marea e cu mult mai aproape decât pe timpul zilei.

— Mama și tata au patrușcinci de ani și n-au dușmani.

— Asta nu înseamnă nimic, răspund eu, în timp ce mă chinui să-mi ridic chiloții și pantalonii de pijama. Sper că tata nu e supărat că l-

am scutit de îndatorire, deşi el însuşi s-a lepădat de ea şi acum nu mă mai atinge deloc. Nu vreau să îi provoc şi mai multe neplăceri.

— Nu, asta nu înseamnă nimic, spune Obbe. Înghite de câteva ori cu zgomot. Se preface apoi că pe el nu-l afectează, că lui nu-i e frică că îi vom pierde pe ei înainte să ne pierdem pe noi înşine şi se uită cu o privire scârbită la arătătorul lui. Îl miroase puţin.

— Aşa miroase un secret, zice el.

— Scârbosule.

— Nu le spui nimic lui tata şi mama, altfel îl omor pe Dieuwertje şi-ţi scot geaca aia jegoasă de pe tine, futu-i Dumnezeii mă-sii. Obbe se dă de pe mine şi iese din camera mea cu paşi mari. Îl aud coborând pe scări, deschizând şi închizând dulăpioarele din bucătărie, trântindu-le. Acum, că nu mai sunt vacile, nu mai luăm micul dejun la ore fixe. Ba uneori nici nu avem mic dejun în casă, doar nişte biscuiţi uscaţi şi cereale Brinta. Tata uită să ia miercurea pâinea de la brutarul din sat. Sau brusc a început să-i fie frică de mucegai. Atunci trebuie să ne aliniem în faţa lui după-amiaza — el stă în fotoliul vechi de la fereastră picior peste picior, cu dreptul peste stângul, deşi mai degrabă i se potriveşte să-şi ţină picioarele larg desfăcute, şi are în mână stiloul albastru de la registrul de casă: noii viţei suntem noi, iar el ne consultă de eventuale boli — şi să-i arătăm spatele gol, care parcă ar fi fundul fursecurilor. Tata ne caută de pete albastre şi albe. „Promiteţi-mi că voi n-o să muriţi“, zice el şi noi atunci dăm din cap şi nu zicem nimic despre foamea din stomac şi că şi de la asta poţi muri. Deşi, fără excepţie, seara primim supă de perişoare la conservă şi tăiţei în plus, pe care mama îi fărâmiţează deasupra oalei. Astfel mai lasă impresia că ar fi gătit chiar ea. Câteva firicele de tăiţei zac precum nişte colaci de salvare în bolurile de supă decorate cu puişori. Mişc puţin din picioare sub plapuma cu dinozauri până nu mai sunt grele şi îşi recapătă greutatea normală, chiar dacă nu ştiu exact cum ar trebui să se simtă picioarele, probabil fără greutate, tot ce îţi aparţine e fără greutate, iar ce-ţi e străin se simte greu. Respiraţia de pastă de dinţi a lui Obbe amestecată cu înjurătura atârnă în preajma mea ca un cumpărător de lapte pisălog: ăştia nu se mulţumesc cu nimic şi intră pe tarlaua altuia de parcă ar fi a lor, cu capul ridicat. Azvârl plapuma de pe mine şi merg pe palier până în camera Hannei. Ea doarme la capătul holului, iar uşa camerei e mereu întredeschisă. Ţine morţiş ca lumina de pe palier să

rămână aprinsă. Crede că hoții se opresc la bec precum moliile și că de dimineață tata îi gonește afară. Deschid încetișor ușa. Surioara mea e trează deja și stă întinsă în pat, citind dintr-o carte ilustrată. Noi citim mult, ne plac eroii și-i luăm cu noi în cap, le continuăm acolo poveștile, dar de data asta ne distribuim pe noi înșine în rolul principal. Într-o zi voi deveni eroul mamei, astfel încât Hanna și cu mine să putem merge pe partea cealaltă cu inima împăcată. Atunci voi elibera și evreii, și broaștele râioase, iar lui tata îi cumpăr un grajd plin de bălțate nou-nouțe și înlătur atât toate frânghiile, cât și silozul cu nutreț. Fără înălțimi, fără tentații.

— Obbe a înjurat, a zis fdm, șoptesc eu și mă așez la capătul picioarelor, pe marginea patului. Hanna face ochi mari. Pune deoparte cartea ilustrată.

— Dacă aude tata… zice ea. Are puchi la ochi. Le-aș putea sălta cu degetul mic, așa cum Obbe și cu mine am scos odată un melc din căsuța lui cu un șpaclu și am întins animăluțul lipicios pe faianță.

— Știu. Trebuie să facem ceva.

— Poate ar trebui să-i spunem lui mama că Obbe e rău. Mai ții minte când nea Evertsen a vrut să scape de câinele lui? A zis că e un câine rău și după o săptămână i-au făcut injecția, spun eu.

— Dar Obbe nu e câine, tâmpito.

— Dar rău e.

— Da, dar trebuie să-i dăm ceva să stea liniștit, mai bine un os decât o injecție, spune Hanna.

— Și ce propui?

— Un animal.

— Viu sau mort?

— Mort. El asta vrea.

— Mi-e așa milă de săracele animale. Mai întâi o să vorbesc cu el, zic eu.

— Să nu-i spui prostii, că tocmai atunci o să-l superi. Și trebuie să avem o discuție despre Plan. Eu nu mai vreau să rămân aici. Mă gândesc la veterinar, la cum n-a reușit să găsească spirala pentru cașcaval și deci cum ar fi fost imposibil să-mi salveze mie inima. N-am spus nimic despre asta, existau lucruri mai importate acum. Din noptieră, Hanna a scos o pungă de gume Fireballs. Pe fața ambalajului e o păpușică din gura căreia ies flăcări. Rupe plasticul și-mi dă o bilă

roșie. O bag în gură și sug din ea. De îndată ce mă arde prea tare, o scot un pic din gură. Își tot schimbă culoarea, de la roșu la portocaliu și apoi la galben. — Când ajungem pe partea cealaltă și suntem salvate, am putea să ne deschidem o fabrică de Fireballs. Atunci o să facem în fiecare zi ture de bazin printre biluțele roșii, continuă Hanna. Își trece bila dintr-un obraz în celălalt obraz. Le cumpărăm de la magazinașul de dulciuri al lui Van Luik, pe strada Karnemelkseweg din fundul satului. Doamna care vinde dulciurile poartă mereu același sorț alb, soios și are părul negru, nepieptănat, cu fire care-i stau în toate părțile. Toți îi spun Vrăjitoarea. Circulă povești de groază despre ea. Belle spune că transformă toate pisicile maidaneze în bomboane de lemn dulce în formă de pisici și pe toți copiii care încearcă să fure în cubulețe de caramel. Cu toate astea, toți copiii din sat de la ea își cumpără dulciurile. De fapt, tata nu ne lasă să mergem acolo. „E o păgână deghizată în pioasă. O văd uneori duminica cum tunde gardul viu." O singură dată m-am furișat cu Belle prin spate și m-am uitat în grădină pe după gardul viu, care era atât de bogat că putea atinge stelele cu vârfurile. Am speriat-o spunând că Vrăjitoarea îi vizitează noaptea pe toți cei care-i spionează grădina și că te transformă într-o plantă, pe care o pune în alt ghiveci în spatele casei ei. Pe lângă zaharicale au în prăvălie și articole de birotică și reviste cu tractoare sau femei goale pe copertă. Când deschizi ușa, sună un clopoțel, ceea ce e inutil, pentru că soțul ei, într-un halat la fel de alb precum chipul lui și cu trupul la fel de uscățiv ca al unui ogar, e mereu la tejghea și-i observă pe toți cei care intră; ochii lui se lipesc de tine ca magneții. În magazin, lângă el, e o colivie cu un papagal. Domnul și doamna Van Luik îi vorbesc constant păsării pestriț colorate. Chiar dacă mai degrabă i se plâng de noile pixuri care iar n-au fost livrate, despre spiralele din lemn dulce care s-au uscat și care sunt atât de uscate că-ți spargi dinții în ele, despre vremea care e prea caldă, prea rece sau prea înăbușitoare.

— Trebuie să pleci acum, că acuși se trezesc tata și mama, spune Hanna. Eu dau din cap și mușc din Fireball până se face gumă de mestecat. Gustul dulce de scorțișoară îmi umple gura. Hanna își ridică din nou cartea ilustrată și se face că citește mai departe, dar eu văd că nu se mai poate concentra la cuvinte, că ele dansează așa cum deseori cuvintele dansează-n capul meu și tot mai greu acceptă să se așeze într-un șir ordonat și să-mi iasă din gură.

2

Două furci stau culcate în curte cu dinţii împreunaţi, precum două mâini care se roagă. Obbe e de negăsit. Îl caut în grajdurile goale, care miros a sânge uscat şi-n care pe ici pe colo se mai vede câte o coadă ruptă, încleiată pe jos. De la evacuare n-a mai fost nimeni aici. Merg mai departe până la grădina de zarzavaturi şi-l văd acolo pe fratele mele chircit pe jos, lângă sfecle. Umerii i se zguduie. De la distanţă observ cum ţine în braţe o plantă de sfeclă moartă, iar cu degetul apasă mânios în pământ ca să poată băga seminţe noi înăuntru, la fel cum tocmai făcuse între fesele mele. De data asta apasă mai violent. Cu cealaltă mână, Obbe mângâie frunzele sfeclei, iar în zilele bune alintă şi penajul unui pui. N-a avut niciun amestec în moartea asta, a venit pur şi simplu. Îmi înfăşor braţele în jurul gecii. E de abia noiembrie, dar azi-noapte a fost ger deja. Deodată, Obbe se ridică pe jumătate, se uită în spate şi mă vede. Mie îmi vine în minte o propoziţie din Exod: „Dacă vezi măgarul vrăjmaşului tău căzut sub povara lui, să nu treci pe lângă el, ci să-l ajuţi să ia povara de pe măgar“. Îi zâmbesc lui Obbe ca să-i arăt că vin în semn de pace, că eu mereu vin cu gând de pace, deşi uneori tânjesc să vin cu gând de vrajbă, aşa cum uneori duc o jucărie stricată la grădina cu zarzavaturi şi-o îngrop printre nişte cepe roşii, lângă îngerul cu o singură aripă. Chiar dacă ştiu că, pentru a ne putea îngropa copilăria, trebuie să ne tragem dintr-o familie mai înstărită şi că atunci

va trebui să ne așezăm pe noi înșine sub straturi de pământ, dar pentru asta n-a sosit încă timpul. Ne-au mai rămas misiunile, oricum: ceva ce până acum ne ține în picioare, deși Obbe e pe jumătate lungit pe solul umed și privește neclintit înapoi. Eu îmi mișc puțin stingherită cizma de colo colo deasupra pământului și observ abia acum că pe brațe mi s-a făcut pielea de găină; elasticul de la brâul pantalonilor de pijama mi se lăbărțează în jurul mijlocului. Obbe sare-n picioare, iar pe chip i se văd încă urmele lacrimilor. Își scutură cu palma noroiul de pe pijamaua în dungi. Ceea ce ne atinge ne va sfărâma până la urmă așa cum se întâmplă cu cașcavalul fărâmicios. Obbe se postează în fața mea. Sprâncenele stufoase îi stau deasupra ochilor precum șiruri de sârmă ghimpată, ca o avertizare să nu te apropii mai mult. Își șterge obrajii, frecându-i cu dosul palmei, ținând în cealaltă mână câteva plante de sfeclă moleșite. Sfeclele de la capete sunt zbârcite și ici-colo mucegăite. Frunzele sunt maronii. — Ce tocmai ai văzut nu s-a întâmplat, șoptește. Aprob fugitiv din cap și mă uit la zațul de cafea pus în jurul conopidelor ca să țină departe dăunătorii. Sunt tata și mama dăunătorii care nu mai contenesc să ne ciugulească? Obbe se întoarce cu spatele. Are pământ ud pe bluza de la pijama. Pentru prima oară îmi imaginez cum aș săpa eu o groapă în grădina de zarzavaturi, l-aș pune pe Obbe înăuntru și aș acoperi-o, aș da cu grebla și aș lăsa gerul să vină peste ea, la fel ca la varza furajeră, în speranța că va răsări o variantă mai bună. O variantă pe care eu aș putea-o numi frate și căreia i-aș încredința biscuiții mei Liga care nu mai încap în sertar alături de ceilalți, fratele pentru care să nu mai trebuiască să-mi las capul în jos de rușine în curtea școlii când el se ceartă pentru a nu știu câta oară sau când în garajul cu biciclete a pus de-un spectacol în fața colegilor de clasă și-și stinge țigările Lucky Strike pe un păianjen. „Cum să blestem eu pe cel ce nu-l blestemă Dumnezeu? Cum să defăimez eu pe cel pe care nu-l defăimează Domnul?“ Obbe încremenește lângă roaba în care a fost pusă mama și care acum e umplută pe jumătate cu apă de ploaie. Supărată, îi dau roabei un șut ca să se răstoarne și apa să curgă șiroaie peste pământ și să înconjoare cizmele lui Obbe până la glezne. Lângă roabă se află go-kart-ul ruginit al lui Matthies. Scăunelul-ataș roșu s-a decolorat și are o crăpătură mare pe spătar. De când a murit Matthies nimeni n-a mai mers cu el. Obbe râde.

— Tu ești tot timpul așa cuminte, nu?

— Doar nu vreau să înjuri, vrei să-i vezi pe tata şi pe mama morţi sau cum?

— Sunt morţi deja. Obbe imită cu degetul mişcarea de tăiere a gâtului. Şi pe voi vă paşte acelaşi lucru în curând.

— Dai şi tu din gură ca să nu taci, spun eu.

— Asta dacă nu aduci tu o jertfă.

— De ce o jertfă?

— Când va sosi timpul, îţi arăt.

— Dar când soseşte timpul?

— Atunci când are culoarea potrivită, de roşii cărnoase. Dacă le laşi să atârne prea mult, se crapă, după care plesnesc şi încep să mucegăiască. E vorba de momentul potrivit, zice Obbe şi pleacă de lângă mine cu plantele de sfeclă strânse la subraţ, care-i lasă urme de noroi pe pijama.

3

Una câte una, tata bagă figurinele argintii de văcuţe într-un sac de gunoi şi trage corzile galbene din laterale una spre cealaltă — deschizătura seamănă cu gaura de caca a unei bovine, cu sfincterul contractându-se acum tot mai strâns. Rămâne o clipă cu sacul în mână. Mă uit la el pe deasupra cărţii mele despre ştiinţele naturii, la părul lui spălat pe care şi l-a pieptănat strâns, cu cărare într-o parte, făcându-şi cu dinţii pieptenului linii precum o câmpie arată, mă uit la buza lui, pe care are o gropiţă ca într-o scrumieră şi în care îi rămâne atârnată ţigara. Din cauza cărării pe lateral seamănă puţin cu Hitler acum, dar nu spun asta. Te pomeneşti că i-ar putea veni ideea că şi eu îl urăsc şi va merge şi mai gârbovit în semn că încet-încet şi el îşi bătătoreşte calea spre pământ, spre mormântul dublu al lui Matthies unde mai e loc pentru un singur membru al familiei — „primul venit, primul servit“, a spus mama cândva despre asta. Sper să nu se ia la întrecere. Atât de ziua morţii lui, cât şi de ziua lui de naştere, mergem cu toţii la cimitirul de lângă biserica reformată, unde moartea miroase a conifere. Ajunşi la mormânt, mama curăţă fotografia tip paşaport de pe piatră, o freacă cu un şerveţel şi puţin scuipici de parcă ar înlătura mustăţile de lapte imaginare din jurul gurii lui Matthies, iar tata aprinde candela mică şi udă cu o stropitoare plantele şi florile din jurul pietrei funerare. Pietrişul de sub picioarele noastre scrâşneşte când ne căutăm altă poziţie. Eu mă mişc întotdeauna cât de puţin pot, ca să n-o lovesc din greşeală pe mama. Nu scoatem o vorbă. De fiecare dată mă uit la mormintele de lângă şi din spatele lui Matthies. Zac acolo o fată care într-o vară a căzut din barcă şi a nimerit între palele elicei, o femeie cu un fluture enorm sculptat pe piatra mormântului fiindcă femeia îşi dorea să zboare, dar nu avea aripi şi un domn găsit abia atunci când începuse să pută. Dar aşa scria în Biblie, toate mormintele se vor deschide într-o zi, toate vieţile vor reveni. Mereu mi s-a părut un gând înfricoşător: vedeam atunci toate acele corpuri ieşind din pământ şi umblând prin sat într-un alai de manechine de la biologie, cu maxilarele clămpănind şi cu ochii goi. Aveau să bată la uşi şi să susţină

că te cunosc, că sunt rudele tale. Îmi amintesc cuvintele din Corinteni pe care bunica mi le-a citit cu voce tare odată când mi-era teamă că nu-l vom mai recunoaşte pe Matthies: „Nebun ce eşti! Ce semeni tu nu învie dacă nu moare mai întâi. Şi când semeni, semeni nu trupul care va fi, ci doar un grăunte, cum se întâmplă: fie de grâu, fie de altă sămânţă. Apoi, Dumnezeu îi dă un trup, după cum voieşte; şi fiecărei seminţe îi dă un trup al ei. Aşa este şi învierea morţilor. Trupul este semănat în putrezire şi învie în neputrezire; este semănat în ocară şi învie în slavă; este semănat în neputinţă şi învie în putere. Este semănat trup firesc şi învie trup duhovnicesc“. Nu reuşeam să înţeleg de ce a trebuit să-l băgăm pe Matthies în groapă ca sămânţă, când şi deasupra pământului ar fi putut să înflorească şi să devină ceva minunat. Şi abia când tata se întoarce cu spatele ştim că a sosit iar timpul să ne ducem înapoi, iar eu de fiecare dată ating scurt coniferele atunci când trec pe lângă ele, ca şi cum aş oferi morţii condoleanţele mele sincere din respect, din frică. Tata şi-a fixat cărarea pe o parte cu ceară de păr. Nu vreau ca evreii să-l vadă aşa printre crăpăturile scândurilor din pardoseală: i-am speria inutil. Chiar dacă uneori mă îndoiesc că ei încă locuiesc în beci. E atât de multă linişte acolo şi acum, că vine iarna, se face un frig de crapă pietrele, atât de frig, încât pe termen lung corpurile lor vor îngheţa precum sticlele cu suc de coacăze negre. Eu mai degrabă i-aş caza în fânar, acolo e mai cald. Citesc mai departe în cartea mea de ştiinţe ale naturii despre furnici şi cât pot căra: pentru mama sper că evreii încă sunt acolo; citesc că, dacă-i iei reginei furnicilor seminţia, în cel mai scurt timp moare şi ea de singurătate. Şi invers; seminţia moare şi ea dacă mama îşi dă jos aripile şi nu mai e. Fără ea, tata, care leagă acum sacul de gunoi şi-i face un nod strâns, nu va mai rămâne nici el mult. Cândva a câştigat de două ori medalia de argint pentru vacile Boud şi Wijntje, care dăduseră o sută de mii de litri de lapte. Fuseseră bălţatele lui favorite. Ajunseseră atunci cu poză şi tot tacâmul în cotidianul *Reformatorisch Dagblad*. În acea duminică, după slujbă, oamenii ne-au strâns mâinile molatec şi ne-au dat gratis o felie de chec în Hoeksteen, în încăperea unde se poate sta de vorbă după predică. Pentru o clipă a părut că tata străluceşte printre toţi membrii congregaţiei, la fel ca stelele mele *glow in the dark*. Vorbea cu mişcări de mâini ample şi râdea cu poftă — acelaşi râs pe care-l avea când vindea un viţel unui negustor de bovine. Mă uitam la el şi-mi spuneam: ăsta nu e tata, ăsta e un străin

cu care de îndată vom locui din nou sub același acoperiș, care-și pierde lumina imediat ce totul din jur și-o recapătă. De aceea, noi trebuia să rămânem întunecați, ca tata să fie într-un contrast așa frumos. Și totuși mă impresionau el și modul în care le povestea oamenilor succesele lui Boud și Wijntje. Uneori trebuie să te vinzi și să lași la fiecare ofertă impresia că e una acceptabilă, pentru ca apoi să o crești puțin, să o mărești. În fiecare zi trebuie să ne putem vinde și să găsim cumpărători pentru noi înșine și pentru ceea ce facem. Tata se pricepe la asta. Într-o bună zi va găsi cumpărători și pentru mine și Hanna — chiar dacă nouă ni se pare că durează cam mult și preferăm să luăm frâiele în propriile mâini. În timp ce-l ascultam pe tata în acea duminică, am pigulit în mână marginile unsuroase și înnegrite ale feliei de chec și le-am băgat în buzunar. Mi-am propus ca acasă să mă urc pe marginea canapelei și astfel să-i ofer mamei fărâmele pe post de jertfă, ca niște viermi deasupra ciocului unui pui de graur. Pentru o clipă am ezitat dacă să le pun la mormântul lui Matthies — lui îi plăcea checul. Mai ales cu frișcă și bețișoare de ciocolată și dacă la mijloc coca mai era puțin umedă, dar mi-am dat seama că e posibil să se năpustească viermi și gândaci asupra lor. Pe geam văd cum tata bagă sacul în containerul negru. Când se întoarce, se așază în fotoliul vechi de la fereastră. Jumătate din față i se încețoșează de la fumul de țigară. Fără să mă privească, spune:

— În semn de protest n-ar fi trebuit să atârnăm un vițel în copac, ci un fermier. Sigur i-ar fi impresionat mai mult pe păgânii ăștia împuțiți, mama lor de fursecuri lașe! Nu e prima oară când tata înjură cu fursecuri. Pe dinafară par puternice, dar numaidecât ți se sfărâmă în gură. Imediat mi se conturează în fața ochilor imaginea lui tata care atârnă de o ramură cu limba scoasă. Sunt convinsă că acum ne va amenința că pleacă definitiv. Apoi mă întreabă dacă mai știu povestea bărbatului care într-o bună zi își ia bicicleta și merge până la capătul lumii. Cum descoperă în timp ce pedalează că nu-i merg frânele, cum răsuflă ușurat pentru că acum nu mai poate opri pentru nimic și nimeni. Astfel, omul nostru pică de pe lume și se dă de-a berbeleacul, așa cum a făcut mereu, doar că acum fără încetare. Așa s-o simți moartea, ca o picare nesfârșită fără ridicare, fără plasturi. Îmi țin respirația. Deseori, povestea m-a speriat. Împreună cu Hanna, am îndoit odată capace de bere și i le-am prins lui tata de spițele bicicletei, ca să

nu-l poată urma pe furiș pe bărbatul acela. Abia mai târziu mi-am dat seama că tata e acel bărbat. Că tata se dă de-a berbeleacul.

— Ai făcut caca? întreabă el brusc. Corpul mi se încordează instant. Sper că fața i se va înceţoșa complet, că va dispărea pentru câteva minute. Tot ce-a ieșit din mine a fost apos ca ciocolata cu lapte și nedemn de menţionat. Nici măcar nu era diaree, mai mult un pipi maro. Pe tata îl interesează un rahat adevărat, ceva pentru care trebuie să-ți dai toată silința.

— Și, de fapt, ce tâmpenii citești acolo? Mai bine citești sfânta Biblie în traducerea din 1637, continuă el. Îmi închid speriată cartea despre științele naturii. Furnicile pot ridica chiar și de până la cinci mii de ori mai mult decât greutatea lor. În comparație cu ele, oamenii sunt neînsemnați, ei abia își poartă greutatea propriului corp înmulţit cu unu, ca să nu mai vorbim de gravitația suferinței lor. Îmi ridic genunchii ca să mă apăr. Tata scrumează în ceașca de cafea. Știe că mama nu suportă asta. Că i se pare că astfel cafeaua va avea gust de țigări umede, de cauza morţii numărul unu.

— Dacă nu faci caca acum, o să-ți facă o gaură în burtă și o să ți se scurgă excrementele într-o pungă. Asta vrei? Tata își ia avânt din fotoliul vechi și se ridică să aţâțe focul la sobă. Își stivuiește grijile precum surcelele de lângă sobă: ard bine în capurile noastre febrile, cu toții vrem grijile lui tata, chiar dacă timpul lor de ardere este scurt și căldura, trecătoare. Scutur din cap. Vreau să-i povestesc despre Obbe și despre degetul lui, să-i spun că totul va fi bine. Dar nu vreau nici să-l dezamăgesc, pentru că niciodată nu e bine să-l faci pe om să se simtă în plus așa, fără motiv, că rugineşte.

— Te ţii dinadins, nu? Din nou scutur din cap. Tata se postează în fața mea. Are o surcică în mână. Ochii îi sunt întunecați, albastrul pupilelor pare că s-a uzat și a dispărut.

— Până și câinii se cacă, spune el. Dă să-ți văd burta! Cu grijă îmi las picioarele din nou jos, iar el apucă tivul gecii. Piuneza, îmi trece brusc prin minte. Dacă o vede tata, o s-o smulgă brusc, ca pe o crotalie din urechea unei dobitoace moarte. Atunci tata și mama sigur nu vor mai merge niciodată în vacanţă, pentru că singurul loc în care vreau să merg sunt eu însămi, iar asta nu e o cabană pentru cinci inși, abia dacă încape o persoană înăuntru.

— Om bun, auzim deodată în spatele nostru. Tata îmi dă drumul la geacă. Privirea i se schimbă imediat; în centrul ţării cerul va fi pe alocuri senin, ar spune Dieuwertje de la *Buletinul de ştiri despre Moş Nicolae*. De o săptămână apare din nou la tv. Uneori îmi face cu ochiul, iar atunci ştiu că ceea ce facem e bine, că ea va ţine de şase chiar şi când Hanna şi cu mine nu vom mai fi aici. Asta mă linişteşte cât de cât. Tata deschide uşiţa de la sobă şi aruncă înăuntru surcica.

— Animalul e sănătos din faţă şi bolnav din spate. Veterinarul îşi mută privirea de la tata la mine. E o vorbă pe care o foloseşte pentru vaci şi care se referă acum la mine. Veterinarul dă din cap, îşi desface una câte una capsele de la halatul verde. Tata începe acum să ofteze.

— O supără gaura fundului. Îmi fuge gândul la toate bucăţile de săpun pe care le-am ascuns în noptieră. Sunt opt. Pot să fac clăbuci în tot oceanul cu ele. Toţi peştii, toate morsele, toţi rechinii şi căluţii de mare vor fi spălaţi. Le-aş întinde o sârmă de rufe şi i-aş prinde cu cârligele lui mama.

— Ulei de măsline şi o dietă variată, spune veterinarul. Îşi trage nasul, şi-l şterge cu mâneca.

Eu strâng cu mai multă putere cartea despre ştiinţele naturii pe care încă o am în mâini. Am uitat să fac „urechi de măgar“, să îndoi colţul paginii la care am rămas. De-ar fi cineva care să-mi facă mie urechi de măgar, să ştiu care e locul meu şi de unde să-mi trăiesc povestea mai departe! Şi dacă Ţara Făgăduinţei e aici sau pe partea cealaltă. Tata se ridică subit şi se duce în bucătărie. Îl aud cotrobăind în dulăpiorul cu mirodenii. Se întoarce cu o sticlă veche de ulei de măsline; pe marginea dopului s-au format cruste gălbui. Noi nu folosim niciodată ulei de măsline în mâncare. Doar tata îl foloseşte uneori ca să ungă balamalele de la uşi, să nu mai scârţâie.

— Gura mare, spune el. Îl privesc pe veterinar. El nu se uită la mine, ci se holbează la o poză de pe perete, de la nunta lui tata şi lui mama. E singura fotografie în care ei chiar se privesc în ochi, unde se vede că erau îndrăgostiţi, chiar dacă mama are un zâmbet şovăitor pe buze, iar tata se sprijină stângaci pe genunchiul bun în iarbă; piciorul diform e dosit frumos afară din cadru. Trupurile lor sunt încă atât de mlădioase, de parcă şi ele sunt unse cu ulei de măsline pentru poză. Tata poartă un costum maroniu şi mama o rochie albă ca laptele. Cu cât mă uit mai mult la fotografie, cu atât mai îndoielnice devin zâmbetele

lor, de parcă ar ști deja ce-i așteaptă, înconjurați pe pajiște de vaci pe post de domnișoare de onoare. Până să-mi dau seama, tata mă ține de nas, îmi pune gura sticlei între buze și-mi toarnă uleiul pe gât. Încep să scuip, stropind în toate părțile. Tata îmi dă drumul.

— Bun, ar trebui să fie suficient. Încerc să dau pe gât uleiul scârbos și tușesc de câteva ori, mă șterg la gură cu genunchiul, care zici că e o formă de copt tapetată cu grăsime, și mă prind cu brațele de burtă. *Nu vomita, nu vomita, că mori*. Tata indică spre afară, veterinarul îi urmărește degetul. N-aud ce spun. Pentru o clipă sper doar ca Dumnezeu să ridice într-o bună zi ferma la fel cum înșfacă elevatorul vacile moarte și-mi apăs mâinile cu tot mai multă putere pe burtă. Vreau să-mi dau drumul la caca și să-l țin în mine în același timp. Poate că Obbe ar trebui să bage ceva și mai mare înăuntru? Sau să iau o gură din cheagul folosit de mama de la care se formează găuri în caşcaval? Atunci o să se formeze găuri și în mine și în sfârșit o să pot să dau totul afară. Atunci aș împături cu precizie niște pătrățele de hârtie igienică în două — regula e opt pentru caca, patru pentru pipi — și mi-aș trece mâna printre fese ca o racletă de bălegar.

Pasez cu furculița bucheţelele de broccoli din farfurie. Zici că sunt nişte minipomi de Crăciun. Îmi amintesc de seara în care Matthies nu s-a mai întors. De orele petrecute pe pervaz după moartea lui, cu binoclul lui tata de gât, care de fapt era folosit ca să depistăm ciocănitoarea mare pestriță cu el. N-am văzut nici ciocănitoarea mare şi nici pe fratele meu. Cordonul de la binoclu mi-a lăsat o dungă roşie la ceafă. De-aş putea aduce mai aproape ceea ce s-a mutat departe de noi doar întorcându-mi privirea, uitându-mă prin lentilele mari ale binoclului, cu care scrutasem de suficiente ori cerul în căutarea îngeraşilor din brad, pe care, la o săptămână după moartea fratelui, Obbe şi cu mine i-am scos pe furiş din cutia din pod şi i-am mişcat grosolan unul peste celălalt în camera lui („îngeraşul meu zemos“, a gemut Obbe atunci prefăcut, la care eu am răspuns cu „porţelanul meu drag“) pentru ca apoi să-i lăsăm să alunece de pe lucarna lui în streaşină. Din cauza intemperiilor s-au înverzit şi au mucegăit. Unii zac îngropaţi sub frunzele de stejar. De fiecare dată când ne uităm să vedem dacă n-au dispărut, suntem dezamăgiţi; dacă aici îngerii nu mai pot zbura după o nenorocire oarecare, cum să poată ajunge în rai la Matthies? Cum să ne poată proteja pe el şi pe noi? După o vreme am înşurubat capacele pe lentile, am băgat binoclul la loc în gentuţă şi nu l-am mai scos niciodată la iveală, motiv pentru care imaginea a rămas pe vecie neagră, chiar şi atunci când, în cele din urmă, ciocănitoarea mare pestriță se întorcea iar şi iar. Iau o gură mare de broccoli. La prânz primim întotdeauna o masă caldă. Seara totul e rece aici: ograda, tăcerea dintre tata şi mama, inimile noastre, salata de boeuf pe pâine. Nu ştiu cum să stau pe scaun, mă fâțâi puţin dintr-o parte în alta ca să simt cât mai puţin cum mă ustură gaura de caca, degetul lui Obbe. Nu trebuie să las să se observe nimic, altfel fratele meu o să-mi facă iepurele la fel de rece ca serile. Şi, în plus, mi-am căutat-o cu lumânarea, nu? Şi pe tauri îi ţii liniştiţi când eşti viţică şi-ţi arăţi fesele. La masă nu-mi pot lua privirea de la stetoscopul care se află lângă farfuria veterinarului. E a doua oară când văd unul adevărat. Pe Nederland 1 au arătat odată o imagine cu un stetoscop, dar acolo lipsea corpul omenesc, pentru că el conţine prea multă goliciune. Şi pentru o clipă îmi imaginez iar că stetoscopul se află pe pieptul meu gol, că veterinarul îşi pune urechea lângă metal şi-i spune lui mama: „Cred că are inima sfâşiată. E o boală de familie sau nu s-a mai manifestat niciodată până acum? Poate ar fi bine să meargă la

mare, acolo aerul e mai curat, tot mustul ăsta de bălegar îți întră în hainele curate, inima se infectează astfel mai repede“. Îl văd în fața ochilor, scoțând apoi din buzunarul de la pantaloni un briceag Stanley, același tip ca cel folosit de tata ca să taie sforile pachetelor de nutreț, se aude câte un hârști hârști și apoi cad, pierzându-și forma. După aceea ar desena cu o cariocă dungi pe pieptul meu. M-aș gândi la Lupul cel Rău care i-a mâncat pe cei șapte iezi și căruia i-au tăiat cu o foarfecă burdihanul, din care s-au ivit iezii vii — poate că și din mine ar ieși târâș o fată matură, eliberată de frici sau, în orice caz, care se va face remarcată, care zace de prea mult timp pitită între straturi de piele și geacă. Dacă stetoscopul mă pierde, va trebui să-și plece pavilionul urechii pe pieptul meu și atunci voi putea să-i mișc capul de sus în jos, să mă las înțeleasă doar inspirând și expirând. I-aș spune că am dureri peste tot și i-aș indica zone pe unde n-a mai fost nimeni până atunci — și anume din cap până în picioare și peste tot între ele. Am putea trage linii de orientare printre alunițele mele, ca să știm ce limite nu putem depăși sau ca să scoatem din mine un personaj, ca-n planșele de desenat în care trebuie să unești punctele între ele. Dar, dacă nu-mi aude strigătul de ajutor, trebuie să iau metalul de pe piept, să deschid gura cât mai larg și să bag capătul rotund adânc în gât. Acum n-are de ales, trebuie să asculte cu atenție. Reflexul de vomă nu e niciodată un semn bun. Obbe îmi trage un cot în coaste.

— Alo, pământul către Jas, dă-mi și mie sosul pentru friptură. Mama îmi întinde sosiera. Îi lipsește toarta. În sos plutesc rotocoale de grăsime. I-o dau mai departe lui Obbe, rapid, în caz că va strica atmosfera întrebând la ce mă gândesc și că va numi unul câte unul toți băieții din curtea școlii, deși băiatul la care mă gândesc adesea are doar o placă comemorativă în locul unde-și lega mereu bicicleta. Oricum, atmosfera e cam greu de găsit acum, că vacile nu mai sunt, iar veterinarul vorbește despre impactul avut de febra aftoasă asupra tuturor fermierilor din sat. Că cei mai mulți nu vor să vorbească despre asta, iar ei sunt cei mai periculoși, spune el, fiindcă își leapădă potcoavele fără să te prinzi.

— Asta chiar îmi e cu neputință să pricep, spune tata fără să privească pe nimeni, doar îți rămân copiii. Mă uit fugitiv într-o parte, spre Obbe, care aproape că ajunge cu capul în farfurie, de parcă studiază structura bucheţelelor de broccoli, dacă nu cumva pot servi

drept umbreluțe sub care să ne putem ascunde. Îmi dau seama de la pumnii strânşi că e supărat de ceea ce spune tata sau, de fapt, de ceea ce nu spune tata. Ştim cu toţii că tata şi mama sunt şi ei nişte potcoave, ca cele care atârnă de draperii ca să le țină la locul lor. Eu continui să mă uit la veterinar, care din când în când îşi trece limba de-a lungul metalului argintiu al cuţitului. E o limbă frumoasă, vişinie. Mă gândesc la plantele din sera lui tata, la cum taie el cu un cuţit în nervuri şi le plantează apoi cu frunza-n sus în pământul pentru butaşi şi le prinde cu nişte cleme. Îmi imaginez cum ar atinge cu limba lui limba mea. Dacă atunci aş face în sfârşit nervuri şi oamenii şi-ar da seama unde-mi sunt pliurile, cutele, iar din mine va putea creşte o viaţă nouă, o versiune fără geacă. Acum câtva timp, când Hanna şi-a băgat limba la mine în gură, am simţit că ea mâncase ultima bomboană din lemn dulce cu aromă de miere. Mi-am spus că poate îmi făcea bine la gâtul care mă gâdila dacă înghiţeam puţin din acel gust. Mă întreb dacă limba veterinarului are gust de miere, dacă ea mi-ar potoli mişcuricii din burtă. Tata se aşază la masă cu capul în mâini, nu-l mai ascultă pe veterinar, care se apleacă brusc şi secretos în faţă şi şopteşte:

— Geaca îţi stă minunat. Nu ştiu de ce şopteşte, fiindcă toată lumea îl aude, dar nu e prima oară când văd oamenii făcând asta, de parcă ar vrea ca toată lumea să se aplece puţin în faţă, să-şi ciulească urechile, să fie atraşi de ei precum un magnet şi apoi să-i pună pe toţi la locul lor. Ceva legat de putere. Păcat că Hanna doarme la o prietenă. Astfel ar auzi că salvatul nu va mai dura mult. Că poate ar trebui să dau uitării întâmplarea cu spirala de caşcaval. Îmi cam pierdusem încrederea în el din cauza ei, la fel ca atunci — eram în clasa a VI-a — când tata m-a chemat la masă. A fost prima dată şi în acelaşi timp ultima dată când am purtat o conversaţie la masă fără ca vacile să fie personajele principale.

— Trebuie să-ţi spun ceva, a zis tata. Cu degetele căutam tacâmurile, ceva de care să mă ţin, dar mai aveam mult până să mâncăm, iar masa nu era pusă încă.

— Moş Nicolae nu există. În timp ce-mi spunea asta, tata nu se uita la mine, ci privea ţintă la zaţul de cafea din ceaşca pe care o ţinea înclinată. Tata şi-a dres din nou glasul:

— Moş Nicolae de la şcoală e Tjerre, clientul nostru fidel pentru lapte, ăla cu chelie. M-am gândit la Tjerre, care-şi bătea uneori în glumă

cu nodurile degetelor pe cap și scotea în același timp niște sunete înfundate pe gură. Eram la fel de încântați de fiecare dată. Nu mi-l puteam imagina cu barbă și mitră. Am încercat să spun ceva, dar gâtul îmi era plin până la refuz, la fel ca pluviometrul din grădină. În cele din urmă a dat pe dinafară și am început să plâng cu sughițuri. M-am gândit la tot ce era o minciună, la statul în fața sobei și la cum cântam colinde de Moș Nicolae în speranța că ne va auzi, deși acum le auzise cel mult un pițigoi. La mandarinele din pantofi de la care ciorapii ne miroseau a acru, la prezentatoarea Dieuwertje Blok, care poate era și ea falsă, la cum trebuia să fim cuminți ca să nu ne bage în sac.

— Și cu Dieuwertje Blok cum rămâne?

— Ea e adevărată, dar Moș Nicolae de la televizor e un actor. M-am uitat la biluțele de turtă dulce pe care mama mi le pusese într-o hârtie de filtru pentru cafea. Tot ce primeam era cântărit cu precizie, la fel și turta dulce. Le-am lăsat neatinse pe blat; lacrimile nu mai conteneau. Tata s-a ridicat atunci de la masă, a luat un șervet de bucătărie și mi-a șters lacrimile cu asprime. A continuat să frece chiar și când nu mai plângeam, de parcă fățuca mea ar fi fost toată mânjită de cremă maro de lustruit pantofii, crema iluziei, funinginea de pe fața ajutoarelor lui Moș Nicole. Cel mai mult aș fi vrut să-l izbesc în piept, așa cum a bătut el ani de zile la ușă, și apoi să fug în noapte și deocamdată să nu mă mai întorc. Mințiseră în tot acel timp. Cu toate astea, în anii ce au urmat am încercat să-mi păstrez credința în Moșul Cel Bun și Sfânt cu la fel de multă obstinație precum credința în Dumnezeu — atâta timp cât îi puteam vedea în fața ochilor sau la televizor și atâta timp cât aveam ce să-mi doresc și să spun la rugăciune, ei existau. Veterinarul bagă în gură ultimul bucheţel de broccoli de pe farfurie, se apleacă apoi iar în față și-și așază tacâmurile unul lângă celălalt în semn că a terminat de mâncat.

— Câți ani ai? întreabă.

— Doisprezece.

— Înseamnă că ești aproape completă.

— Completă pentru balamuc, vrei să zici, spune Obbe. Veterinarul îl ignoră. Ideea că sunt aproape completă pentru cineva mă face să mă simt mândră, deși pare că mai degrabă mă destram tot mai mult, dar știu că a fi complet e mereu un semn bun; tot așa aproape că mi-am completat colecția cu discurile Flippo — mi-au mai rămas doar trei

huse din plastic goale —, cu siguranță voi avea și eu la un moment dat același sentiment ca atunci când răsfoiesc mapa și mă gândesc la toate jocurile pe care le-am câștigat sau pe care le-am pierdut. Deși mi se pare mai dificil să te răsfoiești pe tine însuți, dar poate că pentru asta trebuie să fii adult, să rămâi la aceeași dunguliță pe tocul ușii, să nu-ți mai poți șterge lungimea cu radiera. Și Rapunzel a fost închisă la doisprezece ani în turn și salvată de prinț. Doar puțini oameni știu că numele ei se trage de la „rapunzel“, care în germană înseamnă salata-mielului. Veterinarul se uită îndelung la mine.

— Nu înțeleg cum de n-ai încă un iubit. Dacă aș fi fost de aceeași vârstă cu tine, aș fi știut eu mai bine ce să fac. Obrajii mi s-au înfierbântat precum pereții sosierei. Nu știu de unde vine diferența, de ce la doisprezece ani ar fi știut el mai bine, dar ca bărbat mai în vârstă, de-o seamă cu tata, nu mai înțelege. La urma urmei, adulții știu totul, nu?

— Mâine sunt șanse să plouă, zice tata din senin. Întreaga discuție i-a scăpat. Mama se tot plimbă dintr-o parte în alta, între blatul de la bucătărie și masă, astfel încât nimeni nu observă că nu mănâncă aproape nimic. În cartea mea despre științele naturii am citit despre furnici că au două stomacuri: unul doar pentru ele și unul pentru a hrăni alte furnici. Mi se pare un mecanism emoționant. Și eu vreau să am două — atunci aș putea folosi unul dintre stomacuri ca să-i mențin greutatea lui mama. Veterinarul îmi face cu ochiul. Îmi propun să-i povestesc mâine lui Belle despre el. În sfârșit am și eu pe cineva despre care să șoptesc. Nu-i voi spune că are multe riduri, chiar mai multe decât o față de masă necălcată. Că are o tuse precum un vițel cu gripă. Că e mai în vârstă decât tata și că are niște nări late în care sigur încap trei cartofi pai deodată. O să-i spun că e mai chipeș decât Boudewijn de Groot. Iar asta e mare lucru. După ore, Belle și cu mine ascultăm adesea melodiile lui la mine, în camera din pod. Dacă suntem foarte triste — Belle poate deveni uneori foarte posomorâtă atunci când Tom nu-i mai trimite sms cu un X mare, ci pune doar unul mic, deși după punct X-ul se face mare automat și deci s-a sinchisit să înlocuiască majuscula — ne spunem „Am în mine un fluture înecat“, ca într-una din melodiile lui. Atunci doar dăm din cap, știm exact cum se simte cealaltă.

5

Cu hârleţul de care încă e lipită o bucăţică de hârtie albă din lampionul lui Obbe şi în pijama, alerg pe pajişte până în spatele grajdului de montă, pe care între noi îl mai numim şi şura spermei. Aproape de locul unde e înmormântat Tiesje şi unde Obbe a nivelat cu dosul hârleţului pământul răscolit fără să pună niciun băţ de data asta, pentru că nu e ceva ce ne dorim să comemorăm, ceva după care să ne întoarcem privirea, eu fac o groapă. În timp ce sap pământul simt că junghiurile din burtă devin tot mai puternice, simt că mă sufoc şi strâng cu putere din fese, şoptind foarte încet: „Mai aşteaptă puţin, Jas, imediat ai voie“. Abia când groapa e suficient de adâncă, mă uit repede în jurul meu; tata şi Obbe încă nu s-au trezit, iar Hanna se joacă în spatele canapelei cu păpuşile Barbie. Pe unde umblă mama, nu ştiu.

Poate s-a dus până la vecina Lien și la vecinul Kees, care tocmai au achiziționat un nou rezervor de lapte, unul de douăzeci de mii de litri, pentru când va ajunge noul lot de bovine, în curând. Desfac repede șnururile pantalonilor mei de pijama și-mi las pantalonii în dungi și chiloții să cadă până la glezne; simt vântul rece ca gheața pe fese și mă las pe vine să atârn deasupra găurii. Ieri seară, când tata a făcut o ultimă încercare de a căuta răspunsul la problema mea cu caca în Biblie, a dat peste o propoziție din Deuteronom: „Să ai un loc afară din tabără, și acolo să ieși afară. Între uneltele tale să ai o lopată, cu care să sapi și să-ți acoperi murdăriile ieșite din tine, când vei ieși afară". A răsfoit mai departe și a închis Biblia oftând, în semn că nu găsise nimic util pentru această problemă, dar propoziția deja mi se imprimase în cap, din cauza ei n-am putut să adorm azi-noapte. Mă tot foiam pe întuneric și mă gândeam doar la cele trei cuvinte: „afară din tabără". Dumnezeu sigur voia să zică „afară din ogradă". Oare doar acolo pot să fac caca? Nu le-am spus nimic lui tata și lui mama despre planul meu, fiindcă neputința mea de a face caca este singurul lucru pe care îl mai împărțim acum, singurul lucru care i-ar uimi ar fi dacă m-aș posta în fața lor în bucătărie și mi-aș ține bluza în sus, le-aș arăta burta mea umflată ca un ou cu două gălbenușuri și aș simți chiar și aceeași mândrie ca pentru ouăle albe, gigantice, ale găinilor mele moțate. Mă uit în spate printre craci și simt presiunea pe gaura de caca. Fie că vine de la uleiul de măsline sau de la propoziția din Biblie, funcționează. Doar că, în loc de un firicel maro care să-mi iasă din anus aburind și să intre în pământ ca un vierme enorm, îmi vin doar câteva căcăreze. Eu mă tot screm în timp ce lacrimile îmi curg pe maxilarele încordate și simt că amețesc, trebuie să continui ca să scot totul, altfel o să explodez într-o zi și atunci o să fiu la și mai mare ananghie. Căcărezele seamănă puțin cu cele ale iepurașului meu Dieuwertje, dar o măsură mai mare. Bunica spunea că caca e cel mai sănătos atunci când seamănă cu cârnăciorii de vițel plini de grăsime pe care-i mai gătea uneori. Căcărezele mele seamănă cu orice altceva, mai puțin cu asta. Sunt mai mult niște minipateuri. Din gaură se ridică tot mai mulți aburi. Mă țin strâns de nas să mă apăr de duhoarea asta, mult mai rea decât un grajd plin de vaci care se balegă. Când nu mai iese nimic, mă uit în jur, căutând frunze și văd că totul e pleșuv ori acoperit de un strat subțire de polei: nu vreau ca gaura mea de caca să înghețe și să se închidă precum dopul din cada de pe pășune,

din care se adapă vacile vara. Așa că, fără să mă șterg la fund, îmi trag din nou chiloții și pantalonii, încerc să nu mă ating cu materialul de piele, să nu mă murdăresc toată. Când mă întorc, mă aplec puțin peste gaură și stau deasupra ei ca un vultur peste puii săi, mă uit la căcărezele care au format acolo o grămăjoară și încep apoi să astup gaura ca să-mi acopăr murdăriile, nivelez pământul cu hârleţul, sar de câteva ori pe el cu cizmele și înfig o rămurea ca să țin minte unde am pierdut o parte din mine. Plec de pe pășune, pun hârleţul înapoi la locul lui printre celelalte hârlețe și furci și mă gândesc un pic la băieții vecinilor care găsesc în vasul de WC tocmai lucrurile pe care le pierduseră: nasturele albastru de la geacă, o piesă de Lego, gloanțe din plastic de la o pușcă pentru bâlci, o piuliță. Și pentru o secundă mă simt mare.

6

Belle spune: „Tristețea nu crește, spațiul da“. Pentru ea e ușor de zis. La ea, spațiul acela are dimensiunea unui bol pentru peștișori și s-a format după moartea celor doi pești guppy ai săi. Acum, că a făcut doisprezece ani, spațiul a devenit un acvariu. La ea așa va rămâne, în timp ce la mine crește și crește și nu mai poate fi oprit: la început avea un metru optzeci, dar între timp s-a făcut la fel de mare precum uriașul Goliat din Biblie. Chiar dacă el avea o înălțime de șase coți și o palmă. Cu toate astea, aprob din cap înspre Belle. Nu vreau să se spargă sticla acvariului și să-și lase lacrimile să curgă. Nu suport oamenii care plâng, cel mai mult aș vrea să-i înfășor ca pe biscuiții mei Liga în staniol și să-i așez într-un sertăraș întunecat până se usucă. Nu vreau să simt tristețe, vreau acțiune. Ceva care să-mi înțepe zilele așa cum înțepi o bășică, să lași să iasă presiunea. Dar gândurile îmi tot rătăcesc la această după-amiază, când mama a făcut tărăboi după plecarea veterinarului. Așa

numea tata tot ce nu trebuia să luăm prea în serios: „tărăboi“. Fiindcă, din senin, mama a spus:

— Vreau să mor. A continuat pur și simplu să strângă masa, a umplut mașina de spălat vase și a strâns în coșulețul de coji mugurii cartofilor de pe fundul de tăiat — erau pentru găini.

— Vreau să mor, a repetat, mie mi-a ajuns. Dacă mâine dă o mașină peste mine și mă face una cu pământul ca pe un arici, aș fi împăcată. Atunci, pentru prima oară, am văzut disperare în ochii ei. Ea n-avea bile de sticlă pe post de ochi, la ea ochii sunt ca gropițele din gresie, găurile din asfalt în care trebuie să tragi cu bilele. Nu vrea decât să acapareze ochii ca să fie văzută constant, de preferat de câte opt deodată. Trebuie s-o lași să câștige ca să nu devii tu însuți pierzătorul. Obbe s-a ridicat de la masă și s-a apăsat cu pumnii în creștetul capului. Nu l-a liniștit.

— N-ai decât să mori.

— Obbe! am șoptit eu. Îndată se frânge.

— Vezi tu pe cineva cum se frânge aici? Singurii care se frâng aici suntem noi. S-a ridicat și și-a aruncat mobilul în peretele cu faianță albastră de Delft de deasupra aragazului, urlând: „Futu-i Dumnezeii mă-sii!“. Telefonul Nokia s-a făcut bucăți. M-am gândit la joculețul Snake, șarpele sigur era mort acum. De obicei trupul i se încâlcea pentru că mâncase prea mulți șoareci și se umfla până se bulbuca și ieșea din ecran. Acum era stricat. Pentru o clipă s-a lăsat o liniște mormântală, nu auzeam decât apa picurând din robinet. După care tata a venit valvârtej din sufragerie, târându-și după el piciorul beteag. L-a lipit brutal pe Obbe de podeaua din bucătărie și i-a ținut brațele împreunate la spate.

— Atunci fă-o, hai, omoară-te, că vă omor eu pe toți dacă nu! a urlat fratele meu.

— Să nu iei în deșert numele Domnului, Dumnezeului tău, căci Domnul nu va lăsa nepedepsit pe cel ce va lua în deșert numele Lui, a strigat tata. Mama a împroșcat niște detergent pe un burete de vase abraziv și a început să frece vasul de cuptor.

— Vezi, a șoptit ea, sunt o mamă rea. Ar fi mai bine să nu mai fiu deloc. Eu mi-am acoperit urechile cu mâinile, apăsând puternic până ce urletul a amuțit și tata s-a ridicat de pe Obbe, până ce mama a deschis

cuptorul și, timp de câteva secunde, și-a apăsat încheietura mâinii pe tava de copt încă încinsă, devenind astfel iar caldă pe dinăuntru.

— Ești cea mai bună mamă, am spus eu și mi-am dat seama din voce că mințeam. Vocea îmi era la fel de goală și cavernoasă precum grajdurile vacilor. Nu mai avea viață în ea. Dar mama părea să fi uitat deja situația de adineauri. Tata și-a ridicat brațele în aer.

— Voi ne înnebuniți, ne scoateți din minți, a zis și a plecat în șura cu lemne. Conflictele trebuie ucise imediat, în față, a spus cândva bunica din partea religioasă a familiei. Oare noi eram conflictele din față? Și mi-am spus: nu, părinții sunt cei care trăiesc mai departe în copiii lor, nu invers, nebunia lor trăiește mai departe în noi.

— Chiar vrei să mori? am întrebat-o pe mama.

— Da, a zis ea, dar să nu pui la suflet, sunt o mamă de doi bani. S-a răsucit și s-a dus cu coșul de coji în șură. Pentru o clipă am rămas împietrită și am întins atunci mâna spre Obbe. Îi curgea sânge din nas. Obbe m-a pocnit peste mână.

— Te caci pe tine de frică, a zis el.

Belle și cu mine stăm în șura spermei pe podeaua din piatră prăfuită. În mijlocul grajdului e o vacă fantomă, alcătuită dintr-un cadru de metal cu o bucată de blană în partea de sus, ca să-i păcălească pe tauri. Sub blană e o șină din metal cu un scăunel negru pe ea. Scaunul e din piele. Îl poți ajusta mai în față sau mai în spate ca să poți capta astfel sperma. Blana e uzată ici-colo; e poreclită Dirk al IV-lea după faimosul taur care a asigurat sute de ur- mași și căruia i-a fost ridicată o statuie din bronz așezată pe un soclu în mijlocul satului. Îi întrerup Bellei discursul despre cum suferința începe mereu la scară mică și apoi se amplifică. Ea cunoaște viața așa cum cunosc turiștii un sat: nu reușesc să găsească aleile întunecate, calea interzisă pentru intruși. Îi spun:

— Ia întinde-te pe Dirk! Fără să întrebe de ce, Belle încalecă vaca fantomă. Eu mă așez pe scăunelul negru din piele de sub ea. Blana e goală pe dinăuntru, acolo unde e fixată o țeavă de susținere. Bella își bălăngănește picioarele în laterale; vârfurile converșilor All Stars sunt pline de noroi, șire- turile s-au făcut gri.

— Și acum mișcă din șolduri, ca la călărit. Belle începe să se miște. Mă aplec într-o parte s-o privesc. Ca să aibă o prindere mai bună, a luat în mâini partea de sus a blănii.

— Mai repede. Se mișcă mai repede. Dirk al IV-lea începe să scârțâie. După câteva minute se oprește și spune gâfâind:

— E plictisitor și am obosit. Eu ajustez scăunelul ca să ajung chiar sub șoldurile ei. Mai pot să avansez încă patru găurele.

— Știu eu ceva mișto.

— Așa zici mereu, dar asta chiar e supertâmpit.

— Ai și tu un pic de răbdare! Fă-te că vaca e Tom! Hai că poți!

— Și dup-aia?

— Te miști iar.

— Și ce-ar trebui să se întâmple, mă rog?

— Până la urmă o să vezi niște culori minunate ca un Fireball, culorile se tot schimbă și ajungi pe partea cealaltă a podului, unde nu există suferință, unde peștii tăi guppy încă trăiesc și unde tu ești șefa. Belle închide ochii. Începe să se miște din nou dintr-o parte în alta. Obrajii i se înroșesc tot mai mult, buzele i se umezesc de la salivă. Eu mă las pe spate și mă cufund în scăunel. Poate că ar trebui să țin o prezentare în fața lui tata și a mamei, îmi zic. Una despre broaște râioase și să le explic cum să se împerecheze: important e ca mama să fie întinsă deasupra lui tata — spatele ei e fragil ca bucățelele de zahăr caramelizat. Și asta e singura soluție ca mama să mănânce iar, astfel ca tata să aibă din nou ceva de care să se agațe. Și uite așa am putea organiza în casă o migrație a broaștelor. Îl punem pe tata într-o parte a sufrageriei și pe mama în cealaltă și-i lăsăm să traverseze. Am putea și să umplem cada cu apă, ca să înoate împreună, la fel ca în ziua în care am primit cada nouă, verde ca menta — s-a întâmplat cu două zile înainte de ziua de decembrie cu pricina, iar tata și mama au făcut împreună baie în ea. „Acum sunt goi pușcă“, a zis Matthies și ne-a făcut să chicotim; am văzut în fața ochilor două ștrudele cu mere care au plonjat în uleiul din friteuză. Aveau să iasă de acolo bruni, rumeniți, cu prosoapele în jurul brâului ca niște șervețele. Balamalele vacii false scârțâie tot mai tare. Tata era mândru de Dirk al IV-lea. După ce-l folosea, plesnea mereu animalul cu palma peste coastele false. Deodată simt cum îmi arde gâtul. Ochii mă ustură. Prima zăpadă a anului cade devreme și coboară în inima mea. O simt greoaie.

— Nu văd nicio culoare. Mă trag cu scaunul în spate și mă postez lângă Belle. Încă nu a deschis ochii. Îmbrac repede pelerina verde-deschis a lui tata care atârnă peste un scaun de lângă bancul de lucru

din șură. Apoi ușa se deschide brusc și Obbe își strecoară capul înăuntru. Privirea îi fuge de la mine la Belle și iar înapoi. Intră și închide ușa după el.

— De-a ce vă jucați? întreabă el.

— Un joc tâmpit, spune Belle.

— Cară-te, zic eu. Obbe n-are voie să se joace cu noi, că sigur face iar ceva răutăcios. Te poți încrede în el la fel de puțin ca în vremea de aici din sat. Încă are sânge la nas de la izbitura de pe podeaua din bucătărie. Pe undeva îmi pare și rău pentru el, chiar dacă regretul meu se împuținează tot mai mult, acum că înjură și, colac peste pupăză, mai și ciordește mâncare sau bani din cutia de tinichea pentru vacanță de pe sobă, ceea ce reduce la zero șansa de a prinde un loc într-un camping și ceea ce risipește moștenirea lui tata; acum îi mai ajunge cel mult de un prăjitor de pâine și un uscător de rufe. Într-o bună zi te pomenești că o să fure și inima lui tata și pe a lui mama. Și atunci, la fel ca una dintre pisicile maidaneze cu un cormoran în gură, le va săpa o groapă pe pajiște.

— Știu eu ceva ca lumea, zice el.

— N-ai voie să te joci cu noi.

— Din partea mea are voie, Jas născocește doar chestii plictisitoare.

— Vezi, Belle îmi dă voie, spune Obbe și ia din dulăpiorul de deasupra bancului de lucru o cutiuță de cartușe Alpha și niște proiectile argintii: cilindri lunguieți cu capete colorate. Sunt folosite pentru a insemina vacile care nu reușesc să rămân gestante. Obbe îmi întinde o pereche de mânuși albastre. Fiindcă nu vreau să-l privesc în față, îmi îndrept ochii spre țepii din bărbie. La atingere sunt precum semințele de chimion pe care mă roagă mama uneori să le amestec prin caș. De câteva zile, se bărbierește. Îi urmăresc toate mișcările cu încordare.

— Tu o să fii asistenta mea, zice. Deschide iar ușa dulăpiorului de bucătărie. De data asta scoate o sticluță cu o soluție cu care unge țeava. „Lubrifiant“, scrie pe etichetă.

— Acum trebuie să-ți dai jos pantalonii și să te întinzi pe burtă peste vacă. Belle îi urmează instrucțiunile fără să protesteze. Deodată îmi sare în ochi faptul că în ultima vreme vorbește foarte puțin despre Tom și mai des despre fratele meu. Vrea să știe care-i sunt hobby-urile,

mâncarea preferată, dacă e atras de blonde sau de brunete și așa mai departe. Nu vreau ca Obbe s-o atingă. Cum ar fi să se spargă acvariul, ce-o să facem atunci? După ce Belle s-a întins pe Dirk al IV-lea, Obbe mă pune pe mine să-i țin fesele depărtate, iar gaura ei de caca e descoperită precum suportul pentru stilouri de la școală.

— N-o să mă doară, nu? întreabă Belle.

— Nu te teme, spun eu cu un zâmbet pe față, tu ești mai valoroasă decât multe vrăbii. E din Matei și bunica îmi rostise cândva aceste cuvinte când am dormit la ea și mi-era teamă că o să mor în somn. Ca să ajungă mai bine, Obbe se urcă cu picioarele pe o găleată pentru nutreț întoarsă cu fundul în sus, poziționează țeava între fesele lui Belle și, fără avertizare, împinge în ea fierul rece. Ea răcnește ca un animal rănit. De frică, îi dau drumul la fese.

— Stai acolo, lungită, spune Obbe, că altfel o să te doară și mai tare. Lacrimile îi curg șiroaie pe obraji, corpul îi tremură. În stare febrilă, mă gândesc la stiloul meu care curge. Doamna învățătoare a zis că ar trebui să-l las o noapte în apă rece și apoi să-l clătesc a doua zi și să-l usuc cu föhnul. Ar fi bine s-o pun și pe Belle în apă rece? Când mă uit la Obbe îngrozită, el face un semn din cap înspre recipientul din colț, în care se păstrează eprubetele cu spermă de taur, în azot. Tata a uitat să încuie recipientul. Bănuiesc că Obbe are aceeași idee: s-o clătim. Învârt capacul, îl deschid, scot o eprubetă și i-o dau lui Obbe. Țeava e încă înfiptă între fesele lui Belle. — Nu există asistentă mai bună decât tine. Gheața începe să se topească puțin. Ceea ce facem e bine. Uneori trebuie să aduci jertfe mai puțin plăcute, precum și Dumnezeu i-a cerut lui Avraam să-l jertfească pe Isaac, iar el în cele din urmă a adus un animal drept ofrandă, la fel și noi trebuie să experimentăm diferite lucruri până ce Dumnezeu se va mulțumi cu tentativele noastre de a întâlni moartea și ne va lăsa în pace. Obbe apasă apoi eprubeta în țeavă. Avem atâtea căi de scăpare și totuși o facem, fără să știm că azotul îi va pârli pielea. Simt cum lașitatea îmi face picioarele mai grele în timp ce alerg afară din șura spermei, cu Obbe în urma mea. O zbughim amândoi în direcții diferite ale curții. „Și nu ne duce pe noi în ispită, ci mântuiește-ne de cel rău“, șoptesc ca pentru sine, văzând-o pe Hanna într-o parte a casei, rezemându-și bicicleta de perete. Și-a prins perna pe care doarme sub elasticele de la portbagaj. În mână ține valizuța de vacanță, care, după ce n-a mai dormit de mult la bunica, e

plină de peștișori de argint. Îi strângem între degetul mare și arătător și-i frecăm până se fac praf. Apoi îi suflăm de pe degete.

— Vino cu mine, îi spun eu și alerg înaintea ei către baloții de fân stivuiți în spatele șurei iepurilor. Ne strecurăm printre câțiva baloți de fân Ne strecurăm printre câțiva baloți de fân ca să nu ne vadă tata, ciorile și Dumnezeu.

— Mă ții, te rog, în brațe? întreb eu. Încerc să nu plâng din cauza răcnetului Bellei care încă-mi răsună în urechi, din cauza ochilor ei bulbucați ieșiți din orbite ca niște boluri pentru peștișori, umplute doar pe jumătate cu apă.

— De ce? Ce s-a întâmplat? Hanna mă privește îngrijorată.

— Tremuri toată.

— Pentru… pentru că altfel explodez, spun eu, fix ca găina aia a lui tata atunci când oul era prea mare și-i ieșea pe jumătate din fund. Dacă tata n-ar fi omorât-o, s-ar fi făcut ferfeniță și i-ar fi zburat mațele în toate părțile. Exact așa sunt și eu pe punctul de a exploda.

— Ah, da, zice Hanna, pasărea aia amărâtă.

— Și eu sunt o pasăre amărâtă. Hai, mă ții acum în brațe?

— Te țin.

— Știi, zic eu, în timp ce-mi bag nasul în părul ei, care miroase a șampon Zwitsal, eu vreau să mă fac mai mare, dar nu vreau să-mi crească și brațele. Acum te potrivești la fix în ele. Hanna tace puțin și apoi spune:

— Dacă se fac prea mari, le înfășor de două ori în jurul meu, ca pe fularul de iarnă.

7

În noaptea aceea o visez pe Belle. Suntem în pădurea de la marginea satului, aproape de unde se ia bacul şi ne jucăm de-a vânătoarea de vulpi. Nu ştiu de ce, dar Belle poartă paltonul de duminică al lui mama, pălăria ei de duminică cu un fel de plasă deasupra şi cu o fundă neagră într-o parte. Tivul paltonului se târâie pe jos şi de aceea se agaţă de el crenguţe şi noroi, care foşnesc. Abia apoi iese în evidenţă faptul că Belle şi vulpea s-au contopit: jumătate om, jumătate animal. Ne adâncim tot mai mult în pădure şi până la urmă ne rătăcim printre copacii înalţi şi subţiri care în întuneric seamănă cu nişte trăgătoare de cizme aşezate în picioare. Pe oriunde merg, hop şi Belle cu trupul ei roşcat de vulpe.

— Tu eşti vulpea? întreabă ea.

— Da, spun, cară-te până nu te înfulec ca pe un puişor de găină fraged. Pentru un moment îşi ridică îngâmfată bărbia în aer şi-şi dă pleata pe spate.

— Cretino, zice, eu sunt vulpea. Acum trebuie să-ţi pun o întrebare şi, dacă nu răspunzi, o să-ţi verşi maţele sau o să faci diaree şi o să crăpi înainte de vreme. Brusc nasul şi urechile i s-au ascuţit, sunt ca nişte vârfuri. Tot ce ţine de vârfuri are un plus de valoare: dinţii cu care să străpungi mâncarea, jucătorii de fotbal care încep atacul, ora celui mai aglomerat moment din trafic în care să te trezeşti liniştit din somn. Îi vine bine trupul de vulpe. De fiecare dată când ea face un pas în faţă, eu fac unul în spate. Din clipă în clipă mă aştept să răcnească la fel de înfiorător ca atunci, în grajdul de montă, să i se bulbuce ochii ca unui cap de ştiucă prins în cârlig. Fără apărare.

— Chiar l-a luat moartea pe fratele tău sau fratele tău e moartea? întreabă în cele din urmă.

Eu scutur din cap și mă uit la vârfurile pantofilor.

— Moartea n-are familie, de aia caută mereu un corp nou, ca pentru o clipă să nu se mai simtă singură, până când persoana respectivă e sub pământ, apoi caută mai departe. Belle întinde mâna în față. În vis, dintr-odată, aud cuvintele pastorului: „Singura modalitate de a-ți scoate din joc dușmanul e să ți-l faci prieten“. Mă uit scurt în spate ca să iau o gură de aer proaspăt, una în care să nu fie niciun germen de boală și întreb:

— Ce se întâmplă dacă dau mâna cu tine? Belle se apropie tot mai mult, miroase a piele pârlită. Deodată are fesele acoperite cu plasturi Hansaplast.

— Atunci o să te înfulec repede.

— Și dacă nu dau mâna cu tine?

— Atunci o să te înfulec cu încetinitorul, doare mai tare. Încerc să fug de ea, dar picioarele îmi fac ca spaghetele sub corp, cizmele sunt brusc prea mari pentru picioarele mele.

— Știi de câți șoareci de câmp e nevoie în stomacul unei vulpi ca ea să nu mai trebuiască să-și penetreze propriul vid? Când, într-un final, fug din calea ei, strigă după mine cu un efect de ecou incorporat, o voce pentru de-a v-ați ascunselea.

— Dragă șoarece de câmp, șoarece de câmp, șoarece de câmp.

8

Tata își mijește ochii ca să stabilească la ce înălțime să atârne patinele argintate. Ține trei șuruburi între buze în eventualitatea în care unul ar cădea pe jos, iar în mână are o bormașină. Cu ochi umezi, mama privește de la distanță, cu furtunul de la aspirator pregătit. Cordonul de la halat i s-a desfăcut și acum atârnă, dezvăluindu-i cămașa albă, prin al cărei material îi zăresc mamei sânii fleșcăiți. Arată exact ca două bezele pe care le face Obbe uneori ca să le vândă în curtea școlii, câte patru într-o pungă resigilabilă: dacă albușul e prea vechi, ele se diluează și rezultă o spumă fleșcăită. Tata coboară de pe scărița de bucătărie, iar mama închide aparatul de radio, ceea ce face ca și liniștea să pară argintată.

— Sunt strâmbe, spune mama atunci.

— Ba nu, zice tata.

— Ba da, uită-te, de aici atârnă strâmb.

— Atunci nu sta acolo. Nu există strâmb, din orice colț atârnă altfel. Mama strânge cu putere cordonul de la halat și părăsește sufrageria cu pași mari, târâind după ea și furtunul aspiratorului — o urmează întreaga zi prin casă, ca un câine ascultător. Uneori sunt invidioasă pe animalul acela albastru, urât, cu care pare să aibă mai multe de împărțit decât cu propriii ei copii. Văd în acele momente cum la final de săptămână îi curăță cu toată dragostea stomacul și-i pune înapoi un sac nou. Asta în timp ce stomacul meu aproape stă să explodeze. Mă uit iar la patine. În interior sunt căptușite cu catifea roșie. Chiar atârnă strâmb. Nu spun nimic. Tata s-a așezat pe canapea și și-a țintuit privirea în față; are nițel moloz pe umeri. Încă ține bormașina în mână.

— Tată, zici că ești o sperietoare de ciori, spune Obbe, care tocmai intră în casă; are un ton sfidător. Azi-noapte l-am auzit pe fratele meu ajungând acasă abia pe la cinci. Cu inima pulsând, așteptam întinsă pe pat și analizam fiecare sunet: cum picioarele îi făceau slalom, cum pipăia pereții, cum a uitat de treptele care scârțâiau, a șasea și a doișpea. L-am auzit sughițând și la scurt timp după aia a vomitat în vasul de toaletă din baie. Asta se întâmpla deja de câteva nopți la rând.

De fiecare dată pijamaua mea era leoarcă de transpirație. Tata zicea că vărsatul e un păcat îmbătrânit de care corpul trebuie să scape până la urmă. Știam că Obbe săvârșește multe greșeli omorând animale, dar cu ce greșea mergând la chefuri în șure nu înțelegeam. Știam însă că mereu își bagă limba în gura unei alte fete. Vedeam asta de la geamul din camera mea; el stătea în lumina lămpii de la grajd, de parcă era Iisus cuprins de o strălucire cerească, iar eu îmi împingeam la rândul meu de fiecare dată gura în antebraț, îmi apăsam limba pe pielea transpirată și făceam cerculețe. Avea un gust sărat. În dimineața următoare nu-i vorbeam prea mult lui Obbe, ca să nu intre în mine bacterii și să-mi vină și mie să vomit. Îmi amintea de prima și ultima oară când a trebuit să vărs — Matthies încă trăia. S-a întâmplat într-o miercuri — aveam cam opt ani — și m-am dus cu tata să iau pâine de la brutarul din sat. Pe drumul de întoarcere mi-a dat o chiflă cu stafide, una extramare. Era încă proaspătă și gustoasă, fără pete alb-albastre. Când am ajuns la bunica, căreia îi ducem de fiecare dată pâine într-un sac de nutreț marca Biks, am simțit că mi se face greață. Ne-am dus prin spate, fiindcă ușa din față era mai mult de formă, iar acolo am vomitat în pământul de lângă grădina cu zarzavat; stafidele pluteau prin băltoaca maronie ca niște gândaci umflați. Era în locul în care bunica își planta morcovii. Tata a dat repede cu cizma un strat de pământ pe deasupra. După ce morcovii au fost scoși din pământ, mă așteptam ca, din clipă în clipă, bunicii să i se facă rău și să moară din vina mea. Pe atunci nu mi-era teamă că eu însămi voi muri de la asta, ci abia de când Matthies nu s-a mai întors, incidentul din grădină a căpătat mai multe versiuni; în versiunea cea mai gravă scăpasem de moarte ca prin urechile acului. Poate că, m-am întrebat deodată, fetele alea își băgau limba atât de adânc înăuntrul lui Obbe, încât de aia i-a venit să verse, așa cum poți să-ți îndeși periuța de dinți atât de adânc în gură, de-ți vine să vomiți. Tata și mama nu-l întrebau pe unde a umblat, de ce iar puțea a bere și a țigări.

— Vrei să mergem cu bicicleta? i-am șoptit eu Hannei, care stă în spatele canapelei și desenează. Niciuna dintre păpușile ei nu are trunchi, ci doar cap, așa cum noi suntem atenți doar la dispoziția celuilalt. Au o privire tristă sau supărată. Sub brațul drept își ține strâns valizuța pentru vacanță. De când s-a întors din vizită, o cară tot timpul după ea, ca și cum n-ar vrea ca posibilitatea de a evada să-i scape din

mâini. N-avem voie să punem mâna pe valizuță și nici să comentăm ceva despre ea.

— Încotro?

— La lac.

— Ca să facem ce?

— Planul, doar atât îi zic. Aprobă din cap. A sosit timpul să ne transformăm planurile în fapte, nu mai putem să rămânem aici.

În hol, Hanna îmbracă vindiacul care atârnă de cârligul albastru de pe hol. Obbe are galben, eu verde. Lângă al meu e cârligul roșu. De acolo nu lipsește geaca, ci corpul menit să o poarte. Doar cele ale lui tata și mama atârnă pe umerașe de lemn care s-au încovoiat de la umezeala averselor de pe gulere. Cândva erau singurii umeri de nădejde din casă, dar acum se gârbovesc la rândul lor tot mai mult. Deodată mă întorc cu gândul la acea dată când tata m-a înșfăcat de glugă. Matthies abia murise de câteva săptămâni. L-am întrebat pe tata de ce nu avem voie să vorbim despre el și dacă știe cumva dacă în rai au o bibliotecă de unde se pot împrumuta cărți fără să primești amendă în caz că nu le returnezi la timp. Matthies nu-și luase bani la el. Noi uitam atât de des să returnăm cărțile — mai ales pe cele ale lui Roald Dahl și poveștile despre Vrăjitoarea cea Rea, pe care le citeam pe furiș, fiindcă lui tata și lui mama li se păreau cărți spurcate. Nu i le încredințam înapoi bibliotecarei. Nu era niciodată drăguță cu noi. După părerea lui Matthies, îi era frică de copiii cu degete unsuroase și de copiii care făceau „urechi de măgar“, adică îndoiau colțul paginilor. Urechi de măgar făceau doar copiii care nu aveau cu adevărat un cămin, un loc în care să se poată întoarce mereu, de aceea trebuiau să și-l consemneze, la fel cum, mai târziu, am început și eu să fac același lucru. Chiar dacă la mine îndoiturile arătau mai degrabă a urechi de șoarece. Atunci când i-am pus întrebarea aceea lui tata, m-a agățat cu glugă cu tot de cârligul roșu. M-am bălăbănit puțin dintr-o parte în alta, dar nu m-am putut elibera. Pământul îmi fugise de sub picioare.

— Cine pune aici întrebările? a zis el.

— Tu, am spus eu.

— Greșit. Dumnezeu le pune.

M-am strofocat să mă gândesc dacă Dumnezeu îmi pusese vreodată o întrebare. Nu-mi puteam aminti. Asta deși născoceam multe răspunsuri pentru eventualele întrebări pe care oamenii mi le-ar putea

pune cândva. Poate că de aceea nu-l mai auzeam pe Dumnezeu — nici mama nu ne auzea cum ne văicăream după dulciuri când avea volumul dat prea tare la emisiunea *De Muzikale Fruitmand*.

— Aici să atârni până se întoarce Matthies.

— Păi și când se întoarce?

— Când o să atingi tu podeaua cu picioarele. Am privit în jos. Din experiențele anterioare cu crescutul, știam că asta ar mai putea dura o bună bucată de vreme. Tata s-a făcut că pleacă, dar s-a întors după câteva secunde; fermoarul de la geacă mă înțepa dureros în gât, mi-era greu să respir. M-a pus la loc pe podea și n-am mai întrebat niciodată nimic despre fratele meu; am lăsat intenționat să mi se adune amenda la bibliotecă, iar uneori citeam poveștile cu voce tare sub plapumă în speranța că Matthies le va putea auzi din rai și încheiam cu un hashtag, la fel cum făceam când îi trimiteam Bellei un mesaj vocal despre un referat important. Merg pe bicicletă în spatele Hannei deasupra digului; valizuța de vacanță e prinsă sub elastice. La jumătatea drumului trecem pe lângă vecina Lien. Încerc să nu-l privesc pe fiul ei, care stă în spate, pe portbagaj, chiar dacă acum știu că nu sunt pedofil; cârlionții ăia blonzi aduc cumva cu un îngeraș, iar mie îmi plac îngerașii, fie că sunt mai mari, fie mai mici de vârstă. Dar bunica zice că nu trebuie să închizi niciodată lupul în stână. Bunica n-are acasă nici lupi, nici stână, dar îmi pot închipui foarte bine că cei doi nu s-ar prea pupa nici dacă i-ar avea acasă. Vecina Lien ne salută deja de la depărtare. Are o privire îngrijorată. Acum trebuie să zâmbim vesele, ca să nu ne pună întrebări nici nouă, nici lui mama și lui tata.

— Prefă-te că ești veselă, îi spun eu Hannei cu voce scăzută.

— Nu mai știu cum.

— Ca pentru poza de la școală.

— A, da. Hanna și cu mine ne afișăm cel mai larg zâmbet — mi se înfășoară în jurul colțurilor gurii. Trecem de vecina Lien fără întrebări dificile. Pentru o clipă mă uit în urmă, la spinarea băiețelului ei. Văd deodată în fața ochilor cum se leagănă de frânghia din pod — îngerașii trebuie atârnați mereu, ca să se răsucească în jurul tuturor celor din preajmă, să le poată oferi același sprijin tuturor. Clipesc de câteva ori ca să înlătur imaginea sumbră și mă gândesc la vorbele pastorului Renkema de duminica trecută din timpul slujbei, proveneau din psalmul 51: „Căci îmi cunosc bine fărădelegile și păcatul meu stă

necurmat înaintea mea. Iată că sunt născut în nelegiuire, în păcat m-a zămislit mama mea. În templu, vameșul s-a lovit peste piept și s-a rugat. S-a lovit peste piept de parcă ar fi vrut să spună: aici e izvorul tuturor nelegiuirilor“. Pentru un moment mă împung cu pumnul în piept, cu atâta putere încât tot corpul mi se încordează și încep să fac slalom pe bicicletă, și șoptesc atunci ca pentru mine: „Iartă-mă, Doamne“. Și-mi pun mâinile din nou pe ghidon ca să-i dau Hannei un exemplu bun. Ea n-are voie să meargă pe bicicletă fără mâini. Dacă însă o face, îi bag eu mințile-n cap, la fel cum strig la fiecare vehicul care vrea să treacă pe lângă noi: „Mașina“ sau „Tractorul“. Ca s-o țin atentă, merg pe bicicletă lângă ea și-i spun bancul pe care l-am auzit de la Obbe:

— De ce s-a sinucis Hitler?

Hanna ridică din sprâncene.

— Habar n-am.

— Pentru că n-a putut să plătească factura la gaz. Hanna râde, are o strungăreață de zici că e un utilaj de plantat cartofi. Pentru o clipă simt că-mi intră mai mult aer în pieptul tensionat. Uneori, noaptea, când îmi țin respirația ca să fiu mai aproape de Matthies, parcă mi se așază pe piept un uriaș, mă privește de pe scaunul de birou, cu ochi mari ca de vițel nou-născut. Mă încurajează și-mi spune: „Trebuie să reziști mai mult, mult mai mult“. Uneori mă gândesc că Marele Uriaș Prietenos a evadat din cartea mea pentru că odată am lăsat-o deschisă pe noptieră și dup-aia am adormit. Dar uriașul ăsta nu e prietenos, e mai degrabă supărăcios și mai ales foarte impunător. N-are branhii și totuși își poate ține respirația deosebit de mult timp, uneori întreaga noapte. La pod ne aruncăm bicicletele pe iarba de lângă drum. Unde începe parapetele e un panou din lemn pe care scrie cu litere vopsite: *Fiți treji și vegheați! Pentru că potrivnicul vostru, diavolul, dă târcoale ca un leu care răcnește și caută pe cine să înghită*. E din Petru. În iarbă se află un pachet gol de gumă de mestecat. Pesemne că cineva voia să ajungă pe partea cealaltă cu respirația proaspătă. Lacul zace liniștit, ca un chip fățarnic pe care nu poate fi deslușită minciuna. Ici-colo s-a format deja un strat subțire de gheață la mal; arunc o pietricică. Nu reușește să spargă gheața. Hanna se urcă pe unul dintre bolovani. Își pune lângă ea valizuța de vacanță și scrutează cu privirea partea cealaltă, cu mâna streașină la ochi.

— Se pare că se ascund în cârciumi.

— Cine? întreb eu.

— Bărbații. Și știi ce le place?

Nu răspund. Văzută din spate, surioara mea nu e surioara mea, e cineva care poate trece drept oricine — părul ei negru e tot mai lung. Cred că-l lasă intenționat să crească atât de mult, ca mama să-i împletească în fiecare zi coada, ca mama s-o atingă în fiecare zi. Părul meu se aranjează imediat.

— Guma de mestecat căreia nu i se duce gustul.

— Dar nu există așa ceva, zic eu.

— Trebuie să fii mereu dulce și dulce să rămâi.

— Sau ar trebui să mestece ei mai puțin.

— Oricum n-ai voie să fii prea lipicioasă.

— Dar la mine gustul trece imediat.

— Păi și tu rumegi ca o vacă. Mă gândesc la mama. Ea face atâtea mișcări de rumegare într-o zi, că e musai caz de tensiune accelerată, iar tensiunea accelerată e un motiv să sari de pe silozul de nutreț sau să spargi termometrul cu mercur cu care ia mama temperatura cașcavalului și să înghiți mercurul — tata ne-a avertizat deja de mici în privința mercurului, avea să fie o moarte rapidă, zicea el. Am învățat astfel că poți muri rapid sau lent și că ambele au avantaje și dezavantaje. Mă pun în spatele Hannei și-mi reazem capul de vindiacul ei. Are o respirație liniștită.

— Când plecăm? întreabă Hanna. Vântul rece îmi suflă direct prin geacă. Tremur.

— Mâine, după ora cafelei. Hanna nu răspunde.

— Veterinarul spune că sunt completă, zic eu apoi.

— Ce știe el? El nu vede decât animale complete, ălora neterminate le face o injecție. Vocea Hannei pare deodată ranchiunoasă. O fi geloasă? Îi cuprind șoldurile cu mâinile. Un brânci și imediat zboară-n apă. Atunci aș putea vedea cum a aterizat Matthies sub gheață, cum de s-a putut întâmpla. Și apoi o fac. O împing de pe bolovan în apă și privesc cum se scufundă și cum iese iar la suprafață scuipând apă, cu ochii bulbucați de frică precum două plutitoare negre de pescuit. O strig pe nume.

— Hanna, Hanna, Hanna! Dar vântul frânge cuvintele, izbindu-le de bolovani. Mă las pe genunchi la mal ca s-o trag de braț afară. După

aceea, nimic nu mai e la fel. Mă întind cu toată greutatea pe surioara mea udă și repet întruna:

— Să nu mori, să nu mori. Abia după ce clopotul de la biserică răsună de cinci ori, ne ridicăm cu grijă. Apa se scurge din surioara mea prin toate părțile. O iau de mână și o strâng cu putere, o ciupesc de parcă ar fi un prosop de bucătărie umed. Suntem la fel de goale precum cutiile de tinichea pentru micul dejun de pe masă, cele cu regina Beatrix pe ele, primite cândva de la Loteria Codurilor Poștale: nimeni nu mai poate să ne umple la loc. Hanna își ridică valizuța de vacanță. Corpul îi tremură la fel de tare precum sacul rutier alb cu roșu pentru vânt, care e atârnat lângă pod. Aproape că nu mai știu cum să merg pe bicicletă, cum să ajungem odată acasă. Nu mai știu încotro s-o luăm, Țara Făgăduinței de pe partea cealaltă s-a transformat subit într-o carte poștală cenușie.

— Am alunecat, zice Hanna. .

Eu clatin din cap, îmi dau pumni în tâmple, îmi bag nodurile degetelor în piele.

— Ba da, spune Hanna, așa vom spune.

9

În noaptea aceea am iar vise febrile, de data asta despre surioara mea. Patinează pe lac cu mâinile la spate, suflă în față norișori de aburi. Pastorul Renkema și-a parcat Volkswagenul pe partea cu șanțul, cu

farurile bătând pe gheaţă. Fâşia de lumină indică precis cât de mari trebuie să fie turele Hannei. Renkema stă în veşmintele lui negre cu fundul pe capotă, cu Biblia în poală. Tot ce ne înconjoară e alb de la zăpadă şi gheaţă. Apoi, dintr-odată, farurile se deplasează cu încetinitorul înspre mine. Eu nu sunt om, ci un scaun pliabil care stă părăsit lângă debarcader. Nimeni nu mai are nevoie de mine ca să se sprijine la patinat. Îmi simt picioarele reci, spătarului meu îi lipsesc mâinile. De fiecare dată când Hanna trece pe lângă mine şi îi aud patinele zgâriind, vreau să urlu spre ea. Dar scaunele nu pot urla. Vreau s-o avertizez în privinţa copcilor înşelătoare, dar scaunele nu pot avertiza. Vreau s-o ţin în braţe, s-o strâng de spătarul meu, s-o iau în poală. La fiecare tură, surioara mea îmi aruncă o privire scurtă. Năsucul i s-a înroşit şi poartă încălzitoarele de urechi ale lui tata, pe care ni le mai punem uneori atunci când tânjim după mâinile lui în jurul capetelor noastre reci. Vreau să-i spun cât de mult o iubesc, atât de mult, încât spatele, spătarul meu, începe să dogorească puţin, încât lemnul se încălzeşte ca după o zi de excursie. Dar scaunele nu pot spune cât de mult iubesc pe cineva. Şi nimeni nu ştie că eu sunt: Jas, deghizată în scaun pliant. Ceva mai departe trec pe lângă mine nişte lişiţe. Mă linişteşte faptul că ele nu se prăbuşesc prin gheaţă, cu toate că surioara mea cântăreşte pe puţin treizeci şi cinci de lişiţe. Când inspectez din nou gheaţa, văd că Hanna iese din fâşia de lumină şi dispare treptat din câmpul vizual. Renkema începe să claxoneze şi dă flash-uri. Căciula tricotată, galbenă a surioarei mele se scufundă lent precum soarele care apune. Nu vreau ca ea să apună. Vreau să mă înşurubez în ea ca un piolet, să mă agăţ de ea ca un piron. Vreau s-o salvez. Dar scaunele nu pot salva. Ele nu pot decât să tacă şi să aştepte până când cineva vine să se odihnească pe ele.

10

— Acolo unde am pus crenguţe în pământ sunt capcanele pentru cârtiţe, spune tata şi-mi întinde un hârleţ. Îl apuc de partea din mijloc. Mi-e milă de cârtiţe că pică în capcane aşa, în întuneric. Eu sunt la fel ca ele: în timpul zilei mi se pare că se face tot mai întuneric, iar seara nu-

mi mai văd nici vârful nasului — ochii îmi sunt la fel de afundați în piele ca cei ai acestor mamifere pufoase. Și eu sap așa, în gol, în jurul meu, scurm la suprafață tot ce noi am îndesat sub gazon. Așa că azi-dimineață am aprins globul pământesc de pe noptieră și am văzut scurt un bliț, după care s-a făcut iar beznă. Am apăsat din nou întrerupătorul, dar nu s-a întâmplat nimic. Pentru o clipă mi s-a părut că oceanul s-a scurs șiroaie afară din glob — pijamaua mi-era udă leoarcă și mirosea a pișu. Mi-am ținut respirația și m-am gândit la Matthies. Patruzeci de secunde. Apoi am lăsat să intre iar aer proaspăt în mine și am deșurubat globul pământesc de pe stativ. Becul încă era întreg. Pentru o clipă mi-am spus: asta e întunecimea, ultima plagă. Înseamnă că le-am avut pe toate. Am scuturat rapid ideea de pe mine. Nu degeaba le-a zis doamna învățătoare lui tata și lui mama la ședința cu părinții că am prea multă imaginație, că-mi construiesc în jurul meu o lume din Lego: cu un clic, piesele se puteau atașa și detașa cu ușurință, eu stabileam cine mi-e dușman și cine, prieten. Le-a povestit și că săptămâna trecută am făcut la ușă salutul lui Hitler — într-adevăr, îmi ridicasem brațul în aer așa cum îmi poruncise Obbe, ca s-o fac pe doamna învățătoare să râdă de mine, și spusesem „Heil Hitler“. Doamna n-a râs, ci drept pedeapsă m-a pus să scriu după ore: „Nu voi batjocori istoria, la fel cum nu-L batjocoresc nici pe Dumnezeu“. Iar eu mi-am spus: dumneavoastră nu știți că sunt de partea celor buni. Că mama ascunde evrei în beci și că-i lasă să mănânce dulciuri, printre care și biscuiți Smoeltjes, cu fățuci, și că ei au voie sucuri acidulate cu nemiluita. Și că și Smoeltjes au două laturi: una cu ciocolată și una din turtă dulce. Așa și eu, sigur am două laturi și sunt și Hitler, și evreu, și rea, și bună. Mi-am dat jos pijamaua udă la baie și am întins-o pe podeaua încălzită. În chiloți curați și cu geaca pe mine, așteptam rezemată de marginea căzii să se usuce, când ușa s-a deschis și a intrat Obbe. S-a uitat la pijama de parcă era un leș întins pe jos.

— Te-ai pișat în pantaloni? Am scuturat cu putere din cap. Mi-am încleștat mâna în jurul becului din globul pământesc. Era un bec plat.

— Nu, s-a scurs apa din globul pământesc.

— Mănânci căcat, ăla n-are apă în el.

— Jur pe roșu, am zis eu. Sunt nici mai mult, nici mai puțin de cinci oceane.

— Atunci de ce pute a pișat aici?

— De aia, c-așa miroase marea. Și peștii se pișă.

— Așa o fi, zice Obbe. E timpul pentru jertfă.

— Mâine, i-am promis eu.

— Bun, a zis el, mâine e ziua cea mare. A mai aruncat o privire pijamalei și a spus apoi:

— Altfel spun la toată lumea din curtea școlii că ești o monstruliță pișăcioasă, după care a trântit ușa după el. Eu m-am întins pe burtă, lungită pe covorașul din baie, și am exersat înotatul fluture, ca după aceea să-mi mișc doar partea dintre picioare lipită de covorașul pufos de parcă ar fi fost ursulețul meu, de parcă înotam în ocean printre pești. Mă duc pe pajiște, urmându-l pe tata. Simt sub cizme iarba care e bocnă de la ger. De când nu mai sunt vacile, controlează în fiecare zi capcanele; în mâna dreaptă ține unele noi ca să le înlocuiască pe cele vechi cărora le-a sărit piedica. Când îmi fac temele, îl văd adesea pe geamul de la cameră străbătând în lung și-n lat ogorul, pe același traseu mereu. În unele zile, mama și Obbe îl însoțesc. Privit de sus, ogorul arată fix ca tabla de joc de la *Nu te supăra, frate*, iar eu simt aceeași ușurare atunci când pionii au ajuns din nou la fermă, în grajduri. Chiar dacă ne e tot mai greu să fim împreună în același loc. Fiecare cameră din casă îndură doar un singur pion — de îndată ce se adună mai mulți, urmează o ceartă. Atunci tata își etalează și în casă capcanele pentru cârtițe. Altceva nu mai are de făcut și stă toată ziua în fotoliul vechi; tace ca un stârc împăiat până ce ne poate face pe noi prada lui. Stârcilor le plac cârtițele. Atunci când spune ceva, deseori ne ascultă din Biblia în traducerea din 1637. Cine și-a pierdut părul și odată cu el și puterile? Cine s-a transformat într-un stâlp de sare? Cine a fost înghițit de o balenă? Cine și-a omorât fratele? Câte cărți are Noul Testament? Noi ne ferim de fotoliul vechi ca de ciumă, dar uneori, ca de exemplu chiar înainte de ora mesei, tot trebuie să treci pe lângă el, iar în momentele acelea tata nu se mai oprește din pus întrebări, așa că supa se răcește și crutoanele se înmoaie. Un răspuns greșit înseamnă: Treci la tine în cameră și gândește-te la ce ai făcut! Tata nu știe că există deja atâtea lucruri la care să te gândești, încât ele se tot adună, că trupurile noastre cresc și că aceste cugetări nu mai pot fi stăvilite cu un mentosan, ca în băncile de la biserică.

— Pe vremuri primeai câte un gulden pe fiecare blană. Le băteam cu un cui pe o placă de lemn să le las la uscat, spune tata.

Se lasă pe vine în dreptul unui băţ. Cârtiţele prinse le dă acum de mâncare stârcilor din spatele grajdului vacilor. Stârcii le înmoaie mai întâi în apă: uscate nu intră. Le înghit fără să le mestece, aşa cum face tata cu cuvântul Domnului. Tot aşa îi lunecă şi lui pe gât.

— Da, omule, aici tre' să fii cu ochii în patru, că dacă sare piedica e vai şi-amar de tine, şopteşte tata, în timp ce înfige băţul mai adânc în pământ. N-are nimic în ea. Mergem spre următoarea capcană: tot nimic. Cârtiţele preferă traiul solitar. Intră singure în întunecime, la fel cum la un moment dat toată lumea trebuie să înfrunte întunecimea pe cont propriu. La mine în cap se face tot mai des beznă, dar în cel al Hannei lucrurile se schimbă de la o zi la alta. Din când în când, ea îşi sapă drumul în sus, iar eu nu mai ştiu cum să ies din drăcia asta de sistem de tuneluri, unde la fiecare colţ pot să dau nas în nas cu tata şi cu mama, cu braţele lor pe lângă trup ca nişte arcuri slăbite, precum capcanele ruginite pentru cârtiţe din şură care cândva şi-au dovedit utilitatea, iar acum atârnă de decor lângă cleşti şi şurubelniţe.

— E mult prea frig pentru animalele astea, zice tata. I se prelinge un muc din nară. Nu s-a mai ras de câteva zile. Pe nas are o julitură roşie de la o creangă în care s-a zgâriat.

— Da, mult prea frig, aprob eu şi ridic din umeri pe post de paravânt. Tata analizează beţele din depărtare şi spune apoi brusc:

— Oamenii din sat vorbesc despre tine. Despre geacă.

— Ce nu le convine la geaca mea?

— Au început să-ţi crească muşuroaie dedesubt? Asta-i problema? Tata chicoteşte. Eu mă înroşesc. La Belle începe să crească încet-încet ceva. Mi-a arătat în vestiar, în timpul orei de sport de la şcoală; avea sfârcurile roz şi umflate ca două marsh-mallows. „Acum tu", mi-a zis. Eu am scuturat din cap. „Mie îmi cresc în întuneric, ca hrenițele. Nu e bine să le deranjezi, că se fleşcăiesc şi atârnă." A înţeles, dar n-avea să mai dureze mult până să-şi piardă răbdarea. Totuşi, Obbe şi cu mine am reuşit să-i închidem gura pentru o vreme. Nu le povestise părinţilor ce se întâmplase, fiindcă nu sosise niciun telefon nervos. Doar la şcoală măsuţele noastre erau despărţite acum de o carte de istorie, de parcă era Zidul Berlinului. De la incident n-a mai vrut să vorbim, nu mai acorda atenţie nici măcar colecţiei mele de biscuiţi Liga.

— Toate fetele sănătoase au mușuroaie, zice tata. Se ridică în picioare și se postează în fața mea. Are buzele crăpate de la frig. Îi arăt în grabă o crenguță de mai de departe.

— Cred că acolo e o cârtiță. Tata se răsucește puțin și scrutează cu privirea locul pe care i-l indic. Părul i-a crescut mult, e la fel de lung ca al meu. Aproape că ne-atinge umerii. În mod normal, mama ne-ar fi trimis de mult la frizerul din centrul satului. Acum a uitat. Sau poate că vrea ca părul să ne năpădească, să dispărem lent precum acoperă iedera întreaga fațadă a casei. Așa n-ar mai vedea nimeni cât de puțin însemnăm.

— Crezi că așa o să te poți mărita vreodată în fața lui Dumnezeu? Tata îndeasă cu piciorul hârletul în pământ — unu-zero pentru el. Nu există nici măcar un singur băiat în clasă care să se uite la mine. Arată spre mine doar dacă sunt subiectul unei glume de-a lor. Așa ca ieri, când Pelle și-a vârât mâna în pantaloni și și-a scos arătătorul prin șliț. „Ia, pune mâna“, a zis el, „mi s-a sculat“.

Fără să mă gândesc, l-am prins de deget și l-am ciupit. Am simțit osișoarele prin pielea subțire care se îngălbenise de jur împrejur de la fumat. Toată clasa a început să chiuie. M-am întors la locul meu de la geam cam derutată, în timp ce râsul continua să se întețească, iar Zidul Berlinului tremura din temelii.

— N-o să mă căsătoresc niciodată, o să mă duc pe partea cealaltă, spun eu cu mintea încă în clasă. Mi-a ieșit pe gură fără să-mi dau seama. Chipul lui tata pălește, de parcă aș fi folosit cuvântul „goliciuni“, ceea ce e mai grav decât a trezi sugestia că stăm de vorbă despre creșterea țâțucilor.

— Cine îndrăznește să înfrunte într-o zi podul nu se va întoarce niciodată, zice el cu vocea ridicată. Încă din prima zi în care Matthies nu s-a mai întors, tata ne-a avertizat și a transformat orașul într-o gaură cu must de bălegar care te-ar suge înăuntru și te-ar ameți de cap dac-ai nimeri în ea.

— Scuze, tata, i-am spus pe ton șoptit, am zis și eu așa.

— Știi cum a sfârșit fratele tău. Vrei și tu asta? Trage iarăși hârletul din pământ și se îndepărtează de mine, dându-i vântului din nou ocazia să se strecoare între noi. Tata se lasă pe vine lângă ultima capcană.

— Mâine îți dai geaca jos. O pun pe foc și nu mai vorbim niciodată despre asta, strigă el. Deodată îmi imaginez trupul lui tata prins între tijele unei capcane de cârtițe. Cum îi punem la cap o crenguță ca să știm unde a murit pionul. Curățăm capcana cu furtunul care atârnă în butoiul de lângă iepuri, în curte. Scutur din cap ca să alung imaginea sumbră. Nu mi-e frică de mușuroaie, în schimb de întunericul în care cresc ele, da. Ne întoarcem la fermă fără captură. Pe drum mai dă din când în când cu hârletul peste câte un mușuroi ca să niveleze pământul.

— E bine să le sperii puțin câteodată, spune tata și continuă apoi: Vrei să te faci la fel de plată ca maică-ta? Mă gândesc la sânii mamei, care sunt fleșcăiți ca două săculețe de colectă din biserică.

— Asta e pentru că nu mănâncă, spun eu.

— E plină de griji, nu mai încape nimic altceva.

— De ce-și face griji? Tata nu răspunde. Știu că are ceva de-a face cu noi. Că nu putem să fim și noi odată normali, chiar și atunci când încercăm să fim cât mai normali posibil, tot îi dezamăgim, de parcă suntem din specia greșită, cum sunt cartofii de anul ăsta. Lui mama i s-au părut când prea sfărâmicioși, când prea tari. Nici eu nu îndrăznesc să zic nimic despre broaștele de sub birou și despre faptul că sunt pe punctul de a se împerechea. Știu că se va întâmpla și că apoi vor mânca din nou și totul o să fie bine.

— Dacă-ți dai geaca jos, o să se îngrașe iar de la sine. Tata mă privește pieziș. Face o încercare să zâmbească, dar colțurile gurii îi par înghețate. Pentru o clipă, mă simt mare. Oameni mari râd unul de altul, se înțeleg reciproc, chiar și atunci când nu se înțeleg pe ei înșiși. Îmi acopăr cu mâna fermoarul de la geacă. Când tata își întoarce privirea, mă scobesc în nas cu cealaltă mână, scot un muc și mi-l bag în gură.

— Nu pot să-mi dau geaca jos, că mă îmbolnăvesc.

— Vrei să ne faci de râsul lumii? Ne bagi în mormânt cu ciudățeniile astea ale tale. Mâine ți-o dai jos! Îmi încetinesc mersul ca să rămân puțin în urmă și să privesc spatele lui tata. Poartă o jachetă roșie cu marsupiu. N-are pui înăuntru, ca să nu mai vorbim de cârtițe. Iarba îi foșnește sub tălpi.

— Nu vreau să muriți, strig eu împotriva vântului. Tata nu mă aude. Cele câteva capcane pentru cârtițe pe care le duce-n mână se ciocnesc ușor unele de altele în vânt.

11

„Ca nişte căpăţâni de varză de Bruxelles, capetele broaştelor plutesc la suprafaţa apei. Cu arătătorul, o împing cu grijă pe cea mai dolofană la fundul doniţei pe care am şutit-o din bucătărie, până face iar plop şi iese la suprafaţă. Sunt prea slăbite ca să înoate, dar la plutit se descurcă binişor.

— Încă o zi şi plecăm pentru totdeauna, le spun şi le scot din apă, tamponându-le pielea cu cocoloaşe cu o şosetă în dungi roşii. O aud pe mama urlând la parter. Ea şi tata se ceartă pentru că unul dintre clienţii lor fideli, care cumpără de la ei lapte, s-a plâns la congregaţie. De data asta nu de lapte, care ar avea prea puţină culoare sau ar fi prea apos, ci de noi, de cei trei magi. Mai ales eu sunt cam palidă şi ochii îmi sunt şi ei cam apoşi. Mama a zis că e vina lui tata, că el nu ne dă atenţie, iar tata a zis că e vina lui mama, că ea nu ne dă atenţie. După care au

început amândoi să se amenințe că vor pleca, dar asta s-a dovedit a fi imposibil, căci doar unul putea s-o șteargă în același timp, doar unul putea fi jelit în același timp și doar unul putea să se întoarcă acasă mai târziu și să se prefacă apoi că nu s-a întâmplat nimic. Acum se ceartă care dintre ei să plece. În sinea mea sper că va fi tata, fiindcă de obicei el cam pe la ora cafelei deja se întoarce. Fără cafea îl apucă durerea de cap. La mama nu știu prea bine: pe ea n-o putem ademeni în casă cu bunătăți sau cu alte produse alimentare, pe ea trebuie să o implorăm și să ne aruncăm în luptă toate slăbiciunile. Pare că au ajuns să stea tot mai departe unul de altul, așa cum duminica merg pe bicicletă unul în spatele celuilalt către biserica reformată, iar mama o tot ia înainte pedalând un pic mai repede, astfel încât tata e cel care trebuie să-i dea bice ca să umple golul dintre ei. La fel se întâmplă și în certurile lor: tata trebuie să vină cu soluția.

— Mâine o să-mi dea jos geaca, șoptesc eu. Broaștele clipocesc din ochișori de parcă s-ar speria de acest anunț.

— Cred că eu sunt ca Samson, doar că puterile mele nu se ascund în păr, ci în geacă. Fără geacă voi deveni sclavul morții. Pricepeți ce zic? Mă ridic și dosesc șoseta udă sub pat, lângă chiloții uzi, bag broaștele în buzunarul de la geacă și mă duc la Hanna în cameră. Ușa e întredeschisă. Ea stă cu spatele spre ușă. Intru la ea și îmi așez mâna sub bluza ei de pijama, la șale, unde e descoperită. Are pielea de găină, se simte ca o placă de bază Lego — m-aș putea prinde de ea cu un clic și nu m-aș dezlipi niciodată. Hanna se răsucește somnoroasă. Îi povestesc despre cârtițe și despre geaca pe care tata vrea să mi-o dau jos. Despre ceartă, despre amenințatul cu plecatul, despre plecatul ce ne amenință mereu.

— O să fim orfani, spun eu. Hanna nu prea ascultă ce zic. Văd în ochii ei că e cu mintea în altă parte. Mă neliniștește. În mod normal, când suntem împreună, tot timpul hoinărim prin curte, inventăm căi de scăpare, ne imaginăm vieți mai bune și ne prefacem că lumea e întocmai ca *The Sims*.

— Să nimerească într-o capcană de cârtițe sau să înghită mercurul din termometru? Hanna nu răspunde. Îmi luminează fața cu o lanternă, iar eu îmi pun brațul în fața ochilor. Nu vede oare că nu ne merge bine? Că încet-încet plutim în derivă pe o frunză de nufăr tot mai departe de tata și mama și nu invers? Că moartea n-a intrat doar în tata

și în mama, ci e și în noi, că ea mereu va căuta un corp sau un animal și că nu se va potoli până nu va înșfăca ceva. Că noi putem la fel de bine să alegem un alt sfârșit, altul decât cel din cărțile pe care le știm.

— Am auzit ieri că-ți poți imagina propria moarte, că apar tot mai multe găuri în tine, pentru că ea rontăie din tine atât de mult până cedezi. Că mai bine te-ai prăpădi, încercând moartea pur și simplu, așa doare mai puțin. Sora mea își apropie fața de a mea și spune:

— Pe partea cealaltă așteaptă oameni care se pot întinde peste tine doar în întuneric, fix cum noaptea înfige ziua în pământ, doar că mai plăcut. Și după aia mișcă din șolduri. Știi tu, așa cum fac și iepurii. Apoi ești o femeie a lumii și poți să-ți lași părul să crească la fel de lung ca Rapunzel din turn. Și poți să devii orice. Orice. Hanna începe să respire mai repede. Mie îmi ard obrajii. Mă uit cum pune lanterna pe pernă, cum cu o mână își trage cămașa de noapte în sus și cu cealaltă apasă pe chiloții cu picățele colorate. Închide ochii, are gura puțin deschisă. Își mișcă degetele deasupra chiloților. Eu nu îndrăznesc să mă urnesc când Hanna începe să geamă și trupușorul ei mic se ondulează precum un animal rănit, îl împinge ușurel în față și înapoi, cum fac și eu cu ursulețul de pluș, doar că acum e altfel. Nu știu la ce se gândește. Știu doar că ea nu tânjește după un Discman și că nici la broaște care se împerechează nu se gândește. Dar atunci la ce? Iau lanterna de pe pernă și pun lumina pe ea. Are câteva brobonele de transpirație pe frunte, precum condensul făcut de un corp care s-a încălzit prea tare într-un spațiu care e rece de felul lui. Nu știu dac-ar trebui să-i sar în ajutor. Dacă o doare ceva sau dacă ar trebui să-l chem pe tata de jos, pentru că Hanna pare că are febră, poate face chiar patruzeci de grade.

— La ce te gândești? șoptesc eu. Ochii îi lucesc. Văd că e undeva unde eu nu sunt, la fel ca atunci, cu doza de Cola. Mă neliniștește. Noi suntem mereu împreună.

— La un bărbat gol, zice ea.

— Păi și unde l-ai văzut?

— În magazinul lui Van Luik, la reviste.

— Dar nici n-avem voie acolo. Ai luat gume Fireball? Din alea de la care-ți arde gura? Hanna nu răspunde, iar eu încep să-mi fac griji. Își împinge bărbia-n sus, mijește ochii, își mușcă buza de jos, mai geme o ultimă dată și se prăbușește în pat lângă mine. E transpirată toată, un smoc de păr îi e lipit de față, pe-o parte. Pare că o doare și-n același

timp că nu. Încerc să găsesc explicații pentru comportamentul ei. Să fie din cauză că am împins-o în apă? O să iasă în curând la iveală din propria piele la fel ca un fluture din cocon? Ca după aceea să se izbească în zbor de geam, de palmele lui Obbe. Vreau să-i spun că-mi pare rău, că n-a fost intenția mea s-o împing în lac. Am vrut să văd cum a ajuns Matthies cu capul sub apă, dar capul Hannei nu era al fratelui meu. Cum de-am putut să încurc lucrurile în așa hal? Vreau să-i povestesc despre coșmar și vreau să-mi promită că ea nu se va duce niciodată cu patinele pe lac acum, că iarna își face intrarea în sat pe o sanie. Dar Hanna pare fericită și chiar când vreau să-i întorc spatele îmbufnată aud bine-cunoscutul fâșâit. Din buzunarul cămășii de noapte scoate două gume Fireballs roșii. Întinse una lângă cealaltă, molfăim la Fireballs și din când în când suflăm râzând aerul afară, când ne ia gura prea tare foc. Hanna se cuibărește în mine. Cunoștințele noastre sunt la fel de înguste ca breteluțele care se ivesc pe sub cămașa ei de noapte. Aud cum se trântește ușa camerei de lângă noi, cum plânge mama. În rest, e liniște. Cândva auzeam din când în când mâna lui tata producând drăgăstos mici lovituri pe spatele ei, ca un bătător de covoare, ca să scoată afară tot ce ea inhalase în timpul zilei: tot cenușiul, praful zilelor, straturile de tristețe. Dar bătătorul de covoare lipsește deja de mult timp. Hanna suflă un balon mare. Se sparge.

— Ce-ai făcut adineauri? am întrebat eu.

— Habar n-am, a spus ea. Mi s-a mai întâmplat în ultima perioadă. Să nu-i spui lui tata sau lui mama, da?

— Nu, spun eu cu voce blândă, sigur că nu. O să mă rog pentru tine.

— Mulțumesc! Ești cea mai drăguță soră.

12

Când mă trezesc, planurile mele par întotdeauna mai mari, așa cum dimineața ți se acumulează și mai mult lichid între vertebre și te face să pari mai înalt cu câțiva centimetri, doar că de data asta își păstrează dimensiunea: azi ne ducem pe partea cealaltă. Nu știu dacă de asta mă simt ciudat și totul în jurul meu pare mai întunecat. Stau împreună cu Obbe în spatele grajdului vacilor; prima zăpadă se așterne peste noi, fulgi groși ni se lipesc de obraji de parcă Dumnezeu ar cerne de sus zahăr pudră peste capetele noastre, așa cum a făcut mama în dimineața asta cu primele gogoși, din care uleiul ți se prelingea pe la colțurile gurii atunci când mușcai din ele. Mama s-a mișcat repede anul ăsta, le-a prăjit singură și le-a așezat într-o doniță pe trei straturi: gogoși, hârtie de bucătărie, inele umplute cu mere. Două găleți pline a dus în beci la evrei, pentru că și ei merită un an nou; mâinile îi rămăseseră încovoiate de la decojitul merelor pentru inelele umplute. Părul lui Obbe e alb de la zăpadă. Îmi promite că, dacă aduc o jertfă, nu va spune mai departe că eu încă fac pișu în pat și că atunci Ziua Judecății sigur va fi amânată. A luat din coteț unul din cocoșii lui tata. Tata e așa de mândru de animal. Mai și spune uneori: „Mândru ca o vacă cu șapte ugere“. În special de penele de pe spate de un roșu aprins și de salba verde de la gât, de lobii urechii mari și de creasta strălucitoare. Cocoșul este singurul rămas neafectat de toate cele petrecute și defilează cu pieptul la înaintare prin ogradă. Și acum tot liniștit stă în fața noastră, ne privește cu ochișori moleșiți. În buzunarul de la geacă

simt cum se mișcă broaștele. Sper să nu le ia frigul. Mai bine le băgam într-o mănușă.

— Ai voie să te oprești după ce cântă de trei ori, zice Obbe. Îmi înmânează ciocanul cu gheare. Pentru a doua oară strâng mâna în jurul mânerului.

Mă gândesc la tata și la mama, la Dieuwertje, la fratele meu Matthies, la corpul meu umplut cu săpun de rufe, la Dumnezeu și la absența lui, la piatra din burta lui mama, la steaua pe care n-o putem găsi, la geaca pe care trebuie să mi-o dau jos, la spirala de caşcaval din vaca moartă. Cocoșul cântă o singură dată înainte ca ciocanul cu gheare să-i rămână înfipt în carne și să cadă mort pe pavaj. Cu același ciocan cu gheare mi-a spart mama pușculița. De data asta nu ies bani, iese sânge. E prima oară când omor cu mâna mea un animal, înainte am fost doar complice. Bunica a spus odată când am călcat un păianjen și l-am omorât în locuința ei socială asistată, în care de fapt nu avea parte de asistență: „Moartea e un proces care se descompune în acțiuni, iar acțiunile se descompun la rândul lor în etape. Moartea nu te ia niciodată prin surprindere, mereu e ceva ce o provoacă. De data asta, ai fost tu. Și tu poți să omori“. Bunica avusese dreptate. Fulgii de zăpadă de pe obraji încep să mi se topească de la lacrimi. Umerii mi se zguduie necontrolat; încerc să-i potolesc, dar nu reușesc. Obbe trage nonșalant ciocanul cu gheare din carnea cocoșului, îl clătește la robinetul mic de lângă grajd și spune:

— Zău că ești bolnavă, chiar ai făcut-o. Apoi se răsucește, apucă cocoșul de gheare și se duce cu el pe pajiște; capul i se clatină ușurel în vânt, dintr-o parte în alta. Eu îmi privesc mâinile tremurânde. De frică m-am făcut mică, iar când mă ridic din nou în picioare pare că în articulații am splinturi care țin totul laolaltă, dar se mișcă independent unul față de altul. Deodată, lângă mine zboară un fluture cotarul agrișului cu niște pete negre pe aripi, ca cerneala vărsată. Bănuiesc că a evadat din colecția lui Obbe. N-are cum altfel, în decembrie nu e țipenie de fluture, sunt toți în hibernare. Îl prind în căușul palmelor și-l țin la ureche. Cum e și cu părul și jucăriile lui Obbe — n-ai voie să atingi nimic de-al lui, că se înfurie sau începe iar să înjure. N-ai voie să i te apropii nici de creștetul capului, deși el însuși se tot apasă scurt pe el. Aud fluturele fâlfâind panicat în mâinile mele, pe care apoi le fac pumn, de parcă ar fi o ciornă cu vorbe nerespectuoase. Se face liniște. Doar

violența din mine face zgomot. Crește și iar crește, la fel ca tristețea. Doar că tristețea are nevoie de mai mult spațiu, după cum a spus Belle, pe când violența și-l înșfacă pur și simplu. Las fluturele mort să-mi cadă din mâini pe zăpadă, pun cu cizma un nou strat de zăpadă peste el: e un mormânt rece ca gheața. De supărare, trag un pumn în zidul grajdului și mă julesc la nodurile de la câteva degete. Strâng din maxilar și privesc grajdurile. Nu va mai dura mult până vor fi din nou pline — tata și mama așteaptă un nou lot de bovine. Tata deja a dat până și silozul de nutreț cu un strat proaspăt de vopsea, ceea ce m-a speriat, pentru că acum el îi va ieși și mai tare în evidență lui mama, ca un brizbriz agățat de dorința ei de a muri. Cu toate astea lucrurile vor părea că reintră în normal, ca și cum după Matthies și după febra aftoasă toată lumea merge pur și simplu mai departe; toată lumea, mai puțin eu. Poate că tânjitul după moarte e contagios sau sare la fel ca păduchii din clasa Hannei pe capul următor: pe al meu. Mă las pe spate în zăpadă, întind brațele lângă mine și le mișc un pic de sus în jos. Ce n-aș da să mă înalț acum, să mă prefac acum în porțelan și cineva să mă scape din greșeală, să mă sfărâm în nenumărate bucățele și cineva să vadă că sunt stricată, că nici eu, la fel ca toți îngerașii ăia blestemați, în staniol, nu mai pot fi de folos. Îmi ies tot mai puțini norișori din gură. Încă simt mânerul ciocanului cu gheare în carnea palmelor, aud cocoșul cântând. „Să nu ucizi, să nu ai gânduri de răzbunare.“ Eu m-am răzbunat, iar asta nu poate să însemne decât o singură plagă. Brusc simt două mâini la subsuori, cineva mă ridică în picioare. Când mă întorc, tata e în fața mea, iar bereta lui neagră nu mai e neagră, ci albă. Ridică mâna lent până la nivelul obrazului meu. Pentru o secundă mă gândesc că o să ne tocmim ca vânzătorii de vite, că vom examina carnea mea și vom stabili dacă e sănătoasă sau bolnavă, dar degetele i se ondulează, îmi mângâie obrazul atât de iute, încât apoi mă îndoiesc dacă s-a petrecut cu adevărat și dacă nu cumva de la frig și de la norișorii noștri începătoșați n-am transformat eu într-o mână ceea ce a fost de fapt vântul. Tremurând, țintuiesc cu privirea pata de sânge din ogradă; tata nu o vede, iar zăpada ascunde lent moartea.

— Mergi în casă, vin imediat să-ți dau jos geaca, a zis tata și se duce în lateralul grajdului, unde se postează la cârma tocătorului de sfeclă. Învârte strașnic de manivelă, roata ruginită se rotește în gol scârțâind, bucăți de sfeclă de zahăr zboară în jurul lui, iar cele mai

multe nimeresc în coşul de fier de dedesubt. Sunt pentru iepuri, ăştia sunt înnebuniţi după ele. Când mă îndepărtez, las urme în zăpadă. Sper din ce în ce mai des ca cineva să mă găsească. Ca cineva să mă facă să mă găsesc pe mine însămi şi să spună: rece, rece, călduţ, cald, mai cald, fierbinte. Când Obbe se întoarce de pe pajişte, nu-ţi dai seama c-ar avea ceva. Cu spatele la tata, se instalează în faţa mea şi pune mâna pe fermoarul de la geacă; trage apoi brusc, cu asprime, în sus şi-mi prinde pielicica de la bărbie în el. Eu scot un urlet şi fac un pas în spate. Cu grijă, trag de fermoar în jos şi pipăi puţin locul care mă doare, acolo unde lamele de fier ale închizătorii mi-au jupuit o bucăţică de piele.

— Aşa se simte trădarea, iar ăsta e doar începutul. E vai şi amar de tine dacă-i spui lui tata că a fost ideea mea, şopteşte Obbe. Face cu degetul o mişcare de tăiere de-a latul gâtului şi se sucşeşte apoi şi ridică mâna spre tata, care îl lasă să intre cu el în grajd. E prima oară de mult timp când tata calcă din nou în locul din care toate vacile lui au fost evacuate. Nu mă întreabă dacă vreau să vin şi eu şi mă lasă în urmă, în frig, cu bucăţele de pieliţă prinse în fermoar şi cu un obraz care dogoreşte de la atingerea lui. Precum Iisus, ar fi trebuit să întorc şi celălalt obraz, ca să văd dacă vorbeşte serios. Merg înapoi, spre casă, şi o văd pe Hanna cum rostogoleşte un bulgăre prin zăpadă.

— Îmi stă un uriaş pe piept, zic eu când ajung în dreptul ei. Ea se opreşte puţin şi îşi ridică privirea; are nasul roşu de la ger. Poartă mănuşile albastre, cu un deget, ale lui Matthies, pe care veterinarul le-a luat cu el din lac şi care stăteau ca două bucăţi de carne pentru cină, puse la dezgheţat pe o farfurie din spatele sobei. Fratelui meu i s-a părut copilăros că mama le-a legat cu o sfoară de teamă ca el să nu le piardă, dar să ai degetele degerate e cel mai rău, spunea ea, fără să se gândească la o inimă care rămâne prea mult timp rece, la cât de rău era asta.

— Ce caută uriaşul acolo? întreabă Hanna.

— Stă doar aşa acolo şi îşi lasă greutatea pe mine.

— De când?

— E de mai mult timp acolo, dar de data asta nu mai vrea să se ridice. A venit când a intrat Obbe cu tata în grajd.

— A, zice Hanna, eşti geloasă.

— Ba nu!

— Ba da! Buzele mincinoase sunt urâte Domnului.

— Nu mint.

Îmi umflu pieptul și-l las iar să se încovoaie, ca și cum și eu aș fi încasat un ciocan cu gheare. Încă îl simt, la fel cum și amprenta lui Obbe după ce s-a întins peste mine continuă să fie perceptibilă mult timp după ce am făcut duș. Nu sunt geloasă că Obbe s-a dus cu tata, ci fiindcă și el are la fel de mult pe conștiință moartea cocoșului preferat al lui tata, iar el nu ajunge cu fundul în sus în zăpadă din cauza asta și pe el nu-l rebegesc niciodată faptele lui reci ca gheața, în care ne amestecă și pe noi. Apoi vreau să-i povestesc Hannei despre cocoș, să-i povestesc despre jertfa pe care a trebuit s-o aduc pentru a-i ține pe tata și pe mama în viață, dar nu spun nimic. Nu vreau să-și facă griji în zadar. Poate că atunci nu s-ar mai cuibări niciodată în mine, la pieptul meu, în care sunt atâtea ascunse și care e în stare de mult mai multe decât crede ea. Îmi dau seama că asta e o după-amiază din aia pe care o lipesc cu lipici Pritt de o altă pagină din jurnal, ca apoi să o pot dezlipi, smulgând-o cu grijă. Mai întâi ca să scap de ea și apoi ca să văd dacă chiar am trecut prin asta în viața reală.

— Pe uriași îi faci mai mici dacă te faci tu mai mare, zice Hanna și așază doi bulgări de zăpadă unul peste celălalt, capul pe trunchi. Îmi amintește de atunci când am făcut cu Hanna și cu Obbe — era prima zi de Crăciun — un om de zăpadă și l-am numit Harry.

— Ți-l mai amintești pe Harry? am întrebat-o eu pe Hanna ca să-i evit constatarea. Colțurile gurii i se cârlionțează surioarei mele tot mai sus, până ce obrajii i se umflă ca două biluțe de mozzarella pe o farfurie albă.

— I-am pus morcovul în locul greșit. Mama și-a ieșit din minți, au dat toate proviziile de morcovi la iepuri.

— Tu ai fost capul răutăților, am zis eu rânjind.

— Ba revistele de la Van Luik, mă corectează Hanna.

— A doua zi de dimineață Harry dispăruse și tata stătea în sufragerie fleașcă de la zăpadă.

— Urmează un anunț grav, Harry a murit, zice Hanna cu o voce joasă, jucată.

— Nu ne-au mai dat niciodată să mâncăm mazăre cu morcovi, doar mazăre. Atât de frică le era că dacă vedem un morcov o să ne vină idei porcoase. Acum Hanna se prăpădește de râs; până să-mi dau seama, îmi desfac brațele. Hanna se șterge de zăpadă pe genunchi și se

ridică, mă ia în braţe. E ciudat să te giugiuleşti ziua-n amiaza mare, de parcă braţele se poticnesc mai mult în timpul zilei, iar seara par a fi unse cu vaselină, precum chipurile noastre. Din buzunarul de la geacă scoate brusc la iveală o ţigară ruptă. A găsit-o în ogradă; sigur i-a căzut lui Obbe de după ureche, de unde şi-o ţine, pentru că aici, în sat, toţi băieţii îşi ţin ţigările după ureche. Hanna o strânge o clipă între buze, o bagă apoi în capul omului de zăpadă, în locul de sub morcov.

13

Îmi privesc mâna: am nodurile degetelor roşii — două dintre ele sunt julite, iar acolo pielea e mai rozalie, cu margini roşii, însângerate precum capetele desfăcute ale creveţilor. Merg în şură şi-mi pun un picior pe călcâiul celuilalt ca să-mi scot cizma din picioare fără să o ating cu mâna. Nu vreau să folosesc trăgătoarea de cizme care acum, că nimeni nu-i mai cere ajutorul, zace acolo singuratică — de când nu mai sunt vacile, tata şi mama nu mai poartă decât saboţii negri din piele. Cândva am avut o trăgătoare de cizme din fontă, dar s-a strâmbat din cauza piciorului beteag al lui tata. Îmi azvârl cizmele cât colo şi o iau tot înainte, intru pe uşa care dă în bucătărie. E curată lună, chiar şi scaunele sunt poziţionate la aceeaşi distanţă de masă, ceştile de cafea, cu gura în jos pe un prosop de bucătărie de pe blat, iar linguriţele, lângă ele, la precis aceeaşi înălţime. Pe blat e un carneţel de însemnări pe care scrie: „Am dormit prost“. Iar deasupra, data, cu o zi înainte de evacuare. De când a izbucnit febra aftoasă, mama îşi ţine evidenţa zilelor în propoziţii scurte. Pentru ziua evacuării, scrie: „Începe circul“. Nici mai mult, nici mai puţin. Lângă carneţel e un bileţel: „Avem musafiri în tindă, fiţi cuminţi“. Mă furişez în ciorapi în sufragerie şi-mi lipesc urechea de uşa tindei. Îi aud pe bătrânii bisericii vorbind cu glas solemn. O dată pe săptămână trec să vadă dacă „a dat roade predica“, dacă avem ce recolta „după ce am oblojit cuvântul“. Suntem creştini adevăraţi şi ascultăm de Dumnezeu şi predica lui Renkema? Pe urmă, fără excepţie, încep să vorbească despre iertare, făcând vârtejuri în timp ce amestecă în ceştile de cafea, ceea ce privirile lor sfredelitoare îmi provoacă şi mie în stomac. De obicei, tata şi mama se ocupă împreună

de vizitele bătrânilor, iar noi, cei trei magi, nu trebuie să participăm decât o dată pe lună. Pe noi ne întreabă mai ales care parte din Biblie o ştim la perfecţie, cum abordăm sau avem de gând să abordăm internetul şi alcoolul, abundenţa creşterii, înfăţişarea noastră exterioară. După care, fără excepţie, ne avertizează prin cuvintele: „După sfinţire urmează justificarea. Nu pot fi separate. Fugiţi de fariseism!“. Acum, că vine noul lot de bovine, tata e prea ocupat cu pregătirile şi de aceea mama se ocupă azi singură de musafiri. De cealaltă parte a uşii îl aud pe unul dintre bătrâni întrebând:

— Cât de corespunzătoare şi pură este astăzi purtarea? Îmi lipesc urechea şi mai tare de lemn, dar nu aud răspunsul. Dacă mama şopteşte, asta de obicei spune multe — nu vrea ca Dumnezeu să audă, în timp ce noi cu toţii ştim că urechile bătrânilor bisericii sunt şi ale Lui, de vreme ce El le-a modelat.

— Doriţi un fursec? o aud pe mama întrebând deodată cu voce tare. Deschide cutia de tinichea care are pe capac capul lui Beatrix. Se simte chiar de aici mirosul dulce şi gingaş al fursecurilor. Pe ăştia nu trebuie să-i scufunzi niciodată în cafea, imediat se sfărâmă şi apoi trebuie să te chinui să aduni cu linguriţa firimiturile de pe fund. Cu toate astea, bătrânii bisericii scufundă de fiecare dată biscuiţii în ceştile lor, cu aceeaşi grijă cu care pastorul îi cufundă în apă pe copiii gingaşi la botez, în timp ce rosteşte formula de botez din Matei în pronaosul bisericii. Mă uit la ceas şi văd că întâlnirea abia a început, mai rămân cel puţin o oră. Îmi convine, aşa nu mă poate deranja nimeni. Bat încetişor în uşa beciului şi şoptesc: „Om bun“. Niciun răspuns. După ce am omorât cocoşul lui tata, sigur nu mai sunt un om bun, dar nici dacă zic „om rău“ nu aud nimic: niciun târşâit speriat, nimeni care să se pitească rapid în spatele borcanelor cu piure de mere, pe care oricum aproape le-am terminat, Obbe şi Hanna vor piure de mere cu orice, chiar şi pe pâine. Împing uşa ca să o deschid şi pipăi cu mâna peretele căutând şnurul de la lumină. Lumina tremură un pic, de parcă ar ezita să dea strălucire, şi apoi se aprinde brusc. În beci pluteşte un miros de prăjeală, unsuros, care vine de la doniţele pline cu gogoşi şi inelele umplute cu mere. Nu-i văd nicăieri pe evrei, nu se aprind nicăieri stelele *glow in the dark* de pe jachetele lor. Sticlele cu sirop de coacăze negre stau şi ele încă neatinse pe raft, lângă zeci de conserve cu crenvurşti şi borcănaşe cu lichior de ouă. Poate au evadat? I-o fi avertizat mama şi

le-o fi găsit altă gazdă? Închid ușa în spatele meu și pătrund mai adânc în beci, cu capul aplecat ca să nu dau în vreo plasă de păianjen; s-a format un păinjeniș de liniște cenușiu acum, că nimeni nu se mai ascunde aici. În buzunarul de la geacă simt broaștele. În sfârșit stau una peste alta și sunt lipite de materialul gecii mele ca niște cuburi de gheață.

— Imediat vă eliberez, le potolesc eu, gândindu-mă la vorbele din Exod: „Să nu asupreşti pe străin; ştiţi ce simte străinul, căci şi voi aţi fost străini în ţara Egiptului“. E timpul să le dau drumul, pielea lor e la fel de rece la atingere precum broscuțele și șoriceii de ciocolată umpluți cu fondant pe care i-a cumpărat mama de la Hema și pe ale căror hăinuțe colorate argintiu le netezesc cu unghia și le păstrez. La televizor, Dieuwertje Blok a mușcat ieri capul unei broscuțe mov. Și i-a arătat partea albă: pe dinăuntru erau formate din gheață. A făcut scurt cu ochiul și a zis că în cele din urmă totul va fi bine, că ajutoarele lui Moș Nicolae s-au rătăcit, dar că un țăran cu spirit de observație le-a găsit și că sunt din nou pe drum. Până la urmă, toți copiii vor primi la timp cadourile, cu condiția ca hornul să fie curățat bine de funingine și inimile copiilor la fel.

După aceea, mama s-a uitat pe după masa de călcat la emisiunea *Lingo*. Hanna a propus cândva să participe și mama, a zis că ar trebui s-o înscriem. Am scuturat neliniștită din cap: odată ce mama s-ar afla în spatele sticlei aparatului, n-am mai recupera-o decât poate pixelată dacă imaginea face purici; și atunci ce s-ar alege de tata? Și cine ar mai ghici atunci cuvântul din zece litere? Mama se pricepe, ieri începea cuvântul cu litera î. Pentru prima dată, nu l-a ghicit, dar eu m-am prins imediat: î n t u n e c i m e. Mi s-a părut un semn imposibil de ignorat.

Mă opresc la lada frigorifică de lângă perete. Dau la o parte fața de masă de care atârnă greutăți cu model de fructe — ceea ce nu e necesar, pentru că în beci nu bate vântul niciodată — și deschid capacul. Văd doar niște cozonaci care zac acolo congelați: tata și mama îi primesc în fiecare an de la măcelar, de la asociația de patinaj și de la sindicat. Noi nu reușim să-i terminăm, iar găinile sunt și ele sătule de ei, așa că îi lasă în coteţ neatinşi, unde putrezesc încet-încet. Capacul lăzii frigorifice e ca de plumb, trebuie să tragi cu putere de el ca să se desprindă cauciucul care-l închide etanș. Mama ne-a avertizat mereu în privința lăzii, zicând: „Dacă vă rostogoliţi înăuntru, ne revedem abia pe

la Crăciun“, și atunci vedeam în fața ochilor trupușorul Hannei în loc de pastă de migdale congelată și vedeam cum mama ar scobi-o, pentru că partea dulce nu-i place, dar coaja da. Odată deschis capacul, proptesc rapid bățul de lângă lada frigorifică în margine, ca să stea deschis, și mă strecor prin deschizătură, prin copcă. Gerul îmi taie imediat răsuflarea. Mă gândesc la Matthies. Oare așa s-o fi simțit și el? Să i se fi retezat și lui respirația la fel de abrupt? Deodată îmi amintesc de ce a spus veterinarul când l-a scos pe fratele meu din apă, împreună cu nea Evertsen: „Dacă oamenii sunt în hipotermie, trebuie să-i tratezi ca pe porțelan. Cea mai mică atingere poate fi fatală“. În tot acest timp ne-am purtat atât de grijuliu cu Matthies, că nici măcar n-am vorbit despre el, ca să nu se poată sparge în cioburi și în mințile noastre. Mă întind printre cozonaci și-mi împreunez mâinile pe burta care e din nou umflată și plină ochi, simt piuneza înțepându-mă prin geacă, simt gheața de pe pereții lăzii frigorifice și aud clămpănitul patinelor. Apoi scot broaștele din buzunarul gecii și le așez lângă mine în lada frigorifică. Pielea lor e albăstruie, au ochișorii închiși. Odată ce broaștele stau unele peste altele, masculul capătă pe degetele mari niște gâlci negri ca niște bătături, datorită cărora poate prinde femela mai zdravăn, am citit eu undeva: stau atât de liniștite și de aproape una de cealaltă, că mă emoționează pentru o clipă. Din celălalt buzunar al gecii scot ambalajele din staniol netezit ale broscuțelor de ciocolată și le înfășor cu grijă în jurul trupușoarelor broscuțelor, ca să rămână calde. Fără să mai stau prea mult pe gânduri, dau cu piciorul în bățul proptit și șoptesc:

— Vin acum, dragul meu Matthies. Urmează o izbitură puternică, luminița din lada frigorifică se stinge brusc. Se lasă bezna și liniștea. O liniște de gheață.